

DÈ THUIRT THU? 2

A' CLEACHDADH GÀIDHLIG
Stiùireadh agus stuth-taic do luchd-teagaisg
ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig

An Dara Ceum

STÒRLANN/CÀNAN 2001

A' CLEACHDADH GÀIDHLIG

DÈ THUIRT THU? 2

A' CLEACHDADH GÀIDHLIG
Stiùireadh agus stuth-taic do luchd-teagaisg
ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig

An Dara Ceum

STÒRLANN/CÀNAN 2001

Clàr-innse

- Ro-ràdh
- Dòighean Teagaisg
- Ceuman ann an ionnsachadh na Gàidhlig
- Duilleagan-obrach
- Geamaichean
- Geamaichean goirid
- Èisteachd*
- Leughadh
- Òrain agus rannan**

*Ceangalan ris na h-earrannan èisteachd bho td 165

** Ceangalan ris na h-òrain bho td 263

DÈ THUIRT THU? 2

A' CLEACHDADH GÀIDHLIG
Stiùireadh agus stuth-taic do luchd-teagaisg
ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig

An Dara Ceum

STÒRLANN/CÀNAN 2001

RO-RÀDH

DÈ THUIRT THU? 2

A' CLEACHDADH GÀIDHLIG
Stiùireadh agus stuth-taic do luchd-teagaisg
ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig

An Dara Ceum

STÒRLANN/CÀNAN 2001

Ro-ràdh

A' leantainn bhon ìre bhogaidh, tha na duilleagan aig an ìre-mheadhain a' sùileachadh gum bi a' chlann nas fhileanta sa Ghàidhlig – gu h-àraidh a thaobh sgilean èisteachd agus labhairt.

Tha an ìre-mheadhain a' leantainn air an aon ràmh ris an ìre-bhogaidh, a' cleachdadh na h-aon stoidhle agus cuid de na h-aon stuthan. Thathar a' sùileachadh cuideachd gun tig adhartas air sgilean-leughaidh agus sgrìobhaidh na cloinne aig an ìre seo. Mar thoradh air sin, tha barrachd stuthan sa phasgan aig an ìre-mheadhain airson sgilean leughaidh, èisteachd agus sgrìobhaidh a leudachadh.

Chaidh an stuth ullachadh leis a' bhuidhinn a leanas:

Duilleagan-obrach agus pìosan-stiùiridh	Catriona Nic a' Phì
Duilleagan-obrach, geamaichean goirid, agus pìosan-èisteachd	Anna Latharna NicGilliosa
Pìosan-leughaidh	Raonaid Nic a' Phearsain
Stiùireadh	Dòmhnall Iain MacLeòid

Nochd na h-òrain agus na rannan ann an DÈ THUIRT THU: A' BRUIDHINN GÀIDHLIG. Chaidh an CD a chlàradh air an Eilean Sgitheanach le sgioba air a stiùireadh le Cànan. Thug Macmeanmna taic a bharrachd leis an deasachadh.

A' clàradh	Terry Small.
A' seinn/ag aithris	Alasdair Codona, Ellen Jack, Marion NicAoidh, Art MacCarraig, Barabal Nic a' Ghobhainn, Mairead Ros, Cairistìona Primrose.
A' cluich	Jenny Booth (fidheall), Alasdair Codona (giotàr agus meur-chlàr), Mhàiri Hall (meur-chlàr), Maoilios MacAonghais (giotàr), Murchadh MacLeòid (giotàr).
Rèiteachadh-ciùil	Alasdair Codona agus an sgioba air fad.
Fuinn	7, 9, 12, 14, 20, 27, 28 © Alasdair Codona.

DÈ THUIRT THU? 2

A' CLEACHDADH GÀIDHLIG
Stiùireadh agus stuth-taic do luchd-teagaisg
ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig

An Dara Ceum

STÒRLANN/CÀNAN 2001

Tha cuid de na rannan agus na h-òrain air nochdadh ann an leabhraichean agus air teipichean mu thràth, nam measg: Dòtaman agus Dòtaman air Ghleus, Trobhadaibh a-steach, Seinneamaid Còmhla, Dè tha Dol?, Èisd agus Seinn, Spòrs agus Seinn, agus Am Bodach Beag Annasach.

Chaidh na CDs de na pìosan èisteachd a dheasachadh le Anna Latharna NicGilliosa, agus chaidh an clàradh aig Brìgh.

Ag aithris   Anna Latharna NicGilliosa, Owen Mac a' Ghobhainn, Iain King,
Philip MacUisdein, Màiri Chaimbeul, Raonaid Fhriseal,
Fionnghal NicÌosaig, Eàirdsidh Friseal, Catrìona NicGumaraid,
Wilma NicUalraig, Iain MacGilleMhìcheil.

A' stiùireadh   Anna Latharna NicGilliosa agus Kevin Brìgh.

Chaidh am pasgan fhoillseachadh le Stòrlann Nàiseanta na Gàidhlig ann an co-bhoinn le Cànán Earranta. Tha na còraichean glèidhte le Stòrlann Nàiseanta na Gàidhlig às leth nan Ùghdarrasan a tha riochdaichte air MRG 2001.

© Stòrlann Nàiseanta na Gàidhlig.

Stòrlann Nàiseanta na Gàidhlig

DÈ THUIRT THU? 2

A' CLEACHDADH GÀIDHLIG
Stiùireadh agus stuth-taic do luchd-teagaisg
ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig

An Dara Ceum

STÒRLANN/CÀNAN 2001

Puingean cudromach mun cheum seo

Chan e cùrsa foirmeil a tha seo – ach cruinneachadh de phiosan obrach, de shuidheachaidhean agus de ghnìomhan eile airson ceuman cànan sònraichte a neartachadh.

'S e taghadh an tidseir a bhios ann aig a' cheann thall dè nì no nach dèan na clasaichean aca fhèin às a' chùrsa. Tha cothrom ann dhan tidsear leudachadh a dhèanamh air na duilleagan le gnìomhan no obair sam bith eile gus am freagair iad na clasaichean agus an dòigh-teagaisg aca fhèin.

Chan eil na duilleagan-obrach no na gnìomhan idir a' teagasg no a' mìneachadh nan ceuman cànan ris a bheil iad a' dèiligeadh. Feumar tòrr obrach a dhèanamh anns a' chlas ro-làimh mus tòisich a' chlann air sgrìobhadh sam bith a dhèanamh air na duilleagan.

Fiosrachadh air na h-earrannan agus an stuth teagaisg

Tha earrann fa leth ann airson gach puing cànan aig an ìre seo agus anns gach earrainn, tha diofar phiosan obrach rin lorg fo na cinn a leanas:-

Còmhraidh

Tha beachd an seo air diofar shuidheachaidhean còmhraidh a bhiodh freagarrach airson a' chànan a chleachdadh. Chan eil an seo ach beachd no dhà; tha cothrom aig tidsearan fhèin na beachdan aca a chur ris.

Duilleagan-obrach

Tha e cudromach cuimhneachadh nach eil na duilleagan-obrach anns a' phasgan seo ri bhith air an toirt seachad 'fuar' mar gum biodh, gun stiùireadh no teagasg air a' phuing cànan ris a bheil iad a' dèiligeadh. Bidh feum air na puingean cànan a theagasg ro-làimh mus fheuchar air na duilleagan seo.

Tha diofar dhuilleagan-obrach anns gach earrainn a' dèiligeadh ri gach puing cànan. Tha iad aig diofar ìrean de dhuilgheadas agus bidh e an urra ri gach tidsear dè an fheadhainn a chleachdas iad. Gabhaidh an atharrachadh airson freagairt ri na dòighean-teagaisg aca fhèin. Tha notaichean air duilleag-aghaidh gach earrainn ag innse dè an fheadhainn a tha ann agus ciamar a ghabhas an cleachdadh.

DÈ THUIRT THU? 2

A' CLEACHDADH GÀIDHLIG

Stiùireadh agus stuth-taic do luchd-teagaisg
ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig

An Dara Ceum

STÒRLANN/CÀNAN 2001

Tòimhseachain

Tha corra thòimhseachan ri lorg ann an cuid de dh'earrannan. 'S e obair beagan nas aotruime a tha seo ged nach eil iad tric glè fhurasta! Tha na freagairtean mar a leanas:

Anns an Dìg	An tè bhàn (Pam
Triùir bhoireannach	Cha robh an t-uisge ann
Mèirle air a' bhanca	Fiesta, Mondeo, Rover, Toyota
A' cluich air cairtean	Meuran, Doc, DA, Kinky
Còignear fhireannach	Peadair, A' Ghearmailt, Dotair
	Pòl, An Fhraing, Tàillear
	Tòmas, An Eadailt, Saor
	Crìsdean, Nirribhidh, Innleadair
	Iain, Innis Tìle, Tìdsear
Mèirle air Oifis a' Phuist	Jim (fear dorcha, meadhanach, a' cumail faire
	Tim (fear ruadh, fear nas lugha, leis a' ghunna
	Mush (fear bàn, nas àirde, dràibhear
Na Triùir Bhràithrean	Donaidh (Banca, Factaraidh, Làraidh
	Tomaidh (Banca, Factaraidh, Làraidh
	Cha d' rinn Samaidh dad sam bith
Sianar chloinne aig Màiri	Tiops no buntàta pronn

A' Leudachadh

Chan eil seo ri lorg ach ann an corra earrann nuair a tha e freagarrach. Tha smuaintean diofar ghnìomhan ann a ghabhas dèanamh, a' cleachdadh na puing cànain shònraichte.

Geamaichean agus Geamaichean Goirid

Tha geamaichean air an ainmeachadh nuair a tha iad a' dèiligeadh ri puing cànain. Tha na geamaichean uile còmhla aig deireadh a' phasgain. Gabhaidh na geamaichean goirid a dhèanamh gu math luath, gun cus ullachaidh ro-làimh (cleas innleachdan Mentor Maths).

Èisteachd (2 CD)

Tha sgrìobtaichean sa phasgan le obair nan lùib. Tha iad seo air dà CD agus bidh iad glè fheumail mar earrannan èisteachd aig diofar amannan sa chlas. Tha iad uile còmhla aig deireadh a' phasgain.

DÈ THUIRT THU? 2

A' CLEACHDADH GÀIDHLIG

Stiùireadh agus stuth-taic do luchd-teagaisg
ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig

An Dara Ceum

STÒRLANN/CÀNAN 2001

Leughadh

Tha diofar phìosan leughaidh ann, le ceistean agus obair a thèid còmhla riutha. A-rithist bidh iad seo feumail aig àm sam bith sa chlas. Tha iad uile còmhla aig deireadh a' phasgain.

Òrain agus Rannan (1 CD de 29 òran agus rann)

Gheibhear na faclan aig deireadh a' phasgain.

DÈ THUIRT THU? 2

A' CLEACHDADH GÀIDHLIG

Stiùireadh agus stuth-taic do luchd-teagaisg
ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig

An Dara Ceum

STÒRLANN/CÀNAN 2001

DÒIGHEAN-TEAGAISG

DÈ THUIRT THU? 2

A' CLEACHDADH GÀIDHLIG

Stiùireadh agus stuth-taic do luchd-teagaisg
ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig

An Dara Ceum

STÒRLANN/CÀNAN 2001

Dòighean-teagaisg

Bogadh

'S e an dòigh teagaisg ris an canar "bogadh" – a bhith a' cluinntinn na Gàidhlig agus ga cleachdadh fhad 's a tha iad ri obair àbhaisteach na sgoile - an dòigh as èifeachdaiche air clann gun Ghàidhlig a dhèanamh fileanta sa chànan. Tha seo fìor aig gach ìre den bhun-sgoil ach gu h-àraidh aig ceann shìos na sgoile.

Cuidichidh e ma bhios an neach-teagaisg:

- a' cruthachadh suidheachadh anns a' chlas far a bheil a' chlann a' faireachdainn cofhurtail agus saorsnail.
- a' bruidhinn Gàidhlig ris a' chloinn uimhir 's a ghabhas, ann an dòigh shoilleir shìmplidh, a' cur an cèill brìgh nam facal le dealbh no gluasad; uaireannan, ag ràdh rud barrachd air aon uair no ag eadar-theangachadh na chanas a' chlann.
- a' cruthachadh shuidheachaidhean a bheir cothrom air Gàidhlig a bhruidhinn agus a chluinntinn, leithid innse naidheachdan, gabhail òrain agus rannan, cluiche gheamaichean, dealbh-chluiche, telebhisean agus rèidio, leughadh leabhraichean ...
- a' gabhail cothrom air a h-uile suidheachadh a dh'èireas tron latha gus Gàidhlig a chleachdadh, leithid duine no sgoilear le Gàidhlig tighinn a-steach dhan rùm.
- a' brosnachadh na cloinne gus a' Ghàidhlig a bhruidhinn iad fhèin le moladh, duaisean agus rudan a bheir air falbh an sochaireachd mar pupaidean no telefòn-cluiche.
- a' gluasad gu suidheachadh far a bheil a' chlann a' faireachdainn gu bheil e nàdarrach a bhith a' bruidhinn na Gàidhlig.

DÈ THUIRT THU? 2

A' CLEACHDADH GÀIDHLIG

Stiùireadh agus stuth-taic do luchd-teagaisg
ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig

An Dara Ceum

STÒRLANN/CÀNAN 2001

Daingneachadh

Ged a tha an dòigh teagaisg ris an canar 'bogadh' air leth feumail, nì a' chlann barrachd adhartais ma tha rudan àraidh sa chànan air an daingneachadh tro leithid gheamaichean, òrain agus rannan, sgeulachdan agus leabhraichean.

Tha seo a' gabhail a-steach faclan agus structairean cainnte air a bheil feum airson cuspair àraidh a tha an clas a' dèanamh agus, gu h-àraidh, rudan leis a bheil duilgheadas aig a' chloinn agus nach tog iad dìreach o bhith gan cluinntinn ann an còmhraidh.

Am measg nan abairtean a bhios a' chlann tric a' togail ceàrr tha:

Abairt

Mearachd chumanta

's e

tha ...

tràth caithte ('Chuir')

tha ..., bha mi a' dèanamh ...

ga fhaicinn

a' faicinn e

agam

aig mi

còmhla rium

còmhla ri mi, le mi

ri mo thaobh

ri taobh mise

ag innse do

ag innse ri/gu

'S ann airson luchd-teagaisg a chuideachadh leis an obair daingneachaidh seo a chaidh am pasgan ullachadh.

DÈ THUIRT THU? 2

A' CLEACHDADH GÀIDHLIG

Stiùireadh agus stuth-taic do luchd-teagaisg
ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig

An Dara Ceum

STÒRLANN/CÀNAN 2001

CEUMAN ANN AN IONNSACHADH NA GÀIDHLIG

DÈ THUIRT THU? 2

A' CLEACHDADH GÀIDHLIG

Stiùireadh agus stuth-taic do luchd-teagaisg
ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig

An Dara Ceum

STÒRLANN/CÀNAN 2001

Ceuman ann an Ionnsachadh na Gàidhlig

Planadh agus Measadh

Tha tòrr cuideim air a chur an-diugh air a bhith a' planadh agus a' measadh a h-uile roinn de obair na bun-sgoile. Tha seo a cheart cho cudromach a thaobh a bhith a' toirt clann gun Ghàidhlig gu fileantachd 's a tha e mu rudan eile.

Tha e air a mholadh:

- gun tagh tidsearan às an seo targaidean iomchaidh airson buidhnean chloinne
- gum fill iad na targaidean seo a-steach dha na planaichean-teagaisg aca
- gum meas iad adhartas na cloinne – gu neo-fhoirmeil – fa chomhair nan targaidean sin
- gun cleachd iad na clàir-measaidh airson cunntas a chumail air an adhartas a tha a' chlann a' dèanamh.

CEUMAN ANN AN IONNSACHADH NA GÀIDHLIG: CLÀR-MEASaidh (BOGADH)

Cànan	Measadh
Tha/a bheil?/chan eil mi ☐ a' sgrìobhadh ☐ leughadh ☐ peantadh ☐ dèanamh dealbh ☐ leum ☐ coiseachd ☐ ruith ☐	
Tha mi trang ☐ sgìth ☐ mòr/beag ☐ toilichte ☐ fuar/blàth/teth ☐ snog/grànda ☐ Tha e dubh, geal, buidhe, dearg, uaine, liath, gorm, donn, glas, ruadh ☐	
Mi ☐ thu/tu ☐ e ☐ i ☐ sinn ☐ sibh ☐ iad ☐ mise, thusa ☐	
Bha/an robh?/cha robh mi a' sgrìobhadh. Bha mi trang.	
Bidh/am bi?/cha bhi cleasachd ann ...	
Bi, na bi ☐ Dèan ☐ Cuir ☐	
'S e/an e?/chan e ['S e] sin ... An e sin ...? 'S e D. a tha an sin. 'S e post a tha ann. Seo ...	
Chuir/an do chuir?/cha do chuir ☐ Ghabh ☐ Thuit ☐ Dh'ith/òl ☐	
Rinn ☐ Chaidh/an deach?/cha deachaidh ☐ Chunnaic/am faca?/chan fhaca ☐ Chuala/an cuala?/cha chuala ☐	
Thug, bheir, ghabh, fhuair	
Nì/an dèan?/cha dèan Chì mi thu	
Dè? ☐ Cò? ☐ Ciamar? ☐ Carson? ☐ Cuin? ☐ Càite? ☐	
Tha mi dol a chluiche ☐ Tha mi a' dol a dhèanamh dealbh ☐	
Am faod mi cluiche?	
Feumaidh mi falbh.	
Chan urrainn dhomh snàmh.	
Am faod mi dealbh a dhèanamh?	
Feumaidh tu còta.	
A' smaoineachadh gu bheil ...	
Tha mi gad fhaicinn.	

CEUMAN ANN AN IONNSACHADH NA GÀIDHLIG: CLÀR-MEASaidH (BOGADH)		
Cuspair	Faclan	Measadh
Mise		
Teaghlach		
Dachaigh		
Biadh		
Aodach		
Peataichean		
Cur-seachadan		
Lathaichean		
Gàrradh		
Dùthaich/sràid/baile		
Luchd-cuideachaidh		
Clasrum		
Cuspairean sgoile		
Matamataig		
Rannan		
Stòiridhean		

CEUMAN ANN AN IONNSACHADH NA GÀIDHLIG: CLÀR-MEASADH (BOGADH)

Cànan	Measadh
Tha thu ann ☐ Tha tòrr ann ☐ Cò tha ann? ☐	
Tha mi na mo shuidhe ☐ Tha i na seasamh ☐ Nam, nad, na ☐	
Nach eil? ☐ Nach robh? ☐ Nach e? ☐ Nach ann? ☐	
Bithibh ☐ Fuirichibh ☐	
'S e tidsear a tha ann am Màiri ☐ 'S e dràibhear a tha annam ☐	
Annam, annad, ann, innte ☐	
'S e lain a dhòirt am peant ☐ An e sin am fear ceart? ☐	
An ann leatsa a tha e? ☐ 'S ann le Calum a tha am бага sin ☐	
An ann an sin a dh'fhàg thu e? ☐ 'S ann, chan ann ☐	
Dè cho fada? ☐ Dè cho trom? ☐ Cia mheud? ☐ Cò ris? ☐ Cò dha? ☐ Cò às? ☐ Cò leis? ☐ Carson nach eil? ☐ Dè an seòrsa? ☐ Dè an uair a tha e? ☐ Dè an t-ainm a tha ort? ☐	
Ag ràdh gu bheil ... ☐ A' smaoineachadh gum bi ☐ Thuirt e gun robh ☐ Gun do thog ☐ Gun do rinn ☐	
Ma tha thu deiseil, faodaidh tu falbh ☐ Mas e sin a thuirt e ☐ Nuair a bha mi a' tighinn don sgoil, chunnaic mi rabaid ☐ Nuair a bhios ... ☐	
Seo an duine a chunnaic mi ☐ Seo am fear a fhuair an duais ☐	
Chaidh an taigh a leagail ☐ Chaidh mo leòn ☐	
Mi fhèin, thu fhèin ☐	
Ro mhòr ☐ Cho mòr ri ☐	
Matamataig: Air ais, air adhart ☐ An ath ☐ Ro, às dèidh ☐ Feadhainn, fear, tè ☐ A' chiad, an dara ☐	
Tha an t-uisge ann ☐ Tha an t-acras orm ☐ Tha cabhag orm ☐ Tha gràin agam air ☐ Chan eil cuimhne agam air ☐ Bu chòir dhut ☐ Bu toigh leam ☐ B' fheàrr leam ☐	
More forms of irregular verb, prepositional pronouns, noun	
Idiomatic expressions	

CEUMAN ANN AN IONNSACHADH NA GÀIDHLIG: CLÀR-MEASaidh (BOGADH)

Cànan	Measadh
Tha e na dhotair ☐ Tha e na amadan ☐ Tha an taigh na theine	
An e sin na rinn thu? ☐	---
'S e buidhe as fheàrr leam ☐ 'S e sin am fear as fheàrr ☐	
Bu, b' e ☐	
Bhitheadh/bhiodh e ☐ Chuireadh ☐	
Fhad 's a bha mi ☐ On a bha mi ☐ Ged a tha ☐ Ged nach robh ... ☐	
Tha e ag ràdh nach eil ... ☐ Chuala mi nach do rinn ☐	
Tha e ag ràdh gur ann ☐ Tha mi a' smaoineachadh gur e ☐	
Mura bheil e ann ... ☐ Leugh seo mus dèan thu càil ☐ Chunnaic mi far an do thuit e ☐	
Cha chuala mi cò a bha ann ☐ Tha fhios agam cuin a thachair e ☐ Chì mi a bheil e a-staigh ☐ Chan eil fhios agam càit an do thachair e ☐	
An duine aig an robh ☐ Am fear nach robh ☐	
Tha mi air am fàgail aig an taigh ☐ Chan urrainn dhomh d' fhaicinn ☐	
Tha mi a' dol ga dhèanamh ☐	
Tha mi air mo leòn ☐ Tha mi air mo nàrachadh ☐	
'S toigh leam a bhith a' peantadh ☐	
Deagh latha ☐ Droch bhalach ☐	
More forms of various constructions covered earlier	
Idiomatic expressions:	

DÈ THUIRT THU? 2

A' CLEACHDADH GÀIDHLIG

Stiùireadh agus stuth-taic do luchd-teagaisg
ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig

An Dara Ceum

STÒRLANN/CÀNAN 2001

CLÀIR-OIDEACHAIDH AGUS DUILLEAGAN-OBACH

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Tha thu ann, Tha tòrr ann, Cò tha ann? A bheil... ann?

Còmhraidh

Còmhraidh-fòn – ri cuideigin aig a bheil partaidh. “Cò tha ann?” ’s msaa.

Còmhraidh-fòn – a’ lorg dhaoine bho liosta airson fiosrachadh fhàgail aca. “Tha thu ann!”

Còmhraidh mu dhuilleag ‘Dè tha dol’ anns a’ phàipear-naidheachd ionadail. “Tha ... ann!” ’s msaa

Duilleagan-obrach

Biadh	Duilleag gu math sìmplidh a tha furasta ri leantainn. Cothrom leudachaidh.
Bogsaichean	(Duilleag 1 + 2) Dh’fhaodadh tòrr labhairt a dhèanamh mu na duilleagan seo an toiseach. Sgrìobhadh mu dheireadh.
Dè tha dol?	A-rithist, tòrr còmhraidh air seo an toiseach. Cothrom pàipear-naidheachd ceart a chleachdadh.
Dealbh gu dealbh	Duilleag airson labhairt – ag innse dè tha anns an dealbh. A bheil ... ann? Tha ... ann. Dh’fhaodadh a’ chlann na dealbhan aca fhèin a chleachdadh cuideachd.
Lorg an diofar	Lorg an diofar anns na dealbhan. Sgrìobhadh, labhairt, no an dà rud.

A’ leudachadh

Dèan postair – dè tha dol anns a’ bhaile/sgìre? Tha ... ann! Bidh ... ann!

Geamaichean

Cò tha ann?	4
Cò tha aig an doras?	5
Charades	10
Cò mi?	28
Aodach	30

Geamaichean Goirid

Tha tòrr ann	1
Cò bhios ann	2
Gnog, Gnog (1)	3
Gnog, Gnog (2)	4

Èisteachd

Sgoilearan (1) Fòn gu bana-charaid

CD1 Làrach 1

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Tha ... ann

Biadh

Tha thu ag ithe biadh aig taigh do charaid agus a' faighneachd dè tha ann.
Coimhead air na dealbhan agus inns dè tha do charaid ag ràdh.

mmm!

MMmmm! Tha am biadh seo math! Dè tha ann?
O, tha tòrr ann...

Tha feòil ann.

Tha _____ ann.

Tha _____

Tha _____

Tha _____

Ghia! Tha seo dìreach grod! Dè tha ann?
O tha tòrr ann...

Tha càl ann.

Tha _____

Tha _____

Tha _____

Tha _____

Smaoinich air biadh as toigh leat fhèin. Dèan dealbh dheth agus inns dè tha ann.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Tha tòrr ann

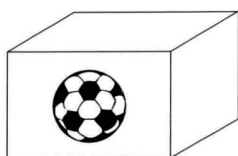
Bogsaichean 1

Tha speuclairean x-ray ort!! Coimhead air na bogsaichean gu h-ìosal agus inns dè tha ann.

Dèan taghadh bho: Chan eil càil ann.
Tha tòrr ann.
Tha _____ ann.

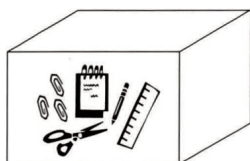

me:

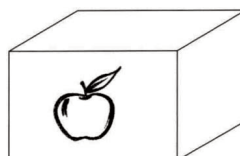

Tha bàlla ann.

1.

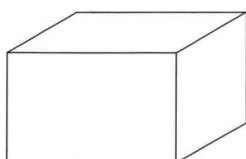
2.

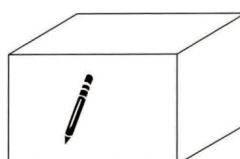
Tha _____

_____

3.

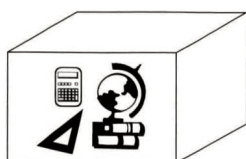
4.

_____

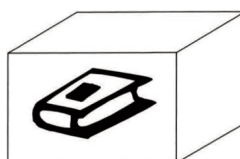
_____

5.

_____

6.

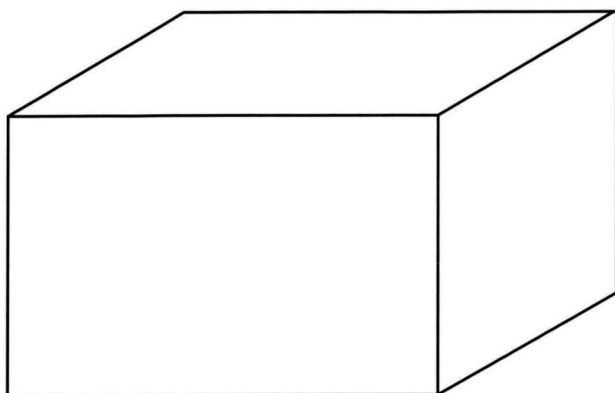
_____

DÈ THUIRT THU? 2

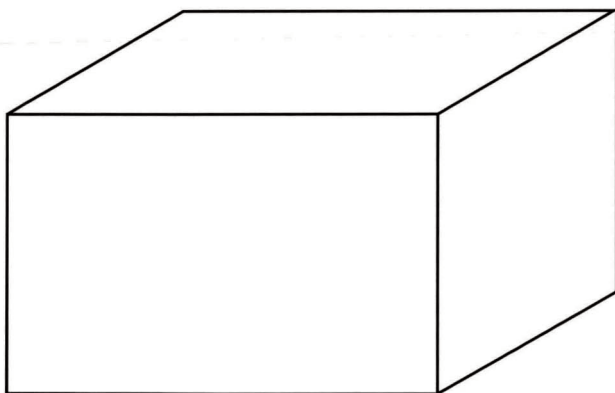
Cànan
Tha tòrr ann

Bogsaichean 2

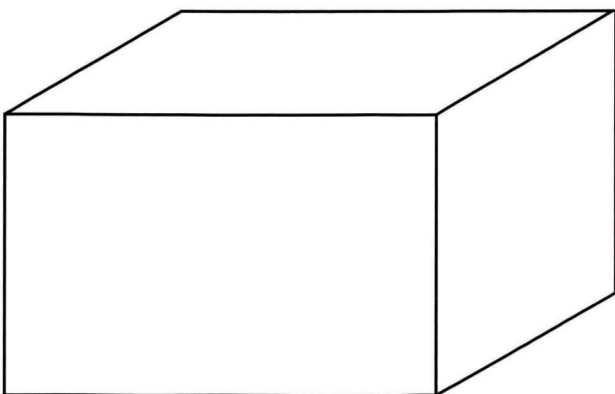
Tha trì bogsaichean an seo dhut fhèin airson an lionadh no am fàgail falamh.
Sgrìobh seantans mar an fheadhainn air an duilleig mu dheireadh ag innse
dè chuir thu annta.

Tha _____

_____

_____

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
Tha .... ann

Dè tha Dol?

Tha thu fhèin agus do charaid ann am baile ùr airson na deireadh-sheachdain.
Tha sibh a' faighneachd dè tha dol.

Tha geama teanas ann!

Inns fhèin dè eile a tha ann a-nochd, a' cleachdadh nan dealbhan.

DIOSGO

Tha _____

Tha _____

Tha _____

Tha _____

Tha _____

Tha _____

A-nis sgrìobh loidhne no dhà ag innse dè tha dol agad fhèin an t-seachdain-sa.
Dèan suas e ma thogras tu! Me, Tha partaidh ann Dihaoine aig taigh Sheumais.

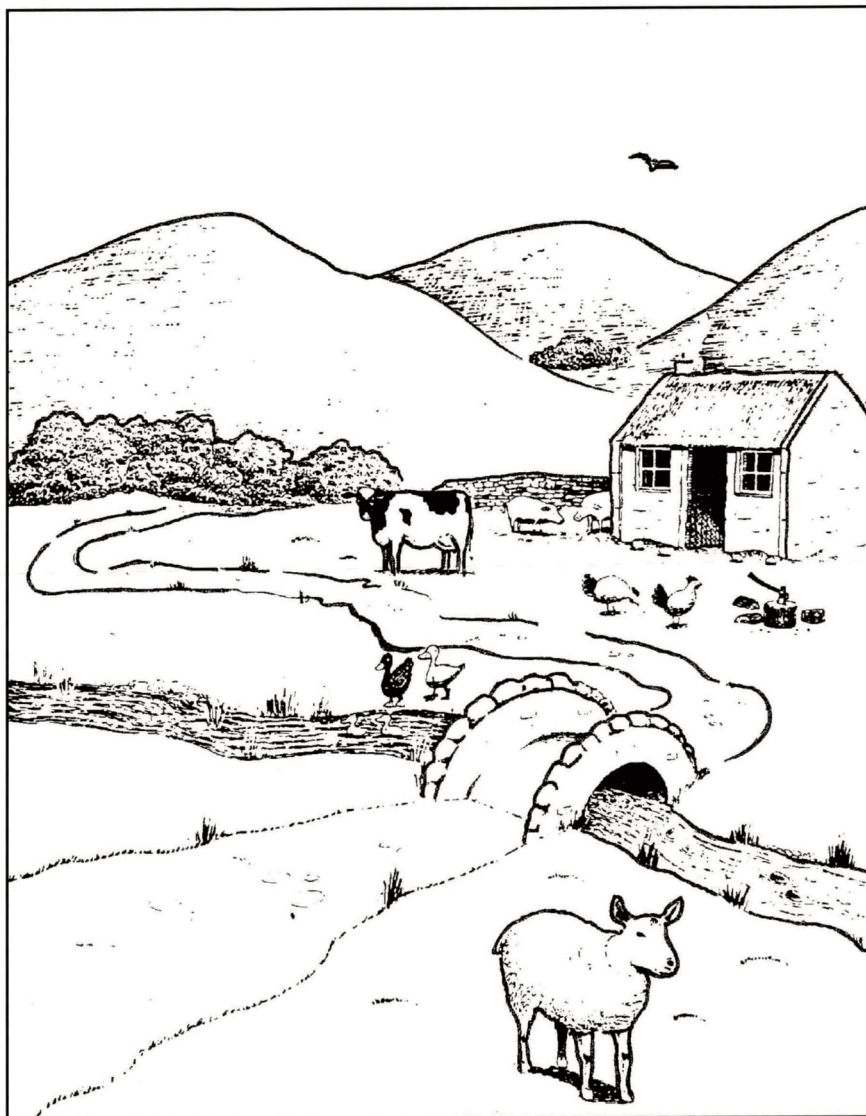
DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
Tha .... ann
A bheil ... ann?

Dealbh gu dealbh

Obair Càraid

Èisteachd/labhairt

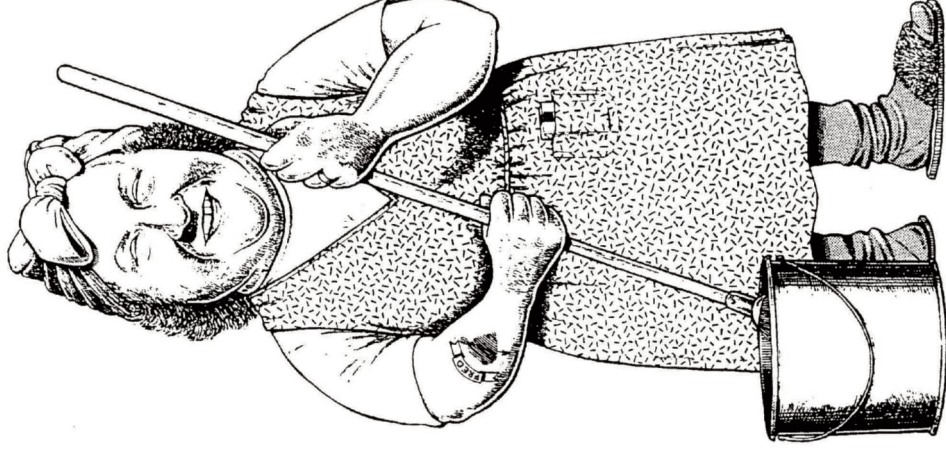
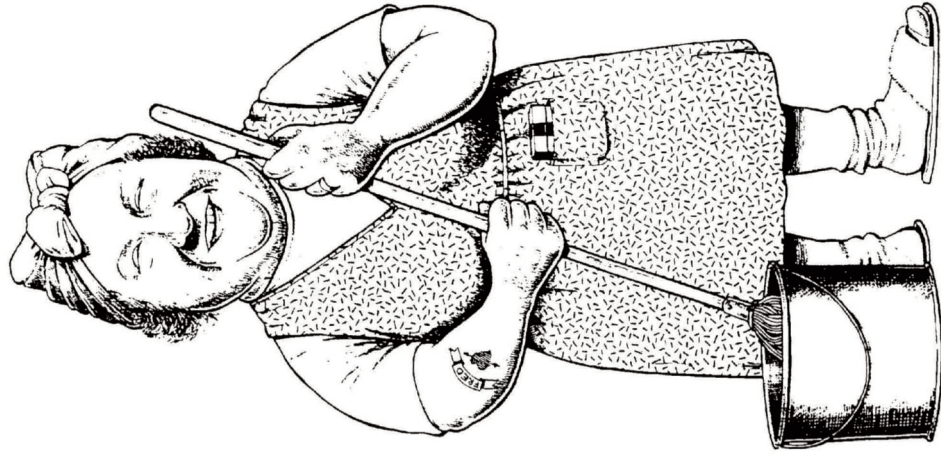
Tha an dealbh seo agad. Bruidhinn ri do chompanach mun dealbh. Cuiridh esan/ise an dealbh air pìos pàipeir eile ACH chan fhaic e/i an dealbh agad.

Ma tha e/i a' dol ceàrr, can “Dèan nas lugha e” no “Cuir nas ìsle e” agus mar sin air adhart.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
Tha ... ann
A bheil ... ann?

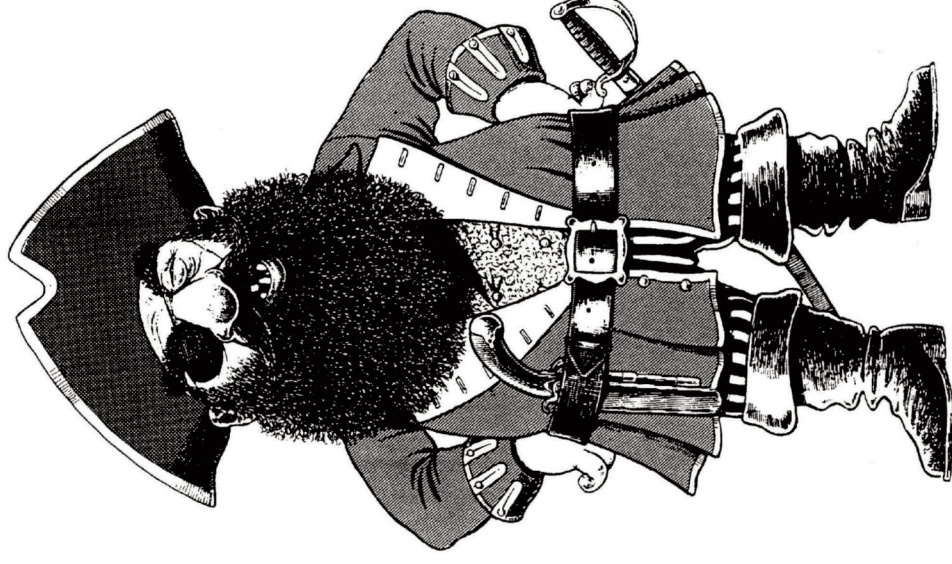
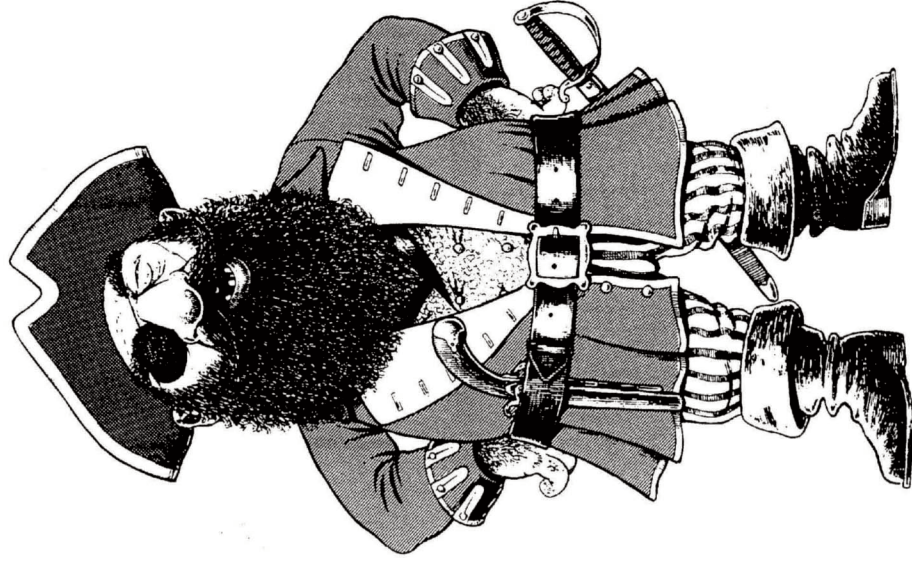
lorg an diofar

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
Tha .... ann
Chan eil ... ann?

lorg an diofar

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Nam, Nad, Na Tha mi nam shuidhe, Tha i na seasamh

Còmhradh

Ag obair ann an càraidean no ann am buidhnean. Cuideigin le bann air a shùilean a' faighneachd do chàch (duine mu seach) dè tha iad a' dèanamh, agus a' faighneachd cuideachd dè tha daoine eile a' dèanamh.

"Dè tha thu a' dèanamh, a Chalum?"

"Tha mi nam shuidhe"

"Dè tha Calum a' dèanamh, a Mhàiri?"

"Tha Calum na shuidhe!" 's msaa.

Duilleagan-obrach

Hai, is mise Melanie
Dìsnean

Duilleagan sìmplidh airson nam bun-sgoiltean.
Tha tòrr obrach air an duilleig seo. Feumaidh iad stiùireadh agus còmhradh ro làimh mus feuch iad air leotha fhèin.
Dh'fhaodadh iad obrachadh air greis nuair a tha e aca ged-tà.
Labhairt agus sgrìobhadh.

A bheil thu nad chadal?

Freagair na ceistean.

Tòimhseachain

Anns an Dìg
Triùir bhoireannach

Geamaichean

Dè tha mi a' dèanamh?	1
Charades	10
Chan eil duine ri mo thaobh	12
Bingo	13

Geamaichean Goirid

Cò tha annam? (a)	5
Cò tha annam? (b)	6
Cò tha annam? (c)	7
Cò tha annam? (d)	8
Chan eil rùm air a' bhus	11

Èisteachd

Màiri Anna ann an NewYork (1) Ann an cafaidh air Broadway	CD1 Làrach 6
Sgoilearan (2) Aig an taigh-dhealbh	CD1 Làrach 2
Sgeulachdan à beul-aithris (1) An dithis chailleach	CD2 Làrach 9

Leughadh

(1) Annag ann am fìor dhroch thrum

Òrain agus Rannan

Dè tha anns a' bhogsa?	12
Cuibhlichean a' bhus	15
Nuair bha mi na mo mhaighdinn	23
Nam amadan	24
An còineachan	25

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Tha mi nam ...

Hai. Is mise Melanie

Tha an clas agam aig PE. Tha e a' còrdadh rinn glè mhath.
Seo mise a' dèanamh diofar rudan. Tagh na faclan ceart bhon liosta gu h-ìosal agus
sgrìobh a-steach iad:- (*rinn mi a' chiad fhear dhut*).

Seo mi nam ruith

Seo mi _____

Seo mi _____

Seo mi _____

Seo mi _____

nam laighe	nam ruith
nam shuidhe	nam sheasamh
	nam chrùban

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
Na ...

An clas agam

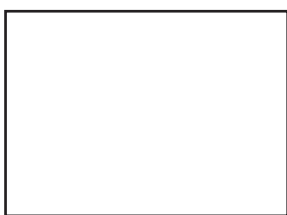
Seo na daoine eile sa chlas: Murchadh, Catrìona, Kelly, Anna, Marc,
Ben agus Màiri.

Seo Murchadh na sheasamh

Seo Kelly _____

Seo Catrìona na suidhe
(dean fhèin dealbh de Chatrìona)

Seo Màiri _____

Seo Anna _____

Seo Marc na shìneadh
(dèan fhèin dealbh)

Seo Ben _____

na shuidhe

na ruith

na seasamh

na sìneadh

Nise, air pìos pàipeir eile, dèan dealbh den chlas PE agad air fad.

DÈ THUIRT THU? 2

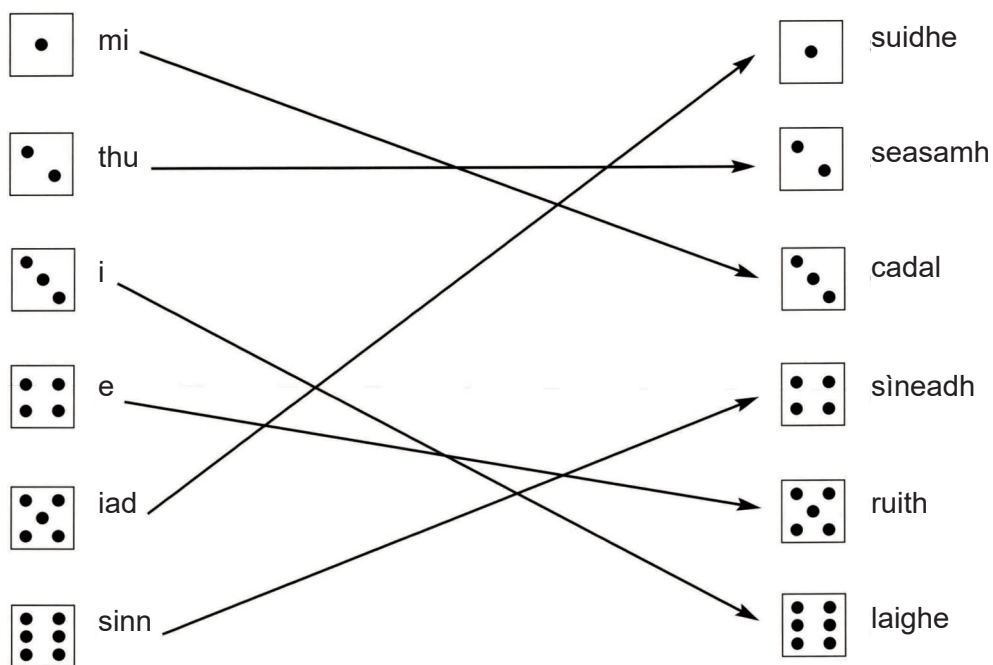
Cànan
Nam ..., Nad ..., Na ...

Dìsnean

Tha thu air geama a chluich le dìsnean. Tha a' chiad dìsinn ag innse cò tha a' dèanamh an rud agus an dàrna dìsinn ag innse dè rud a tha iad a' dèanamh.

Sgrìobh seantans ag innse cò tha a' dèanamh dè.
Tha aon air a dhèanamh dhut mu thràth.

Cuimhnich! mi ... na mo (nam) iad .. nan
thu ... na do (nad) sinn ... nar
i ... na sibh ... nur
e ... na (h)

 → Tha mi na mo chadal.

 → Tha thu na do _____.

 → Tha i _____.

 → Tha _____.

A-nis faigh dìsnean agus feuch an geama seo le caraid no ann am buidheann.

 Agus = Tha iad nan suidhe.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
Nad ...

A bheil thu nad chadal?

Freagair na ceistean a leanas mar a tha na h-aodannan ag iarraidh ort.

Tha

Chan eil

A bheil thu nad chadal?

Tha mi nam chadal!

A bheil iad nan seasamh?

_____

A bheil thu nad shuidhe?

_____

A bheil sibh nur dùisg?

_____

A bheil e na laighe?

_____

A bheil thu nad shineadh?

_____

A bheil i na ruith?

_____

A bheil sinn nar dùisg?

_____

A bheil thu nad sheasamh?

_____

Tòimhseachan

Anns an Dìg

B' e PC MacLeòid a' chiad duine a ràinig an t-àite far an do thachair an tubaist. Bha an càr beag air a mhullach anns an dìg oir chaidh a thilgeil far an rathaid nuair a chaidh a' chaora a bhualadh. Gu fortanach, ged a chaidh an fheadhainn a bha na bhroinn a chrathadh gu dona, cha deachaidh an leòn idir ged a ghabh iad droch eagal nuair a chaidh a' chaora a mharbhadh. Bha còignear anns a' chàr uile gu lèir ach cha robh PC MacLeòid cinnteach cò bha a' dràibheadh.

“Cò bha a' dràibheadh?” dh'fhaighnich Inspeactair Smart nuair a ràinig i.

“Chan eil mi cinnteach fhathast. Tha e doirbh dèanamh a-mach dè tha iad a' ciallachadh – tha iad uile caran troimh-a-chèile oir chaidh an droch chrathadh san tubaist. Tha mi air bruidhinn ri dithis dhiubh mu thràth. Tha e coltach gun do thog an dithis ghillean agus na caileagan gille eile air an rathad. Mar sin, feumaidh gun robh triùir nan suidhe ann an cùl a' chàir agus dithis anns an toiseach.

“Tha an gille a thog iad ag ràdh gun robh esan na shuidhe ri taobh na tè bhàin agus gun robh an nighean leis an fhalt dhonn na suidhe ri taobh an fhir air a bheil Jim.

“Thuirt an nighean air a bheil Pam gun robh ise na suidhe ri taobh an “hitch hiker” agus gun robh Anna na suidhe ri taobh Ben. Chan eil an còrr fiosrachaidh agamsa.”

“Tha sin ceart gu leòr,” arsa Inspeactair Smart. “Tha fios agamsa a-nis cò bha a' dràibheadh.”

A bheil thusa cho smart ri Inspeactair Smart?

Cò bha a' dràibheadh?

Tòimhseachan

An Triùir Bhoireannach

Chunnaic mi triùir bhoireannach mhòra reamhar nan seasamh air Sràid Sauchiehall fo aon sgàilean bheag bhìodach.

Carson nach robh gin dhiubh a' fàs fliuch?

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Nach eil? Nach robh? Nach e? Nach ann?

Còmhradh

Suidheachaidhean mar a leanas: Tha thu air chuairt anns a' bhaile agad fhèin le 'alien' à planaid eile. Tha esan a' cur cheistean ort agus tusa ga fhreagairt. Dèan seo mar dhealbhadh-chluich le càraid.

Obraich ann an càraidean. Smaoinich air rud (biadh, aodach, peata 's msaa.) gun innse dha do charaid dè th' ann. Feumaidh e/i tomhais dè an rud a tha ann.

An e cù a th' ann? Chan e

Nach e piseag a th' ann? Chan e

Nach e iasg a th' ann? 'S e!

Smaoinich air turas a dh'àiteigin (Glaschu, Paris, na bùthan).

Tha thu air innse dha do charaid nach fhaca tu càil nuair a bha thu ann. Chan eil do charaid ga do chreidsinn agus tha e/i a' cur cheistean ort a' tòiseachadh le "nach...?"

Freagair iad cho math 's as urrainn dhut..

Nach robh thu aig an Eiffel Tower? Bha / Cha robh

Nach robh thu ann am Burger King? Bha / Cha robh

Nach eil thu airson a dhol air ais? Tha / Chan eil

Duilleagan-obrach

Lean na loidhnichean

Cothrom tòrr bruidhinn a dhèanamh an seo mus sgrìobh iad.

Ceistean

'S dòcha beagan tioram ach math airson sgrìobhadh agus leudachadh. Dh'fhaodadh iad fhèin dealbhan agus seantansan a sgrìobhadh.

Geamaichean

Dè tha anns a' phoca? 7

Nach robh? 8

Càit an robh thu? 9

Dè thug mi dhìom? 24

Cò mi? 28

Dè rinn mi? 40

Èisteachd

Sgoilearan (3) Breugan

CD1 Làrach 3

Òrain agus Rannan

Madainn mhath, nach dùisg thu? 6

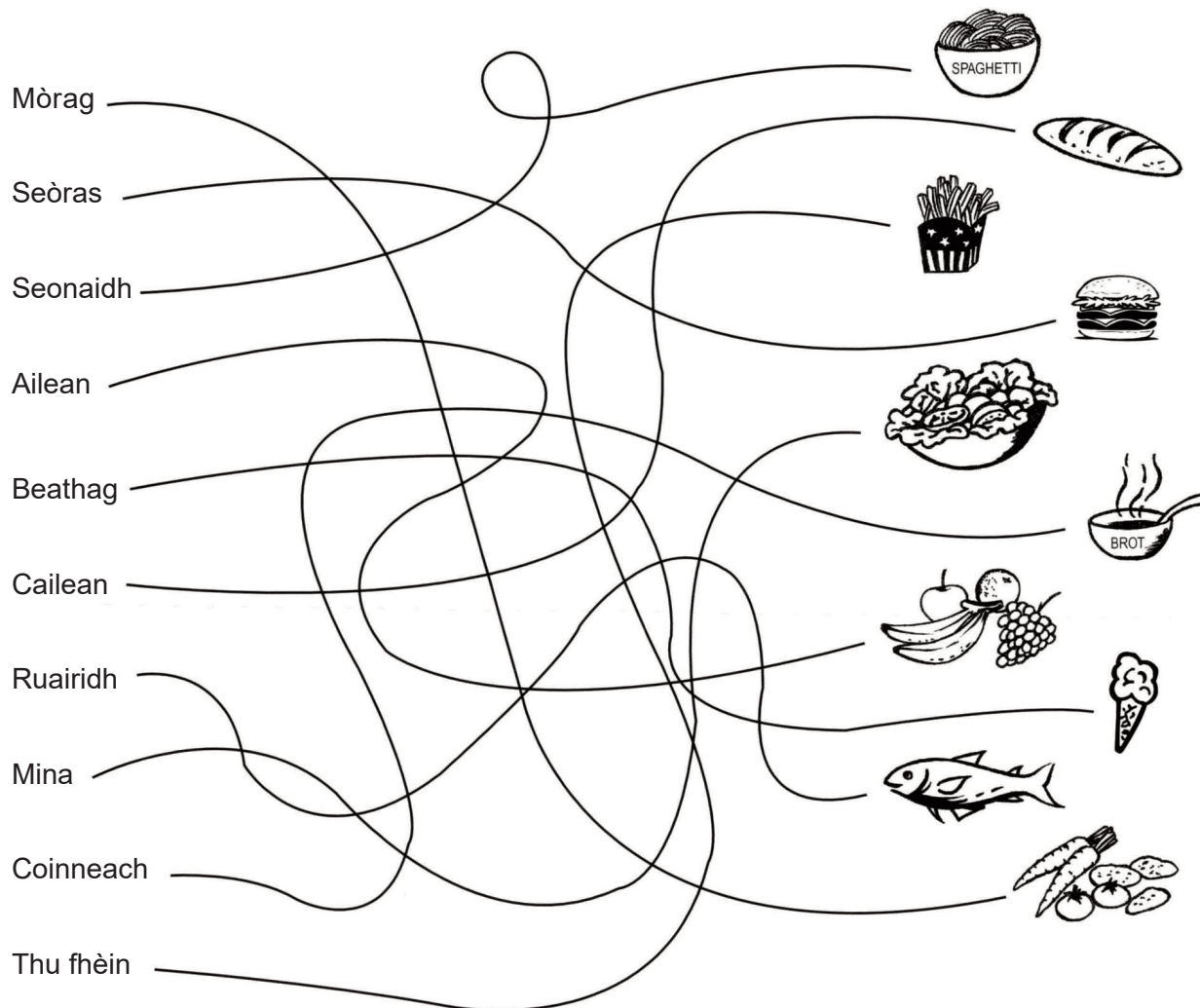
A Mhàiri 7

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan 'S ann ... Chan ann ...

Lean na Loidhnichean

Lean na loidhnichean seo airson faicinn cò leis a tha am biadh. Freagair an uair sin na h-abairtean gu h-ìosal le 'S ann no Chan ann.

'S ann le Beathag a tha an t-iasg, **nach ann?** _____

'S ann le Seonaidh a tha an spaghetti, **nach ann?** _____

'S ann le Mina a tha na measan, **nach ann?** _____

'S ann le Ruairidh a tha an sailead, **nach ann?** _____

'S ann leat fhèin a tha a' ghlasraich, **nach ann?** _____

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan

'S ann ... Chan ann ...

Lean na Loidhnichean

Cò nach d' fhuair cail ri ithe? Lorg a-mach agus sgrìobh ceist mu dheidhinn na fhuair no nach d' fhuair iad. Tòisich gach seantans agad le 'S ann le ... agus crìochnaich e le nach ann?

Freagair an uair sin na ceistean agaibh le 'S ann no Chan ann.

'S ann le _____, nach ann?

[illegible]

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Nach eil

Ceistean

Còimhead air na dealbhan agus na ceistean gu h-ìosal. Freagair iad le tha no chan eil.

Tha trì ùbhlann ann, **nach eil?**

_____

Tha dà pheansail ann, **nach eil?**

_____

Tha còig cait ann, **nach eil?**

_____

Tha an t-uisge ann, **nach eil?**

_____

Tha a' ghrian a' deàrrsadh, **nach eil?**

_____

Freagair na ceistean seo le 'S e no Chan e.

'S e briogais a th' ann, **nach e?**

_____

'S e buntàta a th' ann, **nach e?**

_____

'S e làmh a th' ann, **nach e?**

_____

'S e sneachda a th' ann, **nach e?**

_____

'S e Raonaid a th' ann, **nach e?**

_____

'S e bòrd a th' ann, **nach e?**

_____

Feuch am freagair thu na ceistean a leanas a-nis le Bha no Cha robh.

Bha thu ann an Ameireaga, **nach robh?**

_____

Bha thu ann an Astràilia, **nach robh?**

_____

Bha thu aig an fhiacclair, **nach robh?**

_____

Bha thu ag ithe, **nach robh?**

_____

Bha thu a' seinn, **nach robh?**

_____

Bha thu brònach, **nach robh?**

_____

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Bithibh, Fuirichibh

Còmhraidh

Ag innse mar a nì thu rudeigin, me, a' dèanamh ti
Feumaidh duine eile tomhais dè th' ann, me...

cuiribh bùrn dhan choire
goilibh an coire
cuiribh muga air a' bhòrd...

A' toirt òrdughan seachad ann an càraidean. Feumaidh an dàrna duine an atharrachadh gu
ibh/aibh.

Duilleagan-obrach

Òrdughan

Gan atharrachadh gu ibh/aibh. Sìmplidh gu leòr.

Madainn Diluain

Tha seo glè dhoirbh ach feumail airson leudachadh.
Dh'fhaodadh seo a bhith air a dhèanamh tro labhairt,
no ath-sgrìobhadh a-rithist.

Tòimhseachain

Mèirle air a' bhanca

A' leudachadh

Dèan sanasan no postairean airson a' chlas

Bithibh modhail
anns a' chlas!

Èistibh ris an
tidsear!

Geamaichean

Tha Sìm a'/ag ràdh	2
Cuir suas do làmh	14
Cò ghoid mo chrùn?	21
Dathan	23
A' Bhana-bhuidseach/Am Buidseach	36
Tilg am Bàlla (òrdugh, tilg am bàlla, glac e, atharraich gus am bi ... ibh aig an deireadh)	

Geamaichean Goirid

Gnog, Gnog (1)	3
Gnog, Gnog (2)	4

Èisteachd

Sgoilearan (4) An dèidh na deit	CD1 Làrach 4
Bàrdachd (3) Leasan Ciùil	CD2 Làrach 17

Òrain agus Rannan

Cuibhlichean a' bhus	15

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Bithibh ... Fuirichibh ...

Òrdughan

Tha do mhàthair ag iarraidh ort iomadh rud a dhèanamh ... mar as àbhaist!
Tha do bhràthair air tighinn a-steach a-nis ged-tà. Sgrìobh sìos dè chanadh do
mhàthair ris an dithis agaibh. Tha a' chiad òrdugh air a dhèanamh dhut mu thràth.

Seas suas!

Seasaibh suas!

1. Cùm grèim air!

_____

2. Ith sin!

_____

3. Cuidich Anndra!

_____

4. Nigh na soithichean!

_____

5. Dùin an doras!

_____

6. Suidh sìos!

_____

7. Dèan dealbh!

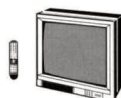
_____

8. Leugh an leabhar!

_____

9. Coimhead air an telebhisean!

_____

10. Èist ris an rèidio!

_____

Smaoinich a-nis air òrdugh eile a tha thu a' cluinntinn gu tric aig an taigh no aig
an sgoil. Sgrìobh sìos e agus dèan dealbh a thèid còmhla ris.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Bithibh ... Fuirichibh ...

Madainn Diluain

Tha thu air ais anns an sgoil madainn Diluain agus tha an tidsear bochd sgìth mar thu fhèin. Leugh na tha i ag ràdh agus sgrìobh fhèin a-mach a-rithist dè bha còir aice a ràdh ris a' chlas. Tha loidhne fo na faclan ceàrr airson do chuideachadh.

Madainn mhath, a chlas! Ciamar a tha sibh an-diugh? Bi sàmhach! Suidh sìos agus èist rium a-nis. Faigh a-mach ur leabhraichean agus fosgail iad. Smaoinich airson mionaid. A-nis sgrìobh sìos còig rudan a rinn sibh aig an deireadh-sheachdain. Leugh a-rithist iad. Tha sin gu leòr. Cuir sìos na peansailean agaibh.

Spòrs a-nis! Èist ri na h-òrdughan agam agus dèan na dh' iarras mi oirbh! Bheil sibh deiseil? Ruith! Leum! Coisich air ais! Siuthad, cumaibh oirbh... Ruith a-rithist! Danns mun cuairt! Coisich air adhart! Leum sìos is suas! O, tha mi fhìn sgìth gar coimhead! Fuirich mionaid, suidh sìos agus tarraing anail airson greiseag.

**Tha thu fhèin a' toirt seachad òrdughan dha do charaidean aig an taigh a-nis!
Sgrìobh còig rudan a dh'iarras tu orra a dhèanamh ...**

me *Cuiribh suas an telebhisean!*

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Tòimhseachan

Meirle air a' Bhanca

Bha ceithir càraichean gu bhith air an cleachdadh ann am mèirle air banca.

“Nise,” ars’ am boss. “Fuirichibh gus am faigh sibh na h-òrdain. Cuimhnichibh – feumaidh sibh siubhal anns an òrdugh a fhuair sibh bhuam an-dràsta. Fuirichibh air cùlaibh a chèile ann an loidhne mar a chaidh iarraidh oirbh. Èistibh agus thèid sinn thairis air a-rithist. Cuimhnichibh - feumaidh sibh siubhal anns an òrdugh seo. Iain, inns dhuinn dè an t-òrdugh a bh’ ann.”

IAIN: An Rover an toiseach, an uair sin am Mondeo, am Fiesta agus an Toyota aig an deireadh.

BOSS: Chan eil ceart agad ach na dhà. Inns dha, a Sheonaidh.

SEON: Am Fiesta, an Toyota, am Mondeo agus an Rover.

BOSS: Aon fhear ceart – fear a bha ceàrr aig Iain. Thusa, a Mhurd.

MURD: Rover, Toyota, Fiesta, Mondeo.

BOSS: Ceàrr air fad’! Dè seòrsa amadain a th’ agam an seo? Tom?

Fhuair Tom ceart air fad iad. An dèan thu fhèin a-mach dè thuirt e?

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan

'S e tidsear a tha ann am Màiri,
'S e dràibhear a tha annam

Còmhraidh

A' bruidhinn mu dhaoine as aithne dhaibh - caraidean, pàrantan, teaghlach, nàbaidhean...

'S e ... a th' ann/a th' innte

Bidh iad a' ....

Duilleagan-obrach

Dè an obair a th' aig gach duine?

Furasta gu leòr. Sgrìobhadh. Bheir seo
cothrom dhaibh labhairt, sgrìobhadh agus
dealbhan a dhèanamh.

Tòimhseachain

Còignear fhìreannach (Faic – an ann leatsa a tha e?)

Geamaichean

Cò a th' annad?	3
'S e dotair a th' ann	6
Charades	11
Bingo	13
Cò thusa?	25

Geamaichean Goirid

Dè tha ann? (fichead ceist)	9
Brìgh nam Facal	10

Èisteachd

Sgeulachdan à beul-aithris (4) Gilleasbaig Aotrom agus am Ministear	CD2 Làrach 12
Cò as fheàrr leat? (1) Nach coinnich sinn ris na nigheanan?	CD2 Làrach 1

Leughadh

(3) 'S e tidsear a th' ann

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan 'S e tidsear a tha ann am Màiri ...

Dè an obair a th' aig gach duine? (1)

Mòrag

Iain

Anna

Seumas

Sàra

Artair

Dòmhnall

Catrìona

Calum

Màiri

Còimhead air an obair a tha aig gach duine agus freagair 'S e no Chan e ris gach ceist gu h-ìosal.

An e dràibhear a tha ann an Seumas? Chan e

An e saor a tha ann am Màiri? _____

An e nurs a tha ann an Anna? _____

An e gruagaire a tha ann an Catrìona? _____

An e còcaire a tha ann an Sàra? _____

An e tidsear a tha ann an Dòmhnall? _____

An e poileas a tha ann an Iain? _____

An e dotair a tha ann an Calum? _____

An e post a tha ann am Mòrag? _____

An e peantair a tha ann an Artair? _____

Bha seachd ceàrr, nach robh?

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
'S e tidsear a tha ann am Màiri ...

Dè an obair a th' aig gach duine? (2)

Mòrag

Iain

Anna

Seumas

Sàra

Artair

Dòmhnall

Catrìona

Calum

Màiri

Sgrìobh seantans mar gu h-ìosal ag innse dè an obair cheart a tha aig na daoine seo.

me, 'S e gruagaire a th' ann an Seumas.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
'S e ... a tha ann
'S e ... a tha innte

Dè an obair a th' aig gach duine? (3)

Còimhead air na daoine agus an obair a tha aca gu h-ìosal.
Sgrìobh seantans ag innse dè an obair a tha aig gach duine.
Cleachd 'S e ... a tha ann (duine) no 'S e ... a tha innte (boireannach)

Hannah: 'S e rùnaire a tha innte

Mòrag: _____

Seumas: _____

Sàra: _____

Màiri: _____

Dòmhnall: _____

Artair: _____

Iain: _____

Catriona: _____

Calum: _____

Anna: _____

Smaoinich a-nis air daoine as aithne dhut fhèin (no dèan suas iad!)
Dèan dealbh den obair aca agus sgrìobh seantans ag innse cò tha ann/innte.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Annam, annad, ann, innte

Duilleagan-obrach

Ashley Aisling	Furasta gu leòr. Mar leudachadh, dh'fhaodadh iad pìos a sgrìobhadh air na rinn iad gach latha nuair a bha iad nan speuradairean, modailean 's msaa
Thu fhèin ag aisling	Cothrom an seo dhaibh fhèin an aon rud a dhèanamh 's a bha air an duilleig mu dheireadh

Geamaichean

Cò a th' annad?	3
Charades	11
Bingo	13

Èisteachd

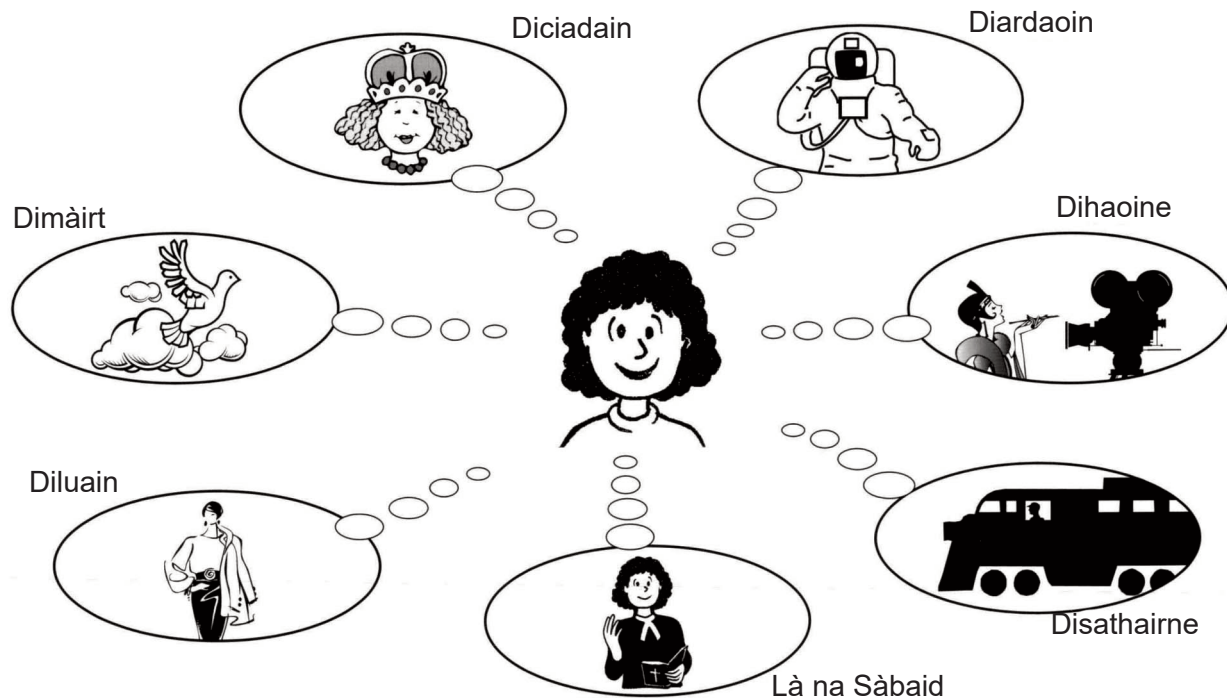
Màiri Anna ann an New York (2) Ann am flat Chrìsdein	CD1	Làrach 7
Cò as fheàrr leat? (2) Am fear-taghaidh	CD2	Làrach 2

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan A tha annam/annad; a th' annam/th' annad

Ashley Aisling

O, mo chreach! Bidh Ashley ag aisling gach mionaid den latha ge b' e càit a bheil i. Gach latha tha i a' smaoineachadh gur e cuideigin eile a tha innte. Bidh a caraid Claire a' faighneachd dhi cò i gach latha.

Freagair na ceistean gu h-ìosal ag innse cò a bh' innte gach latha.

- Cò a bh' annad Diluain? 'S e modail a bh' annam.
- Cò a bh' annad Dimàirt? _____
- Cò a bh' annad Diciadain? _____
- Cò a bh' annad Diardaoin? _____
- Cò a bh' annad Dihaoine? _____
- Cò a bh' annad Disathairne? _____
- Cò a bh' annad Là na Sàbaid? _____

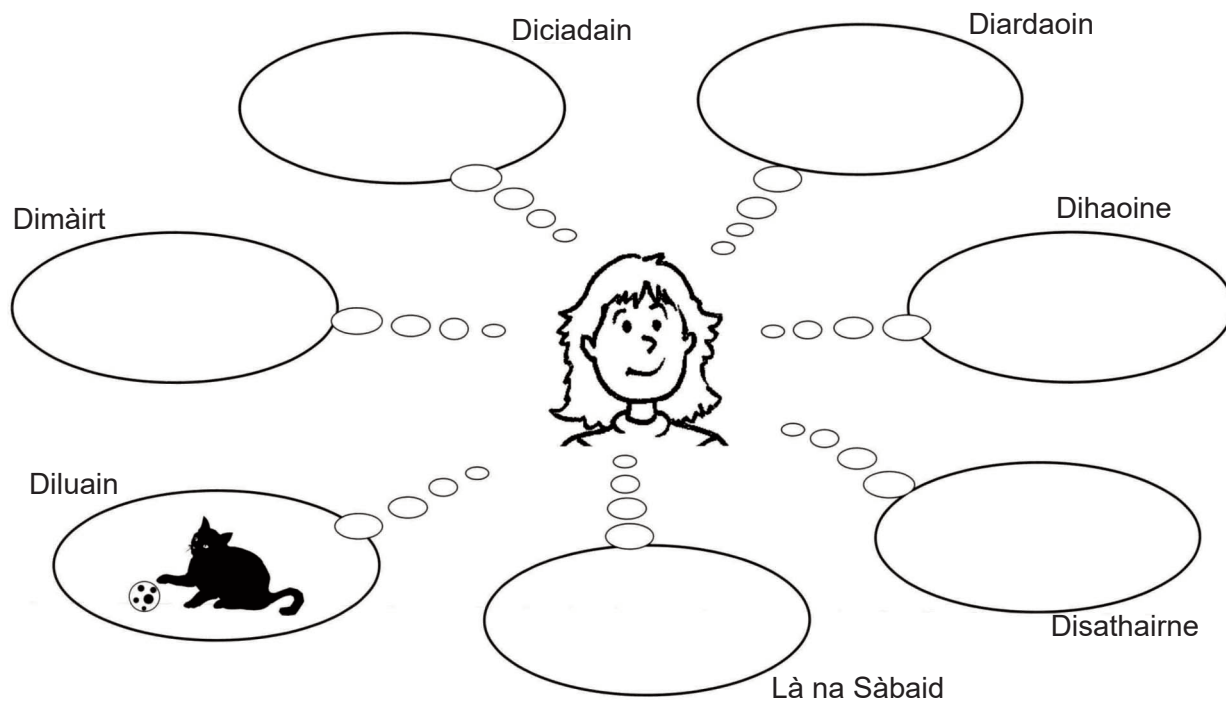
DÈ THUIRT THU? 2

Cànan

A tha annam/annad; a th' annam/th' annad

Aisling

A-nis, smaoinich fhèin air rudan, no daoine, a bu toigh leat a bhith. Lìon a-steach gach sgòth-aisling le dealbh a' sealltainn dè th' ann. An uair sin sgrìobh seantans mu dè tha annad. Inns carson a tha thu ag iarraidh a bhith nad rud sin cuideachd.

Dìluain	<u>'S e piseag a tha annam!</u> <u>Bidh iad a' cluich fad an latha.</u>
Dìmàirt	
Dìciadain	
Dìardaoine	
Dìhaoine	
Dìsathairne	
Là na Sàbaid	

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan 'S e Iain a dhòirt am peant, An e sin am fear ceart?

Còmhradh

Mar chlas, bidh gach duine a' smaoineachadh air rud a rinn iad ('s dòcha a-mach à liosta a bheir an tidsear seachad airson cùisean a dhèanamh nas fhasa). Feumaidh an clas an uair sin tomhais cò rinn dè, me:

An e Peadar a shuidh sìos? Chan e.

An e Mairead a shuidh sìos? 'S e!

'S e Mairead a shuidh sìos.

An e Iseabail a dh'ith briosgaid?

An e Artair a choisich air falbh? 's msaa...

Duilleagan-obrach

Cò rinn dè?

Duilleag shìmplidh airson nam bun-sgoiltean.

Coimhead air na daoine

Sgrìobhadh air an duilleig agus leudachadh anns na leabhraichean aca/air pàipear.

Tòimhseachain

A' cluich air cairtean (Faic – **Seo an duine a ...**)

Geamaichean

Kim's game 18

Dè rinn mi? 40

Geamaichean Goirid

Gnog, gnog (3) 14

Cò rinn dè? 16

Èisteachd

Sgoilearan (5) Ann am Homebase

CD1 Làrach 5

Leughadh

(3) 'S e tidsear a th' ann

Òrain agus Rannan

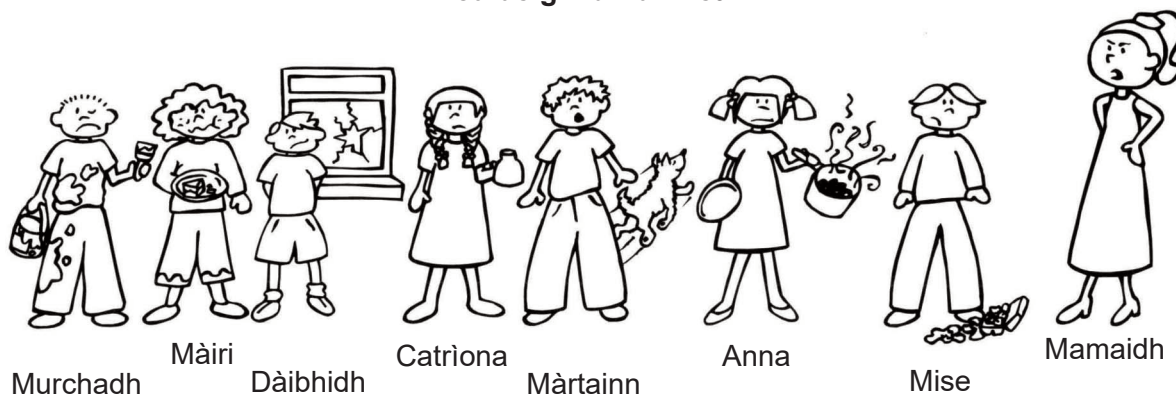
Na Maragan aig Ruaraidh 8

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan 'S e ... a ...

Cò rinn dè?

Tha Mamaidh crosta leis a h-uile duine san teaghlach. Dhòirt cuideigin peant,
dh'òl cuideigin am bainne, leig cuideigin an cù a-mach, bhris cuideigin
na h-uighean, dh'ith cuideigin a' chèic, bhris cuideigin an uinneag, agus loisg
cuideigin an dinnear!

Tha fhios agamsa cò rinn dè! A bheil fhios agadsa? Lìon a-steach a h-uile seantans:-

'S e Murchadh a *dhòirt am peant*.

'S e Màiri a _____

'S e Dàibhidh a bhris an uinneag.
(Dèan fhèin dealbh)

'S e Catriona a _____

'S e Màrtainn a _____

'S e Anna a loisg an dinnear.
(Dèan fhèin dealbh)

Ach saoil cò bhris na h-uighean? _____

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan 'S e ... a ...

Coimhead air na daoine

Coimhead air na daoine agus na dealbhan gu h-ìosal.
Sgrìobh seantans ag innse dè rinn gach duine. Cuimhnich,
tòisich gach seantans le 'S e lain/Màiri ... 's msaa.
Tha aon air a dhèanamh dhut mu thràth ...

Iain

'S e Iain a dhòirt am peant. _____

1. _____

Sara

Eilidh

2. _____

3. _____

Calum

Fiona

4. _____

5. _____

Flòraidh

Fionnlagh

6. _____

7. _____

Ryan

Anna

8. _____

Smaoinich air dithis eile agus rudan a rinn iad. Dèan dealbh agus seantans
ag innse mun deidhinn.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan

An ann leatsa a tha e?
'S ann le Calum a tha am бага sin

Còmhraidh

Mar chlas no ann am buidhnean, cuiridh a' chlann uile rudeigin a-steach do phoca. Chan inns iad do dhuine dè chuir iad a-steach. Feumaidh càch an uair sin tomhais cò leis a tha gach rud anns a' phoca nuair a thig e a-mach.

An ann le lain a tha e?

An ann leatsa a tha am peansail?

'S ann no Chan ann.

Duilleagan-obrach

Bùrach ann an rùm nan còtaichean Duilleag shìmplidh airson nam bun-sgoiltean.

Lean na Loidhnichean

A bharrachd air an sgrìobhadh, dh'fhaodadh a' chlann diofar cheistean a chur air a chèile a' cleachdadh na duilleig, me,

An ann leatsa a tha ... ?

An ann le Raonaid a tha na speuclairean?

'S ann no Chan ann.

Tòimhseachain

Còignear fhireannach

Geamaichean

Cò leis tha seo? 26

Geamaichean Goirid

Geamaichean gun fhios dhut 12

Èisteachd

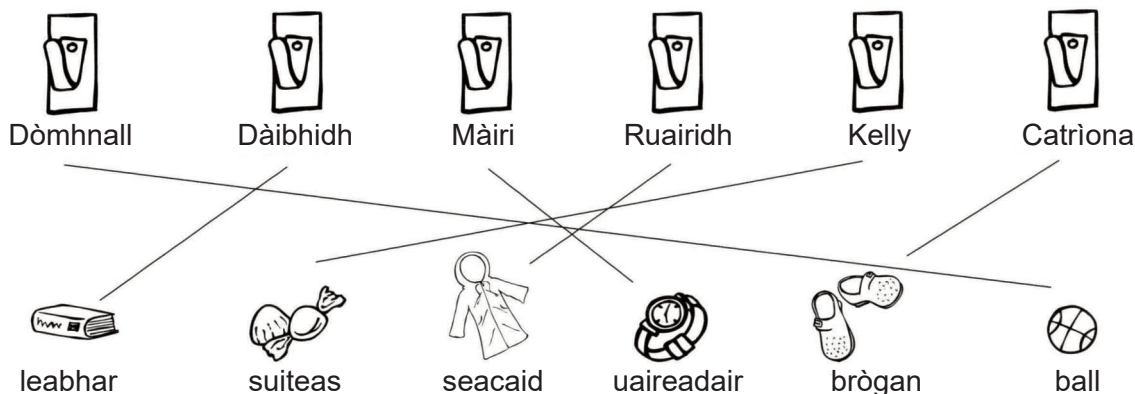
Fridean (1) Banrigh nan Seillean CD1 Làrach 14

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan An ann?

Bùrach ann an rùm nan còtaichean!

Tha rùm nan còtaichean ann am bùrach uabhasach, mar as àbhaist! Feuch gun obraich thu a-mach co leis a tha na rudan air an làr.

Freagair na ceistean a leanas: tha a' chiad dhà air a dhèanamh dhut:

- An ann le Màiri a tha am ball? Chan ann.
- An ann le Dàibhidh a tha an leabhar? 'S ann.
- An ann le Kelly a tha an suiteas? _____
- An ann le Dòmhnall tha an t-uaireadair? _____
- An ann le Ruairidh a tha na brògan? _____
- An ann le Catriona a tha na brògan? _____

Cò leis a tha iad, ma-thà? (freagair ann an seantans)

- Cò leis a tha an leabhar? 'S ann le Dàibhidh a tha an leabhar.
- Cò leis a tha an suiteas? _____
- Cò leis a tha an t-seacaid? _____
- Cò leis a tha an t-uaireadair? _____
- Cò leis a tha na brògan? _____
- Cò leis a tha am bàlla? _____

Agus a-nis dèan dealbh de rùm ann am bùrach: an rùm-cadail agad fhèin, 's dòcha?

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan An ann leatsa a tha e?

Lean na Loidhnichean

Lean na loidhnichean gus am faic thu cò leis
a tha gach rud gu h-ìosal.

Màiri

Donnchadh

Iseabail

Peigi

Seonaidh

Raonaid

Steve

Beathag

Eilidh

Thu fhèin!

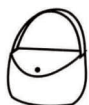
A-nise freagair na ceistean air an ath dhuilleig.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan An ann leatsa a tha e?

An ann leatsa a tha ... ?

Freagair a' cheist seo airson gach duine a tha air a' chiad duilleig.

An ann leatsa a tha am бага? Chan ann, 'S ann le Eilidh a tha am бага. _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Tòimhseachan

Còignear Fhireannach

Ràinig còignear fhireannach à dùthchanan eadar-dhealaichte Port-adhair Heathrow ach, gu mì-fhortanach, chaidh na pàipearan-siubhail aca an lùib a chèile nuair a bha iad a' dol tron deasg. Leis an fhiosrachadh gu h-ìosal, feuch an obraich thu a-mach dè an dùthaich às an tàinig gach fear dhiubh agus dè an obair a th' aige.

1. 'S ann às a' Ghearmailt a tha Peadar.
2. Chan ann à Nirribhidh a tha Tòmas.
3. 'S ann às an Eadailt a tha an saor.
4. Chan e dotair a tha ann am Pòl.
5. 'S e tàilleair a tha anns an Fhrangach.
6. Chan ann à Innis Tìle a tha Crisdean.
7. 'S e tidsear a th' ann an Iain.
8. 'S e innleadair a th' ann an Crisdean.
9. 'S ann às an Fhraing a tha Pòl.

	Dùthaich	Obair
Peadar		
Pòl		
Tòmas		
Crisdean		
Iain		

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan An ann an sin a dh'fhàg thu e? 'S ann, chan ann

Duilleagan-obrach

'S i puing cànanain dhoirbh a tha seo agus feumaidh tòrr ullachaidh agus obair labhairt a bhith dèanta mus tòisich a' chlann air na duilleagan,

Càit a bheil speuclairean Granaidh?

Duilleag shìmplidh airson nam bun-sgoiltean.

An ann an sin?

Sìmplidh gu leòr.

Tha thu cho dìochuimhneach

Tha thu a-muigh

Duilleag dhoirbh a dh'fheumas tòrr ullachaidh ro-làimh.

Tha thu na do 'psychic'

Feumail mar dhuilleag leudachaidh.

Tòimhseachain

Còignear fhìreannach (Faic – An ann leatsa a tha e?)

Geamaichean

Cò leis tha seo? 26

Càit a bheil e? 37

Tha mo bhaga air chall 38

An ann an sin a chuir thu e? 39

Èisteachd

Màiri Anna ann an New York (3) Air mullach an Empire State Building CD1 Làrach 8

Leughadh

(7) Aon mhadainn

Òrain agus Rannan

'S ann an Ìle 26

Càit a bheil speuclairean Granaidh?

Tha Granaidh air a speuclairean a chall a-rithist. Saoil càit an do dh'fhàg i iad?
Cuir crìoch air na seantansan a leanas. Dèan taghadh bho.

's ann

chan ann

(Tha a' chiad fhear air a dhèanamh dhut)

1. An ann air an telebhisean a tha iad? Chan ann.
2. An ann air sgeilp nan leabhraichean a dh'fhàg i iad? _____
3. An ann fon bhòrd a tha iad? _____
4. An ann air a' bhòrd a tha iad? _____
5. _____ ri taobh an teine a tha iad? _____
6. _____ fon t-sèithear a dh'fhàg i iad? _____
7. _____ na бага a dh'fhàg i iad? _____
8. _____ os cionn an teine a dh'fhàg i iad? _____
9. _____ ann am basgaid a' chait a tha iad? _____
10. _____ air a ceann fhèin a dh'fhàg i iad? _____

O a Ghranaidh! A-nis sgrìobh stòiridh mu dheidhinn chuideigin as aithne dhutsa a bhios a' dèanamh rudan gòrach.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
Tha thu ann, Tha tòrr ann, Cò tha ann?
A bheil ... ann?

An ann an sin ... ?

Coimhead air na ceistean gu h-ìosal agus freagair iad mar a tha an t-aodann ag iarraidh ort...

's ann

chan ann

me, An ann an sin a choinnich thu ri Màiri?

'S ann an sin a choinnich mi ri Màiri.

① An ann an sin a phost thu an litir?

② An ann an sin a dhanns thu le Anna?

③ An ann mar sin a rinn thu a' chèic?

④ An ann an sin a fhuair thu do bhrògan ùra?

⑤ An ann an sin a lorg thu mo speuclairean?

⑥ An ann às an uinneig sin a leum thu?

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan

An ann ...? 'S ann ... Chan ann ...

Tha thu cho dìochuimhneach

Tha thu cho dìochuimhneach! Gach latha tha thu a' fàgail do bhaga ann an diofar àite!

Còimhead air na dealbhan gu h-ìosal a tha a' sealltainn far an do dh'fhàg thu e agus freagair na ceistean le 'S ann no Chan ann.

An ann anns a' bhùth a dh'fhàg thu e?

Chan ann!

An ann anns an eaglais a dh'fhàg thu e?

An ann anns a' chlas a dh'fhàg thu e?

An ann anns a' chidsin a dh'fhàg thu e?

An ann anns a' phàirc a dh'fhàg thu e?

An ann aig taigh Chaluim a dh'fhàg thu e?

An ann anns an sgoil a dh'fhàg thu e?

An ann aig an danns a dh'fhàg thu e?

An ann ri taobh a' bhùird a dh'fhàg thu e?

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan An ann an sin a ... thu e?

Tha thu a-muigh

Tha thu a-muigh còmhla ri do charaid Ailig agus nach e tha math air ceistean fhaighneachd! Tha e a' fhaighneachd cheistean mu dhiofar àiteachan nuair a thèid sibh seachad orra.

Tagh deireadh glic airson gach ceist a tha air fhaighneachd. Dèan taghadh bho...

...a dh'fhàg thu e?

...a chuir thu e?

...a chunnaic thu Màiri?

...a dh'ionnsaich thu Gàidhlig?

...a chaill thu d' uaireadair?

...a chluich thu ball-coise?

...a thuit thu?

...a cheannaich thu an comaig?

Chaidh a' chiad cheist a chrìochnachadh dhut.

1. An ann an sin a dh'fhàg thu e?

'S ann, **dh'fhàg** mi mo bhaga an sin!

2. An ann an sin _____

Chan ann, **cha do chuir** mi an sin idir e!

3. An ann an sin _____

Chan ann, **chluich** mi ball-coise anns a' phàirc.

4. An ann an sin _____

'S ann, **cheannaich** mi an comaig anns a' bhùth sin.

5. An ann an sin _____

Chan ann, **thuit** mi air an rathad.

6. An ann an sin _____

'S ann, **chunnaic** mi an sin i an-diugh.

7. An ann an sin _____

'S ann, **chaill** mi an sin e bho chionn seachdain.

8. An ann an sin _____

Chan ann, **dh'ionnsaich** mi Gàidhlig anns an sgoil.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan An ann an sin a dh'fhàg thu e?

Tha thu na do 'psychic' a-nis!

Feuch an sgrìobh thu fhèin na ceistean a thèid còmhla ri na freagairtean seo.

Tòisichidh iad uile le An ann an sin a...

① An ann an sin a sheinn thu òran?

Chan ann, sheinn mi òran ann an talla na sgoile!

② _____ ?

Chan ann, dh'ith mi mo dhinnear anns an taigh-bìdh.

③ _____ ?

'S ann, bhuannaich iad 3 – 1 anns a' phàirc sin!

④ _____ ?

Chan ann, chuala mi a' chailleach-oidhche anns na craobhan ud thall.

⑤ _____ ?

'S ann, dh'fhuirich mi aig taigh mo sheanar a-raoir.

⑥ _____ ?

'S ann, bhris mi mo chas a' leum às a' chraoibh sin!

⑦ _____ ?

Chan ann, fhuair mi am peansail anns a' bhùth ud.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan

Dè cho fada? Dè cho trom? Cia mheud? Cò ris? Cò dha?
Cò às? Cò leis? Carson nach eil? Dè an seòrsa?
Dè an uair a tha e? Dè an t-ainn a tha ort?

Còmhraidh

Suidheachaidhean mar a leanas: Obraich ann an càraidean. Aon duine a' ceasnachadh, aon a' freagairt nan ceistean. Smaoinich air daoine ainmeil, no cleachd dealbhan de dhaoine ainmeil. Thoir a chreidsinn gu bheil thu a' dèanamh agallamh leotha. Cuir diofar cheistean air/oirre.
Dè an t-ainm a th' oirbh? Cò às a tha sibh? Dè am biadh as toigh leibh? ...

Duilleagan-obrach

Ceistean!	Ceithir duilleagan le diofar cheistean orra.
Suidheachadh	Poileas agus mèirleach. Tha aca fhèin ri ceistean a sgrìobhadh an seo.
Dealbhan	Labhairt. Feumaidh iad ceistean a chur air a chèile mu na dealbhan.
Dealbh gu dealbh	Obair càraid. Èisteachd/labhairt.

A' leudachadh

Dh'fhaodadh a' chlann ceistean a sgrìobhadh a-mach do dhaoine eile anns a' chlas gus an lorg iad barrachd fiosrachaidh air cuspairean sònraichte, me, cur-seachadan 's msaa.

Geamaichean

Cò tha ann?	4
Dè tha air mo chùlaibh?	27
Cò mi?	28
Am baile againn	29

Geamaichean Goirid

Freagair seo!	13

Èisteachd

Cò as fheàrr leat? (3) Na trì ceistean	CD2 Làrach 3
Co-oghaichean (1) Màrtainn MacLeòid aig a' Mhòd Nàiseanta	CD2 Làrach 13

Leughadh

(4) Madainn Disathairne

Òrain agus Rannan

Còig uighean ann am basgaid	9
Gnog, gnog aig an doras	10
An teaghlach agamsa	20
Fear nam fìaclan	11
Chaidh mise dhan bhùth an-dè	27

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
Dè? Cò? Cia mheud? Cuin? Càite? Carson?

Ceistean! Ceistean! Ceistean! 1

Dè na gheibh sinn a-mach?

Smaoinich air dèideag sam bith a tha agad as toigh leat. Freagair na diofar cheistean a leanas ...

- Dè an dèideag a th' ann?

- Cia mheud dhiubh a tha agad?

- Dè an seòrsa dèideig a tha ann?

- Dè bhios tu a' dèanamh leatha?

- Cò às a fhuair thu i?

- Cuin a fhuair thu i?

- Càit am bi thu ga cumail?

- Dè cho tric 's a bhios tu a' cluich leatha?

- Cò ris a tha i coltach?

- Carson as toigh leat an dèideag agad?

Faodaidh tu dealbh bheag dhen dèideag agad a dhèanamh a-nis.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
Dè? Cò? Cia mheud? Cuin? Càite? Carson?

Ceistean! Ceistean! Ceistean! 2

Dè na gheibh sinn?

A-nise smaoinich air an leabhar no sgeulachd as fheàrr a leugh thu ...

- Dè an tiotal a tha air an leabhar/sgeulachd?

- Cò sgrìobh e/i?

- Cuin a leugh thu e/i?

- Dè an t-ainm a bha air a' character a b' fheàrr leat?

- Cò ris a bha an character sin coltach?

- Dè thachair anns an sgeulachd?

- Carson a chòrd an sgeulachd riut?

- Càit am bi thu a' leughadh?

- Dè cho tric 's a bhios tu a' leughadh?

- Dè cho fada 's a bha an sgeulachd?

- Cò às a fhuair thu an leabhar/sgeulachd?

- Dè an seòrsa leabhair a bha ann?

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
Dè? Cò? Cia mheud? Cuin? Càite? Carson?

Ceistean! Ceistean! Ceistean! 3

Dè na gheibh sinn a-mach?

Dè mu dheidhinn diofar cheistean a fhreagairt mu do dheidhinn *fhèin* a-nis?

- Dè an t-ainm a tha ort? _____
- Dè an aois a tha thu? _____
- Càit an do rugadh thu? _____
- Dè cho trom 's a tha thu? _____
- Dè am meud a tha do chasan? _____
- Cò ris a tha thu coltach? _____
- Dè an dath a tha air d' fhalt? _____
- Dè cho fada 's a tha d' fhalt? _____
- Cò às a tha thu? _____
- Càit a bheil thu a' fuireach? _____
- Dè am biadh as fheàrr leat? _____
- Cuin a bhios tu a' dol dhan leabaidh? _____
- Dè an uair a bhios tu ag èirigh? _____

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
Dè? Cò? Cia mheud? Cuin? Càite? Carson?

Ceistean! Ceistean! Ceistean! 4

Feuch a-nis an smaoinich thu fhèin air tòrr cheistean! Feuch an sgrìobh thu deich ceistean eadar-dhealaichte airson barrachd a lorg a-mach, me,

An turas a b' fheàrr air an robh duine riamh.

Duine ainmeil sam bith a thogras tu fhèin (neach-spòrs, actar ...)

- ① _____
- ② _____
- ③ _____
- ④ _____
- ⑤ _____
- ⑥ _____
- ⑦ _____
- ⑧ _____
- ⑨ _____
- ⑩ _____

Mas urrainn dhut barrachd air deich ceistean a sgrìobhadh, cùm ort!

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan

Dè? Cò? Cia mheud? Cuin? Càite? Carson?

Suidheachadh

**Allo, allo!
Dè th' againn
an seo?**

'S e poileas a tha annad.
Tha thu an-còmhnaidh trang a' faighneachd cheistean.

Suidheachadh...

Bhris cuideigin a-steach a thaigh tron oidhche agus chaidh airgead agus rudan priseil a ghoid.

Agallamh 1 Dè na ceistean a chuireadh tu air an duine leis an robh an taigh agus a bha na chadal aig an àm?

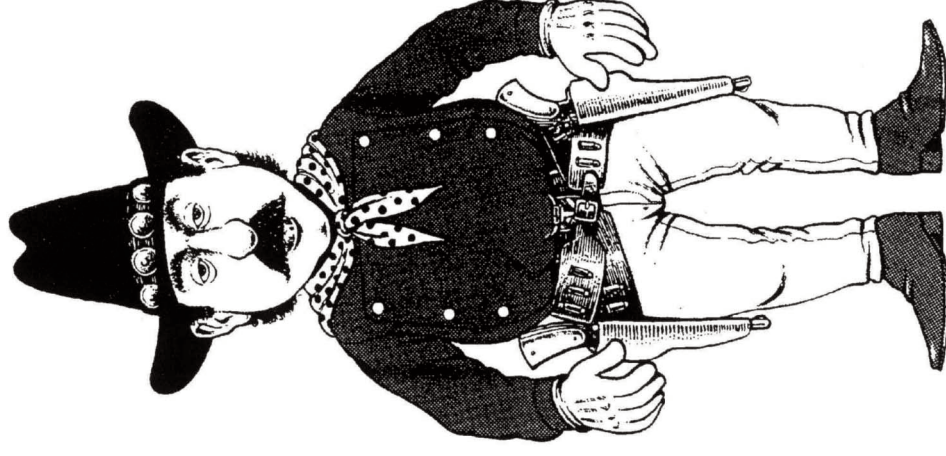
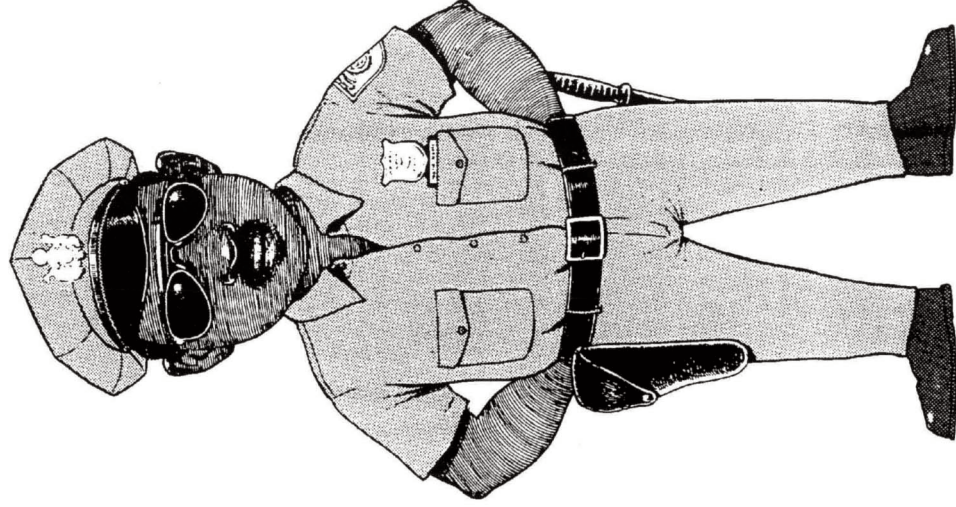
Agallamh 2 Dè na ceistean a chuireadh tu air a' mhèirleach nuair a chaidh a ghlacadh?

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan

Dè? Cò? Cia mheud? Guin? Càite? Carson?

Dè? Cò? Cia mheud? Guin? Càite? Carson?

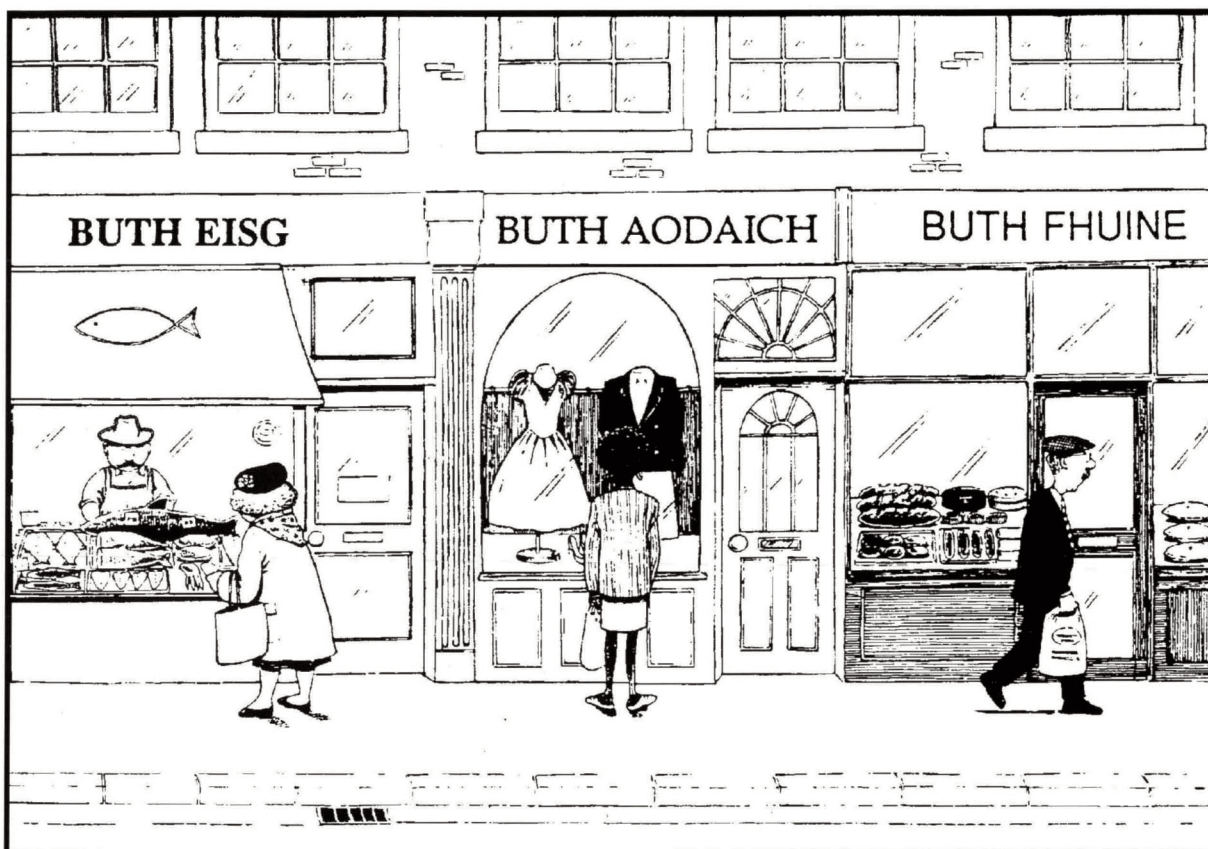
DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
Dè? Cò? Cia mhead? Cuin? Càite? Carson?

Dealbh gu dealbh

Obair Càraid

Èisteachd/labhairt

Tha an dealbh seo agad.

Bruidhinn ri do chompanach mun dealbh.

Cuiridh esan/ise an dealbh air pìos pàipeir eile ACH chan fhaic e/i an dealbh agad.

Ma tha e/i a' dol ceàrr, can "Dèan nas lugha e" no "Cuir nas isle e" agus mar sin air adhart.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan

Ag ràdh gu bhèil ... A' smaoinichadh gum bi ...
Thuirt e gun robh ... Gun do thog ... Gun do rinn ...

Duilleagan-obrach

Ragnall Rabaid	Duilleagan simplidh airson nam bun-sgoiltean
Flòraidh Feòrag	Duilleagan simplidh airson nam bun-sgoiltean
Seanair bodhar	Tha seo simplidh gu leòr – ged nach eil e uabhasach “PC”! Sgrìobhadh.
Caraidean a’ cèilidh	Dh’fhaodadh seo a leughadh mar nàdar de dhealbhan-chluich. A’ leughadh agus a’ sgrìobhadh nan notaichean aca fhèin – mar phìos de notaichean simplidh, no mar phìos ann an ‘gossip column!’
Doileag an dà-sheallaidh	Sgrìobhadh agus leughadh.
Inns dè thuirt...	Sgrìobhadh. Meadhanach doirbh aig an deireadh.

Tòimhseachain

Mèirle air Oifis a’ Phuist (Faic – **ro mhòr, cho mòr ri...**)
Anns an Dìg (Faic – **tha mi nam shuidhe**)

Geamaichean

Dè thuirt mi?	16
Triantan, cearcall agus ceàrnag	17
Kim’s game	18
Dè thog thu?	19
An luchair Dhraoidheil	22
Cò dh’fhalbh leis?	34
‘Chinese whispers’	35

Èisteachd

Màiri Anna ann an New York (4) Ann an taigh-òsta	CD1 Làrach 9
Cò as fheàrr leat? (4) Cò tha Marc a’ dol a thaghadh?	CD2 Làrach 4
Co-oghaichean (2) Tormod Galloway aig a’ Mhòd Nàiseanta	CD2 Làrach 14
Sgeulachdan à beul aithris (3) Gilleasbaig Aotrom agus an t-iasg	CD2 Làrach 11
Bàrdachd (1) Cuairt dhan Òban	CD2 Làrach 15

Òrain agus Rannan

Dè tha anns a’ bhogsa?	12

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Ag ràdh gu bheil ...

Tha Ragnall Rabaid ag ràdh ...

Dè tha Ragnall Rabaid ag ràdh? Lìon a-steach na builgeanan:-
(tha a' chiad fhear air a dhèanamh dhut).

Tha an cnatan orm.

Tha Ragnall Rabaid ag ràdh gu bheil an cnatan air.

_____

_____

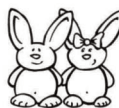

Tha Ragnall Rabaid ag ràdh gu bheil a chasan fliuch.

_____

_____

Tha Ragnall Rabaid ag ràdh gu bheil caraid ùr aige.

_____

_____

Tha Ragnall Rabaid ag ràdh gun do dh'ith e cus churranan.

_____

_____

Tha Ragnall Rabaid ag ràdh gun robh e aig partaidh an-diugh.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Ag ràdh gu bheil ...

Tha Ragnall Rabaid ag ràdh ...

Agus a-nis cuir crìoch air na seantansan a leanas:-
Tha a' chiad fhear air a dhèanamh dhut.

Tha spòg ghoirt agam.

Tha Ragnall Rabaid ag ràdh gu bheil spòg ghoirt aige.

Bha mi san sgoil
an-diugh.

Tha Ragnall Rabaid ag ràdh _____

Tha mi a' dol a
shreathart.

Tha Ragnall Rabaid ag ràdh _____

Chaill mi mo sporan.

Tha Ragnall Rabaid ag ràdh _____

Bha mi aig an tràigh
an-diugh.

Tha Ragnall Rabaid ag ràdh _____

DÈ THUIRT THU? 2

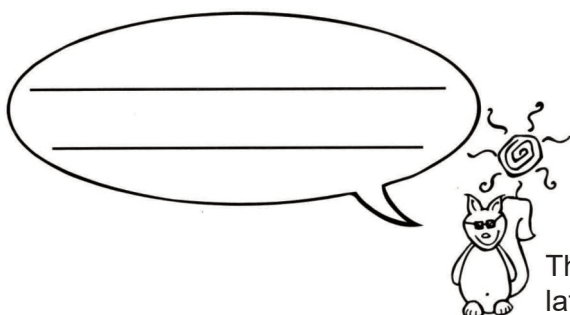
Cànan Ag ràdh gu bheil ...

Tha Flòraidh Feòrag a' smaoineachadh ...

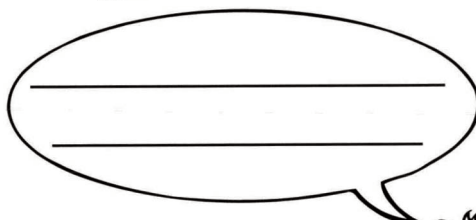
Dè tha Flòraidh Feòrag a' smaoineachadh? Lìon a-steach na builgeanan:-
(tha a' chiad fhear air a dhèanamh dhut).

Tha Flòraidh Feòrag a' smaoineachadh gum bi an
t-uisge ann feasgar.

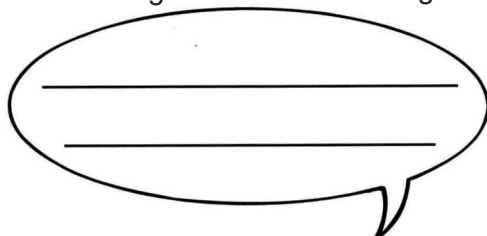
Bidh an t-uisge
ann feasgar.

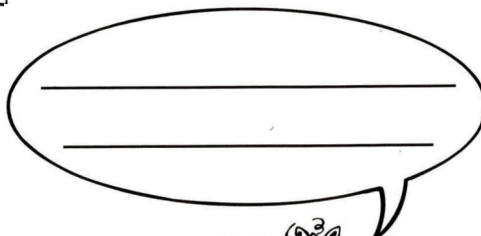
Tha Flòraidh Feòrag a' smaoineachadh gum bi
latha math ann a-màireach.

Tha Flòraidh Feòrag a' smaoineachadh gun caill i am bus.

Tha Flòraidh Feòrag a' smaoineachadh gun tig
Dadaidh dhachaigh an-diugh.

Tha Flòraidh Feòrag a' smaoineachadh gum faic i
Ragnall aig a' phartaidh.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Ag ràdh gu bheil ...

Tha Flòraidh Feòrag ag ràdh ...

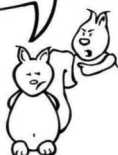
A-nis cuir crìoch air na seantansan a leanas:-
(tha a' chiad fhear air a dhèanamh dhut).

Bidh mi anmoch!

Tha Flòraidh Feòrag a' smaoineachadh gum bi i anmoch.

Bidh Mamaidh
crosta!

Tha Flòraidh Feòrag a' smaoineachadh _____

Cuiridh mi mo
chòta orm.

Tha Flòraidh Feòrag a' smaoineachadh _____

Thig Santa Claus
a-nochd.

Tha Flòraidh Feòrag a' smaoineachadh _____

Chì mi Santa nuair
a thig e.

Tha Flòraidh Feòrag a' smaoineachadh _____

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan

Ag ràdh gu bheil ... A' smaoinichadh gum bi ...
Thuirt e gun robh ... Gun do thog ... Gun do rinn ...

Seanair bodhar

Seanair bochd! Tha e a' fàs bodhar agus cha chluinn e ceart!
Èist ris na tha oghaichean ag ràdh ris agus cuidich e le bhith ag innse dè thuirt iad /
dè tha iad ag ràdh. Tha a' chiad fhear air a dhèanamh dhut...

Ogha "A sheanair! Tha mi a' dol dhan bhaile!"

Seanair "Dè thuirt i?"

Thusa Thuirt i gun robh i a' dol dhan bhaile.

Ogha "A sheanair, a bheil sibh ag iarraidh cupa tì?"

Seanair "Dè thuirt e?"

Thusa _____

Ogha "A sheanair, tha e naoi uairean agus tha an t-àm agaibh èirigh!"

Seanair "Dè thuirt i?"

Thusa _____

Ogha "Haoi! Tha mi a' smaoinichadh gu bheil sibh bodhar!"

Seanair "Dè tha e ag ràdh?"

Thusa _____

Ogha "A sheanair, tha spòrs air an telebhisean an-dràsta."

Seanair "Dè thuirt e?"

Thusa _____

An uair sin, bruidhinn fhèin ris, a' tòiseachadh gach freagairt le, 'Thuirt mi ...'

Thusa "A sheanair, tha lain aig an doras."

Seanair "Dè tha thu ag ràdh?"

Thusa Thuirt mi ...

Thusa "A sheanair, tha mi sgìth agus tha mi a' dol dhachaigh!"

Seanair "Dè thuirt thu?"

Thusa _____

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Thuirt e gun robh; Ag ràdh gu bheil

Caraidean a' cèilidh (1)

Tha caraidean a' cèilidh air do sheanair a-nis agus, o mo chreach! Tha iad uile cho dona ri chèile! Chuala tu dè thuirt iad (tha e sgrìobhte sìos gu h-ìosal). Sgrìobh dè thuirt iad nad fhaclan fhèin gus an inns thu dha do mhàthair!

Seanair: Tha mi a' dol chun na bùtha.

Calum: Dè thuirt e?

Iain: Thuirt e gun robh e a' dol a cheannach bùth.

Calum: Carson a tha e a' dol a cheannach bùth? Tha e às a rian!

Seanair: Dè tha thu ag ràdh?

Iain: Tha mi ag ràdh gu bheil thu às do rian a' dol a cheannach bùth.

Seanair: Tha mi a' dol chun na bùtha a dh'iarraidh pàipear. Dè tha ceàrr air sin?

Calum: Dè thuirt e?

Iain: Thuirt e gun robh e a' dol a dh'iarraidh peantair.

Calum: Carson idir a tha e ag iarraidh peantair?

Iain: Tha mi a' creidsinn gu bheil e ga iarraidh airson na bùtha ùir aige.

Seanair: Dè thuirt thu?

Iain: Thuirt mi gu bheil thu ag iarraidh peantair airson na bùtha, nach eil?

Seanair: O, mo chreach! Chan eil fhios agamsa! ... Tha mi a' dol a chur a' bhrot air.

Calum: Dè tha e ag ràdh?

Iain: Tha e ag ràdh gu bheil e a' dol chun an dotair!

Calum: 'S math sin. 'S dòcha gun cuidich an dotair e ... smaoinich! ... bùth ùr!!

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
Thuiirt e gun robh; Ag ràdh gu bheil

Caraidean a' cèilidh (2)

Sgrìobh a-nis na thachair nad fhaclan fhèin.

Ma tha ùine agad, feuch an dèan thu dealbh a' sealltainn pìos dhen sgeulachd...

'S dòcha na bodaich nan suidhe a' bruidhinn, no Seanair agus a' bhùth ùr!

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Gun do ...

Doileag an dà-sheallaidh!

Tha i ainmeil ann am baile Bàllaglainne.
Ged a tha cuid de na chì i gu math sìmplidh, tha i an-còmhnaidh ceart!

Cleachd na dealbhan a leanas gus an inns thu dè chunnaic i.

me:

Chunnaic mi gun do rinn Coinneach gu math anns an sgoil.

Iain

Chunnaic mi gun do _____

Màiri

Chunnaic mi _____

Sàra

_____

Pàdraig

_____

Tormod

_____

Annag

_____

Feuch an smaoinich thu fhèin air còig rudan eile a chunnaic Doileag anns a' bhàlla aice.
Tòisich gach seantans le "Chunnaic Doileag gun do..."

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Thuilt ... gun robh/nach robh

Inns dè thuilt...

Inns dè thuilt na daoine a leanas, no lìon a-steach na tha iad ag ràdh.

Bha mi ann an
Glaschu an-dè.

Màiri

Dè thuilt Màiri?

*Thuilt i gun robh i ann an
Glaschu an-dè.*

Chan urrainn dhomh
a dhol ann!

Iain

Thuilt Iain

Tha mi ag iarraidh
cuideachadh a' nighe
nan soithichean.

Mamaidh

_____

_____

_____

_____

_____

Murchadh

*Thuilt Murchadh gu bheil e
a' dol a-mach gu cèilidh.*

Cha do bhris mise e.
Bhris Dòmhnall e!

Calum

_____

_____

_____

_____

_____

Sàra

*Thuilt Sàra gun deach i dhan
bhùth agus gum faca i Ailean.*

Chan eil mi feargach
idir!

Dadaidh

_____

_____

Cha toigh leam a
bhith a' bruidhinn
Beurla!

Peadar

_____

_____

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan

Ma tha thu deiseil, faodaidh tu falbh
Mas e sin a thuirt e, Nuair a bhios...
Nuair a bha mi a' tighinn don sgoil, chunnaic mi rabaid

Còmhraidh

Ag innse na chunnaic/rinn iad 's msaa, nuair a bha iad air saor-làithean/a' tighinn dhan sgoil ...

Nuair a bha mi .... chunnaic mi, chuala mi, chaidh mi 's msaa.

Ag innse na bhios iad a' dèanamh nuair a bhios iad air saor-làithean/anns a' bhaile 's msaa.

Nuair a bhios mi ... bidh mi a' ....

Duilleagan-obrach

Sgeulachdan gòrach	Duilleag shìmplidh airson nam bun-sgoiltean.
Nuair a bhios mi mòr	Duilleag shìmplidh airson nam bun-sgoiltean.
Lorg-facal	Tha aca ri faclan a lorg agus an cur ann an seantansan
Feuch an ceangal ...	Leughadh agus sgrìobhadh. Cuid air an toirt seachad mu thràth agus cuid a tha aca fhèin ri sgrìobhadh.

Geamaichean

Cuir suas do làmh	14
A' falbh air saor-làithean	15
Kim's game	18
A' dol dhan bhùth aon latha	33

Èisteachd

Màiri Anna ann an New York (5) Air an t-sràid	CD1 Làrach 10
Bàrdachd (2) Tha am feur nas guirme san achadh ud thall	CD2 Làrach 16

Leughadh

- (2) Annag agus Granaidh nan suidhe
(8) Chan eil muinntir an taighe ...

Òrain agus Rannan

Ma tha thu toilichte an-diugh	4
Fear nam fiacalan	11
Anns a' chidsin	13
Bòtannan Dearga	14
Gealach ùr is rionnagan	16
Chaidh mise dhan bhaile	22

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Nuair a bha mi ...

Sgeulachdan gòrach

Tha na sgeulachdan seo gòrach, nach eil? Cuir ceart iad:
(tha a' chiad fhear air a dhèanamh dhut).

Nuair a bha mi air a' chladach

Nuair a bha mi aig taigh Granaidh

Nuair a bha mi anns a' bhùth

Nuair a bha mi air a' bhus

Nuair a bha mi anns an leabaidh

Nuair a bha mi anns a' ghàrradh

Nuair a bha mi nam bhèibidh beag

Nuair a bha mi ag ithe mo bhracaist

Nuair a bha mi aig an sù

thàinig fear a' phuist.

chunnaic mi aibhean.

chunnaic mi aisling.

fhuaire mi botal bainne sia tursan san latha.

sheas mi air boiteag.

cheannaich mi criospaichean.

chaill mi mo thiogaid.

chunnaic mi crùbag.

rinn mi bonnach.

Agus a-nis sgrìobh sgeulachd ghoirid a' tòiseachadh mar seo:-

“Nuair a bha mi air an rathad dhan sgoil...”

Faodaidh e bhith cho èibhinn 's a thogras tu, ach feumaidh tu na trì faclan seo
a chur dhan sgeulachd:

chunnaic

chuala

chaidh

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Nuair a bhios ...

Nuair a bhios mi mòr

Dè bu toigh leat a dhèanamh nuair a bhios tu mòr? Lìon a-steach na seantansan agus dèan dealbh anns na bogsaichean. Mar eisimpleir:-

Nuair a bhios mi mòr bidh mi nam sheòladair:-

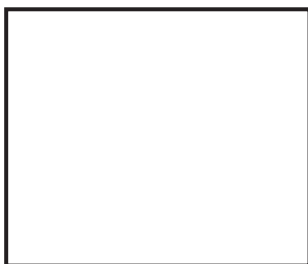
Nuair a bhios mi mòr bidh mi nam _____

Dèan dealbh

Nuair a bhios mi mòr thèid mi a _____

Dèan dealbh

Nuair a bhios mi mòr bidh mi a' / ag _____

Dèan dealbh

Nuair a bhios mi mòr bidh _____ agam

Dèan dealbh

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Ma tha thu deiseil, faodaidh tu ...

Lorg-facal

Tha an tidsear ag iarraidh ort obrachadh gu math. Nach i tha glic! Airson do bhrosnachadh, tha i ag ràdh gum faod thu rudan a dhèanamh nuair a tha thu deiseil.

Anns a' bhogsa gu h-ìosal lorg na rudan a dh'fhaodas tu a dhèanamh nuair a tha thu deiseil. Faodaidh na faclan a dhol sìos, suas, air ais no air adhart. Tha dealbhan ri taobh a' chlàir airson cuideachadh a thoirt dhut le na faclan a tha thu a' lorg. Sgrìobh seantans an uair sin air an ath dhuilleig ag innse dè chanadh an tidsear riut.

H	D	A	T	N	A	E	P	L	O
A	A	B	G	C	D	A	S	E	N
B	N	C	L	U	I	C	H	U	E
E	N	F	G	M	H	C	A	G	H
H	S	T	U	P	F	A	M	H	T
C	A	G	O	T	S	D	L	A	I
U	D	M	H	E	U	A	G	D	S
N	H	R	S	F	A	L	B	H	T
S	E	I	N	N	U	T	M	E	O
L	B	R	U	I	D	H	I	N	N

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
Ma tha thu deiseil, faodaidh tu ...

Lorg-facal

1. **Falbh**

Ma tha thu deiseil, faodaidh tu **falbh**!

2.

Ma tha thu deiseil, faodaidh tu _____

3.

Ma tha _____

4.

_____

5.

_____

6.

_____

7.

_____

8.

_____

9.

_____

10.

_____

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Ma tha thu ...

Feuch an ceangail

Feuch an ceangail thu gach toiseach seantans gu h-ìosal ri deireadh glic. Tha aon air a dhèanamh dhut mu thràth.

Ma tha thu deiseil ...

cheannaich mi leabhar ùr.

Mas e sin a thuirt thu ...

faodaidh tu falbh.

Nuair a chaidh mi dhan bhaile ...

bha droch aisling agam.

Nuair a bha mi nam chadal ...

am faigh mi pìos cèic?

Nuair a dh'fhàgas mi an sgoil ...

's e sin a nì mi!

Ma dh'itheas mi na lusan air fad ...

tha mi airson a bhith nam nurs.

A-nise, feuch an cuir thu fhèin crìoch air na seantansan a leanas ann an dòigh sam bith a thogras tu fhèin ..... fhad 's a tha iad ciallach!

Nuair a thèid mi dhachaigh an-diugh _____

Ma gheibh mi aodach ùr anns na bùthan _____

Nuair a chuala mi an t-òran sin air an rèidio _____

Mas e sin an cuilean aig Ruairidh _____

Nuair a bha mi air saor-làithean an t-samhraidh _____

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Seo an duine a chunnaic mi Seo am fear a fhuair an duais

Còmhradh

Dealbh-chluich. 'Identity parade' ann an stèisean a' phoilis.

Duilleagan-obrach

Fhuair a h-uile duine duais
Seo an taigh a thog Iain

Tha Carol a' feuchainn...

Duilleagan sìmplidh airson nam bun-sgoiltean.

Feumaidh iad an rann a chrìochnachadh, a' cleachdadh
nam facal a tha air an toirt dhaibh. Dealbhan cuideachd.

Sìmplidh gu leòr. Sgrìobhadh.

Tòimhseachain

A' cluich air cairtean

Geamaichean

Cò ghoid mo pheansail? 31
Inns dhomh cò th' ann 41

Èisteachd

Cò as fheàrr leat? (5) Càit a bheil iad a' dol? CD2 Làrach 5

Òrain agus Rannan

Seo an tè a leag an sabhal. 3

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Seo an duine a ...

Fhuair a h-uile duine duais (1)

Fhuair a h-uile duine sa chlas agamsa duais. Dè na duaisean a fhuair a h-uile duine?
Cuir crìoch air na seantansan agus na dealbhan seo. Tagh bho na faclan a leanas.

ruith

dèanamh gàire

còcaireachd

snàmh

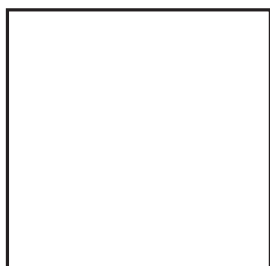
ithe

cluich

leughadh

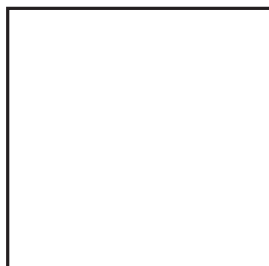
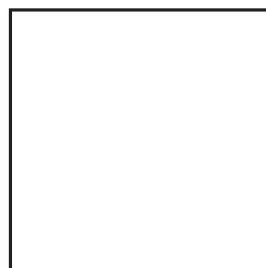
sgriobhadh

Seo am fear an tè a fhuair duais airson *snàmh*

Seo an tè am fear a fhuair duais airson _____

Seo am fear an tè a fhuair duais airson _____

Seo am fear an tè a fhuair duais airson _____

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Seo an duine a ...

Fhuair a h-uile duine duais (2)

Seo

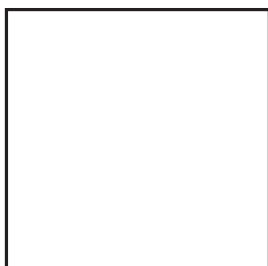
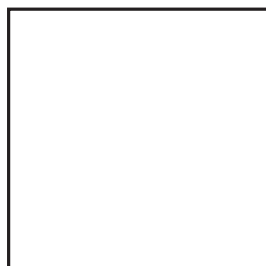
an tè
am fear

a fhuair duais airson _____

Seo

an tè
am fear

a fhuair duais airson _____

Seo

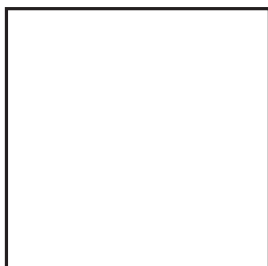
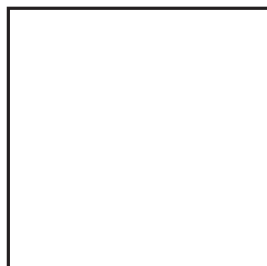
am fear
an tè

a fhuair duais airson _____

Seo

an tè
am fear

a fhuair duais airson _____

Seo

an tè
am fear

a fhuair duais airson _____

Ach dè an duais a fhuair thusa????

Sgrìobh stòiridh mu dheidhinn duais a fhuair thu fhèin, no a bu toigh leat fhaighinn.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan

Seo an duine a chunnaic mi
Seo am fear a fhuair an duais

Seo an taigh a thog Iain

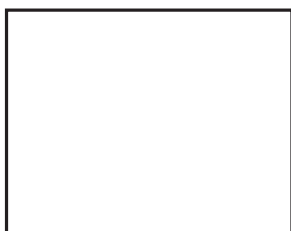
Tha na rannan a leanas mar sgeulachd, ach tha gach rann ag innse na thachair anns
an rann mu dheireadh cuideachd!

Feuch an lìon thu a-steach na loidhnichean no na dealbhan a tha a dhìth.

Seo Iain

Seo an taigh
a thog Iain.

Seo am poca
a bha anns an taigh
a thog Iain.

Seo an radan
a tholl am poca
a bha anns an taigh
a thog Iain.

Seo an cat
a mharbh an radan

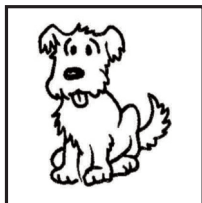
Seo an cù
a ruith an cat

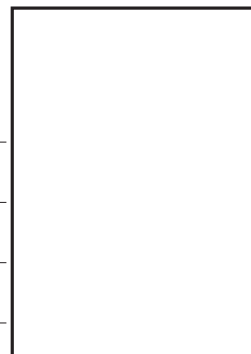
Seo a' bhò
a bhuail an cù

Seo a' bhanarach
a bhleoghain a' bhò

Seo an coileach
a dhùisg a' bhanarach

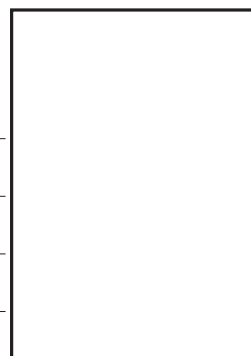

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Seo an tè ...

Tha Carol a' feuchainn

Tha droch chuimhne aig Carol airson ainmean ach tha i a' cuimhneachadh air rudan a rinn daoine gun dragh sam bith. Sgrìobh na chanadh i mu na daoine seo...

Cuimhnich!!

Duine no balach = **am fear**

Boireannach no nighean = **an tè**

Calum

Bhris mi mo ghàirdean.

Seo am fear a bhris a ghàirdean!

Màiri

Dhanns mi le Pàdraig.

Seo an tè

Sàra

2 x 3 = 5

Rinn mi mearachd.

Seo

Iain

Chaidh mi air chall.

Seo

Carol

Chuala mi sgreuch.

Seo

Ailean

Ràinig mi aig seachd uairean.

Seo

Franc

Fhuair mi duais.

Seo

Mòrag

Chunnaic mi taibhs.

Seo

Tòimhseachan

A' cluich air Cairtean

Bha Inspeactair Smart agus Bob Biorach air an rathad sìos dhan Chlub fiach dè bha dol an oidhche ud.

“'S ann an seo a bhios Doc agus na balaich a' coinneachadh mus tèid iad a-mach, nach ann?” ars' an Inspeactair. “Bu toigh leam sùil a thoirt a-steach.”

“'S ann,” arsa Bob. “Ach 's fheàrr dhuinn gun a dhol a-steach fhathast.”

Ghabh iad seachad air an doras agus stad iad aig uinneag bheag pìos shuas an rathad.

“Seall air a' cheathrar a tha a' cluiche chairtean. Sin agad Doc, Meuran, Kinky agus DA. 'S e Kinky am fear a tha os cionn gnothaich mar as trice agus 's e Meuran am fear le chùl rinn.”

“Tha mi airson deagh shùil a thoirt air Kinky,” ars' an Inspeactair. “An e sin e mu choinneamh Meuran?”

“Chan e. 'S e Kinky am fear a tha air làimh chli DA.”

“Tapadh leat, Bob. 'S fheàrr dhuinn falbh. Tha cuideigin a' tighinn.”

“Ach chan eil fios agaibh cò am fear a th' ann an Kinky fhathast. 'S fheàrr dhuinn tilleadh nuair nach eil duine mun cuairt.”

“Tha e ceart gu leòr. Nì mi a-mach cò seach cò a-nis. Tha thu air fiosrachadh gu leòr a thoirt dhomh.”

An ainmich thu fhèin na fir a' dol deiseil timcheall a' bhùird bho Mheuran?

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Chaidh an taigh a leagail, Chaidh mo leòn

Còmhraidh

A' bruidhinn mu na thachair aig an deireadh-sheachdain no air saor-làithean a chòrd riutha 's msaa.

A' bruidhinn air na tha a' tachairt anns na naidheachdan aig an àm – 's dòcha a' cleachdadh phàipearan-naidheachd airson cuideachadh. Dh'fhaodadh iad fhèin feuchainn air aithisg a sgrìobhadh ma tha iad comasach gu leòr.

Duilleagan-obrach

Cuir gach toiseach	Sìmplidh gu leòr. Leughadh, sgrìobhadh agus labhairt airson spòrs – dh'fhaodadh cuid de na freagairtean ceàrr a bhith gu math èibhinn.
Dè thachair?	Sgrìobhadh/Leughadh.
Chaidh mo leòn 1	Feumaidh iad 'chaidh mo ...' a lorg ann am pìosan sgrìobhaidh Leughadh, sgrìobhadh, labhairt.
Chaidh mo leòn 2	Cothrom pìos sgrìobhaidh macmeanmair a dhèanamh leotha fhèin.

Tòimhseachain

An triùir bhràithrean

Mèirle air Oifis a' Phuist (Faic – **ro mhòr, cho mòr ri...**)

Anns an Dìg (Faic – **tha mi nam shuidhe**)

Geamaichean

Charades	20
Cò dh'fhalbh leis?	34

Èisteachd

Màiri Anna ann an New York (6) Air ais bho Maine

CD1 Làrach 11

Cò as fheàrr leat? (6) Cuairt a Thiriodh

CD2 Làrach 6

Leughadh

(6) Feasgar math dhuibh uile

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Chaidh mo ...

Cuir gach toiseach

Cuir gach toiseach seantans fodha le deireadh glic. Tha aon air a dhèanamh dhut ...

Chaidh mo choinneachadh ...

sìos a' bheinn aig àm na Càisge," thuirt an t-ugh!

"Chaidh mo roilgeadh ...

nuair a bhuannaich mi duais aig a' Mhòd.

Chaidh mo dhràibheadh ...

dhan sgudal nuair a dh'òl Sàra air fad mi," thuirt an canastair Coke!

"Chaidh mo bhualadh ...

aig naoi uairean an dèidh a' chèilidh.

Chaidh mo ghoirteachadh ...

air cùlaibh càr mòr, làidir aig na saor-làithean," thuirt an carabhan!

Chaidh mo mholadh gu mòr ...

nuair a choisich mi a-steach do bhalla agus nach robh mi a' coimhead!

"Chaidh mo thilgeil ...

gu Dùn Èideann bhon a chaill mi am bus!

"Chaidh mo shlaodadh ...

bho nach robh mi ag obair ceart," thuirt an telebhisean, "- agus bha e goirt!"

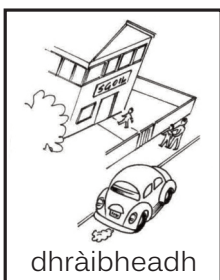

DÈ THUIRT THU? 2

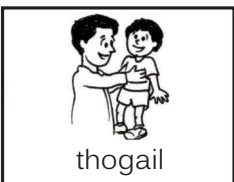
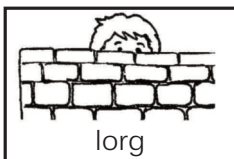
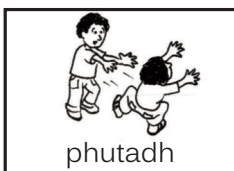
Cànan
Chaidh mo ...

Dè thachair?

Dè thachair dhut? Cleachd na dealbhan airson seantans a sgrìobhadh air na thachair.
Tha am facal sgrìobhte ri taobh gach deilbh airson do chuideachadh.

Chaidh mo dhràibheadh dhan sgoil.

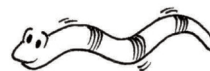
Chaidh mo leòn (1)

Leugh an earrann a leanas. Lorg agus tog aiste na pìosan far a bheil e ag innse dè thachair do Bharabal Boiteag bho chd.

Barabal Boiteag

Mo chreach, abair latha! Chaidh mo chladhach suas an-diugh nuair a bha na balaich a' cluich anns a' ghàrradh. An uair sin chaidh mo shlaodadh às an talamh. Thàinig na nigheanan an uair sin a choimhead orm agus nuair a thòisich iad a' sgreuchail, chaidh mo thilgeil sìos. Tha mi air mo dhroch leòn a-nis. O, abair latha!

1. *Chaidh mo chladhach suas.* _____
2. _____
3. _____
4. _____

Feuch air an aon rud a-nis leis an ath earrainn seo.

Dàibhidh Damhan-allaidh

Fuirich gus an inns mi dhuibh mar a thachair dhomh an-diugh. Chaidh mi air chuairt bheag air a' bhalla gus am faicinn dè bha air an telebhisean, ach chaidh m' fhaicinn! Chaidh mo leagail bhon bhalla agus chaidh mo sguabadh suas mar phìos sgudail! O mo nàire! Co-dhiù, thàinig Mamaidh an taighe an uair sin agus chaidh mo thogail suas agus chaidh mo leigeil às anns a' ghàrradh. Bidh cuairt fhada, fhada agam mus coisich mi air ais dhan taigh agam anns an rùm-suidhe. Tha mi an dòchas nach bi mi air mo lorg a-rithist!

1. *Chaidh m' fhaicinn.* _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Chaidh mo ...

Chaidh mo leòn (2)

Feuch an sgrìobh thu fhèin sgeulachd mu na thachair do bhiastag bheag eile a-nis.

Cleachd na faclan a leanas, no feadhainn a bha air an cleachdadh mu thràth,
airson do chuideachadh.

chaidh mo ghlacadh

chaidh mo chrathadh

chaidh mo bhualadh

chaidh mo ghoirteachadh

chaidh mo chur ann an ....

Sgrìobh mu ...

...Seonaidh Seilean?

...Calum Cuileag?

...Dìorbhail Dealan-dè?

no biastag sam bith eile a thogras tu fhèin!

Feuch an tarraing thu dealbh dhen bhiastaig agad cuideachd.

Tòimhseachan

An Triùir Bhràithrean

Bha amharas aig na poilis gun robh triùir bhràithrean – Samaidh, Donaidh agus Tomaidh – air a bhith an sàs ann am mèirle air factaraidh, air banca agus air làraidh làn uisge-beatha. Chaidh na bràithrean uile a cheasnachadh agus eadar na thuirt iadsan agus na fhuair na poilis a-mach bho na fianaisean eile, rinnear a-mach cò am fear no cò an fheadhainn a bha an sàs anns gach meirle.

Seo na fhuairear a-mach:

1. Chaidh a' mheirle air a' bhanca a dhèanamh le dithis dhiubh.
2. Chaidh a' mheirle air an fhactaraidh a dhèanamh le dithis dhiubh.
3. Chaidh briseadh a-steach dhan làraidh le dithis dhiubh.
4. Cha robh am fear nach robh an sàs anns an làraidh aig an fhactaraidh a bharrachd.
5. Cha robh Samaidh aig an fhactaraidh no aig a' bhanca.

Cò rinn dè?

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Mi fhèin, thu fhèin

Èisteachd

Cò as fheàrr leat? (7) Ciamar a chòrd an deit ri Marc agus Mandy? CD2 Làrach 7

Òrain agus Rannan

A Mhàiri	7
Cuir do làmh a-steach	17
Tha sinn a' dol dhan sù an-dràsta	18
Cò rinn an rionnag bhrèagha?	19

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Ro mhòr, Cho mòr ri

Còmhraidh

Dh'fhaodadh iad bruidhinn mu dhiofar rudan no dhealbhan a bheir iad fhèin a-steach leotha.
Dh'fhaodadh iad coimeas a dhèanamh eatarra.

Tha sin nas fheàrr na ...

Tha siud cho mòr ri ...

Tha siud ro ...

Duilleagan-obrach

Dè cho fliuch ..?

A' taghadh shamhlaidhean freagarrach. Cuid air an toirt seachad.
Cuid a tha aca fhèin ri sgrìobhadh.

Feuch an obraich ...

Nàdar de thòimhseachan. Leughadh agus sgrìobhadh.

Dè tha ceàrr?

Sgrìobhadh agus leughadh. Furasta gu leòr.

Dealbh gu dealbh

Labhairt, èisteachd. Ag obrachach ann an càraidean air dealbh agus
ag innse dè tha ceàrr air. **Tha sin ro mhòr, ro fhaig air ... 's msaa.**

Dè tha math dhut?

Labhairt agus èisteachd a-rithist. A' cleachdadh dhealbhan.

Tòimhseachain

Mèirle air Oifis a' Phuist

Geamaichean Goirid

Cho mòr ri taigh 18

Èisteachd

Màiri Anna ann an New York (7) Air co-dhùnadh a ruighinn

CD1 Làrach 12

Fridean (2) Rùm ri mhàl

CD1 Làrach 15

Leughadh

(4) Madainn Disathairne

Òrain agus Rannan

Dè 'm fear as fheàrr leat? 5

Mo bhàta 28

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
cho ... ri

Dè cho fliuch/cruaidh/aotrom 's a tha e?

cho aost ris na beanntan
cho cruaidh ri creag

cho reamhar ri ròn
cho luath ris a' ghaoith

cho dubh ris a' ghual
cho fliuch ris a' chù

Tha na h-abairtean seo gad chuideachadh a bhith cha mhòr a' faicinn an rud air a bheil thu a' bruidhinn.

Feuch an cuir thu crìoch air na seantansan, a' cleachdadh 'cho... ri/ris a'' ... Bidh cuid dhiubh gu h-àrd, ach bidh cuid a dh'fheumas tusa a dhèanamh suas.

Bha mo lèine ùr cho aotrom ri ite.

Bha an uaimh dhorcha cho dubh _____

Bha a' ghlainne bhriste cho biorach _____

Ruith an gille cho luath _____

Dhòirt an t-uisge gus an robh sinn cho _____

Choisinn Donnchadh airgead. Bha e cho beartach _____

Bha a' chèic a rinn mo bhràthair cho cruaidh _____

Bha a' chailleach chrùbach a' coimhead cho _____

Thòisich Anna a' gàireachdainn agus a' gàireachdainn. Bha i _____

Dh'ith an duine tiugh fichead briosgaid. Bha e _____

Feuch a-nis an dèan thu dealbh de cuid de na seallaidhean gu h-àrd.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Ro ...

Feuch an Obraich ...

Feuch an obraich thu a-mach dè tha na dealbhan seo uile 'ro ...'
Tha na faclan air an taobh eile, ach chan eil iad anns an àite cheart agus
tha na litrichean uile air am measgachadh!

$$265 + 92 \div 9 = ?$$

anns a'
mhadainn!

$$1 + 1 = 2$$

GGRR!

habeg

ro _____

hufastar

_____

hhett

_____

hòrm

_____

chilidhu

_____

hairduch

ro chruaidh _____

sotarch

_____

chordha

_____

tosaa

_____

hislim

_____

horsillie

_____

romato

_____

htarh

_____

hulat

_____

shellita

_____

Feuch an smaoinich thu a-nis air rudeigin a thèid le gach facal gu h-àrd.
Sgrìobh iad ann an seantansan air taobh eile na duilleig.

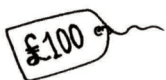
me, *ro shaille* – Tha am brot seo ro shaille. Dè chuir sibh ann?

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
Ro ...

Dè tha ceàrr?

Dè tha ceàrr air na rudan a leanas? Tha iad uile ro....
Feuch an cuir thu facal freagarrach aig deireadh gach seantans.
Tha aon air a dhèanamh dhut mu thràth.

Mo chreach! Cha cheannaich mi iad sin; tha iad ro dhaor.

Cha chuir mi orm na miotagan sin; tha iad _____

962 x 351 =?

Chan urrainn dhomh an obair sin a dhèanamh; tha e _____

Chan eil mi a' dol a-mach an-dràsta; tha e _____

Tha am brot fada _____ airson òl an-dràsta.

Chan eil a' chèic sin a dhìth orm; tha i _____

Seall a' phiseag bho chd sin; tha i _____ a bhith a-muigh.

Chan eil mi a' dol a dh'èirigh fhathast; tha e _____

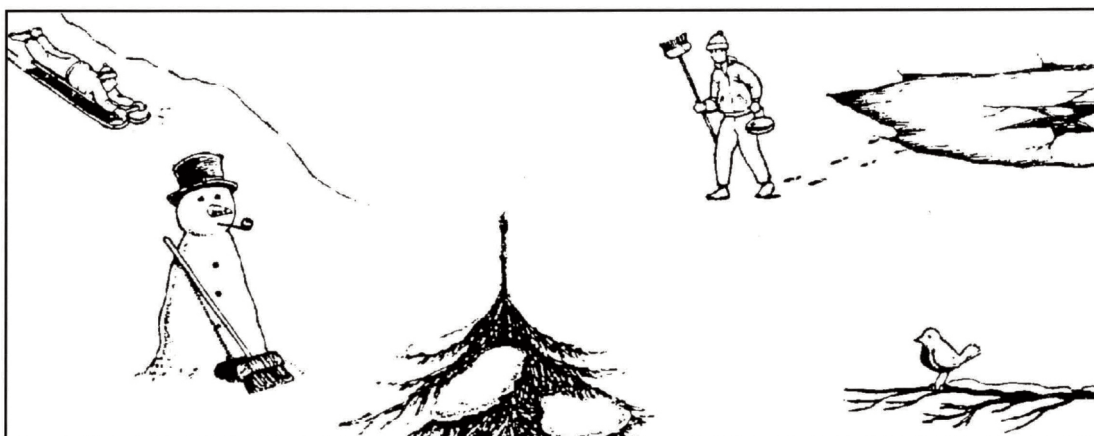
Mo chreach, chan eil thu a' dol dhan sgoil mar sin;
tha do sgiorta _____

Dealbh gu dealbh

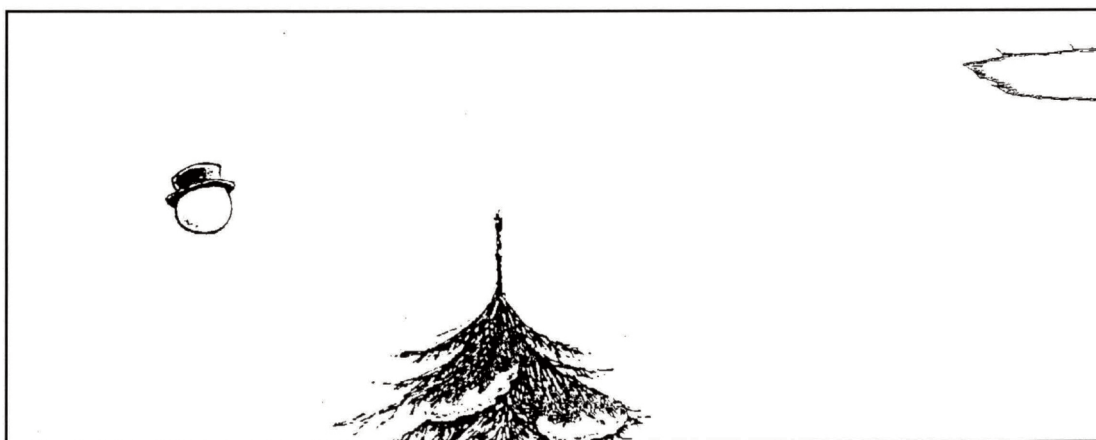
Obair Càraid

Èisteachd/labhairt

1. Faigh pìos pàipeir.
2. Dèan dealbh le sia rudan.

3. Seall an dealbh dha do chompanach. Na seall dha/dhi e **ro** fhada.
4. Cùm thusa an dealbh agad.
5. Tha do chompanach a' dèanamh an aon deilbh a-nis le **peansail**. Coimhead air an dealbh aige/aice. Bidh rudan ceàrr ann.

6. Can ris/rithe, me, “Tha an lochan **ro** bheag.”
“Chan eil sneachda **gu leòr** air a' chraoibh.”
“Tha an ad **ro** ghoirid.”
7. Cuiridh esan/ise an dealbh aige/aice ceart.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan
Ro ...

Dè tha math dhut? - Is dè nach eil?

Obair Càraid

Èisteachd/Labhairt

Seall na dealbhan air an ath dhuilleig dha do chompanach agus cuir a' cheist air/oirre.

“A bheil seo math dhut?” agus cuir do chorrach air an dealbh.

No faighnich “A bheil a h-aon math dhut?”

“A bheil a h-ochd math dhut?”

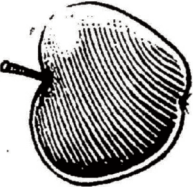
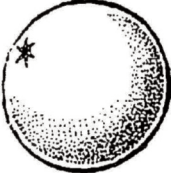
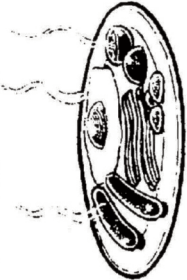
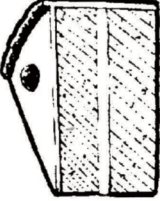
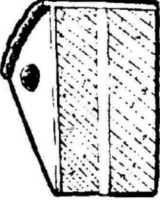
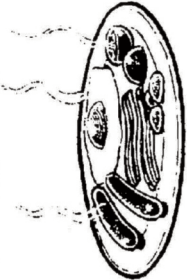
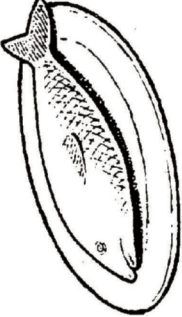
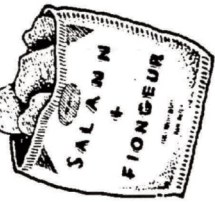
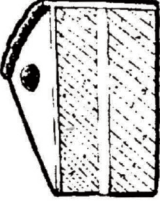
“A bheil a còig-deug math dhut?”

Tha ceithir freagairtean aige/aice:

- a** Tha
- b** Chan eil. Tha e ro shaille. (me, criospan, cnòthan)
- c** Chan eil. Tha e ro mhillis. (me, suiteis, còc)
- d** Chan eil. Tha e ro shaillmhor. (me, staoig, ìm)

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Dè tha math dhut? - Is dè nach eil?

1. Còc	6. Staoig	2. Reòiteag	3. Tiops	9. Ubhal	10. Brot	15. Orainsear
7. Bracaist mhòr	12. Seòclaid	18. Lite	4. Buntàta àmhainn	14. Aran	15. Orainsear	19. Cèic
16. Sailead	11. Peur	17. Iasg	8. Criospan	9. Ubhal	10. Brot	20. Curran

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan

Chaidh ... cho àrd ri ... nas àirde na ...
thuirt e gun robh ...

Tòimhseachan

Mèirle air Oifis a' Phuist

Chaidh mèirle a dhèanamh air Oifis a' Phuist air Sràid a' Bhanca an-dè ach chaidh an triùir a bha an sàs ann a chur an grèim goirid an dèidh dhaibh a dhèanamh. Chaidh an glacadh nuair a bha iad a' fàgail a' chàir a chleachd iad an dèidh làimh.

Ged a bha masgaichean orra, mhothaich an fheadhainn a bha mun cuairt do rud no dhà mun deidhinn agus chuidich seo na poilis gus dealbh meadhanach math a dhèanamh de gach fear. Ged nach d' fhuair iad ach beagan fiosrachaidh, chaidh aca air na rudan seo a dhearbhadh: ainm, dath fuil agus àirde gach fear dhiubh agus a bharrachd air an sin, rinn iad a-mach cò bha a' dràibheadh, cò bha a' cumail faire agus cò aig a bha an gunna.

An urrainn dhutsa seo a dhèanamh cuideachd?

Seo na thuirt na fianaisean:

- 1 Thuirt iad nach robh am fear aig an robh an gunna cho àrd ris an fhear a bha a' cumail faire.
- 2 Thuirt iad nach robh am fear air an robh Jim cho àrd ris an dràibhear.
- 3 Thuirt iad gun robh Jim na b' àirde na am fear ruadh.
- 4 Thuirt iad gun robh Mush na b' àirde na am fear dorcha.
- 5 Thuirt iad nach robh Tim cho àrd ris an fhear bhàn.

	Falt	Àirde	Dè rinn e?
Jim			
Tim			
Mush			

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan

Tha an t-uisge ann; Tha an t-acras orm;
Tha cabhag orm. Tha gràin agam air
Chan eil cuimhne agam air

Duilleagan-obrach

- Feuch an lorg ... Lorg-facal. Beagan spòrs le sgrìobhadh às a dhèidh. Dh'fhaodadh iad barrachd sheantansan a dhèanamh le cianalas, fearg, an caothach, an cnatan 's msaa
- Feuch an smaoinich ... Sgrìobhadh. Dh'fhaodadh iad seo a dhèanamh leotha fhèin no ann an càraidean.
- Feuch an ceangail ... Sgrìobhadh, leughadh.

Tòimhseachain

Sianar chloinne aig Màiri

Geamaichean

- Bingo 13
- Litir gu bodach na Nollaig 32

Geamaichean Goirid

- A dhotair, a dhotair! 17

Èisteachd

Màiri Anna ann an New York (8) Anns a' phort-adhair	CD1 Làrach 13
Cò as fheàrr leat? (8) A bheil iad a' dol a choinneachadh a-rithist?	CD2 Làrach 8
Sgeulachdan à beul-aithris (2) Rob Ruadh agus am Bàillidh	CD2 Làrach 10

Leughadh

- (5) Dè tha ceàrr ort?

Òrain agus Rannan

- Tha an t-acras orm 2
- Gealach ùr is rionnagan 16

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Tha an ... orm

Feuch an lorg

Feuch an lorg thu faclan anns a' chlàr gu h-ìosal a dh'innseas ciamar a tha daoine a' faireachdainn. Tha iad sgrìobhte ri taobh a' chlàir airson do chuideachadh.

Nuair a lorgas tu iad, sgrìobh iad ann an seantans fon chlàr.

Thèid na faclan uile dhan t-seantans "Tha ..... orm." no "Bha ..... orm."

Tha eisimpleir air a lorg dhut mu thràth.

(Am) pathadh

(An t-) eagal

(An) cadal

(An) dèideadh

D	B	C	N	A	T	A	N
E	S	M	L	T	F	C	S
I	F	T	A	G	M	A	D
D	C	S	D	F	S	B	E
E	A	G	A	L	A	H	F
A	F	H	C	U	R	A	T
D	E	O	C	H	C	G	S
H	D	A	H	T	A	P	D

(An) t-acras

(An) cnatan

Cabhag

(An) deoch

1. *"Bha an t-eagal orm nuair a chunnaic mi an nathair "* thuirt Annag. _____
2. Tha _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Tha ... agam air

Feuch an smaoinich

Feuch an smaoinich thu air còig diofar rudan air a bheil gràin agad, air a bheil gaol agad agus mar sin air adhart. Cuir anns a' bhogsa cheart iad gu h-ìosal.

Feuch an dèan thu dealbh cuideachd ma tha ùine agad.

Tha meas agam air...

dotairean

Tha gràin agam air...

Tha cuimhne agam air...

Tha gaol agam air...

Tha fios agam air...

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Tha ... agam air

Feuch an ceangail

Feuch an ceangail thu gach seantans gu h-ìosal ri mar a bhios tu a' faireachdainn mun deidhinn.

Tha am ministear cho ciallach,
agus glic ...

Matamataig! 3 x 4 ?... Tha sin
furasta ...

Ghia! Tha am biadh sin
dìreach grod ...

Dè an àireamh fòn a th' aig
Sally? ... sin e ...

Tha mo bhràmair cho snog
agus brèagha ...

Tha **gràin** agam air

Tha **gaol** agam air!

Tha **cuimhne** agam air!

Tha **fios** agam air!

Tha **meas** agam air!

Feuch an sgrìobh thu fhèin seantans a-nis a dh'innseas mu dhaoine no rudan
air a bheil fios agad, gaol agad 's msaa ...

Tha gaol agam air _____

_____

Tha cuimhne agam air _____

_____

Tha meas agam air _____

_____

Tha fios agam air _____

_____

Tha gràin agam air _____

_____

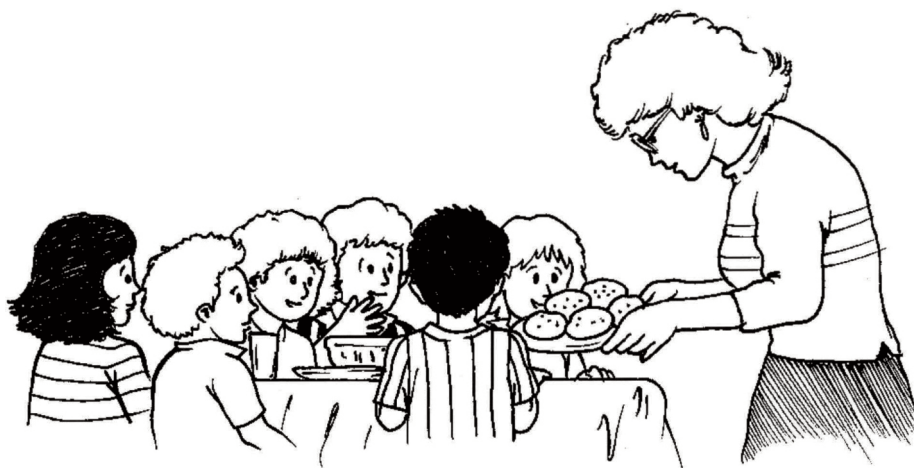
_____

Tòimhseachan

Sianar chloinne aig Màiri

Tha sianar chloinne aig Màiri agus tha an t-acras orra uile.
Tha uallach oirre nach eil biadh gu leòr aice a-staigh agus
chan eil tìde aice falbh dhan bhùth. Chan eil aice ach
còig buntàta agus tha i airson an roinn a-mach
gu cothromach eatarra.

Dè nì i?

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan

Bu chòir dhut; Bu toigh leam; B' fheàrr leam

Còmhradh

Cairtean le biadh, deoch, peataichean 's msaa – air neo sgrìobh liosta air a' bhòrd le cuideachadh bhon chloinn. Tog cairt no tagh rud agus cuir ceistean air a chèile.

me, le ubhal ... **“Am bu toigh leat ubhal?”**

“Bu toigh l' / Cha bu toigh l'. B' fheàrr leam banana!”

Duilleagan-obrach

Partaidh co-là-breith Duilleag shìmplidh airson nam bun-sgoiltean.

Lìon a-steach Cuir faclan anns na beàrnan – feumaidh iad smaoineachadh orra iad fhèin. Leudachadh sìmplidh – a' lìonadh clàr. Gabhaidh dealbhan a dhèanamh ma thogras sibh.

Labhairt A' bruidhinn mu rudan as toigh leotha. Sgrìobhadh mar leudachadh.

Geamaichean Goirid

An sèithear ceàrr 15

Èisteachd

Màiri Anna ann an New York (8) Anns a' phort-adhair CD1 Làrach 13

Cò as fheàrr leat? (8) A bheil iad a' dol a choinneachadh a-rithist? CD2 Làrach 8

Sgeulachdan à beul-aithris (2) Rob Ruadh agus am Bàillidh CD2 Làrach 10

Leughadh

(5) Dè tha ceàrr ort?

Òrain agus Rannan

O cò ghoid am bonnach? 1

A chur nan gobhar às a' chreig 21

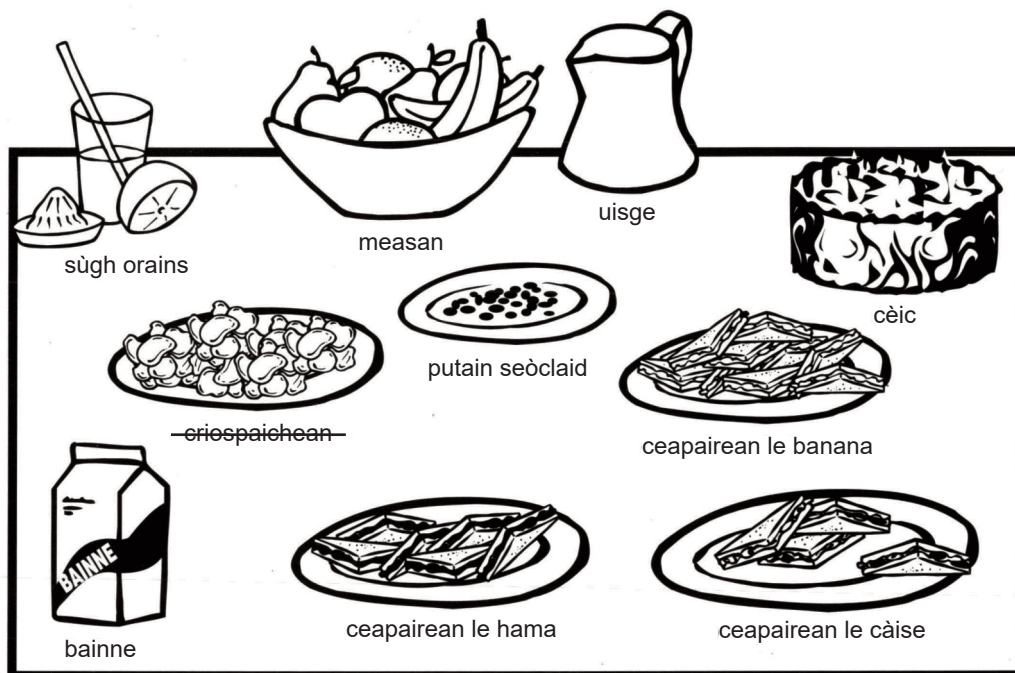
Nuair bha mi na mo mhaighdinn 23

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Bu toigh leam...

Partaidh co-là-breith

Tha thu aig partaidh co-là-breith Aonghais. Tha tòrr biadh air a' bhòrd. Inns do Mhamaidh Aonghais dè bu toigh leat ithe agus dè nach bu toigh leat. Cuir na rudan a tha thu ag iarraidh air do thruinnsear. Tha a' chiad fhear air a dhèanamh dhut.

Bu toigh leam criospaichean.

Cha bu toigh leam _____

Bu toigh leam _____

Cha bu toigh leam _____

Bu toigh leam _____

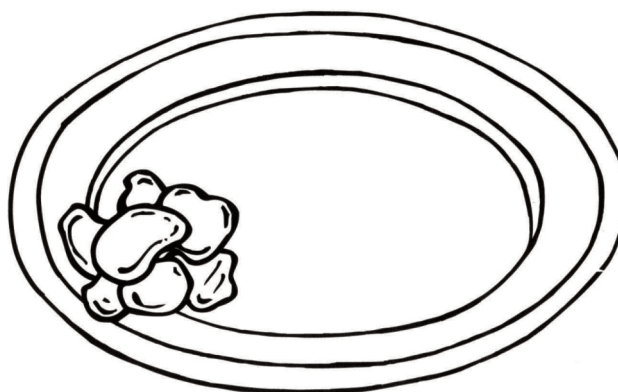
Cha bu toigh leam _____

Bu toigh leam _____

Cha bu toigh leam _____

Bu toigh leam _____

Cha bu toigh leam _____

Agus a-nis dèan dealbh de na rudan a b' fheàrr leat, agus sgrìobh
"Na rudan a b' fheàrr leam" gu h-ìosal.

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Bu toigh leam; B' fheàrr leam

Lìon a-steach

Lìon a-steach na beàrnan anns na seantansan gu h-ìosal gus an inns iad mu do bheachdan fhèin air diofar rudan.

1. Biadh: bu toigh leam _____ ach b' fheàrr leam _____.
Cha bu toigh leam _____ idir, tha gràin agam air!
2. Saor-làithean: bu toigh leam a dhol gu _____ ach b' fheàrr leam a dhol gu _____. Cha bu toigh leam a dhol gu _____ oir tha e _____.
3. Deochan: bu toigh leam _____ ach b' fheàrr leam _____.
Cha bu toigh leam _____ idir, idir!
4. Dèideagan: bu toigh leam _____ ach b' fheàrr leam _____ oir _____.
Cha bu toigh leam _____ idir, oir _____.

Anns a' chlàr gu h-ìosal, sgrìobh sìos trì rudan nach bu toigh leat, trì rudan a bu toigh leat agus trì rudan a b' fheàrr leat buileach.

Cha bu toigh leam	Bu toigh leam	B' fheàrr leam

DÈ THUIRT THU? 2

Cànan Bu toigh leam; B' fheàrr leam

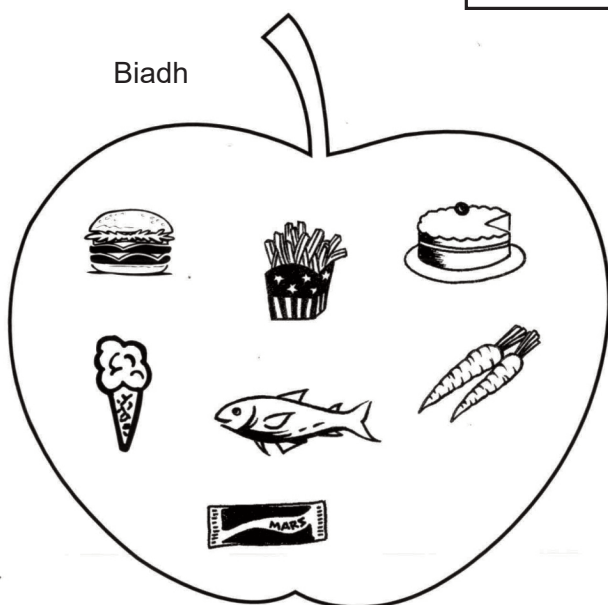
Labhairt

Coimhead air na dealbhan gu h-ìosal agus cuir ceistean air do charaid mun deidhinn.

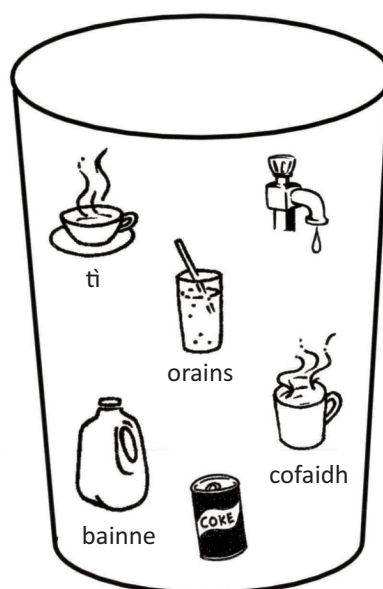
Cleachd ceistean mar seo:

Dè bu toigh leat (ithe)?
Am bu toigh leat (iasg)?
Dè a b' fheàrr leat (cèic no seòclaid)?

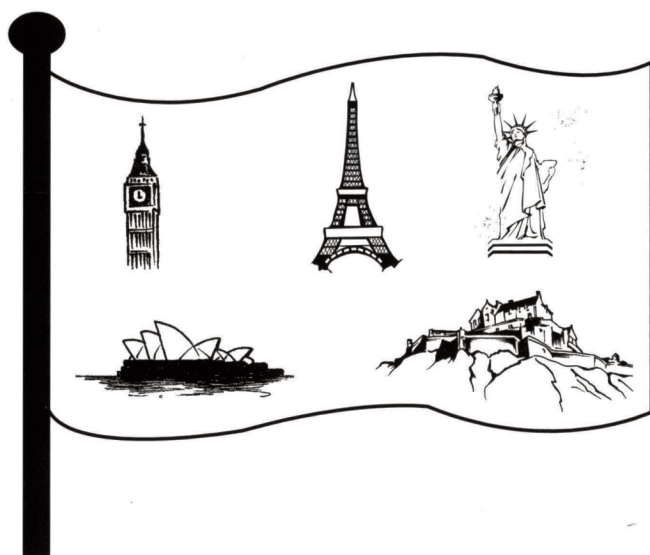
Biadh

Deoch

Saor-làithean

Dèideagan

Sgrìobh sìos còig dhe na ceistean a b' fheàrr a bh' agad. Freagair iad a-nis.

DÈ THUIRT
THU? 2

Geamaichean

GEAMAICHEAN

DÈ THUIRT THU? 2

GEAMAICHEAN 1, 2, 3

1. DÈ THA MI A' DÈANAMH?

Tha leanabh a' seasamh air beulaibh a' chlas agus a' mimeadh rudeigin. An uair sin tha a' chlann eile a' tomhais dè tha e a' dèanamh.

Canaidh iad ann an seantans, "*Tha thu nad chadal, nad ruith.*" 's msaa.

Ma thomhaiseas iad ceart, freagraidh an duine a bha a' mimeadh, "*Seadh. Tha mi nam chadal.*"

Tha am fear a gheibh ceart e an uair sin a' seasamh air beulaibh a' chlas agus a' mimeadh. 'S dòcha gum biodh e feumail liosta de dh'fhaclan freagarrach a thoirt dhaibh an toiseach airson gun tèid iad anns an abairt "*tha mi nam ...*"

2. THA SÌM AG RÀDH

An tidsear no leanabh ag ràdh:

"*Tha Sìm ag ràdh – bithibh sàmhach!*" no "*Tha Sìm ag ràdh – na seasaibh suas.*"

Ma chanas Sìm "*Bithibh*" nì a' chlann seo.

Ma chanas Sìm "*Na bithibh*" cha dèan a' chlann seo. Tha iad a-mach ma nì iad rud aig an àm cheàrr.

3. CÒ A TH' ANNAD?

Cairtean le dealbhan diofar dhaoine ag obair. Thoir cairt dha gach leanabh. Bidh aon leanabh a' tighinn a-mach gu beulaibh a' chlas, ach feumaidh e a' chairt a chumail am falach. Bidh a' chlann eile a' faighneachd cheistean dha, me,

"*An e tidsear a th' annad?*"   '*s e/chan e tidsear a th' annam*

"*An e poileas a th' annad?*"   '*s e/chan e poileas a th' annam*

A' chiad duine a thomhaiseas a' tighinn a-mach le cairt eile.

Faodaidh sibh an geama seo a chluich mar gur iad fhèin na daoine a tha ag obair (a th' annam/a th' annad).

Ghabhadh e cuideachd a chluich mar gu bheil iad ag innse mu chuideigin

'S e ... a tha ann an lain, 'S e ... a tha ann, 'S e ... a tha innte.

4. CÒ THA ANN?

Cairtean le dealbhan diofar dhaoine ainmeil (luchd-spòrs, TBh, cartùn ...)
Thoir cairt dha gach leanabh. Bidh aon leanabh a' tighinn a-mach gu beulaibh
a' chlas, ach feumaidh e a' chairt a chumail am falach. Bidh a' chlann eile a'
faighneachd cheistean dha, me,

"An e duine ceart a th' ann?" Chan e

"An e caractar cartùin a tha ann?" 'S e

Nuair a tha duine a' smaoineachadh gu bheil fhios aca cò tha ann, cuiridh iad
làmh suas. Faighnichidh an leanabh mu choinneamh a' chlas,

"Cò tha ann?"

A' chiad duine a thomhaiseas ceart a' tighinn a-mach le cairt eile.

5. CÒ THA AIG AN DORAS?

Obraich mar chlas no ann am buidhnean.

Cairtean le dealbhan diofar dhaoine ag obair aig gach buidheann.

Togaidh aon duine cairt ach chan inns iad do chàch dè tha air. Gnogaidh e air
a' bhòrd (no air an doras ma thathar ag obair mar chlas) agus canaidh càch

"Cò tha ann?"

Feumaidh iad an uair sin ceistean a chur air an duine leis a' chairt gus an
lorg iad a-mach cò tha air a' chairt aige...

"A bheil dotair ann?" Chan eil dotair ann.

"A bheil gruagaire ann?" Chan eil gruagaire ann.

"A bheil dràibhear ann?" Tha dràibhear ann!

A' chiad duine a thomhaiseas ceart a' togail cairt eile.

6. 'S E DOTAIR A TH' ANN

Cairtean le dealbhan diofar dhaoine ag obair. Thoir cairt dha gach leanabh.
Bidh aon leanabh a' tighinn a-mach gu beulaibh a' chlas, ach feumaidh e a' chairt
a chumail am falach. Bidh a' chlann eile a' faighneachd cheistean dha, me,

"A bheil eli ag obair anns an sgoil?"

"A bheil eli ag obair anns an ospadal?"

"A bheil cota geal air/oirre?"

Freagairt: " 'S e ..... a tha ann."

A' chiad duine a thomhaiseas ceart a' tighinn a-mach le cairt eile.

7. DÈ THA ANNS A' PHOCA?

Feumaidh tu poca le mu dheich rudan beaga ann.

Togaidh cuideigin rud a-mach ach chan inns iad dè th' ann.

Feumaidh càch tomhais dè th' ann leis a' cheist,

“S e peann a th' ann, nach e?” “S e rùilear a th' ann, nach e?”

A' chiad duine a thomhaiseas ceart a' faighinn cothrom rud a thogail às a' phoca.

8. NACH ROBH?

Feumaidh tu cairtean le ainmean diofar àiteachan sgrìobhte orra.

Cuir ann am poca iad.

Togaidh cuideigin cairt le àite a-mach ach chan inns iad dè an t-àite a th' ann.

Feumaidh càch tomhais dè an t-àite anns an robh iad leis a' cheist,

“Bha thu ann an Alba, nach robh?” “Bha thu anns an Fhraing, nach robh?”

A' chiad duine a thomhaiseas ceart a' faighinn cothrom cairt a thogail às a' phoca.

9. CÀIT AN ROBH THU?

Cairtean a' sealltainn diofar àiteachan (Ameireaga, Iapan, Leòdhas!).

Thoir cairt do gach leanabh.

Leanabh a' tighinn a-mach gu beulaibh a' chlas agus a' mimeadh an àite far an robh iad (air a' chairt). Tha a' chlann eile a' tomhais càite, me,

“Bha thu ann an Canada, nach robh?”

A' chiad duine a thomhaiseas ceart a' tighinn a-mach le cairt eile.

*****

Dòigh eile: A' cleachdadh nan aon chairtean, bidh leanabh a' seasamh mu choinneamh a' chlas agus ag innse dà rud mu dheidhinn an àite air a' chairt me, *“S e eilean mòr a th' anns an àite seo agus bidh koalas a' fuireach ann.”*

Freagairt: *“Bha thu ann an Astràilia, nach robh?”*

DÈ THUIRT THU? 2

GEAMAICHEAN 10, 11, 12

10. CHARADES

Cairtean a' sealltainn diofar ghnìomhan (nam laighe, nam shuidhe...).

Thoir cairt do gach leanabh.

Leanabh a' tighinn a-mach gu beulaibh a' chlas agus a' mimeadh dè tha air a' chairt aige. Tha a' chlann eile a' tomhais dè tha iad a' dèanamh.

11. CHARADES

Cairtean a' sealltainn diofar sheòrsa obraichean (nurs, dràibhear, bèicear).

Thoir cairt do gach leanabh.

Leanabh a' tighinn a-mach gu beulaibh a' chlas agus a' mimeadh na h-obrach a tha air a' chairt aige. Tha a' chlann eile a' tomhais dè tha ann.

"An e ... a th' annad?" "S e /chan e ... a th' annam."

12. CHAN EIL DUINE RI MO THAOBH

A h-uile duine a' suidhe ann an cearcall le àite falamh ann. Bidh an duine air taobh chlì an àite fhalamh ag ràdh:

"Tha mi nam shuidhe an seo agus chan eil duine ri mo thaobh. Tha mi ag iarraidh air lain suidhe ri mo thaobh."

An uair sin suidhidh lain anns an àite fhalamh, agus mar sin air adhart.

13. BINGO

Cairtean le ... obraichean, àiteachan, ainmean 's msaa.

Sgrìobhaidh gach duine liosta de chòig de na rudan mu bheil an cuspair (me, obraichean). Cumaidh iad aca fhèin iad.

Leughaidh an tidsear a-mach “*S e .... a th’ annam*” le diofar obraichean. Nuair a chanas an tidsear fear de na h-obraichean air an liosta aca, sgrìobaidh iad às e. Leanaidh an geama air adhart mar seo gus am bi an liosta aig cuideigin deiseil air fad.

Canaidh iad an uair sin “*Taigh!*”

Airson a bhith cinnteach, feumaidh an duine a dh’èigh “*taigh*” an liosta aca a leughadh a-mach .... “*S e tidsear a th’ annam, ’s e bèicear a th’ annam.*” ’s msaa.

Gheibh an duine sin cothrom na rudan a leughadh a-mach airson an ath gheama an àite an tidseir.

Dòighean/cànan eile

le biadh ... “*bu toigh leam ...*” càise, ubhal, reòiteag ’s msaa.

“*B’ fheàrr leam ...*”

“*Tha gràin agam air ...*”

le ainmean “*S ann le lain a tha am peann.*”

“*S ann le Artair a tha am peann.*”

“*S e lain a dhòirt am peant.*”

“*S e Artair a dhòirt am peant.*” ’s msaa

14. CUIR SUAS DO LÀMH

A' chlann ag èisteachd agus a' dèanamh mar as urrainn dhaibh, me,

"Cuir suas do làmh ma tha cat agad."

"Suidh sìos ma tha бага-sgoile dearg agad."

"Cuir suas do làmh ma tha bràthair mòr agad."

A' chiad duine a' suidhe air an làr le dà làimh shuas a' buannachadh.

15. A' FALBH AIR SAOR-LÀITHEAN

A h-uile duine a' suidhe ann an cearcall.

Iain: *"Nuair a chaidh mise air mo làithean-saora, thug mi leam mo chamara."*

Sandra: *"Nuair a chaidh mise air mo làithean-saora, thug mi leam mo chamara agus mo bhrògan."*

Leanaidh iad orra mar seo a' cur rudan ris an liosta gus an dìochuimhnich cuideigin. Faodaidh iad an uair sin a thòiseachadh a-rithist!

16. DÈ THUIRT MI?

Dèan cairtean le àireamhan orra – gu leòr airson gach duine anns a' chlas.

A' chlann a' suidhe ann an cearcall agus cairt le àireamh aig a h-uile duine.

A' chiad duine a' cumail suas a' chairt aige/aice agus ag innse rud sam bith a thogras iad:

"Tha Boyzone dìreach sgoinneil! ... àireamh a trì!"

Canaidh an uair sin an duine aig a bheil cairt a trì ...

"Tha Anna ag ràdh gu bheil Boyzone sgoinneil. Is toigh leamsa seòclaid! ... àireamh a naoi!"

Canaidh an duine aig a bheil àireamh a naoi ...

Tha an geama a' dol air adhart mar seo.

17. TRIANTAN, CEARCALL AGUS CEÀRNAG

Dèan cairtean le cumaidhean mar seo agus cuir sreang orra.

A' chlann a' suidhe ann an cearcall le cairt mun amhaich. Tha aon leanabh a' suidhe ann am meadhan a' chearcaill agus bann air na sùilean aige/aice.

Feumaidh an duine anns a' mheadhan a bhith air a thionndadh mun cuairt gus nach bi fios aige càit a bheil duine sam bith a' suidhe. An uair sin thèid e/i suas gu cuideigin anns a' chearcall agus canaidh e/i,

"Tha mi a' smaoineachadh gu bheil triantan agadsa."

Mura bheil triantan aig an leanabh sin canaidh e/i, *"Chan eil triantan agamsa."* agus thèid faighneachd dhan ath leanabh.

Ma tha triantan aig an duine seo canaidh e, *"Tha triantan agamsa agus bheir mi dhutsa e."*

An uair sin cuiridh e a' chairt mu amhaich a' chiad leanabh agus thèid e fhèin dhan mheadhan.

Tha an geama a' dol air adhart mar seo gus am faigh a h-uile duine dhan mheadhan.

18. KIM'S GAME

Cuir cairtean a' sealltainn diofar chur-seachadan bun-os-cionn air bòrd. Thoir aire na cloinne gu far a bheil gach cairt nuair a tha iad a' dol air a' bhòrd.

An tidsear ag ràdh, *"Tha e a' snàmh anns an uisge. Càit a bheil a' chairt seo?"*

Leanabh a' togail na cairt agus ag ràdh, *"Tha mi a' smaoineachadh gur e seo e. Tha e a' snàmh anns an uisge."*

An tidsear: *"Tha sin ceart. Sin am fear a bha mi ag iarraidh."*

Tha an leanabh a' cumail na cairt ma tha e ceart. Mura bheil, tha a' chairt a' dol air ais. Tha an geama deiseil nuair a tha na cairtean gu lèir air an togail.

19. DÈ THOG THU?

Cuir diofar rudan a-mach air treidhe.

Tha a' chlann a' coimhead air na rudan agus a' feuchainn ri an cuimhneachadh. An uair sin bidh iad a' dùnadh an sùilean agus bidh an tidsear no cuideigin eile a' togail aon rud air falbh.

Nuair a dh'fhosglas iad an sùilean bidh an tidsear ag ràdh, *"Dè thog mi?"*

Freagairt ... *"Tha mi a' smaoineachadh gun do thog sibh ..."*

Ma tha an leanabh seo ceart bidh esan/ise ag iarraidh air a' chloinn eile an sùilean a dhùnadh agus bidh e/i a' toirt air falbh rud eile.

Ma tha e ceàrr bidh an tidsear a' faighneachd dha leanabh eile.

20. CHARADES

Cairtean a' sealltainn diofar rudan a chaidh a dhèanamh, me, chaidh mo leòn, mo phutadh, mo lorg 's msaa.

Thoir cairt do gach leanabh.

Leanabh a' tighinn a-mach gu beulaibh a' chlas agus a' mimeadh dè tha air a' chairt aige. Tha a' chlann eile a' tomhais dè tha ann.

21. CÒ GHOID MO CHRÙN ?

Aon duine na rìgh/banrìgh le crùn air a cheann, na shuidhe ann am meadhan cearcaill, a' leigeil air gu bheil e na chadal. Tha càch a' dol mun cuairt air agus a' seinn:

*“Tha an rìgh na chadal anns an t-sèithear mhòr,
Le cleòca fada agus crùn òir,
Tha an rìgh na chadal anns an t-sèithear mhòr,
Ach cò a ghoid an crùn air?”*

Tha aon duine a' goid a' chrùn 's ga thoirt dhan tidsear. Tha an tidsear a' cur a' chrùn ann an àite sònraichte,

me, air cùl bogsa, anns a' bhaga, fon phlaide, ach chan fhaod an rìgh seo fhaicinn. Tha an rìgh a' dùsgadh 's ag ràdh ann an guth feargach,

“Fuirichibh mionaid! Cò ghoid mo chrùn?”

Tha e ag ràdh ri aon duine,

“Seas ri mo thaobh agus inns dhòmhsa cò ghoid mo chrùn. An e lain a bh' ann?”

Ma tha an rìgh ceart tha an duine a tha a' seasamh ri thaobh ag ràdh,

“S e lain a bh' ann agus tha an crùn anns a' bhaga.”

Tha esan/ise an uair sin na rìgh. Mura bheil an rìgh ceart tha an duine a ghoid an crùn anns a' mheadhan.

22. AN IUCHAIR DHRAOIDHEIL

Feumaidh tu:

ceithir bogsaichean: dearg, gorm, buidhe, agus òir

iuchair dhraoidheil

cleòca dubh agus ad dhubh

slat le lainnir

Tha a' chlann a' suidhe ann an cearcall agus tha iuchair dhraoidheil anns a' mheadhan. Tha draoidh/bana-bhuidseach le cleòca dubh agus slat a' dol mun cuairt agus a' cur a h-uile duine a chadal. An uair sin tha e/i a' taghadh cuideigin a thèid a ghoid na h-iuchrach agus a chuireas i ann am bogsa.

An uair sin tha a' chlann a' dùsgadh agus tha an tidsear a' faighneachd dha leanabh, "*Cò ghoid an iuchair?*" agus canaidh an leanabh,

"Tha mi a' smaoineachadh gur e ..... a ghoid i."

Ma tha an leanabh ceart tha esan/ise na bana-bhuidseach/draoidh. Ma tha e/i ceàrr tha an leanabh a ghoid an iuchair na bhana-bhuidseach/dhraoidh. Mus tèid an iuchair air ais dhan mheadhan feumaidh a' chlann tomhais dè am bogsa anns a bheil i. Canaidh iad,

"Tha mi a' smaoineachadh gu bheil i anns a' bhogsa ..."

23. DATHAN

Cleasachd.

1. Ceithir buidhnean ..... dearg ..... gorm ..... buidhe ..... uaine.

Gach buidheann a' dèanamh diofar rudan, me,

dearg: seasaibh ri taobh an dorais

gorm: suidhibh sìos air an làr faisg ormsa

buidhe: crùbaibh sìos air cùl a' bhogsa

uaine: suidhibh sìos air mo chùlaibh

2. Cuir dath anns gach oisean anns an talla agus buidheann le bann dhen aon sheòrsa dath anns gach oisean.

An tidsear: *"Tha mi dearg agus gorm."*

An uair sin tha an dà bhuidheann seo a' ruith gu oiseanan a chèile.

3. Cluich ceòl agus dannsaidh a' chlann mun cuairt.

Nuair a chluinneas iad fuaim sònraichte nì iad mar a thèid iarraidh, me,

An tidsear: *"Tha mi àrd agus dearg."* (faisg air an doras)

Nì a' bhuidheann dhearg seo agus suidhidh a' chlann eile air an làr.

An tidsear: *"Tha mi beag agus uaine."* (faisg air an uinneig)

Nì a' bhuidheann uaine seo.

24. DÈ THUG MI DHÌOM ?

Tha dithis a' taghadh trì rudan a-mach às a' bhogsa-aodaich agus tha iad a' cur seo orra. An uair sin tha iad a' dol a-mach às an rùm agus tha iad a' toirt aon rud dhiubh.

Nuair a thig iad air ais a-steach tha a' chlann eile a' tomhais dè thug iad dhiubh, me,

"Thug thu dhìot do chòta, nach tug?"

"Thug"   no   "Cha tug".

25. CÒ THUSA?

Tha a' chlann a' suidhe ann an cearcall agus a' cur bàlla air ais agus air adhart gu chèile.

Tha a' chiad duine ag ràdh: *"S e nurs a th' annam."*

An uair sin tha am bàlla a' dol gu duine eile agus canaidh iad

"S e nurs a th' annad," agus innsidh iad dè an obair a th' aca fhèin ...

"S e dràibhear a th' annam."

Tha an geama a' dol air adhart mar seo gus am faigh a h-uile duine am bàlla.

26. CÒ LEIS THA SEO?. LEAMSA THA E

Cuiridh gach duine rudeigin no dhà aca fhèin ann am bogsa no poca mòr (chan inns iad do dhuine dè chuir iad ann). Aon duine a' togail aon de na rudan agus a' tomhais cò leis a tha e:

"An ann leatsa a tha am peann seo, lain?"

Freagairt: *"S ann" no "Chan ann."*

Ma tha e ceàrr, faighnichidh e do chuideigin eile.

Ma tha e ceart, canaidh an clas air fad. *"S ann le lain a tha am peann!"*

Leanaidh an geama air adhart mar seo gus am bi am poca/bogsa falamh.

27. DÈ THA AIR MO CHÙLAIBH?

Bidh leanabh a' seasamh air beulaibh a' chlas agus a' cumail dèideag no rud sam bith eile air a chùlaibh. Feumaidh a' chlann eile tomhais dè tha air a chùlaibh le bhith a' faighneachd diofar cheistean, me,

"A bheil e dearg?"

"Tha" no "Chan eil"

"A bheil casan air?"

"Tha" no "Chan eil"

"Cia mheud cas a th' air?"

(freagair le aon fhacal ... trì/dhà 's msaa

"Cò às a fhuair thu e?"

Ma tha cuideigin ag iarraidh tomhais dè tha ann, faighnichidh iad ...

"An e ubhal a th' ann?"

freagair *"S e" no "Chan e."*

28. CÒ MI?

Tha a' chlann a' suidhe ann an cearcall agus a' taghadh cairt le dealbh beathaich, dealbh duine, no dealbh rudeigin eile. An uair sin bidh leanabh ag innse dà rud mu dheidhinn an deilbh a tha aige, me,

"Chan urrainn dhomh seinn ach is urrainn dhomh cnàmh ithe. Cò mi?"

"Tha mi mòr agus tha mi blàth. Cò mi?"

Bidh leanabh eile a' freagairt ann an seantans,

"S e ..... a tha ann, nach e?" freagair *"S e,"* no *"Chan e."*

29. AM BAILE AGAINN

Iarr air a' chloinn 'junk' a chruinneachadh leis an dèan iad modail dhen taigh aca, càr, no togalach eile a thogras iad fhèin. Bruidhinn mu dheidhinn nam modailean aca agus cò ris a tha iad coltach:

"Cia mheud uinneag a tha air an taigh agadsa?"

"Dè an dath a tha air an taigh agadsa?"

"Dè an dath a tha air an doras agad?"

Dèan rathaidean agus sràidean air pàipeir agus cuir seo air bòrd mòr. Cleachd Duplo agus plastasan airson càraichean, beathaichean, craobhan agus togalaichean a dhèanamh. Nuair a tha na taighean deiseil bruidhinn ris a' chloinn mu far a bheil iad a' dol a chur nan taighean aca, me,

"Tha an taigh agamsa ri taobh na sgoile."

"Chuir mi an taigh agamsa faisg air na craobhan."

Nuair a tha *"Am baile againn"* deiseil dèan bhidio dhen chloinn a' bruidhinn mu dheidhinn a' bhaile aca.

Còmhraidh eadar muinntir a' bhaile agus muinntir an telebhisein:

Neach naidheachd: *"Càit a bheil an taigh agadsa, a Mhàiri?"*

Màiri: *"Tha an taigh agamsa ri taobh na sgoile agus tha sanas B+B anns a' ghàrradh."*

Neach naidheachd: *"Iain, dè an dath a tha air an doras agadsa?"*

Iain: *"Tha doras an taighe agamsa dearg."*

30. AODACH

A' chlann nan suidhe ann an cearcall agus iad a' bruidhinn mu dheidhinn:
an dath a tha air an aodach, sùilean agus falt 's msaa.

Leanabh 1: *"Tha briogais dhubh agus geansaidh dearg air. Cò tha ann?"*

Leanabh 2: *"An e lain a tha ann?"*

Leanabh 1: *"S e lain a tha ann." no "Chan e lain a tha ann."*

31. CÒ GHOID MO PHEANSAIL?

Aon leanabh a' dol a-mach às an rùm. An uair sin bidh a' chlann eile a' toirt peansail do aon leanabh anns a' chlas agus bidh an leanabh seo a' cur a' pheansail air a chùlaibh. Thig a' chiad leanabh air ais a-steach agus canaidh e ann an guth feargach: *"Cò am fear a ghoid mo pheansail?"*

Cuiridh e a chorrach air leanabh agus canaidh e:

"Sin am fear/an tè a ghoid mo pheansail, nach e?"

Canaidh an leanabh : *"S e/chan e mise a ghoid do pheansail."*

Nuair a gheibh iad am peansail thèid an leanabh aig a bheil am peansail a-mach.

32. LITIR GU BODACH NA NOLLAIG

A' chlann a' suidhe ann an cearcall agus cairt le dealbh Bodach na Nollaig a' dol bho leanabh gu leanabh. Cluich ceòl Nollaig. Nuair a stadas an ceòl bidh an leanabh aig a bheil a' chairt a' seasamh ann am meadhan a' chearcaill leis an litir agus ag ràdh,

*"Chuir mi litir gu Bodach na Nollaig agus thuirt mise ri Bodach na Nollaig:
'Bu toigh leamsa .....' "*

Bidh an leanabh seo a' mimeadh dè bu toigh leis agus bidh a' chlann eile a' tomhais dè tha ann.

Nuair a thomhaiseas leanabh cuiridh e an ceòl air a-rithist agus thèid an geama air adhart.

33. NUAIR A BHA MI AIG NA BÙTHAN

A' chlann a' suidhe ann an cearcall. Tòisichidh aon duine an geama ag ràdh

"Nuair a bha mi aig na bùthan, cheannaich mi ... (ùbhlan) ..."

Bidh an ath dhuine an uair sin ag ràdh

"Nuair a bha mi aig na bùthan, cheannaich mi ùbhlan agus peann."

An ath dhuine ...

"Nuair a bha mi aig na bùthan, cheannaich mi ùbhlan, peann agus cèic."

Leanaidh seo air adhart timcheall a' chlas anns an dòigh seo gus an dìochuimhnich cuideigin rud anns an liosta. Feumaidh iad an uair sin tòiseachadh a-rithist.

34. CÒ DH'FHALBH LEIS?

A' chlann nan suidhe ann an cearcall le rud anns a' mheadhan (miotag?).

Thèid aon duine a-mach agus gabhaidh cuideigin an rud bhon mheadhan. Thig an duine air ais a-steach agus feumaidh e tomhais cò dh'fhalbh leis an rud bhon mheadhan, ag ràdh ...

"Chaidh mo mhiotag a ghoid! Tha mi a' smaoineachadh gur e ... a dh'fhalbh leatha!"

Bidh càch nan suidhe a' coimhead ciontach/neo-chiontach.

Bidh trì cothroman aig an duine a thomhais cò dh'fhalbh leis a' mhiotaig.

Ma gheibh e ceart e ann an trì tursan (a rèir dè cho mòr 's a tha an clas) faodaidh e a dhol a-mach a-rithist. Mura tomhais e, gheibh cuideigin eile cothrom a dhol a-mach.

35. "CHINESE WHISPERS"

A' chlann a' suidhe ann an cearcall. Tòisichidh aon duine le bhith ag innse rudeigin gu sàmhach aon uair don duine ri thaobh. Bidh an duine sin an uair sin ag innse an aon rud don duine ri thaobh-san.

Leanaidh a' chlann air adhart mar seo gus an ruig e air ais chun an duine a thòisich.

Innsidh an duine mu dheireadh dhan chlas dè chuala e agus an uair sin innsidh an duine a thòisich dè thuirt e anns a' chiad àite.

Dh'fhaodadh seo a bhith gu math èibhinn. Tha e nas fheàrr ma tha clas meadhanach mòr ann.

36. A' BHANA-BHUIDSEACH/AM BUIDSEACH

Bidh a' chlann nan seasamh an toiseach ann an cearcall mòr, (cha bhi grèim aca air làmhnan a chèile). Bidh aon na s(h)easamh sa mheadhan. 'S esan/ise a' bhana-bhuidseach no am buidseach. Tha e nas fheàrr ma tha iad àrd agus le còta fada dubh air/oirre.

Feumaidh e/i maide beag a bhios na shlait dhraoidheil.

Togaidh am buidseach an t-slat suas àrd agus canaidh e:

"Coisichibh, suas àrd air chorra-biod."

Feumaidh a' chlann seo a dhèanamh, le làmhnan suas àrd dhan adhar.

Ma chuireas e an t-slat sìos gun làr bidh e ag ràdh, *"Sìos air ur màgan a-nis."*

Feumaidh a' chlann falbh mun cuairt sa chearcall air am màgan. Ma chanas e, *"Coisichibh dòigheil, dìreach a-nis,"* feumaidh iad seasamh suas agus coiseachd mun cuairt gu nàdarra, a' cumail ann an cearcall. Bidh an t-slat aige dìreach a-mach an uair sin.

Faodaidh am buidseach iarraidh air a' chloinn na dòighean coiseachd aca atharrachadh cho tric 's a thogras e. Mu dheireadh, tilgidh am buidseach an t-slat sìos agus èighidh e

"Tha mi dol gad ghlacadh!"

Teichidh a' chlann an siud 's an seo, ach ma ghlacas e cuideigin, feumaidh an leanabh sin a bhith na bhuidseach/bana-bhuidseach agus tòisichidh an geama a-rithist.

37. CÀIT A BHEIL E?

Thèid cuideigin a-mach às a' chlas airson mionaid.

Bidh leanabh no an tidsear a' falach dèideag no rud eile ann an diofar àiteachan, me, anns a' bhogsa, aig an uinneig, ri taobh an deasg, air cùl Màiri, air cùlaibh a' phreasa, fon bhòrd.

Thig an duine a bha a-muigh air ais agus feumaidh iad an uair sin an rud a lorg le cuideachadh bhon chlas.

Faighnichidh i/e *“An ann an sin a chuir thu e?”*

Freagraidh an clas *“S ann”* no *“Chan ann”* gus am bi an rud air a lorg.

38. THA MO BHAGA AIR CHALL!

Cairtean le diofar àiteachan air gach tè, me, pàirc, talla, sgoil, bùth, cidsin.

Canaidh aon duine *“Cuidich mi! Tha mo bhaga air chall!”* agus togaidh e cairt ag innse far an do dh'fhàg e a bhaga ach chan inns e do dhuine.

Feuchaidh daoine eile ri seo fhaighinn a-mach.

“An ann sa phàirc a dh'fhàg thu e?”

“S ann” no *“Chan ann”*

“An ann san sgoil a dh'fhàg thu e?”

A' chiad duine a thomhaiseas ceart, togaidh iadsan cairt eile.

39. AN ANN AN SIN A CHUIR THU E?

Falach fead.

Falaich rud anns a' chlas agus feumaidh cuideigin lorg far a bheil e gun a bhith a' gluasad. Feumaidh iad an rud a lorg le bhith a' faighneachd ceist.

“An ann an sin a chuir sibh e?”

“An ann fo do sheacaid a chuir sibh e?”

“An ann ri taobh ... a chuir sibh e?”

Freagraidh an clas *“S ann”* no *“Chan ann”* gus an lorg e an rud.

40. DÈ RINN MI?

Ag obair mar chlas no ann am buidhnean.

Thèid cuideigin a-mach às a' chlas.

Nì duine anns a' chlas rud bho liosta air a' bhòrd, me, suidh sìos, dèan dealbh, dùin an uinneag, 's msaa.

Thig an leanabh a bha a-muigh air ais a-steach agus feumaidh iad tomhais cò rinn dè.

me, *An e lain a shuidh sìos? An e Mairead a dhùin an uinneag?*

Ma gheibh iad ceart e ann an trì cothroman, faodaidh iad a dhol a-mach a-rithist. Mura faigh iad ceart e, gheibh an duine a rinn an rud anns a' chlas cothrom a dhol a-mach.

41. INNS DHOMH CÒ TH' ANN

Cluich ann am buidhnean no mar chlas. Smaoinich air rud a rinn thu agus inns do chuideigin eile cò thu...

"Is mise am fear a bhuannaich an duais."

Feumaidh an ath dhuine innse dè rinn gach duine roimhe agus dè rinn e fhèin:

"Seo am fear a bhuannaich an duais agus is mise an tè a sgioblaich an rùm."

An ath dhuine a' dèanamh an aon rud ...

"Seo am fear a bhuannaich an duais, seo an tè a sgioblaich an rùm agus is mise an tè a rinn an dealbh."

Leanaidh cùisean air adhart mar seo gus an dìochuimhnich cuideigin!
Feumaidh iad an uair sin a thòiseachadh a-rithist.

DÈ THUIRT
THU? 2

Geamaichean Goirid

GEAMAICHEAN GOIRID

1. THA TÒRR ANN

Seòrsa geama	farpaiseach: buidhnean an aghaidh a chèile
Rianachd	a' chlann nan suidhe nam buidhnean àbhaisteach; an tidsear a' cur nan ceist agus a' cumail sgòr
Ullachadh ro-làimh	mìnich an geama, na rudan a tha iad gu bhith ag ainmeachadh, agus an structar cànan a dh'fheumas iad cleachdadh (sgriobh seo air a' bhòrd ma thogras tu)
Structar/puing cànan	"tha _____ ann"

A' dol timcheall a' chlas, buidheann mu seach, feuch cò am buidheann a dh'ainmicheas an àireamh as mò de rudan mar,

- i) ainmean an luchd-obrach san sgoil:

me,

Buidheann 1: *"Tha Miss MacDonald ann"*

Buidheann 2: *"Tha Mrs Stanley ann"*

Buidheann 3: *"Tha Mr Pollock ann"*

is mar sin air adhart gus an ruith na buidhnean uile a-mach à beachdan.

- ii) ainmean nan sgiobaidhean ball-coise sa Phrìomh Roinn Albannaich
- iii) ainmean nan sràidean anns a' bhaile, no nan sgìrean anns an eilean
- iv) ainmean nam beathaichean ceithir-chasach a chithear ann an sù
- v) ainmean nam beanntan ann an Alba
- vi) ainmean nam prìomh bhailtean san Roinn Eòrpa
- vii) ainmean nan rudan a chuireas tu ann an cèic Nollaig

(no càil sam bith eile a chòrdas riutha, agus/no air a bheil iad eòlach:
craobhan, èisg, pop-stars, caractaran Disney ...)

A' bhuidheann leis an àireamh as àirde a' buannachadh.

2. CÒ BHIOS ANN?

Seòrsa geama	farpais each ma thogras tu: “quiz” Mental Maths: clann an aghaidh a chèile, no buidhnean an aghaidh a chèile
Rianachd	a’ chlann nan suidhe nam buidhnean àbhaisteach; an tidsear a’ cur nan ceist; a’ chlann a’ cur suas an làmhnan, no a’ sgrìobhadh nam freagairtean (NB feumaidh iad seantansan a chleachdadh); an tidsear a’ cumail sgòr airson gach pàiste, no airson gach buidheann
Ullachadh ro-làimh	smaoinich air ceistean a ghabhas cleachdadh leis an structar cànan seo; mìnich an geama, agus an structar cànan a dh’fheumas iad cleachdadh (sgrìobh seo air a’ bhòrd ma thogras tu)
Structar/puing cànan	“tha/bha/bidh _____ ann”

Leugh a-mach ceistean mar na h-eisimpleirean a leanas. Feumaidh tu an leughadh barrachd air aon turas. Faodaidh tu ceistean nas sìmplidh no nas duilghe a chleachdadh mar a fhreagras – fhad ’s a bhios structar nan ceist (agus nam freagairt) ceart. Inns dhaibh a-rithist gum feum iad seantansan a chleachdadh.

- Tha Seònaid agus Iseabail agus Calum agus Pàdraig agus Mòrag agus Sandra agus Kelly a’ cluich sa phàirc. Ma thèid a’ chlann-nighean dhachaigh còmhla ri Calum cha bhi ach aon duine air fhàgail. Cò bhios ann?
- Bha cuirm-chnuic (picnic) againn. Bha tòrr bìdh anns a’ bhasgaid a thug Mamaidh dhuinn. Bha ceapairean ann, bha roilichean-sosaid ann, bha criospaichean ann, bha iogart ann, bha ùbhlann ann, bha orainsearan ann, bha suiteas ann. Dh’ith sinn na roilichean-sosaid agus na criospaichean agus na h-ùbhlann agus an suiteas. Dè na trì rudan a bha air fhàgail anns a’ bhasgaid nuair a thill sinn dhachaigh?
- Tha tòrr uncailean agam air taobh mo mhàthar. Tha Uncail Eàirdsidh ann, tha Uncail Murchadh ann, tha Uncail Màrtainn ann, tha Uncail Coinneach ann, agus tha Uncail Aonghas ann. Ma tha trìùir pheathraichean aig mo mhàthair cuideachd, cia mheud duine a tha ann an teaghlach mo mhàthar uile gu lèir?

- iv) Tha partaidh gu bhith aig Mìcheal an-ath-oidhch. Ma thig Ciorstaidh agus Màiri agus Erica agus Seumas agus Tracey agus Coinneach agus Fraser, cia mheud balach a bhios ann uile gu lèir? Cia mheud nighean?
- v) Tha tòrr làithean-saora ann a h-uile bliadhna: tha seachdain ann aig àm na Càisge, tha sia seachdainean ann as t-samhradh, tha seachdain ann san Dàmhair agus tha dà sheachdain ann aig àm na Nollaig. Cia mheud seachdain a tha ann uile gu lèir?
- vi) Bha trì cait agus ceithir coin agus dà hamstair agus aon rabaid ann am bùth nam peataichean nuair a dh'fhosgail i madainn Diluain. Chaidh aon chat, agus aon chù, agus dà hamstair a reic. Cia mheud beathach a bha ann aig deireadh an latha?

3. GNOC GNOC, FOSGLAIBH AN DORAS, CÒ TH' ANN? (1)

Seòrsa geama	neo-fharpaiseach; sòisealta
Rianachd	a' chlann nan suidhe nam buidhnean àbhaisteach; an tidsear a' gabhail pàirt agus a' cumail an geama a' dol
Ullachadh ro-làimh	minich an geama, agus an structar cànan a dh'fheumas iad cleachdadh. Cùm an geama a' dol cho fada agus cho luath 's as urrainn dhuibh! Bu chòir gum fàsadh a' chlann nas luaithe mar as mò a chluicheas iad e
Structar/puing cànan	<i>"fosglaidh", "cò tha ann?" "tha _____ ann"</i>

Falbh timcheall a' chlas mar a leanas, a' cur ris a' ghnogadaich a h-uile turas. Theirig cho luath 's a ghabhas!

Tidsear: Gnog gnog, fosglaidh an doras.

Clas: Cò th' ann?

Tidsear: Tha Màiri ann.

Màiri: Gnog gnog gnog, fosglaidh an doras.

Clas: Cò th' ann?

Màiri: Tha Sìm ann.

Sìm: Gnog gnog gnog gnog, fosglaidh an doras.

Clas: Cò th' ann?

is mar sin air adhart!

Cùm a' dol gus an tèid cuideigin ceàrr le àireamh nan gnog, no leis an structar-cànan. Nuair a thèid cuideigin ceàrr, tòisich a-rithist. Bidh an tidsear a' tòiseachadh a' gheama a h-uile turas, agus a' dèanamh cinnteach gu bheil a h-uile buidheann a' faighinn cothrom cluich.

Faodaidh a' chlann na h-ainmean aca fhèin a chleachdadh gus am fàs iad eòlach air a' gheama. Faodaidh iad an uair sin ainmean eile a chleachdadh an àite an ainmean fhèin – ainm sam bith a thogras iad airson an geama a dhèanamh nas èibhinne (me, ainm pop-star, Gladiator, fear-cluich ball-coise). Faodaidh iad guthan freagarrach, èibhinn a chleachdadh cuideachd ma thogras iad.

4. GNOC GNOC, FOSGLAIBH AN DORAS, CÒ TH' ANN? (2)

Seòrsa geama	neo-fharpaiseach; sòisealta – freagarrach airson deireadh an latha
Rianachd	a' chlann nan suidhe nam buidhnean àbhaisteach no ann an cearcall air an làr; an tidsear a' gabhail pàirt agus a' cumail a' gheama a' dol
Ullachadh ro-làimh	mìnich an geama, agus an structar cànan a dh'fheumas iad cleachdadh. Cùm an geama a' dol cho fada agus cho luath 's a ghabhas! Bu chòir gum fàsadh a' chlann nas luaithe mar as mò a chluicheas iad e.
Structar/puing cànan	<i>“fosglaibh”, “cò tha ann?” “tha _____ ann”</i>

Tha seo coltach ris a' gheama mu dheireadh, ach gum bi a h-uile pàiste a' taghadh an duine a thig às a dhèidh, ann an òrdugh sam bith a thogras iad, mar seo.
(A-rithist, 's e an tidsear a bhios a' tòiseachadh a h-uile turas.)

Tidsear   Gnog gnog, fosglaibh an doras!

Clas: Cò th' ann?

Tidsear: Tha Màiri ann.

Màiri: Gnog gnog, fosglaibh an doras!

Clas: Cò th' ann?

Màiri: Tha Màiri agus Sìm ann.

Sìm: Gnog gnog, fosglaibh an doras!

Clas: Cò th' ann?

Sìm: Tha Màiri agus Sìm agus Robbie ann.

Robbie: Gnog gnog, fosglaibh an doras!

Clas: Cò th' ann?

Robbie: Tha Màiri agus Sìm agus Robbie agus Mìcheal ann.

is mar sin air adhart!

5. CÒ THA ANNAM? (a. "WHAT'S MY LINE")

Seòrsa geama	neo-fharpaiseach
Rianachd	a' chlann nan suidhe nam buidhnean àbhaisteach; a' tighinn a-mach fear mu seach air beulaibh a' chlas airson "mime" a dhèanamh; an còrr den chlas a' tomhais cò tha ann
Ullachadh ro-làimh	Mìnich an geama agus a' phuing cànan. Bruidhinn mu dheidhinn diofar dhreuchdan – dè bhios na daoine a' dèanamh is mar sin air adhart. Sgrìobh sìos na diofar dhreuchdan (saor is plumair is nurs is mar sin air adhart) air pìosan pàipeir, paisg iad, agus cuir iad ann am bogsa.
Structar/puing cànan	"Tha mi nam _____", "A bheil thu nad _____?"

Thèid gach pàiste, fear mu seach, a-mach air beulaibh a' chlas. Taghaidh e/i dreuchd às a' bhogsa.

Feumaidh e/i "mime" a dhèanamh den dreuchd. Feumaidh an clas tomhais cò tha ann, a' cleachdadh an structair: "A bheil thu nad _____?"

Feumaidh am pàiste freagairt mar seo:

- "Chan eil mi nam _____" airson a h-uile freagairt cheàrr, no
- "Tha mi nam _____" ma tha iad ceart, no airson crìoch a chur air a' gheama.

6. CÒ THA ANNAM? (b. "BRRM ... BRRM ... BRRM ...")

Seòrsa geama	neo-fharpaiseach – cleasachd, tomhais, spòrs – freagarrach airson deireadh an latha!
Rianachd	a' chlann nan suidhe san àite àbhaisteach aca fhèin
Ullachadh ro-làimh	mìnich an geama agus a' phuing cànan. Mus cluich thu a' chiad uair dèan còmhraidh riutha mu dheidhinn nan diofar fuaimean a nì diofar rudan (càr-spòrs seach tractair; leòmhann seach tìgear, is mar sin air adhart)
Structar/puing cànan	"Tha mi nam _____", "A bheil thu nad _____?"

Feumaidh a h-uile pàiste rudeigin a nì fuaim a thaghadh, gun innse do chàch. Chan fhaod barrachd air aon duine an aon fhuaim a thaghadh: ma thèid am fuaim acasan a chleachdadh le cuideigin eile feumaidh iad fuaim eile a lorg ann an cabhaig!

Cluichear an geama cho luath agus cho èibhinn 's a ghabhas: trì cothroman-tomhais a-mhàin an duine!

- Iain (a' tionndadh chun an duine a tha ri thaobh agus a' dèanamh fuaim)
Tha mi nam _____ "brm, brm, brm."
- Coinneach (a' tomhais) Tha thu nad chàr, nach eil?
- Iain: Chan eil. "brm, brm, brm."
- Coinneach: A bheil thu nad thractair?
- Iain: Chan eil. "brm, brm, brm."
- Coinneach: A bheil thu nad bhus?
- Iain: Chan eil. Tha mi nam làraidh "brm, brm, brm."
- Coinneach (a' tionndadh chun na tè a tha ri thaobh-san). Tha Iain na làraidh
"brm, brm, brm," agus tha mise nam _____ "mì-mò, mì-mò ..."
- Màiri Anna (a' tomhais) Tha thu nad einnsean-smàlaidh, nach eil?
- Coinneach: Tha, tha mi nam einnsean-smàlaidh "mì-mò mì-mò ..."
- Màiri Anna (a' tionndadh chun na tè a tha ri a thaobh-se) Tha Iain na làraidh
"brm, brm, brm" agus tha Coinneach na einnsean-smàlaidh
"mì-mò, mì-mò" agus tha mise nam _____ "mè, mè, mè."
- Ciorstaidh: Tha thu nad chaora, nach eil?
- Màiri Anna: Tha, tha mi nam chaora.
Is mar sin air adhart.

7. CÒ THA ANNAM? (c. “LEÒMHANN LEISG, TÌGEAR TRANG”)

Seòrsa geama	neo-fharpaiseach
Rianachd	cuideigin a’ tighinn a-mach air beulaibh a’ chlas; an còrr den chlas a’ tomhais
Ullachadh ro-làimh	mìnich a’ phuuing cànan dhan chlas. Sgrìobh “bidh an leòmhann leisg na laighe sa ghrèin; bidh an tìgear trang na ruith mar trèan” air a’ bhòrd. Sgrìobh sìos ainmean bheathaichean (losgann is tarbh is dealan-dè is cat is ailbhean is mar sin air adhart) air pìosan pàipeir, paisg iad agus cuir iad ann am bogsa
Structar/puing cànan	“ <i>bidh mi nam _____</i> ”, “ <i>a bheil thu nad _____?</i> ”

Thig pàiste air beulaibh a’ chlas agus taghaidh e/i beathach às a’ bhogsa. Innsidh e/i dhan chlas dè bhios am beathach seo a’ dèanamh, a’ cleachdadh sheantansan. Feumaidh a h-uile seantans tòiseachadh le “*Bidh mi ...*”, agus feumaidh co-dhiù a’ chiad seantans tòiseachadh le “*Bidh mi nam ....*” Bidh an clas a’ tomhais dè am beathach a tha ann, gus an tomhais cuideigin ceart.

’S e an duine a thomhaiseas ceart an duine a gheibh an ath chothrom.

Mar eisimpleir

(Bò)

- i) bidh mi nam sheasamh sa phàirc
- ii) bidh mi nam chadal ann am bàthach
- iii) bidh mi ag ithe feur

(Cat)

- i) bidh mi nam laighe ri taobh an teine
- ii) bidh mi ag òl bainne
- iii) bidh mi nam ruith às dèidh luchagan

is mar sin air adhart.

8. CÒ THA ANNAM? (d. "FICHEAD CEIST" – FURASTA)

Seòrsa geama	neo-fharpaiseach; a h-uile duine a' tomhais
Rianachd	clann a' tighinn a-mach fear mu seach air beulaibh a' chlas; an tidsear a' cuideachadh an duine a th' air a bheulaibh le na freagairtean, a' cunntadh nan ceist, agus a' cumail a' chòrr den chlas a' dol le ceistean agus "clues" mar a fhreagras
Ullachadh ro-làimh	mìnich an geama agus na structaran cànan a dh'fheumas iad cleachdadh (sgrìobh seo air a' bhòrd ma thogras tu)
Structar/puing cànan	"Tha mi nam _____", "A bheil thu nad _____?" "An e _____ a tha annad?", "S e _____ a tha annad, nach e?"

Taghaidh an tidsear aon phàiste a thig a-mach air beulaibh a' chlas; taghaidh e/i cuideigin ainmeil, agus innsidh e/i dhan tidsear cò tha ann. Canaidh e/i aon seantans ris a' chlas, a' tòiseachadh le "Tha mi nam ...." Feumaidh an clas an uair sin tomhais cò tha ann no innte, le bhith a' faighneachd suas gu 20 ceist. Chan fhaod am fear-freagairt càil sam bith a ràdh ach "Tha" (no "Bha"), "Chan eil" (no "Cha robh"), "S e" no "Chan e". Le sin chan fhaod an clas ceistean fhaighneachd mar "Cia mheud _____?" no "Cò às _____?" no "Dè an aois _____?" Ma nì iad seo bidh am fear-freagairt ag ràdh "Tha" no "Chan eil" agus caillidh an clas ceist.

Eisimpleirean de cheistean a dh'fhaodas iad cleachdadh:

Tè fhreagairt: "Tha mi nam sheinneadair"

- An clas:
- "A bheil thu nad sheinneadair Gàidhlig?"
  - "A bheil thu nad sheinneadair pop?"
  - "An e Cliff Richard a th' annad?"
  - "An e fireannach a tha annad?"
  - "A bheil thu a' fuireach ann am Breatainn?"
  - "An robh thu riamh a' seinn ann an còmhlan?"
  - "A bheil falt ruadh agad?"
  - "An e Geri Halliwell a tha annad?"

Tè fhreagairt: "Bha mi nam Bhanrigh Albannach"

- An clas:
- "A bheil thu fhathast beò?"
  - "An robh thu a' fuireach ann an Alba nuair a bha thu òg?"
  - "An deach do mharbhadh?"
  - "An e Màiri Banrigh na h-Alba a tha annad?"

9. DÈ THA ANN? ("FICHEAD CEIST" – NAS DUILGHE)

Seòrsa geama	neo-fharpaiseach; a h-uile duine a' tomhais
Rianachd	pàistean a' tighinn a-mach neach mu seach air beulaibh a' chlas; an tidsear a' cuideachadh an duine th' air a bheulaibh leis na freagairtean, agus a' cumail a' chòrr den chlas a' dol le ceistean agus "clues" mar a fhreagras
Ullachadh ro-làimh	mìnich an geama agus an structar cànan a dh'fheumas iad cleachdadh (sgrìobh seo air a' bhòrd ma thogras tu). Sgrìobh faclan air pìosan pàipeir agus paisg iad is cuir iad ann am bogsa (ainmearan sìmplidh mar "taigh" no "ball" no "dìthean" an toiseach.)
Structar/puing cànan	"S e _____ a tha ann?" "An e _____ a tha ann?"

Tagh pàiste a thig a-mach air beulaibh a' chlas agus taghaidh e/i pìos pàipeir às a' bhogsa. Leughaidh e/i an rud a tha sgrìobhte air.

Feumaidh e/i aon rud innse dhan chlas mun fhacal: cia mheud litir a tha ann, is dòcha, no cò an litir leis a bheil e a' tòiseachadh, no gur e beathach a tha ann, 's msaa.

An uair sin feumaidh an clas tomhais dè tha ann le bhith a' cur fichead ceist aig a' char as mò. Ach a-rithist, chan fhaod am fear-freagairt càil sam bith a ràdh ach "Tha" (no "Bha"), "Chan eil" (no "Cha robh"), "S e" no "Chan e". Le sin chan fhaod an clas ceistean fhaighneachd mar "Cia mheud _____?" no "Cò às _____?" no "Dè an aois _____?" Ma nì iad seo bidh am fear-freagairt ag ràdh "Tha" no "Chan eil" agus caillidh an clas ceist.

Mar sin, an àite "Ciamar a tha am facal a' tòiseachadh?" feumaidh an clas ceistean fhaighneachd mar "A bheil am facal a' tòiseachadh le 's'?" An àite "Dè tha am facal a' ciallachadh?" feumaidh iad fhaighneachd rudeigin mar "An e facal co-cheangailte ri spòrs a tha ann?" is mar sin air adhart gus an ruig iad a' cheist mu dheireadh: "An e 'taigh' a tha ann?" An duine a thomhaiseas ceart, thèid esan/ise a-mach an-ath-thuras.

Leasachadh:-

Le clasaichean nas sine agus/no nas comasaiche, a tha an-sàs ann an gràmar nas fhoirmeile, faodaidh tu gnìomhairean mar "sreap" no buadhairean mar "fliuch" a chleachdadh cuideachd. Dh'innseadh tu siud dhan chlas aig toiseach gach geama – gur e gnìomhair/ainmear/buadhair a bha gu bhith ann.

10. BRÌGH NAM FACAL (“CALL MY BLUFF”)

Seòrsa geama	farpaiseach; buidhnean beaga (3) an aghaidh a chèile
Rianachd	clann ag obair mar triùirean gus facal sònraichte a lorg, agus an uair sin a’ dol a-mach air beulaibh a’ chlas a mhìneachadh an fhacail don chòrr den chlas ann an trì diofar dhòighean – dhà breugach, aon fìor. An tidsear na chathraiche, agus a’ cumail sgòr
Ullachadh ro-làimh	mìnich an geama agus an structar cànan a dh’fheumas iad cleachdadh (sgrìobh seo air a’ bhòrd ma thogras tu). Cuidich a’ chlann le bhith a’ lorg fhacal freagarrach san fhaclair.
Structar/puing cànan	“S e _____ a tha ann”, “An e _____ a tha ann?”, “gur e _____ a tha ann”

A’ cleachdadh Faclair na Sgoile, taghaidh gach triùir aon fhacal neo-chumanta, agus an uair sin thèid iad a-mach air beulaibh a’ chlas a dh’innse dhan chlas dè tha am facal a’ ciallachadh – mas fìor. Ach – bidh aon fhear ag innse na fìrinn, agus bidh an dithis eile ag innse bhreugan: rudeigin a rinn iad an àird, no brìgh a ghoid iad bho fhacal eile a tha caran coltach ris.

(me, 1. Oiteag

- i) 'S e stuth cruaidh air dath donn-bhuidhe a tha ann, a chleachdar ann a bhith a’ dèanamh ball-maise.
- ii) 'S e gaoth aotrom a tha ann.
- iii) 'S e rubha ìosal a stobas a-mach dhan mhuir a tha ann.

(faic Faclair na Sgoile: td 246)

Grunnaich

- i) 'S e “*faigh a-mach dè cho domhainn ’s a tha an t-uisge*” a tha ann an grunndaich.
- ii) Chan e. 'S e tinneas a tha ann an “*grunndaich*.” Bidh buill bheaga dhearga a’ nochdadh air do chraiceann nuair a bhios a’ ghrunndaich ort.
- iii) Gabh mo leisgeul. 'S e “*brònach*”, no “*ìosal*”, no “*mì-shona*” a tha ann an grunndaich.

(faic Faclair na Sgoile: td 186)

Mar chathraiche, thèid an tidsear thairis air na trì sgeulachdan: *“Thuilt Raibeart gur e stuth cruaidh ... a tha ann, Thuilt Màiri gur e gaoth aotrom a tha ann, Thuilt Aonghas gur e rubha ìosal ... a tha ann”* agus an uair sin canaidh i/e gum feum an clas co-dhùnadh a ruighinn: *“An e stuth cruaidh ... a tha ann, no an e gaoth aotrom a tha ann, no an e rubha ìosal ... a tha ann?”* Bidh an clas an uair sin a’ cur suas an làmhnan, a bhòtadh air dè a’ bhrìgh fhìrinneach a tha air an fhacal. Bidh gach buidheann a’ faighinn aon phuing airson gach duine sa chlas a bhòtas ceart.

11. CHAN EIL RÙM AIR A' BHUS

Seòrsa geama	neo-fharpaiseach: Story Maths
Rianachd	a' chlann nan suidhe nam buidhnean àbhaisteach; an tidsear ag innse stòiridh agus a' cur nan ceist: a' chlann a' cur suas an làmhan, no a' sgrìobhadh sìos nam freagairtean (NB feumaidh iad seantansan a chleachdadh)
Ullachadh ro-làimh	dèan stòiridh bheag; smaoinich air ceistean a ghabhas cleachdadh leis an structar cànan seo; mìnich an geama, agus an structar cànan a dh'fheumas iad cleachdadh (sgrìobh seo air a' bhòrd ma thogras tu)
Structar/puing cànan	<i>"nan seasamh," "nan suidhe" 's msaa.</i>

Inns stòiridh bheag mu dheidhinn, can, Bus Loch an Dùin – cia mheud suidheachan a tha na bhroinn, càit a bheil e a' dol – a thogail na cloinne às dèidh na sgoile, a thogail nam peinnseanairean a-steach dhan bhaile, a thogail nam màthraichean às dèidh a' chròileagain, is mar sin air adhart. An uair sin cuir ceistean mar a leanas. Feumaidh a' chlann freagairt ann an seantans.

- Tha fichead suidheachan am broinn bus Loch an Dùin. Ma thig seachdnar chloinne air bòrd aig a' chiad stad, agus dusan peinnseanair aig an dara stad, agus còignear màthraichean aig an treas stad, cia mheud duine a bhios nan seasamh?
- Thog am bus dà dhusan duine aig an sgoil. Cia mheud a bha nan seasamh? Chaidh ochd-deug dheth aig an amar-snàmh. Cia mheud a bha nan suidhe an uair sin?
- Thàinig ochdnar màthraichean agus trì deug chloinne air bòrd a' bhus taobh a-muigh a' chròileagain. Cia mheud pàiste a tha a-nis nan suidhe air glùin am màthraichean?

Agus mar sin air adhart.

An-ath-thuras faodaidh tu stòiridh innse mu dheidhinn bèibidhean ann an ospadal: *Cia mheud a tha nan cadal?*

no mu dheidhinn crodh anns a' phàirc: *Cia mheud a tha nan laighe sìos?*

no mu dheidhinn eich ann an rèis: *Cia mheud a tha nan ruith?*

is mar sin air adhart.

12. GEAMAICHEAN GUN FHIOS DHUT

Seòrsa geama	obair-leasachaidh
Rianachd	a' chlann ann an suidheachadh sam bith
Ullachadh ro-làimh	chan eil dad
Structar/puing cànan	<i>“An ann leatsa a tha,” “S ann,” “Chan ann” “An e?,” “S e,” “Chan e” (mar eisimpleir)</i>

'S e na geamaichean-cànain as fheàrr an fheadhainn a dh'èireas gu nàdarra às gach suidheachadh san sgoil. Bidh thu gan cluich fad na tìde gun aire a thoirt dhaibh. Tha cothroman ag èirigh fad na tìde gus cànan a leasachadh sa bhun-sgoil. Seo dìreach aon eisimpleir.

Nuair a bhios tu a' toirt obair (dealbhan, can) air ais, an àite pìleachan dhiubh a stobadh air gach bòrd, no stuth fhàgail anns na trèidhichean aca, dèan mar leasachadh-cànain e, air beulaibh a' chlas air fad – agus dèan cinnteach gu bheil iad uile a' tuigsinn nach e cur-seachad no call tìde a tha ann, ach pàirt cudromach dhen obair aca.

Cùm an-àird an dealbh, agus faighnich, *“An ann leatsa a tha an dealbh seo, a Sheumais?”* Feumaidh Seumas am freagairt ceart a thoirt seachad: *“S ann/Chan ann”* mum faigh e a dhealbh air ais. Cleachd diofar cheistean a h-uile turas: *“An e thusa a rinn an dealbh seo, a Mhàiri?” “S ann le Aonghas a tha seo, nach ann?” “A bheil am balach a rinn an dealbh seo an làthair?”* agus feumaidh iadsan an structar ceart a thaghadh.

Faodaidh tu an aon “gheama” a chluich a h-uile turas a bhios tu a' toirt a-mach obair, còtaichean, brògan-spòrs, no rud sam bith eile – ag obair leis a' chlas gu lèir, no a' dol timcheall nam buidhnean; a' faighneachd gu dìreach do gach pàiste, *“An ann leatsa a tha an leabhar mì-rianail seo, Anna?” “An ann leatsa a tha an obair mhath seo, Ailig?”* no a' faighneachd dhan chlas/bhuidheann air fad *“An e Mòrag a rinn an dealbh snog seo?”*. Feuch gun dèan thu mearachd no dhà, gus am bi cothrom ann airson cuideigin a bhith a' cleachdadh an fhreagairt *“Chan ann”/“Chan e.”*

Ma nì thu seo gu cunbhalach, agus ma bheir thu seachad rionnag no dhà dha na daoine a fhreagras ceart, fàsaidh iad cleachdte ris an dòigh-obrach, fàsaidh iad math air na structaran, agus bheir e nas lugha tìde.

13. FREAGAIR SEO!

Seòrsa geama	farpais each ma thogras tu: <i>“quiz”</i> : clann an aghaidh a chèile, no buidhnean an aghaidh a chèile
Rianachd	a’ chlann nan suidhe nam buidhnean àbhaisteach; an tidsear a’ cur nan ceist; a’ chlann a’ cur suas an làmhnan, no a’ sgrìobhadh sios nam freagairtean (NB feumaidh iad seantansan a chleachdadh); an tidsear a’ cumail sgòr airson gach pàiste, no airson gach buidhne
Ullachadh ro-làimh	smaoinich air ceistean a ghabhas cleachdadh le na diofar structaran cànanain a leanas. Cha leig thu leas <i>“Trivial Pursuits”</i> eadar-theangachadh gu Gàidhlig! Cuir ceistean sìmplidh, iomchaidh a bhuineas dhan t-saoghal aca fhèin. Minich riaghailtean an <i>“quiz”</i> , agus na diofar structaran cànanain a dh’fheumas iad cleachdadh. (Sgrìobh seo air a’ bhòrd ma thogras tu)
Structar/puing cànanain	a. <i>“a bheil?”/“nach eil”; “tha”/“chan eil”</i> b. <i>“an e?”/“nach e”; “s e”/“chan e”</i> c. <i>“an ann?”/“nach ann?”; “s ann”/“chan ann”</i> d. <i>“dè”, “cò”, “carson?” “cia mhead?”</i>

Cuir ceistean sìmplidh, air cuspair sam bith, air an roinn suas ann an diofar chuairtean (*“rounds”*) ach chan ann a rèir cuspair, ach a rèir structar nan ceist. Minich dè an structar a bhios a’ nochdadh anns gach cuairt ma thogras tu, agus tarraing an aire dha ma tha e sgrìobhte air a’ bhòrd.

NB: Cha leig thu leas a h-uile structar a chleachdadh – dìreach an fheadhainn air a bheil a’ chlann agad fhèin eòlach.

Eisimpleir de cheistean:-

- “a bheil?”/“nach eil”; “tha”/“chan eil”***
“A bheil ceathrar chloinne aig a’ Bhanrigh?”
“Bha adhaircean air clogaidean nan Lochlannach, nach robh?”
“A bheil trì agus seachd agus deich a’ dèanamh fichead?”
“Tha ochd dathan sa bhogh-fhrois, nach eil?”
“Nach eil Rangers aig mullach na Prìomh Roinne am-bliadhna?”
- “an e?”/“nach e”; “s e”/“chan e”***
“An e an Dàmhair an ochdamh mìos den bhliadhna?”
“S e Ball Pàrlamaid a tha ann an Sir Paul McCartney, nach e?”
“An e dìneasair a bha san stegosaurus?”
“Nach e iasg a tha sa mhuc-mhara?”
“An e Bliadhna-leum a bha ann an 2006?”

- c) **“an ann?”/ “nach ann?”; “’s ann”/ “chan ann”**
“S ann an Lunnainn a rugadh Raibeart Burns, nach ann?”
“An ann san Ròimh a tha an Colosseum?”
“An ann an 1813 a rugadh mise?”
“An ann à uighean a thig àl a’ chrogaill?”
“S ann an ‘EastEnders’ a tha Nick Cotton a’ nochdadh, nach ann?”
- d) **“dè”, “cò”, “carson?” “cia mheud?”**
“Cia mheud duine a tha cluich ann an sgioba ball-coise?”
“Cia mheud ugh a tha ann an dusan?”
“Cia mheud àireamh a tha air dìsnean?”
“Cia mheud latha a tha ann am bliadhna?”
“Dè an t-ainm a tha air Ball Pàrlamaid nan Eilean Siar?”
“Dè an t-ainm a tha air sgiobair Rangers?”
“Dè an t-ainm a tha air sgrìobhaiche ‘Charlie and the Chocolate Factory’?”
“Dè an t-ainm a tha air a’ chiad duine a choisich air a’ ghealaich?”
“Dè cho fada ’s a tha marathon?”
“Dè cho àrd ’s a tha Beinn Nibheis?”
“Dè cho trom ’s a tha ailbhean?”
“Dè cho domhainn ’s a tha Loch Nis?”

(Faodaidh tu taghadh de fhreagairtean a thabhann dhaibh ann an ceistean mar seo – “multiple choice”:

“tha e (a) _____, (b) _____, no (c) _____ meatair a dh’fhaid” *

“tha e (a) _____, (b) _____, no (c) _____ tunnachan a chuideam”

*

is mar sin air adhart)

*Ist! Na bi faighneachd dhòmhsa! Chan eil càil a dh’fhios agamsa!

14. GNOG GNOG, FOSGLAIBH AN DORAS, CÒ TH' ANN? (3)

Seòrsa geama	neo-fharpaiseach; a h-uile duine a' tomhais
Rianachd	A' chlann nan suidhe ann an cearcall air an làr; an tidsear a' gabhail pàirt sa gheama
Ullachadh ro-làimh	mìnich an geama agus an structar cànan a dh'fheumas iad cleachdadh (sgrìobh seo air a' bhòrd ma thogras tu)
Structar/puing cànan	"S e _____ a tha aig an doras" "An e _____ a tha aig an doras?"

A' chlann nan suidhe ann an cearcall air an làr len sùilean dùinte. Thèid an tidsear timcheall air taobh a-muigh a' chearcaill, agus beanaidh i ri gualainn cuideigin air a socair: 's e sin an duine a tha gu bhith aig an doras. An uair sin suidhidh i sìos agus canaidh i "*Gnog gnog, fosglaidh an doras, cò th' ann?*" agus feumaidh a' chlann tomhais cò tha aig an doras:

Seumas: An e Iain a th' aig an doras?

Iain: Chan e. An e Màiri a th' aig an doras?

Màiri: Chan e. An e Ruairidh a th' aig an doras?

Ruairidh: Chan e. An e Sàra a th' aig an doras?

Sàra: 'S e.

An uair sin dùinidh a' chlann eile an sùilean agus thèid Sàra timcheall a' chearcaill. Beanaidh i ri gualainn cuideigin air a socair, agus 's e sin an ath dhuine a tha gu bhith aig an doras. An uair sin suidhidh i sìos agus canaidh ise "*Gnog gnog, fosglaidh an doras, cò th' ann?*" agus feumaidh a' chlann tomhais cò tha aig an doras, mar gu h-àrd.

Agus mar sin air adhart.

15. AN SÈITHEAR CEÀRR

Seòrsa geama	neo-fharpaiseach; geam sòisealta
Rianachd	a' chlann nan suidhe nan àiteachan àbhaisteach; an tidsear a' tomhais na h-ùine a ghabhas an geama a h-uile feasgar
Ullachadh ro-làimh	minich an geama agus an structar cànan a dh'fheumas iad cleachdadh (sgrìobh suas air a' bhòrd ma thogras tu).
Structar/puing cànan	<i>"bu toigh leam", "bu chòir dhut"</i>

Geama airson deireadh an latha, nuair a bhios a h-uile rud air a sgioblachadh air falbh bho na bùird. 'S e ceann-uidhe a' gheama a bhith a' sìor fhàs nas luaithe – agus nas modhaile, agus nas socraiche – ga chrìochnachadh gu dòigheil, gun chran a dhèanamh air duine sam bith no air rud sam bith!

Feumaidh tu mìneachadh dhan chloinn gum feum iad a bhith uabhasach faiceallach agus modhail, no chan obraich an geama idir.

Thèid cuideigin (Iain, can) a thaghadh leis an tidsear. Coisichidh Iain a-null gu cuideigin ann am buidheann eile (Anna, can) agus canaidh e gu modhail rithe, *"Bu toigh leam suidhe san t-sèithear agadsa, Anna"*. Feumaidh Anna èirigh, agus suidhidh Iain san t-sèithear aice. Thèid Anna a-null gu cuideigin ann am buidheann eile (Seumas, can) agus canaidh i gu modhail ris, *"Bu toigh leam suidhe san t-sèithear agadsa, a Sheumais"*. Feumaidh Seumas èirigh, agus suidhidh Anna san t-sèithear aige. Cumaidh iad orra mar seo gus am bi a h-uile duine san àite cheàrr!

An uair sin feumaidh iad faighinn air ais gu sàbhailte chun an àite aca fhèin. Feumaidh iad cuimhneachadh dè an t-òrdugh san tàinig iad, agus a bhith a' dol an t-slighe eile. Mar sin feumaidh am fear mu dheireadh a shuidh sìos (Ruairidh, can) a dhol a-null chun an duine a ghoid an t-àite aigesan (Niall, can) agus a chantainn ris gu snog, *"Bu chòir dhut a dhol air ais dhan àite agad fhèin a-nis, a Nèill."* Bidh Niall ag èirigh, agus suidhidh Ruairidh air ais air an t-sèithear aige fhèin. Thèid Niall a-null chun na tè a ghoid an t-àite aigesan (Màiri, can) agus canaidh e gu modhail rithe, *"Bu chòir dhut a dhol air ais dhan àite agad fhèin a-nis, a Mhàiri."* Feumaidh Màiri èirigh, agus suidhidh Niall san t-sèithear aige fhèin. Cumaidh iad orra mar seo gus am bi a h-uile duine air ais san àite cheart!

Feumaidh tu na riaghailtean a dhèanamh gu math soilleir – gu h-àraidh **"Chan fhaod barrachd air dithis a bhith air an casan aig an aon àm"!!!**

16. CÒ RINN DÈ

Seòrsa geama	farpaiseach: cluich e mar <i>“quiz”</i> (clann an aghaidh a chèile, no buidheann an aghaidh a chèile) no thèid e na eacarsaich <i>“comprehension”</i>
Rianachd	a’ chlann nan suidhe nam buidhnean àbhaisteach; an tidsear a’ leughadh rudeigin (dà thuras ma thogras tu) agus a’ cur cheistean; a’ chlann a’ cur suas an làmhnan, no a’ sgrìobhadh sìos nam freagairtean (NB feumaidh iad seantansan a chleachdadh); an tidsear a’ cumail sgòr airson gach pàiste, no airson gach buidheann ma thogras tu
Ullachadh ro-làimh	sgrìobh fhèin, no tagh pìosan sgrìobhaidh, agus lorg ceistean a ghabhas cleachdadh leis an structar cànan gu h-ìosal; minich an geama, agus an structar cànan a dh’fheumas iad cleachdadh (sgrìobh seo air a’ bhòrd ma thogras tu)
Structar/puing cànan	<i>“An e lain a dhòirt am peant?” “S e lain a dhòirt am peant” “Chan e lain a dhòirt am peant”</i>

Leugh pìos sgrìobhaidh (dà thuras ma thogras tu) agus an uair sin cuir ceistean iomchaidh, mar eisimpleir:

“Bha Màrtainn air an rathad dhachaigh bhon sgoil nuair a chunnaic e sporan na laighe air a’ chabhsair. Thog e an sporan agus bha e a’ dol ga thoirt dhan stèisean-poilis nuair a choinnich e ri charaid, Seumas. *“Na bi gòrach,”* thuirt Seumas ri Màrtainn, *“faodaidh sinn an t-airgead a chosg.”* *“Gu dearbh fhèin chan fhaod!”* fhreagair Màrtainn. Agus chaidh e leis fhèin dhan stèisean-poilis. Latha no dhà an dèidh sin dh’fhòn am poileas gu taigh Mhàrtainn. *“Thàinig seann leididh a thogail an sporain, agus tha i a’ dol a thoirt dhut duais fichead not. Mòran taing, a Mhàrtainn. Rinn thu glè mhath.”*

- 1) An e Seumas a fhuair an sporan na laighe air a’ chabhsair?
- 2) ’S e Seumas a thuirt nach bu chòir dha an sporan a thoirt dhan stèisean-poilis, nach e?
- 3) An e an dotair a dh’fhòn gu taigh Mhàrtainn?
- 4) ’S e seann bhodach bochd a chaill an sporan, nach e?
- 5) ’S e Màrtainn a fhuair duais £20, nach e?

Faodaidh tu pìosan air an togail à leabhraichean a chleachdadh: mar eisimpleir:

Thill an Stobag Bheag a-steach 's chunnaic i a seanmhair anns an t-sèithear mhòr. 'Chan eil mi fhìn gu math idir,' tha a' Ghuanag ag ràdh rithe. 'Cha chreid mi nach do rinn mo dhiathad cron orm. Tha mo stamag goirt.' 'Tha sibh a' coimhead rudeigin brònach ceart gu leòr', tha an tè bheag ag ràdh. 'Rudeigin muladach is tinn is bochd. Agus pilidh-uailidh.'

- 1) An e an Stobag Bheag a bha na suidhe san t-sèithear mhòr?
- 2) An e a' Ghràineag an t-ainm a tha air seanmhair na Stobaig?
- 3) 'S e an Stobag a bha a' fulang le stamag ghoirt, nach e?
- 4) An e a bracaist a rinn cron oirre?
- 5) 'S e 'Killiecrankie' a chleachd an Stobag airson 'muladach' is 'tinn' is bochd, nach e?

Faodaidh tu an aon seòrsa "quizzes" beaga luatha a ruith (agus comharran no rionnagan no duaisean a thoirt seachad do gach buidheann) ann an iomadach suidheachadh eile:-

- 1) leabhraichean a tha sibh air leughadh sa chlas, me,
"An e Roald Dahl a sgrìobh 'Lee-Ann'?"
"An e Astràilia an t-àite san d' rugadh Lee-Ann?"
"An e Lee-Ann a tha ag innse na sgeulachd?"
- 2) na pròiseactan air a bheil iad ag obair an-dràsta, me,
"S e Naomh Pàdraig a thug an creideamh Crìosdaidh a dh'Alba, nach e?"
"S e Colum Cille a thug an creideamh Crìosdaidh dha na Cruinnich, nach e?"
"An e Rìgh Brutus a bhruidhinn ris?"
- 3) fiosrachadh sam bith a tha thu airson 's gun cuimhnich iad, me:
"S e Michelle a tha na teachdaire fad na seachdain seo, nach e?"
"An e Màiri a bhios a' ruith an tuck-shop Diciadain?"
"S e Iain a bhios a' toirt an hamstair dhachaigh Dihaoine, nach e?"

17. A DHOTAIR, A DHOTAIR!

Seòrsa geama	neo-fharpaiseach – cleasachd, spòrs!
Rianachd	a' chlann nan suidhe nam buidhnean àbhaisteach no ann an cearcall air an làr
Ullachadh ro-làimh	Minich an geama agus a' phuing cànan. Dèan stòr-data de na rudan a dh'fhaodas a bhith air daoine: cnatan, pathadh, acras, aileag, fadachd, cianalas, fearg, cabhag, gàire, losgadh-bràghad
Structar/puing cànan	"Tha _____ orm "

Taghaidh an tidsear cuideigin (Ruairidh, can) airson an geama a thòiseachadh. Cluichear an geama timcheall a' chlas mar seo:-

Canaidh Ruairidh,

"A dhotair, a dhotair, nach cuidich thu mi! Tha losgadh-bràghad (can) orm".

Agus nì e *"mime"* (fuaim + gnìomh) freagarrach cho èibhinn 's a ghabhas! (brùchd, can ...!).

An uair sin canaidh an ath dhuine (Màiri, can).

"A dhotair, a dhotair, nach cuidich thu mi! Tha losgadh-bràghad air Ruairidh (atharrais air a' "mhime" a rinn Ruairidh) agus tha fadachd (can) orm fhèin."

Agus nì ise *"mime"* ùr – cho èibhinn 's a ghabhas! (meuran mòr, can!).

Canaidh an treas duine (Sàra, can).

"A dhotair, a dhotair, nach cuidich thu mi! Tha losgadh-bràghad air Ruairidh (atharrais air a' "mhime" a rinn Ruairidh) agus tha fadachd air Màiri (atharrais air a' "mhime" a rinn Màiri) agus tha an t-acras (can) orm fhèin."

Agus nì ise *"mime"* ùr cho èibhinn 's a ghabhas! (cnead uabhasach, can).

Agus mar sin air adhart, gus an ruith iad a-mach à *"tinneasan"*.

18. CHO MÒR RI TAIGH

Seòrsa geama	neo-fharpaiseach – leasachadh
Rianachd	a' chlann nan suidhe nam buidhnean àbhaisteach; ag obair mar bhuidheann
Ullachadh ro-làimh	Minich an geama agus a' phuing cànan. Smaoinich air cuspairean a bhios freagarrach airson a' "gheama" seo: tha a' chlann a' dol a sgrìobhadh bàrdachd!
Structar/puing cànan	"cho _____ ri"

Cuidich an clas a' còmhraidh airson còig mionaidean (aig a' char as mò) mu dheidhinn a' chuspair a thagh thu fhèin ro-làimh – aibhean, can.

Dè an coltas a tha air? Dè am fuaim a nì e? Càit a bheil e a' fuireach? Dè eile?

Fhad 's a tha an còmhraidh a' dol, sgrìobh sìos air a' bhòrd na prìomh phuingeann goirid a dh'èireas às a' chòmhraidh:

Tha e mòr; glas; glic ...

Tha e a' fuireach ann an dùthaich theth, ann an coille dhubh, dhomhainn ...

Bidh e a' fàs gu math aosta ...

Nì e fuaim àrd ...

is mar sin air adhart. Feuch gum bi buadhairean (adjectives) gu leòr a' nochdadh air a' bhòrd.

Tòisich leis a' chiad bhuadhair: **mòr**. Can ris a' chlas gum feum iad còmhraidh a dhèanamh mar bhuidhnean airson trì mionaidean (aig a' char as mò) air dè cho mòr 's a tha an t-aibhean, agus a sgrìobhadh sìos mar "**cho mòr ri** _____". An uair sin leughaidh gach buidheann a-mach dè sgrìobh iad, agus sgrìobhaidh tusa na freagairtean aca air a' bhòrd a-rithist, cho luath 's a ghabhas. Ma bhios an aon fhreagairt a' nochdadh aig dhà no trì buidhnean ("*Tha an t-aibhean cho mòr ri taigh*" mar eisimpleir) cha leig thu leas a sgrìobhadh barrachd air aon turas. Faodaidh tu na freagairtean a sgrìobhadh ann an òrdugh sam bith a tha snog, agus faodaidh tu puingeachadh a chur ris mar a fhreagras: oir 's e seo a' chiad rann den bhàrdachd agaibh.

*Tha an t-aibhean cho mòr ri taigh,
Tha e cho mòr ri beinn,
Tha e cho mòr ri sky-scraper.*

Bruidhnidh iad ri chèile mu dheidhinn dè an ath phìos a tha sibh airson sgrìobhadh: cho teth 's a tha an dùthaich far a bheil e a' fuireach, is dòcha.

Dèan an ath rann san aon dòigh:

Tha e a' fuireach ann an àite cho teth ri iarann
Cho teth ri teine
Cho teth ri àmhainn
Cho teth ris a' ghrèin.

Cùm a' dol san aon dòigh, cho fada 's a thogras sibh:-

Nì e fuaim cho àrd ri trombaid
Cho àrd ri plèan
Cho àrd ri sgreuch.

Sgrìobh a-mach gu brèagha e air pàipeir-siùcair agus cuir suas e air a' bhalla, agus faodaidh a' chlann dealbhan a dhèanamh a thèid còmhla ris a' bhàrdachd air a' bhalla.

An t-Ailbhean

Le Clas 5

*Tha an t-ailbhean cho mòr ri taigh,
Tha e cho mòr ri beinn,
Tha e cho mòr ri sky-scraper.
Tha e a' fuireach ann an àite cho teth
ri iarann,
Cho teth ri teine,
Cho teth ri àmhainn,
Cho teth ris a' ghrèin.
Nì e fuaim cho àrd ri trombaid,
Cho àrd ri plèan,
Cho àrd ri sgreuch.*

DÈ THUIRT
THU? 2

Èisteachd

ÈISTEACHD

DÈ THUIRT THU? 2

ÈISTEACHD

SGOILEARAN

Fòn gu bana-charaid
Aig an taigh-dhealbh
Breugan
An dèidh na deit
Ann an Homepage

MAIRI ANNA ANN AN NEW YORK

Ann an cafaidh air Broadway
Ann am flat Chrìsdein
Air mullach an Empire State Building
Ann an taigh-òsta
Air an t-sràid
Air ais bho Maine
Air co-dhùnadh a ruighinn
Anns a' phort-adhair

SGEULACHDAN À BEUL-AITHRIS

An dithis chailleach
Rob Ruadh agus am Bàillidh
Gilleasbaig Aotrom agus an t-iasg
Gilleasbaig Aotrom agus am Ministear

BÀRDACHD

Cuairt dhan Òban
Tha am feur nas guirme san achadh ud thall
Leasan Ciùil

CÒ AS FHEÀRR LEAT?

Nach coinnich sinn ris na nigheanan?
Am fear-taghaidh
Na trì ceistean
Cò tha Marc a' dol a thaghadh?
Càit a bheil iad a' dol?
Cuairt a Thiriodh
Ciamar a chòrd an deit ri Marc agus Mandy?
A bheil iad a' dol a choinneachadh a-rithist?

FRÌDEAN

Banrigh nan Seillean
Rùm ri mhàl

CO-OGHAICHEAN

Màrtainn MacLeòid aig a' Mhòd Nàiseanta
Tormod Galloway aig a' Mhòd Nàiseanta

Èisteachd CD 1

	<u>Làrach</u>
Sgoilearan (1) Fòn gu bana-charaid	1
Sgoilearan (2) Aig an taigh-dhealbha	2
Sgoilearan (3) Breugan	3
Sgoilearan (4) An dèidh na deit	4
Sgoilearan (5) Ann an Homebase	5
Màiri Anna ann an New York (1) Ann an cafaidh air Broadway	6
Màiri Anna ann an New York (2) Ann am flat Chrisdein	7
Màiri Anna ann an New York (3) Air mullach an Empire State Building	8
Màiri Anna ann an New York (4) Ann an taigh-òsta	9
Màiri Anna ann an New York (5) Air an t-sràid	10
Màiri Anna ann an New York (6) Air ais bho Maine	11
Màiri Anna ann an New York (7) Air co-dhùnadh a ruighinn	12
Màiri Anna ann an New York (8) Anns a' phort-adhair	13
Fridean (1) Banrigh nan Seillean	14
Fridean (2) Rùm ri mhàl	15

Èisteachd CD 2

	<u>Làrach</u>
Cò as fheàrr leat? (1) Nach coinnich sinn ris na nigheanan?	1
Cò as fheàrr leat? (2) Am fear-taghaidh	2
Cò as fheàrr leat? (3) Na trì ceistean	3
Cò as fheàrr leat? (4) Cò tha Marc a' dol a thaghadh?	4
Cò as fheàrr leat? (5) Càit a bheil iad a' dol?	5
Cò as fheàrr leat? (6) Cuairt a Thiriodh	6
Cò as fheàrr leat? (7) Ciamar a chòrd an deit ri Marc agus Mandy?	7
Cò as fheàrr leat? (8) A bheil iad a' dol a choinneachadh a-rithist?	8
Sgeulachdan à beul-aithris (1) An dithis chailleach	9
Sgeulachdan à beul-aithris (2) Rob Ruadh agus am Bàillidh	10
Sgeulachdan à beul-aithris (3) Gilleasbaig Aotrom agus an t-iasg	11
Sgeulachdan à beul-aithris (4) Gilleasbaig Aotrom agus am Ministear	12
Co-oghaichean (1) Màrtainn MacLeòid aig a' Mhòd Nàiseanta	13
Co-oghaichean (2) Tormod Galloway aig a' Mhòd Nàiseanta	14
Bàrdachd (1) Cuairt dhan Òban	15
Bàrdachd (2) Tha am fear nas guirme san achadh ud thall	16
Bàrdachd (3) Leasan Ciùil	17

DÈ THUIRT THU? 2

SGOILEARAN

Notaichean dhan Luchd-teagaisg

Tha na h-earrannan car fada anns an sgeulachd seo, agus chan eil iad uabhasach furasta, an dà chuid a thaobh cànan agus cuspair. Leis an eòlas a tha agaibh air a' chlas bidh fhios agaibh ciamar a bu chòir dèiligeadh riutha a bhith gan roinn ann am pìosan nas giorra, 's dòcha; a rèir dè an cuideachadh a dh'fheumas an clas, dè cho tric 's a dh'fheumas iad èisteachd ri aon earrann mus bi iad ga thuigsinn air fad, is mar sin air adhart.

A bharrachd air cànan, tha tòrr cheistean inntinneach – moralta agus sòisealta ag èirigh anns an sgeulachd seo. Chan eil an seo ach cuid de na puingean a dh'fhaodadh a bhith air an deasbad leis a' chlas no ann am buidhnean beaga. Tha fhios gum bi gu leòr bheachdan agaibh fhèin, agus gun èirich beachdan eile a-mach às a' chonaltradh. Mar as àbhaist, tha sinn airson beachdan na h-òigridh fhèin a bhrosnachadh cho mòr 's a ghabhas. Mar sin, bidh barrachd air aon fhreagairt air cuid mhath de na puingean a leanas:-

- 1) Aig an aois aig a bheil Sandra, saoil am bu chòir dhi a bhith a' faighinn cead a màthar mus tèid i a-mach a dh'àite sam bith air an fhionnairidh?
- 2) Saoil am bu chòir dhi idir a bhith a' dol a-steach dhan bhaile mhòr leatha fhèin air an fhionnairidh?
- 3) Mar sin nach bu chòir do Mhurchadh a bhith a' coinneachadh rithe aig an taigh no faisg air? Dè tha e ag innse dhuinn mu dheidhinn-san nach do mhol e sin dhi anns a' chiad dol-a-mach?
- 4) A bheil diofar ann eadar baile mòr agus an dùthaich a thaobh dè bu chòir dhut a dhèanamh, dè tha freagarrach, dè tha sàbhailte is mar sin air adhart?
- 5) 'S e film "18" a tha ann an *Scream*. A bheil fhios aca dè tha sin a' ciallachadh? Dè na diofar roinnean a tha ann (U, 12, PG, 15, 18)? A bheil e ceart a bhith a' roinn fhilmichean mar seo? Am bu chòir pàrantan a bhith a' cumail sùil air dè tha clann a' coimhead aig an taigh air TBh, bhidio is eile? Dè mu dheidhinn an eadar-lìon? Dè mu dheidhinn sanasan-reic air an telebhisean agus ann an taighean-dealbh?
- 6) Ciamar a tha iad a' faireachdainn mu dheidhinn dhaoine a bhios ag innse bhreugan mun aois aca fhèin airson faighinn a-steach do thaighean-dealbh no thaighean-òsta?
- 7) Ciamar a tha iad a' faireachdainn mu dheidhinn nan diofar 'aoisean laghail': pòsadh, smocadh, deoch-làidir, dràibheadh, bhòtadh ...?
- 8) Dè tha ann airson òigridh co-dhiù: càit an tèid iad a choinneachadh ri chèile mura h-eil e ceadaichte dhaibh a dhol gu taighean-òsta? Tha cuid den òigridh anns a' bhaile mhòr den bheachd gu bheil iad nas sàbhailte ann an taigh-òsta na anns na clubaichean-oidhche far am bi luchd nan drogaichean a' dol ann. Air an dùthaich chan eil fiù 's an roghainn sin fhèin aig òigridh.
- 9) Dè bu chòir a bhith air a dhèanamh airson suidheachadh òigridh a leasachadh? Nam biodh a' bhòt aca aig aois, can, sia bliadhna deug, saoil am biodh daoine ag èisteachd riutha nas mò?

FÒN GU BANA-CHARAID

Bha Sandra sgìth agus bha Màrtainn, a bràthair beag (aois trì bliadhna deug – dh'ìagh!) ga cur às a rian. Bha tòrr obrach ann am-bliadhna agus bha am matamaig gu h-àraidh duilich. “Cuiridh mi fòn gu Catrìona,” thuirt i rithe fhèin. “Tha Catrìona math air matamataig.”

'S e Murchadh, bràthair mòr Catrìona, a fhreagair am fòn.

“Halò. Cò tha ann?” dh'fhaighnich Murchadh.

“Hai, a Mhurchaidh,” thuirt Sandra ris.

“O hai, Mhichelle,” fhreagair Murchadh.

“Chan e Michelle a tha ann,” thuirt Sandra.

“A! 'S e Sandra NicLeòid a tha ann!” thuirt Murchadh. “Tha thu fhèin agus Michelle Morrison cho coltach ri dà sgadan!”

“A bheil Catrìona a-staigh?” dh'fhaighnich Sandra.

“Tha i ann an àiteigin. A Chatrìona!!!” dh'èigh Murchadh. “Fòn!!!! Cha bhi i fada,” thuirt e ri Sandra.

“Tha mi 'n dòchas nach bi,” thuirt Sandra rithe fhèin. Bha e duilich bruidhinn ri bràthair mòr Catrìona. Bha Murchadh Dòmhnallach seachd bliadhna deug. Bha e àrd le falt dubh. Bha e math air spòrs agus bha nòisean uabhasach aig Sandra dheth. Bha Catrìona agus Michelle a' smaoineachadh gun robh Sandra às a rian. “Tha tòrr ghilleann snoga anns an treas bliadhna,” thuirt iad rithe.

“Dè tha a' dol co-dhiù, Sandra?” dh'fhaighnich Murchadh.

“Chan eil mòran,” fhreagair Sandra. Bha a h-aodann a' fàs teth.

“Dè tha thu a' dèanamh aig a' cheann-seachdain?” dh'fhaighnich Murchadh.

“Chan eil mòran,” fhreagair Sandra. (“Greas ort, a Chatrìona!” thuirt i fo a h-anail.)

“Tha mise a' dol dhan taigh-dhealbh Oidhche Haoine,” thuirt Murchadh. “Tha tòrr fhilmichean matha ann an-dràsta.”

“A bheil?” thuirt Sandra. (Càit an robh Catrìona?)

“A bheil thu airson tighinn ann?” dh'fhaighnich Murchadh.

DÈ THUIRT THU? 2

SGOILEARAN (1)

Dh'fhàs beul Sandra tioram.

“Direach mi fhìn agus thu fhèin?” dh'fhaighnich i.

“Agus Alasdair agus Kelly,” fhreagair Murchadh.

Bha Alasdair Peutan agus Kelly Sampson anns a' chòigeamh bliadhna cuideachd. Bha Alasdair uabhasach math air ball-coise, agus bha Kelly uabhasach brèagha. Bha falt fada bàn oirre. Bha i a' coimhead mar modail.

“Tha sinn a' dol a dh'fhaicinn *Scream 5*,” thuirt Murchadh.

(“Mo chreach-sa thàinig!” thuirt Sandra rithe fhèin.

“Tha e glè mhath ...” thuirt Murchadh.

“Dè an uair a tha sibh a' dol ann?” dh'fhaighnich Sandra dha Murchadh.

“Tha sinn a' coinneachadh aig cairteal gu seachd, taobh a-muigh an Odeon, Renfield Street,” thuirt Murchadh.

“OK,” thuirt Sandra ris. “Cairteal gu seachd. Bidh mi ann.”

“Sgoinneil!” thuirt Murchadh ri Sandra.

DÈ THUIRT THU? 2

SGOILEARAN (1)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris an sgeulachd. A bheil na seantansan a leanas fìor (F) no breugach (B)?
  - a) 'S e Màrtainn an t-ainm a tha air bràthair beag Sandra. F B
  - b) Tha Sandra math air matamataig. F B
  - c) Tha Murchadh a' dol dhan taigh-dhealbh Diluain. F B
  - d) Tha Alasdair math air ball-coise. F B
  - e) Tha falt dubh-dhonn air Kelly. F B
  - f) Tha Murchadh a' dol dhan Odeon aig cairteal gu sia. F B
2. Obraich a-mach nas urrainn dhut mu dheidhinn gach duine anns an sgeulachd gu ruige seo:
  - a) Dè an sloinneadh a tha orra? (me, "Jones/MacCulloch")
  - b) Dè an aois a tha iad? (me, "15 - 16")
  - c) Dè an dàimh a tha eatarra (me, "bràthair Anndra"; "piuthar Chrìsdein"; "caraid/bana-charaid Eàirdsidh")

	Sloinneadh	Aois	Dàimh
Sandra			
Màrtainn			
Michelle			
Murchadh			
Catriona			
Alasdair			
Kelly			

DÈ THUIRT THU? 2

SGOILEARAN (1)

3. Èist ris an sgeulachd a-rithist. Lìon a-steach na beàrnan anns na seantansan a leanas:
- a) “Tha thu fhèin agus Michelle cho coltach ri dà _____!” thuirt Murchadh.
  - b) Bha Murchadh math air spòrs agus bha _____ uabhasach aig Sandra dheth.
  - c) Bha aodann Sandra a’ fàs _____.
  - d) Dh’fhàs beul Sandra _____.
  - e) “OK”, thuirt Sandra ri Murchadh. “Cairteal gu seachd. Bidh mi _____.”
4. Ag obair leis an tidsear dèan deasbad mu dheidhinn na sgeulachd.
- Saoil dè tha a’ dol a thachairt? Dè do bheachd air Murchadh?
Air Sandra? Dè bu chòir dhi a dhèanamh?

AIG AN TAIGH-DHEALBH

Bha Sandra fadalach. Bha e an dèidh seachd uairean nuair a ràinig i an Odeon.

Bha tòrr dhaoine nan seasamh ann an trannsa an taigh-dhealbh. Bha feadhainn a' feitheamh ri tiogaidean, bha feadhainn a' feitheamh ri pop-corn no suiteis, agus bha feadhainn eile a' feitheamh ri dhol a-steach do na diofar seòmraichean-cluiche.

Cha robh sgeul air Murchadh. "Is dòcha nach tàinig e idir," thuirt Sandra rithe fhèin. Bha e neònach a bhith a-muigh leatha fhèin. "Tha a h-uile duine a' coimhead orm," thuirt i rithe fhèin. Bha i an ìmpis a dhol dhachaigh nuair a chuala i cuideigin ag èigheach.

"Sandra! Nall an seol!"

Bha Murchadh na sheasamh faisg air cunntair nan tiogaidean. Dh'fhàs aodann Sandra teth nuair a chunnaic i e. Bha e a' coimhead cho àrd agus snog.

"Tha mi duilich, a Mhurchaidh!" thuirt i. "Bha mi na mo sheasamh a' feitheamh ris a' bhus airson còrr is leth-uair a thìde."

"Tha sin ceart gu leòr," thuirt Murchadh. "Tha thu ann co-dhiù. Fhuair mi na tiogaidean mu thràth."

Thug Sandra a-mach a sporan. "Dè na bha iad?" dh'fhaighnich i.

"Coma leat," thuirt Murchadh. "Faodaidh tusa am pop-corn a cheannach."

"Saoil am bi Kelly agus Alasdair ag iarraidh pop-corn?" dh'fhaighnich Sandra.

"Chan eil iad a' tighinn idir," fhreagair Murchadh. "Bha Alasdair ann an tubaist aig ball-coise an-diugh. Thug iad e dhan ospadal."

"O hì!" thuirt Sandra. "An do chùm iad a-staigh e?"

"Och, cha do chùm," fhreagair Murchadh. "Tha e na laighe air beulaibh an teilidh leis a h-uile duine nan ruith às a dhèidh: 'Ma-am! A bheil lemonade ann? A Mhàiri! Am faigh mi criospaichean!' "

Rinn Sandra gàire. Bha Murchadh cho èibhinn. Chaidh i a dh'iarraidh pop-corn, agus an uair sin bha an t-àm aca a dhol a-steach.

"*Scream 5*," thuirt Murchadh ris an fhear a bha a' cruinneachadh nan tiogaidean.

"Screen Five," thuirt fear nan tiogaidean. "Screen Five for *Scream 5*."

Rinn Sandra agus Murchadh gàire. Ach chuir fear nan tiogaidean stad orra.

"Gabh mo leisgeul," thuirt e ri Murchadh. "Dè an aois a tha do phiuthar bheag?"

"Mo bhràmar, tha thu a' minigeadh," fhreagair Murchadh. "Tha i ochd bliadhna deug. An aon aois rium fhèin."

"A Mhur-chaidh...! Tha mi còig bliadhna deug...!" thòisich Sandra. Ach bhreab Murchadh i san adhbrann, agus dhùin i a beul.

RUDAN RI DHÈANAMH

Freagair na ceistean a leanas:

1. Dè cho fada 's a bha Sandra na seasamh a' feitheamh ri bus?

---

2. Dè thachair do dh'Alasdair?

---

3. Saoil ciamar a bha Sandra a' faireachdainn nuair a fhuair i a-mach nach robh Kelly agus Alasdair gu bhith an làthair?

---

4. Carson a chuir fear nan tiogaidean stad orra?

---

5. Carson a bhreab Murchadh Sandra?

---

6. Dè bu chòir do Mhurchadh a dhèanamh a-nis?

---

7. Saoil an e sin an rud a nì e?

BREUGAN

Bha an oidhche air fàs dorch a nuair a thàinig Sandra agus Murchadh a-mach às an taigh-dhealbh.

“S e film math a bha ann, nach e?” thuirt Sandra. Cha do fhreagair Murchadh. Cha robh e idir air a dhòigh.

“Tha fhios gun robh thu airson *Scream 5* fhaicinn,” thuirt Sandra ri Murchadh, “ach bha *Toy Story 4* glè mhath, nach robh? Nach do chòrd e riut, a Mhurchaidh?”

Leis an fhìrinn innse chòrd *Toy Story 4* glè mhath ri Murchadh, ach cha robh e airson sin aideachadh ri Sandra.

“Bha a h-uile duine san àite eadar sia is deich bliadhna a dh’aois ach sinn fhèin,” thuirt e.

Bha Sandra a’ fàs sgìth den seo.

“Ma bha thu airson *Scream 5* fhaicinn carson nach deach thu ann leat fhèin?” dh’fhaighnich i.

Thionndaidh Murchadh ri Sandra. Bha aghaidh dubh leis an fheirg.

“S e thusa a bu choireach,” thuirt e le guth searbh. “Carson a dh’inns thu dhaibh nach eil thu ach còig bliadhna deug?”

“Uill, ’s e ’n fhìrinn a tha ann, nach e?” fhreagair Sandra. “Cha robh mi a’ dol a dh’innse bhreugan.”

“Tha a h-uile duine eile ga dhèanamh,” fhreagair Murchadh. “Tha thu a’ coimhead nas sine na còig bliadhna deug. A bheil thu a’ dol a dh’innse dhomh a-nis gu bheil thu ro òg airson a dhol dhan taigh-òsta?”

“Tha gu dearbh!” fhreagair Sandra. “Thalla fhèin dhan taigh-òsta mas e sin a tha thu airson a dhèanamh. Tha mise a’ dol dhachaigh mus bi iomagain air mo mhàthair. Bidh bus ann aig cairteal gu deich. Tìoraidh!”

Agus choisich i tarsainn an rathaid.

Fhad ’s a bha Sandra agus Murchadh anns an taigh-dhealbh bha màthair Sandra aig coinneamh anns an eaglais faisg air an taigh aig Murchadh agus Catriona. Aig deich uairean dh’fhàg i a’ choinneamh agus dhràibh i sa chàr aice gu taigh nan Dòmhnallach agus ghnog i air an doras. ’S e Catriona a thàinig chun an dorais.

“O halò, Mrs MacLeod,” thuirt Catriona ri màthair Sandra. “Nach tig sibh a-steach?”

“Direach airson mionaid, ma-thà,” fhreagair màthair Sandra.

DÈ THUIRT THU? 2

SGOILEARAN (3)

Cha b' urrainn do Chatrìona smaoineachadh dè bha màthair Sandra ag iarraidh aig an àm sin den oidhche.

“Tha mo mhàthair anns an leabaidh mu thràth,” thuirt Catrìona. “Tha i a’ nursadh an-dràsta, agus tha i a’ tòiseachadh aig sia uairean sa mhadainn a-màireach. Ach tha Dadaidh ag obair anns a’ gharaidh ... An tèid mi ga iarraidh?”

“Coma leat,” fhreagair màthair Sandra. “Tha mi dìreach airson Sandra a thoirt dhachaigh. Cha toigh leam i a bhith a’ dol dhachaigh air a’ bhus leatha fhèin aig an àm seo den oidhche.”

“Sandra ...?” thòisich Catrìona. Dè bha màthair Sandra a’ ciallachadh?

“Nach eil i deiseil airson a thighinn dhachaigh fhathast?” dh’fhaighnich màthair Sandra.

Bha deagh fhios aig Catrìona càit an robh Sandra. Bha i a-muigh còmhla ri Murchadh. Ach cha robh fhios aig màthair Sandra.

“Tha mi duilich ...” thòisich i. “Chan eil Sandra an seo, Mrs MacLeod.”

“Ciamar?” dh’fhaighnich màthair Sandra. “Bha dùil agamsa gun robh sibh a’ dèanamh matamataig còmhla ri chèile a-nochd. Nach robh? A Chatrìona ...”

Cha do fhreagair Catrìona.

Rug màthair Sandra air gualainn Catrìona agus thòisich i ga crathadh. “Chan eil i an seo, a bheil? Tha fhios agadsa càit a bheil i, nach eil ...? Inns dhomh sa bhad!”

RUDAN RI DHÈANAMH

Ann am buidheann, no mar chlas, dèan deasbad air an sgeulachd gu ruige seo, gu h-àraidh air na ceistean a leanas:-

1. An do chòrd *Toy Story 4* ri Murchadh?

---

2. Carson nach d' fhuair iad a-steach gu *Scream 5*?

---

3. Càit an robh màthair Sandra fhad 's a bha Sandra aig an taigh-dhealbh còmhla ri Murchadh?

---

4. Carson a chaidh màthair Catrìona dhan leabaidh cho tràth?

---

5. Tha Sandra a' dol a bhith ann an trioblaid nuair a gheibh i dhachaigh a-nochd, nach eil? Carson?

---

6. Tha i airidh air co-dhiù, nach eil?

---

7. 'S e Murchadh a bu choireach, nach e?

AN DÈIDH NA DEIT

Bha e faisg air meadhan-oidhche nuair a fhuair Murchadh dhachaigh. Bha Catriona fhathast na suidhe a' coimhead air an teilidh. Bha an athair fhathast anns a' gharaid.

"Hai, a Mhurchaidh," thuirt Catriona. "Ciamar a bha an deit?"

"Dè an deit?" dh'fhaighnich Murchadh.

"An deit a bha agad le Sandra?" dh'fhaighnich a phiuthar bheag.

"Chan e deit a bha ann idir," fhreagair Murchadh, agus dh'fhosgail e crogan leann. Bha e air a bhith ag òl mu thràth. Bha sin soilleir do Chatriona.

"Obh òbh, Murchadh beag bochd!" thòisich i. "Nach do chòrd *Scream 5* ris?"

"Dùin do chab, thusa, no pronnaidh mi thu!" dh'èigh Murchadh.

"An do chuir am film grànda an t-eagal air Murchadh beag bochd?" thuirt Catriona. "Nach do chùm Sandra do làmh, a ghaoil?"

"Ceart. Sin e!" thuirt Murchadh. Rug e air gàirdean Catriona agus thòisich e ga thoinneamh.

Thòisich Catriona a' sgreuchail. Thàinig Mgr MacDhòmhnaill a-steach air an doras. Bha aodann dubh leis an fheirg.

"Sguiribh dhen ùpraid a tha seo sa mhionaid!" dh'èigh e. "Tha ur màthair na cadal."

"S e Murchadh a thòisich e," thuirt Catriona. "Ghoirtich e mo ghàirdean."

"Bha Catriona ag obair orm," fhreagair Murchadh. "Thòisich i cho luath 's a fhuair mi dhachaigh ..."

"Bithibh rèidh sa mhionaid, an dithis agaibh," thuirt Mgr Dòmhnallach.

Laigh sùil athair Catriona air an telebhisean. "Dè seòrsa phrògraman a tha thusa a' coimhead, a Chatriona Dhòmhnallaich?" thuirt e. "Dè an aois a tha thu?" Agus chuir e dheth an teilidh. "Ma bheir' mise ort a' coimhead air prògraman mar siud a-rithist, tha an telebhisean a' dol a-mach air an t-sitig. Nise, thallaibh suas an staidhre sa mhionaid, an dithis agaibh. Agus na dèanaibh fuaim sam bith mus dùisg sibh ur màthair."

"Ha ha ha, tha Catriona ann an trioblaid," thuirt Murchadh ri Catriona air a shocair air an rathad suas an staidhre. "Tha i air a bhith a' coimhead phrògraman salach!"

"S tusa a tha ann an trioblaid, a bhalaich," fhreagair Catriona air a socair. "Bha màthair Sandra an seo na bu thràithe. Bha i a' coimhead airson Sandra. Dè chanas Dadaidh nuair a gheibh e a-mach gun tug thusa Sandra bheag a dh'fhaicinn film ochd bliadhna deug, gun fhios a bhith aig a màthair càit an robh i? Agus gun robh an dithis agaibh anns an taigh-òsta cuideachd! Eh?"

DÈ THUIRT THU? 2

SGOILEARAN (4)

RUDAN RI DHÈANAMH

- Èist ris an sgeulachd.
- Inns dè thachair: tagh na facail as freagarraiche bhon liosta gu h-ìosal:

Nuair a thàinig Murchadh dhachaigh bha _____ a' coimhead air an teilidh. Thòisich Catriona ag obair air a _____ cho luath 's a fhuair e a-steach. Thòisich an dithis aca a' _____. Thàinig Mgr. _____ a-steach. " _____ den fhuaim a tha seo! Nach bi _____ rèidh!" dh'èigh esan. "Tha _____ na cadal." Chuir e dheth an telebhisean. Cha robh e toilichte gun robh Catriona a' coimhead air prògraman mar siud. Thuit e gun cuireadh e an telebhisean a-mach air an _____ nam beireadh e oirre gan coimhead _____. Ach bha Murchadh ann an trioblaid cuideachd. Bha màthair Sandra air a bhith a' _____ airson Sandra. Cha robh _____ aice gun robh Sandra air deit còmhla _____.

rithe

sabaid

a-rithist

thu

sguir

MacDhòmhnaill

sibh

leat

t-sitig

fònadh

fhios

bràthair

a phiuthar

ris

ur màthair

sguiribh

coimhead

MacLeòid

do mhàthair

rug

- Saoil dè thachras a-nis?
- Ann am buidheann, bruidhinn mu dheidhinn rudan gòrach a rinn thu fhèin, no cuideigin as aithne dhut, agus air a' bhuaidh a bha aige air daoine eile.

ANN AN HOMEBASE

Bha Sandra ag obair ann an Homebase aig ochd uairean madainn Disathairne. Bha i a' faireachdainn sgìth agus crosta. Carson a bha daoine cho gòrach, a' dèanamh obair air na taighean aca fhèin?

"Tha mi ag iarraidh peant airson a' chidsin agam," thuirt aon chailleach. "An e seo am fear ceart?"

Choimhead Sandra air a' chrogan. "Peant dìonach," leugh i. "Freagarrach airson cidsin agus seòmar-ionnlaid." Bha e sgrìobhte ann an litrichean mòra dubha.

"S e," thuirt Sandra ris a' chaillich. "'S e seo am fear ceart."

Bu bheag an t-iongnadh gun robh Sandra sgìth. Cha tàinig am bus gu aon uair deug an oidhche roimhe agus bha e leth-uair an dèidh aon uair deug mus d' fhuair Sandra dhachaigh. Cha robh a màthair air a dòigh idir.

"Tha mi duilich, a Mhamaidh," thuirt i rithe. "Bha mi fhìn agus Catriona ag obair cho cruaidh 's nach tug sinn an aire dhen uair."

"Tha mise a' dol dhan leabaidh," thuirt a màthair. "Bruidhnidh mi riut a-màireach."

Chan fhaca i a màthair mus do dh'fhàg i an taigh an-diugh sa mhadainn, agus cha robh sgeul air Màrtainn, a bràthair beag, nas mò.

Bha i air stad airson cofaidh nuair a nochd Murchadh. "Cuideigin gad fhaicinn," thuirt am manaidsear, Mrs Knox, le gàire. "An e seo an carbhaidh ùr, eh?"

"Hai," thuirt Sandra ri Murchadh. "Dè tha thusa ag iarraidh?"

"Tha fhios aig do mhàthair càit an robh thu a-raoir," fhreagair Murchadh.

"Chan eil," thuirt Sandra. "Cho fad 's a tha fhios aicese bha mi aig an taigh agaibhse ag obair air matamataig le Catriona fad an fheasgair."

"Tha thu ceàrr," thuirt Murchadh. "Tha fhios aice."

"Ciamar?"

"S e do bhana-charaid mhath Catriona a dh'inns dhi."

"Na bi gòrach, a Mhurchaidh," thuirt Sandra. "Carson a dhèanadh Catriona rud mar sin?"

"Thàinig do mhàthair gad thogail aig an taigh againne a-raoir," fhreagair Murchadh. "Dh'inns Catriona dhi gun robh sinne a-muigh air deit."

“O mo chreach-sa thàinig,” thuirt Sandra.

“Agus an-diugh sa mhadainn dh’inns Catriona do m’ athair-sa gun robh sinn aig film ochd bliadhna deug agus gun deach sinn dhan taigh-òsta an dèidh làimh cuideachd.”

“Dè?” dh’èigh Sandra. “Cha robh mise faisg air an taigh-òsta, agus ’s e *Toy Story* a chunnaic sinn. Abair film ochd bliadhna deug!!!”

“Tha fhios agam. Thuirt mi sin riutha, ach cha do rinn e diofar sam bith. Cha do dh’èist iad ri facal. Dè tha sinn a’ dol a dhèanamh?”

“Chan eil fhios agamsa dè tha thusa a’ dol a dhèanamh,” fhreagair Sandra, “ach tha mise a’ dol dìreach dhachaigh agus tha mi a’ dol a dh’innse na firinn do mo mhàthair.”

“Uill, tha mi ’n dòchas gun creid i thu,” thuirt Murchadh. “’S e sin a bha mise a’ feuchainn a dhèanamh, ach cha do chreid duine sam bith mi. ‘Tha thu air a liuthad bhreug innse mu thràth,’ thuirt m’ athair, ‘Ciamar as urrainn dhomh a bhith cinnteach gu bheil thu ag innse na firinn a-nis?’”

“Creididh mo mhàthair-sa mise,” thuirt Sandra.

Fhuair i cead a dhol dìreach dhachaigh. “Chan eil mi a’ faireachdainn gu math,” thuirt i ri Mrs Knox.

Ach nuair a fhuair i dhachaigh cha robh sgeul air a màthair no air Màrtainn. Saoil an robh iad air a dhol a-mach a bhruidhinn ri athair Catriona? Saoil dè na breugan a bha Mgr Dòmhnallach ag innse do Mhamaidh? Shuidh Sandra sìos agus thòisich i a’ caoineadh.

’S e Murchadh a bu choireach ... ’S e Murchadh am fear a dh’fhàg i ann an trioblaid ...

Ach bha fhios aice nach b’ e an fhìrinn a bha ann.

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris an sgeulachd.
2. Freagair na ceistean a leanas:
  - a) Càit an robh Catriona ag obair?
_____
  - b) Cuin a thòisich i, madainn Disathairne?
_____
  - c) Carson a thàinig Murchadh ga faicinn aig a h-obair?
_____
  - d) Dè thuirt Catriona ri a h-athair mu dheidhinn Mhurchaidh agus Sandra?
_____
  - e) Carson a chaidh Sandra dhachaigh?
_____
  - f) Ciamar a fhuair i cead a dhol dhachaigh?
_____
3. Ann am buidheann-obrach, dèan deasbad air na còmhraidhean a bhios ann eadar :

Sandra agus a màthair
agus/no

Murchadh agus a phàrantan
agus/no

Murchadh agus màthair Sandra
agus/no

Sandra agus Catriona

Cleachd am fiosrachadh air fad a fhuair thu às an sgeulachd, agus aig a' cheart àm cuir ris bhon eòlas agad fhèin.

4. An uair sin, anns a' bhuidhinn-obrach agad, leudaich air na còmhraidhean seo le bhith gan cleachdadh mar dhealbhan-cluiche goirid. Na sgrìobh sgrìobt, no càil den lethid. Cuir air dòigh cò tha a' dol a ghabhail nan diofar phàirtean, agus tòisich.

Is dòcha gun ruig a h-uile buidheann diofar co-dhùnaidhean. Dèan taisbeanadh de na dealbhan-cluiche agaibh airson coimeas a dhèanamh air na diofar bheachdan a dh'èireas às gach buidheann.

DÈ THUIRT THU? 2

MÀIRI ANNA ANN AN NEW YORK

RO-RÀDH

Neach-aithris

Tha Màiri Anna ann an New York airson seachdain no dhà.
Thug a h-athair dhi mobile fòn gum b' urrainn dhi fònadh dhachaigh!

Leig ort gur tusa am bràthair no a' phiuthar òg aig Màiri Anna.
Nuair a fhuair thu dhachaigh bhon sgoil, chuir thu air an uidheam freagairt, dh'èist thu ri teachdaireachd Màiri Anna, agus an uair sin rinn thu mearachd uabhasach – chuir thu às dhan teachdaireachd!

Obh òbh! Nuair a thig do phàrantan dhachaigh a-nochd feumaidh tusa innse dhaibh anns na faclan agad fhèin dè thuiirt Màiri Anna anns an teachdaireachd.

ANN AN CAFaidh AIR BROADWAY

“Tha sinn duilich, ach chan urrainn dhuinn am fòn a fhreagairt an-dràsta. Faodaidh sibh ‘message’ fhàgail ma thogras sibh. Bruidhinn an dèidh a’ bheep mas e ur toil e. Tapadh leibh.”

Hai a h-uile duine! 'S e mi fhìn a tha ann. Màiri Anna. Màiri Anna ann an New York! An nighean agaibh?! A bheil sibh ann? Nach eil duine a-staigh?

O uill, fàgaidh mi teachdaireachd, ma-thà.

Tha e deich uairean sa mhadainn an seo. Tha mise na mo shuidhe ann an cafaidh air Broadway. Tha na togalaichean cho àrd, uill cho àrd ris na speuran! Chan urrainn dhomh creidsinn gu bheil mi ann. Tha tòrr thaighean-cluiche ann, agus tha mi 'n dòchas gum faigh mi tiogaidean airson dealbh-chluich a-nochd.

Uill, 's fheàrr dhomh falbh. Tha mi toilichte gu bheil Dad a' pàigheadh airson seo!!!

Tioraidh.

DÈ THUIRT THU? 2

MÀIRI ANNA ANN AN NEW YORK (1)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris an teachdaireachd a dh'fhàg Màiri Anna an-diugh.
2. Freagair na ceistean a leanas:
  - a) Cuin a dh'fhòn Màiri Anna? Dè an uair a bha e ann an New York?

- b) Càit an robh i aig an àm?

- c) Dè an coltas a bha air an àite?

- d) An e Màiri Anna a tha a' pàigheadh airson a' fòn?

ANN AM FLAT CHRÌSDEIN

“Tha sinn duilich, ach chan urrainn dhuinn am fòn a fhreagairt an-dràsta. Faodaidh sibh ‘message’ fhàgail ma thogras sibh. Bruidhinn an dèidh a’ bheep mas e ur toil e. Tapadh leibh.”

Halò! Halò! Nach eil duine a-staigh a-rithist? Fàgaidh mi teachdaireachd eile, ma-thà.

Tha e a-nis ceithir uairean an seo agus tha mi anns am flat aig Crisdean. 'S e àite snog a tha ann, ach chan eil e uabhasach sgiobalta. Tha Crisdean mar a bha e riamh. Choinnich mi ris an tè a tha a' fuireach an-ath-dhoras. 'S e nighean uabhasach laghach a tha innte. 'S e tidsear a tha innte. Tha mi fhìn agus Crisdean a' dol a-mach a-nochd. Fhuair mi tiogaidean airson dealbh-chluich. Chan eil cuimhne agam dè an t-ainm a tha air.

Uill 's fheàrr dhomh falbh. Cuiridh mi fòn thugaibh a-màireach.

DÈ THUIRT THU? 2

MÀIRI ANNA ANN AN NEW YORK (2)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris an teachdaireachd a dh'fhàg Màiri Anna an-diugh.

2. Freagair na ceistean a leanas:

a) Càit an robh i nuair a dh'fhòn i an turas seo?

---

b) Dè an uair a bha e?

---

c) Dè an coltas a tha air am flat?

---

d) A bheil i air coinneachadh ri na nàbaidhean?

---

e) Dè an obair a tha aig nàbaidh Chrìsdein?

---

f) A bheil Màiri Anna a' dol a-mach a-nochd?

AIR MULLACH AN EMPIRE STATE BUILDING

“Tha sinn duilich, ach chan urrainn dhuinn am fòn a fhreagairt an-dràsta. Faodaidh sibh ‘message’ fhàgail ma thogras sibh. Bruidhinn an dèidh a’ bheep mas e ur toil e. Tapadh leibh.”

Halò a-rithist, uidheam-teachdaireachd! Càit a bheil a h-uile duine? An e seo an àireamh cheart – àireamh-fòn nan Dòmhnallach, no a bheil a h-uile duine san teaghlach marbh?

'S e madainn Diluain a tha ann agus tha mise nam sheasamh air mullach an Empire State Building. Smaoinich! 'S ann an seo a choinnich Tom Hanks ri Meg Ryan ann an *Sleepless in Seattle*. Ach chan eil sgeul orra an-diugh. Tha tòrr luchd-turais ann.

Tha a' ghrian a' deàrrsadh agus 's ann an-diugh feasgar a tha mi a' dol dhan oilthigh airson an agallamh agam.

Tioraidh an-dràsta. Cuiridh mi fòn thugaibh nuair a bhios an t-agallamh seachad. 'S e Dad a bhios a' pàigheadh airson nam fòn seo uile co-dhiù.

DÈ THUIRT THU? 2

MÀIRI ANNA ANN AN NEW YORK (3)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris an teachdaireachd a dh'fhàg Màiri Anna an-diugh.

2. Freagair na ceistean a leanas:

a) Càit an robh i nuair a dh'fhòn i an turas seo?

---

b) An robh sgeul air Meg Ryan?

---

c) An robh mòran dhaoine eile ann?

---

d) A bheil an t-sìde math ann an New York an-dràsta?

---

e) Càit a bheil Màiri Anna a' dol an-diugh?

ANN AN TAIGH-ÒSTA

“Tha sinn duilich, ach chan urrainn dhuinn am fòn a fhreagairt an-dràsta. Faodaidh sibh ‘message’ fhàgail ma thogras sibh. Bruidhinn an dèidh a’ bheep mas e ur toil e. Tapadh leibh.”

Carson nach eil sibh a-staigh? Cia mheud turas a dh’fhòn mi a-nis agus tha sibh an-còmhnaidh a-muigh? Dè an uair a tha e thall an sin? Tha e deich uairean feasgar null an seo agus tha mi fhìn agus Crisdean ann an taigh-òsta.

Bha an t-agallamh agam na bu thràithe an-diugh agus rinn mi glè mhath, tha mi a’ smaoineachadh. Cha bhi fhios agam gu cinnteach gu Dihaoine, ach tha mi a’ faireachdainn misneachail gu leòr. Thuit iad rium, “Dè an t-ainm a tha ort?” agus nuair a fhreagair mise “NicDhòmhnaill” thuit am bodach a bha seo gun robh a sheanair às Ùig, agus gur e MacDhòmhnaill an t-ainm a bha air. Nach robh sin math?

Tìoraidh ma-thà. Tha mi ’n dòchas gu bheil sibh ceart gu leòr.

DÈ THUIRT THU? 2

MÀIRI ANNA ANN AN NEW YORK (4)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris an teachdaireachd a dh'fhàg Màiri Anna an-diugh.

2. Freagair na ceistean a leanas:

a) Bha Màiri Anna rud beag gearanach an-diugh. Carson?

---

b) Dè an uair a bha i a' fònadh?

---

c) Càit an robh i aig an àm?

---

d) Cò bha còmhla rithe?

---

e) Ciamar a chaidh dhi leis an agallamh?

---

f) Cò às a bha seanair a' bhodaich?

DÈ THUIRT THU? 2

MÀIRI ANNA ANN AN NEW YORK (5)

AIR AN T-SRÀID

“Tha sinn duilich, ach chan urrainn dhuinn am fòn a fhreagairt an-dràsta. Faodaidh sibh ‘message’ fhàgail ma thogras sibh. Bruidhinn an dèidh a’ bheep mas e ur toil e. Tapadh leibh.”

Uill, bha e math bruidhinn ribh a-raoir. 'S e teachdaireachd bheag luath a tha seo, dìreach airson innse dhuibh gu bheil mi a' dol gu Maine an-diugh airson latha no dhà còmhla ri Penny, an tè laghach a tha a' fuireach an-ath-dhoras ri Crisdean. Tha a pàrantan a' fuireach ann am Maine. Nuair a bhios mi air ais cuiridh mi fòn thugaibh, no faodaidh sibhse fòn a chur thugamsa aig deireadh na seachdain ma tha e nas saoire.

Tìoraidh!

DÈ THUIRT THU? 2

MÀIRI ANNA ANN AN NEW YORK (5)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris an teachdaireachd a dh'fhàg Màiri Anna an-diugh.

2. Freagair na ceistean a leanas:

a) Càit a bheil Màiri Anna a' dol a-màireach?

---

b) Cò tha a' dol còmhla rithe?

---

c) Càit am bi i a' fuireach?

AIR AIS BHO MAINE

“Tha sinn duilich, ach chan urrainn dhuinn am fòn a fhreagairt an-dràsta. Faodaidh sibh ‘message’ fhàgail ma thogras sibh. Bruidhinn an dèidh a’ bheep mas e ur toil e. Tapadh leibh.”

Uill, tha mi air ais ann an taigh Chrìsdein a-nis. An do dh’fheuch sibh fònadh? ‘S e Oidhch’ Ardaoin a tha ann, leth-uair an dèidh seachd, agus bidh sinn a’ dol a-mach gu biadh a dh’aithghearr. Cha bhi Crìsdean ag ithe a-staigh idir idir! Bidh e a’ dol a-mach gu taighean-bìdh a h-uile h-oidhche!

Co-dhiù, chòrd Maine rium gu mòr. Tha dachaigh bhrèagha bhrèagha aig teaghlach Penny. Chaidh an taigh a thogail bho chionn ceud gu leth bliadhna. Chaidh mi air muin eich airson a’ chiad uair, agus thuit mi air an làr. Ach cha deach mo leòn idir. Bha e èibhinn.

Bruidhnidh mi ribh an-ath-oidhch’ nuair a gheibh mi fios mun agallamh. Tha mi ’n dòchas gum faigh mi àite san oilthigh. Is toigh leam Ameireaga gu mòr. Tioraidh.

DÈ THUIRT THU? 2

MÀIRI ANNA ANN AN NEW YORK (6)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris an teachdaireachd a dh'fhàg Màiri Anna an-diugh.

2. Freagair na ceistean a leanas:

a) Cuin a dh'fhòn i? Dè an latha agus dè an uair?

---

b) A bheil Crìsdean a' coimhead às a dèidh?

---

c) Ciamar a chòrd a' chuairt rithe?

---

d) Dè an seòrsa taigh a tha aig teaghlach Penny?

---

e) Mo chreach-sa thàinig! Bha tubaist aig Màiri Anna! Dè thachair?
A bheil i ceart gu leòr?

AIR CO-DHÙNADH A RUIGHINN

“Tha sinn duilich, ach chan urrainn dhuinn am fòn a fhreagairt an-dràsta. Faodaidh sibh ‘message’ fhàgail ma thogras sibh. Bruidhinn an dèidh a’ bheep mas e ur thoil e. Tapadh leibh.”

A bheil sibh a-muigh a-rithist?! Chan eil mi airson teachdaireachd fhàgail an turas seo! Bha mi airson bruidhinn ri cuideigin.

Co-dhiù, fhuair mi àite san oilthigh ceart gu leòr, ach chan eil mi a’ dol ga ghabhail. Fhuair mi a-mach dè bha e a’ dol a chosg. Tha na cìsean cus ro àrd, agus tha a h-uile sìon cho daor an seo. Tha e a’ cosg nam mìltean! Cha do thuig mi gun robh na cosgaisean cho àrd ri seo idir.

Tha mi ceart gu leòr ge-tà. Bidh mi air ais an-ath-sheachdain – Dimàirt, no an latha às dèidh sin. Feumaidh mi àite fhaighinn air a’ phlèana an toiseach.

Gaol chun a h-uile duine. Tha mi gur n-ionndrainn gu mòr. Tìoraidh.

DÈ THUIRT THU? 2

MÀIRI ANNA ANN NEW YORK (7)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris an teachdaireachd a dh'fhàg Màiri Anna an-diugh.
2. Freagair na ceistean a leanas:
  - a) Bha Màiri Anna airson bruidhinn ri cuideigin. Bha naidheachd aice mun agallamh. Dè bha ann?

- b) Carson a tha i a' dol a dhiùltadh na tairgse?

- c) Cuin a bhios i a' tilleadh a dh'Alba?

- d) A bheil Màiri Anna ceart gu leòr?

ANNS A' PHORT-ADHAIR

“Tha sinn duilich, ach chan urrainn dhuinn am fòn a fhreagairt an dràsta. Faodaidh sibh ‘message’ fhàgail ma thogras sibh. Bruidhinn an dèidh a’ bheep mas e ur toil e. Tapadh leibh.”

Hai. Mise a-rithist. Tha mi aig a’ phort-adhair. Tha cabhag orm – feumaidh sinn a dhol air bòrd a’ phlèana ann am mionaid no dhà.

Chan urrainn dhomh feitheamh gus am faic mi Alba. Tha gràin agam air an àite seo. Tha cabhag air a h-uile duine fad na h-ùine. Bha an t-acras orm fad na h-ùine. Chan eil càil anns an reothadair aig Crisdean ach crogain leann. Tha an t-uisge ann an-diugh agus tha am baile a’ coimhead glas agus salach. B’ fheàrr leam fichead uair a bhith ann an Steòrnabhagh!

Feuch an tig sibh gam choinneachadh aig a’ phort adhair. Bidh am plèana agam a’ tighinn a-steach aig cairteal gu trì, feasgar a-màireach. ’S e sin Diciadain. Agus feuch an dèan thu sgoaichean, a Mhamaidh!

Gaol chun a h-uile duine. Bidh mi gur faicinn a dh’aithghearr!

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris an teachdaireachd a dh'fhàg Màiri Anna an-diugh.

2. Freagair na ceistean a leanas:

a) Càit an robh i nuair a dh'fhòn i?

---

b) Carson a bha leithid de chabhag oirre?

---

c) Tha i ag ionndrainn Steòrnabhagh...! A bheil thu cinnteach? Carson?

---

d) Dè na rudan a tha ceàrr air New York, ann am beachd Màiri Anna co-dhiù?

---

e) Dè tha ceàrr air taigh Chrìsdein?

---

f) Cuin a bhios am plèana a-staigh? Dè an latha agus dè an uair?

AN DITHIS CHAILLEACH

Tha dà chreag àrd nan seasamh mu choinneamh a chèile air gach taobh den Chuan Sgìth. Tha aon chreag anns an Eilean Sgitheanach agus an tèile anns na Hearadh. 'S e Creag na Caillich an t-ainm a tha air a' chreig Sgitheanaich agus 's e Cathair na Caillich an t-ainm a tha air a' chreig Hearaich. Tha gach creag a' coimhead rud beag coltach ri cathair. Seo mar a fhuair na creagan na h-ainmean aca, a rèir beul-aithris co-dhiù.

Bho chionn fhada an t-saoghail bha cailleach mhòr Sgitheanach na suidhe ag iasgach air aon taobh den Chuan Sgìth, agus bha cailleach mhòr Hearach na suidhe ag iasgach ma coinneimh air an taobh thall. Bha iad nan suidhe an sin mu choinneamh a chèile ag iasgach fad an latha. Bha gach cailleach a' gabhail farmad ris an tèile. Ma ghlac a' chailleach Hearach deich sgadain bha an tè Sgitheanach a' feuchainn ri fichead sgadan a ghlacadh. Ma ghlac a' chailleach Sgitheanach trosg mòr bha an tè Hearach a' feuchainn ri fear fiù 's nas mò a ghlacadh. Nan robh a' chailleach Hearach air siorc a ghlacadh bhiodh an tè Sgitheanach a' feuchainn ri muc-mhara a ghlacadh!

Ach latha de na làithean dè ghlac a' chailleach Sgitheanach ach dubhan na caillich Hearaich! Agus dè ghlac a' chailleach Hearach ach dubhan na tè Sgitheanaich! Thòisich an dithis aca a' tarraing agus a' tarraing agus a' tarraing. Ach bha dubhan na caillich Hearaich an sàs ann an dubhan na caillich Sgitheanaich. Thòisich iad an uair sin a' slaodadh agus a' slaodadh agus a' slaodadh. Ach bha dubhan na caillich Sgitheanaich an sàs ann an dubhan na tè Hearaich. Bha a' chailleach Sgitheanach a-nis a' fàs feargach, agus bha a' chailleach Hearach a' fàs fiadhaich.

Mu dheireadh thall tharraing a' chailleach Sgitheanach a' chailleach Hearach a-mach dhan mhuir, agus tharraing an tè Hearach an tè Sgitheanach a-mach dhan mhuir aig a' cheart àm. Leis an sin bha an dithis aca air am bàthadh. Tha cnàmhan nan cailleach a-nis nan laighe air grunnd na mara, ach tha na cathraichean aca fhathast nan suidhe mu choinneamh a chèile air gach taobh den Chuan Sgìth.

A bheil thu ga chreidsinn? Chan eil no mise. Ach is toigh leam an sgeulachd co-dhiù. Agus nuair a bhios mi fhìn agus mo bhràthair mòr nar suidhe mu choinneamh a chèile ag iasgach fad an latha, agus nuair a bhios esan a' glacadh tòrr bhradain mhòra agus mise gun aon bhreac bheag bhìodach a ghlacadh, tha fhios agam glè mhath ciamar a bha an dithis chailleach a' faireachdainn!

DÈ THUIRT THU? 2

SGEULACHDAN À BEUL-AITHRIS (1)

RUDAN RI DHÈANAMH

Èist ris an sgeulachd agus freagair na ceistean a leanas:

1. Càit an robh an dà chreag?

---

2. Dè bha na cailleachan a' dèanamh?

---

3. Ma ghlac a' chailleach Hearach deich sgadain dè bha an tèile a' feuchainn ri ghlacadh?

---

4. Ma ghlac a' chailleach Sgitheanach trosg mòr, dè bha an tèile a' feuchainn ri ghlacadh?

---

5. Nan robh a' chailleach Hearach air sìorc a ghlacadh, dè bhiodh an tè Sgitheanach air feuchainn ri ghlacadh?

---

6. Dè ghlac a' chailleach Hearach air an latha mu dheireadh?

---

7. Dè thachair do na cailleachan an uair sin?

---

8. Nuair a tha iad ag iasgach, cò ris a bhios an sgrìobhaiche a' gabhail farmad?

ROB RUADH AGUS AM BÀILLIDH

'S e reubaire a bha ann an Rob Ruadh MacGriogair. Bha gràin aige air bochdainn, agus bha gràin aige air beartas. B' fheàrr leis gu leòr a bhith aig a h-uile duine. Mar sin, bhiodh e a' goid bho na daoine aig an robh cus airgid agus ga thoirt do na daoine aig nach robh airgead gu leòr.

Aon latha nuair a bha Rob a-muigh air a' mhòintich, chunnaic e seann chailleach na seasamh air beulaibh an taighe aice. 'S e latha fliuch agus fuar a bha ann.

"Madainn mhath!" thuirt Rob ris a' chaillich. "Tha an t-uisge ann, agus tha an t-acras orm, agus bu toigh leam a thighinn a-steach airson greiseag mas e ur toil e."

Thòisich a' chailleach bho chd a' rànaich.

"O, na gabhaibh eagal," thuirt Rob Ruadh rithe. "Is mise Rob Ruadh. Cha dèan mi cron sam bith oirbh."

"Chan e sin a tha ann idir," fhreagair a' chailleach. "Bu toigh leam biadh agus deoch a thoirt dhut, ach chan eil aon chriomag arain agam a-staigh no aon bhalgam bainne. Chan eil sgillinn ruadh agam, agus tha am bàillidh a' dol gam chur a-mach às an taigh mura pàigh mi am màl an-diugh fhèin."

Chuir seo fearg air Rob. Chuir e a làmh a-steach dhan sporan aige.

"Seo," thuirt e ris a' chaillich. Agus thug e dhi ceud not.

"O chan urrainn dhomh siud a ghabhail," thuirt a' chailleach.

"Siuthadaibh," thuirt Rob Ruadh. "B' fheàrr leamsa an t-airgead a bhith agaibhse na agam fhèin. Ach co-dhiù, gheibh mise air ais e gun dragh sam bith."

Thug a' chailleach beannachdan do Rob Ruadh agus dh'fhalbh Rob. Ach cha deach e fada. Chaidh e am falach air cùl na dìge a bha ri taobh an rathaid. Cha b' fhada gus an cuala e cuideigin a' tighinn air muin eich. Cò bha ann ach am bàillidh a' dol timcheall nan taighean a' cruinneachadh màl bho dhaoine bochda.

Leum Rob Ruadh a-mach.

"Stad!" thuirt e ris a' bhàillidh.

"A-mach às mo rathad!" thuirt am bàillidh. "Is mise am bàillidh agus tha cabhag orm!"

"Is mise Rob Ruadh MacGriogair," thuirt an reubaire, "agus tha cabhag orm fhèin. Fosgail do sporan anns a' mhionaid agus thoir dhòmhsa a h-uile sgillinn a tha ann!"

Bha cuimhne aig a' bhàillidh air na sgeulachdan a bha e air cluinntinn mu dheidhinn Rob Ruaidh, agus bha fhios aige gum bu chòir dha a dhol ris. Thug e dha a h-uile sgillinn a bha san sporan, agus chaidh Rob Ruadh timcheall nan taighean a' toirt an airgid air ais do na daoine bochda. Agus fhuair e biadh agus deoch gu leòr an oidhche ud!

DÈ THUIRT THU? 2

SGEULACHDAN À BEUL-AITHRIS (2)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris an sgeulachd. A bheil na seantansan a leanas fìor (F) no breugach (B)?
  - a) Bha a' chailleach a' rànaich air sgàth 's gun robh eagal oirre ro Rob Ruadh. F B
  - b) Thug an reubaire fichead not don chaillich. F B
  - c) Bha am bàillidh a' marcachd air each. F B
  - d) Cha robh fhios aig a' bhàillidh cò bha ann an Rob Ruadh. F B
  - e) Ghoid Rob Ruadh an t-airgead a bha aig a' bhàillidh agus dh'fhalbh e dhachaigh leis. F B
2. Dèanaibh deasbad ann am buidheann no mar chlas:
  - a) Dè do bheachd fhèin air Rob Ruadh? An e duine math a bha ann?
  - b) Dè do bheachd fhèin air dè bu chòir dhuinn a dhèanamh mu dheidhinn bochdainn san latha an-diugh?
  - c) A bheil cùisean nas fheàrr no nas miosa an-diugh na bha iad ann an làithean Rob Ruaidh?

GILLEASBAIG AOTROM AGUS AN T-IASG

Bha daoine ag ràdh gun robh Gilleasbaig Aotrom na chreutair bochd.

Aon latha ghoid Gilleasbaig iasg bho na h-iasgairean shìos aig a' chidhe. Chaidh e suas gu taigh Màiri leis.

“A bheil sibh airson iasg a cheannach, a Mhàiri?” dh’fhaighnich Gilleasbaig.

“A chreutair bhoichd! Dè tha thu ag iarraidh air a shon?” dh’fhaighnich Màiri do Ghilleasbaig.

“Fichead sgillinn agus balgam bainne,” fhreagair Gilleasbaig.

“An creutair boichd!” thuirt Màiri rithe fhèin. Agus thug i dha dà fhichead sgillinn agus siuga bainne.

“Thèid mi a nighe an èisg air cùl an taighe,” thuirt Gilleasbaig. “Cha bhi mi fada.”

Dh’fhalbh Gilleasbaig leis an iasg ach cha do thill e idir. Chaidh e an-ath-dhoras gu taigh Sheumais.

“A bheil sibh airson iasg a cheannach, a Sheumais?” dh’fhaighnich Gilleasbaig.

“A chreutair bhoichd! Dè tha thu ag iarraidh air a shon?” dh’fhaighnich Seumas do Ghilleasbaig.

“Fichead sgillinn agus criomag arain,” fhreagair Gilleasbaig.

“An creutair boichd!” thuirt Seumas ris fhèin. Agus thug e dha leth-cheud sgillinn agus lof arain.

“Thèid mi a nighe an èisg air cùl an taighe,” thuirt Gilleasbaig ri Seumas.

“Cha bhi mi fada.”

Dh’fhalbh e leis an iasg ach cha do thill e. Chaidh e an-ath-dhoras gu taigh Sheòrais. Agus chùm e air anns an aon dòigh fad an fheasgair. Chaidh e dhan h-uile taigh a bha ann agus fhuair e càise agus ìm agus uighean agus buntàta agus tòrr mòr airgid.

An uair sin chaidh e dhachaigh agus dh’ith e an t-iasg agus an t-aran agus an càise agus an t-ìm agus na h-uighean agus am buntàta. Agus chuir e an t-airgead ann an crogan fon leabaidh.

A bheil thusa a’ smaoineachadh gun robh Gilleasbaig na chreutair boichd?

DÈ THUIRT THU? 2

SGEULACHDAN À BEUL-AITHRIS (3)

RUDAN RI DHÈANAMH

Èist ris an sgeulachd agus freagair na ceistean a leanas:

1. Dè rinn Gilleasbaig shìos aig a' chidhe?

---

2. Dè thug Màiri dha airson an èisg?

---

3. Dè thug Seumas dha airson an èisg?

---

4. Dè thug Seòras dha airson an èisg?

---

5. Dè na rudan eile a fhuair e?

---

6. Cò dh'ith an t-iasg?

---

7. An e creutair bochd a bha ann?

GILLEASBAIG AOTROM AGUS AM MINISTEAR

'S e amadan a bha ann an Gilleasbaig Aotrom.

Aon fheasgar bha e a-muigh a' coiseachd air a' mhonadh. Bha an t-sìde a' fàs fuar agus bha Gilleasbaig fada bhon taigh aige fhèin. Chunnaic e solas. 'S e taigh a' mhinistear a bha ann.

Ghnog e air an doras.

"Am faigh mi leabaidh airson na h-oidhche?" dh'fhaighnich e.

"Gheibh," thuirt am ministear. "Cuiridh mi thu anns an lobhta anns an t-sabhal."

Agus thug e Gilleasbaig a-steach dhan t-sabhal.

"Seo a-nis," thuirt am ministear ri Gilleasbaig. "Gheibh thu leabaidh bhlàth shuas an sin." Agus thog e àradh agus chuir e an t-àradh suas ris an lobhta.

"Siud thu," thuirt e. "Suas leat."

"Bidh mi fuar shuas an siud," thuirt Gilleasbaig ris a' mhinistear.

"Cha bhi, cha bhi. Bidh thu blàth agus cofhurtail," fhreagair am ministear.

"Tha radain shuas an siud," thuirt Gilleasbaig.

"Ist, chan eil," thuirt am ministear.

"A bheil sibh cinnteach?" dh'fhaighnich Gilleasbaig.

"Tha," fhreagair am ministear.

"Nach dèan sibh cinnteach," thuirt Gilleasbaig Aotrom.

"Ceart, ma-thà," thuirt am ministear, agus shreap e suas an àradh agus a-steach dhan lobhta.

"Seall seo," thuirt e, 's e a' coimhead sìos air Gilleasbaig. "Tha e blàth agus cofhurtail agus chan eil sgeul air radan."

"Uill, ma tha sibh cho blàth agus cofhurtail faodaidh sibhse cadal shuas an siud, ma-thà," thuirt Gilleasbaig.

Agus dh'fhalbh e leis an àradh agus a-steach leis gu taigh a' mhinistear far an do chaidil e gu socair ann an leabaidh a' mhinistear.

Saoil an e amadan a bha ann an Gilleasbaig ceart gu leòr?

DÈ THUIRT THU? 2

SGEULACHDAN À BEUL-AITHRIS (4)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris an sgeulachd.
2. Inns an sgeulachd ann an dealbhan, mar striop cartùin, anns na bogsaichean gu h-ìosal. Faodaidh tu barrachd bhogsaichean a chur ris ma thogras tu, agus faodaidh tu builgeanan-labhairt mar seo a chleachdadh ma thogras tu.

Gilleasbaig Aotrom agus am Ministear

© _____ Clas ____

CUAIRT DHAN ÒBAN

Dè 'n uair a tha an ath thrèan
a' falbh airson an Òbain?
Bha mi siubhal air ais 's air adhart
bho dh'fhàg mi 'n taigh a' bhòn-dè.

Thuirt m' athair, "Coimhead air a' mhap
mum fàg thu 'n taigh am Pàislig."
"Dè 'm feum?" thuirt mi, "Tha h-uile trèan
"a' falbh à Sràid na Banrigh".

Rinn mi a' chiad mhearachd
nuair a leugh mi 'n àireamh cheàrr
agus ghabh mi trèan dhan Eaglais Bhric
is leum mi a-mach aig Làirbeart.

"Tillidh mi air an ath thrèan,"
thuirt mi, ach (mo chreach-sa thàinig!)
leum mi air bòrd tè
a bha dol dìreach a Dhùn Phàrlain.

Nuair a ràinig sinn Dùn Phàrlain
fhuair mi trèan taobh thall a' stèisein:
cha b' ann a Ghlaschu bha i dol,
b' e seo trèan Inbhir Chèitinn.

Bha mi dol a leum a-mach
nuair thuirt an geàrd "Och ist, a chreutair,
tha thu cheart cho math a dh'fhuireach
gus an ruig an trèan Dùn Èideann.

"Nuair a ruigeas sinn am baile
gheibh thu tè den fheadhainn luath
's ruigidh tu baile Ghlaschu
ann an trì chairteal na h-uarach."

Am baile mòr Dhùn Èideann
fhuair mi criospaichean is deoch,
is leum mi steach air bòrd na trèana
a bha falbh à Platform Ochd.

Cho luath 's a ghluais i chaidil mi -
bha mi nis a' fàs cho sgìth.
'S e an ath rud chuala mi an geàrd
ag ràdh "Next stop Dundee!"

"Go down to Perth," thuirt bodach còir.
"Hurry, the bus is leaving!"
Ach chan e am bus a Pheairt a bh' ann
ach fear airson Cill Rìmhinn.

Nuair ràinig mi Cill Rìmhinn
chuir mi fòn gu Antaidh Dot
is thàinig i à Pittenweem
le ceapairean is brot.

"Nach fuirich thu leam-sa a-nochd," thuirt i,
"Tha rumannan gu leòr ann."
Ach thuirt mi gun robh Antaidh Ceit
a' feitheamh rium san Òban.

Chaidh mi air bus a Shruighlea.
"Nise, cuimhnich," thuirt an dràibhear:
"Gabh trèan air ais a Ghlaschu
's nuair sin tè a dh'Earra-Ghaidheal."

"Tha deagh fhios agam
càit a bheil mi dol," thuirt mise ris,
is leum mi dìreach air bòrd trèan
bha a' dol a dh'Inbhir Nis.

Rinn mi norrag airson greis
às dèidh m' iris ùr a leughadh,
's nuair dhùisg mi bha an trèan a' fàgail
Baile Ùr an t-Slèibhe.

Tha mo sheanair ann an Cinn a' Ghiùthsaidh,
's a' chiad rud sa mhadainn
chuir esan mi air trèan a Pheairt
far an d' fhuair mi tè a Ghlaschu.

DÈ THUIRT THU? 2

BÀRDACHD (1)

Fhuair mi bus a-mach a Phàislig.
Thuirt m' athair "Air ais mu thràth?"
Thuirt mise "Càit a bheil am map?
Cha d' ràinig mi 'n t-Òban fhathast!"

Agus seo mi air ais san stèisean
far an do thòisich mi a' bhòn-dè,
's mi a' feuchainn son an dara turas
a dhol air chuairt dhan Òban.

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Air a' mhap gu h-ìosal lorg na h-àiteachan a ràinig an sgrìobhaiche.
2. Cuir àireamh ri taobh gach àite a' sealltainn an òrduigh anns an do ràinig i/e na h-àiteachan.
3. Dèan loidhne eadar na h-àiteachan a' sealltainn ciamar a fhuair i/e ann.
  - a) loidhne mar seo airson turas air tràana / / / / / / /
  - b) agus loidhne mar seo airson turas air bus =====

THA AM FEUR NAS GUIRME SAN ACHADH UD THALL

Nuair a bha mi dhà
bha mi mire fad an là.
O nach e bha math!

Nuair a bha mi ceithir
chaidh mi mach le Dad san eathar.
O nach e bha math!

Nuair a bha mi sia
cha robh Mamaidh riamh fiadhaich.
O nach e bha math!

Nuair a bha mi ochd
chluich mi fhèin is Dad ball-cois.
O nach e bha math!

Nuair a bha mi deich
bha mi muigh a h-uile h-oidhch'.
O nach e bha math!

Nuair a bha mi dusan
b' e mise an gille a b' àird' sa bhun-sgoil.
O nach e bha math!

Nuair a bhios mi sia-deug
bidh mi cosnadh airson a' chiad uair.
O nach e bhios math!

Nuair a bhios mi seachd-deug
gheibh mi iasad de chàr m' athar.
O nach e bhios math!

Nuair a bhios mi ochd-deug
fàgaidh mi 'n àrd-sgoil ghrod seo.
O nach e bhios math!

Nuair a bhios mi naoi-deug
cha bhi guireanan air m' aodann.
O nach e bhios math!

DÈ THUIRT THU? 2

BÀRDACHD (2)

Nuair a bhios mi fichead
cha leig mi leas iasg ithe.
O nach e bhios math!

Nuair a bhios mi fichead 's a h-aon
thèid mi timcheall an t-saoghail.
O nach e bhios math!

Ach an aois a tha mi an-dràsta
eadar a h-uile càil-sa
O nach i tha eeaghh!

DÈ THUIRT THU? 2

BÀRDACHD (2)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Anns a' chlàr gu h-ìosal
  - a) dèan liosta de na rudan a chòrd ris nuair a bha e na b' òige;
  - b) dèan liosta de na rudan a chòrdas ris nuair a bhios e nas sine;
  - c) an uair sin obraich a-mach dè na rudan nach eil a' còrdadh ris an-dràsta.

Bha iad seo a' còrdadh ris nuair a bha e na b' òige.	Bidh iad seo a' còrdadh ris nuair a bhios e nas sine.	Chan eil iad seo a' còrdadh ris an-dràsta

2. Dè tha an tìotal ("*Tha am feur nas guirme san achadh ud thall*") a' ciallachadh? A bheil thu a' smaoineachadh gu bheil e fìor?

LEASAN CIÙIL

“Bithibh sàmhach!” thuirt Miss Crotchet,
's cha do stad a' ghlagadaich.
“Dùinibh uil' ur beòil!” ghlaodh ise,
's chùm sinn oirnn a' cabadaich.

“Suidhibh air ur socair!” dh'èigh i,
's spìon sinn na giotàran,
“Cumaibh sìos am fuaim!”
is chluich sinn ‘Chopsticks’ air a' phiàna.

'S an uair sin thuirt i, “Siuthadaibh uile!
“Seinnibh! Gabhaibh òran!”
Is dhùin a h-uile beul
is cha robh fuaim sam bith san t-seòmar.

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Lìon na beàrnan anns na seantansan a leanas (tagh facail bho na bogsaichean gu h-ìosal):

a) Miss Crotchet bhoichd! Bha an clas aice cho _____.

rèidh	math air seinn	mòr	mì-mhodhail	measail air ceòl

b) Tha Miss Crotchet na tidsear _____.

fiadhaich	saidheans math	ciùil	aosta

c) “_____sàmhach,” thuirt Miss Crotchet ris a’ chloinn.

fan	bithibh	tha sibh	bi	na bithibh

d) Ma tha _____ agad faodaidh tu ‘Chopsticks’ a chluich.

clàrsach	giotàr	fidheall	piàna	feadan

e) Dh’fhàs a h-uile duine sàmhach nuair a thuirt Miss Crotchet ris a’ chlas “_____òran!”

gabhail	seinn	gabh	gabhaibh	ghabh

2. Dèan dealbh èibhinn den t-seòmar-ciùil, a’ sealltainn Miss Crotchet agus a clas mì-mhodhail.

DÈ THUIRT THU? 2

CÒ AS FHEÀRR LEAT? (1)

NACH COINNICH SINN RIS NA NIGHEANAN

- Neach-aithris Feasgar math agus fàilte oirbh gu *Cò as fheàrr leat?*
Agus seo ur bean-an-taighe, Miss Fi-ooooona Fhri-seal!!!!!!
- Fiona Tapadh leibh! Uill, tha triùir nigheanan againn a-nochd 's iad uile a' sireadh carbhaidh ùr. Nach coinnich sinn ris na nigheanan.
Nise, àireamh a h-aon, dè an t-ainm a tha ort agus cò às a tha thu?
- Moira Halò, Fiona. Is mise Moira agus tha mi à Dùn Èideann!
- Fiona Agus dè bhios tu a' dèanamh ann an Dùn Èideann?
- Mòira 'S e oileanach a tha annam. 'S e oileanach saidheans a tha annam.
- Fiona Oileanach saidheans!!! 'S e nighean thapaidh a tha innte, nach e?!
Agus dè seòrsa ghilleann as fheàrr leat, a Mhoira?
- Moira Is fheàrr leam gilleann àrda le falt donn. Is toigh leam gilleann a tha math air spòrs.
- Fiona A uill, a Mhoira, chan eil mi cinnteach cò bhios againn a-nochd, ach tha mi 'n dòchas gun còrd *Cò as fheàrr leat?* riut co-dhiù!
Nise, halò àireamh a dhà, dè an t-ainm a tha ort gus cò às a tha thu?
- Tracey Halò, Fiona. Is mise Tracey agus tha mi à Inbhir Nis!
- Fiona Agus dè bhios tu a' dèanamh ann an Inbhir Nis?
- Tracey Tha mi ag obair aig Roinn na Gàidhealtachd. 'S e bana-chlèireach a tha annam.
- Fiona Agus a bheil siud a' còrdadh riut, àireamh a dhà?
- Tracey Tha gu dearbh, Fiona. 'S e àite math a tha ann.
- Fiona Agus dè seòrsa ghilleann as toigh leatsa, Tracey?
- Tracey Is toigh leamsa gilleann le falt bàn. Is toigh leam gilleann a tha measail air ceòl.
- Fiona A uill, Tracey, chan eil fhios agam a bheil ar neach-taghaidh measail air ceòl gus nach eil ... Ach tha mi cinnteach gun còrd *Cò as fheàrr leat?* riut co-dhiù, àireamh a dhà!
Agus a-nis, àireamh a trì. O nach tu tha a' coimhead brèagha a-nochd, àireamh a trì! Dè an t-ainm a tha ort agus cò às a tha thu?

DÈ THUIRT THU? 2

CÒ AS FHEÀRR LEAT? (1)

Mandy Halò, Fiona. Is mise Mandy. Tha mi às na Hearadh agus 's e modail a tha annam!

Fiona Modail! Abair obair ghlamorous!

Mandy Uill, Fiona, 's e obair gu math cruaidh a tha ann cuideachd.

Fiona Tha mi cinnteach gur e! Tha agad a bhith a' dol gu àiteachan brèagha air feadh an t-saoghail, agus a bhith nad shuidhe anns a' ghrèin agus a' cur ort aodach brèagha a bhios a' cosg fortan...
Och, Mandy, tha mi dìreach a' tarraing asad! 'S e obair gu math cruaidh a tha ann, tha fhios agam. 'S e modail a bha annam nuair a bha mi òg. Ach dè seòrsa ghilleann as fheàrr leat, a Mhandy? Gillean donna no gillean bàna?

Mandy Tha mise coma, Fiona, fhad 's a tha iad laghach agus coibhneil.

Fiona Uill tha mi cinnteach gum bi ar neach-taghaidh an dà chuid laghach agus coibhneil. Tha mi 'n dòchas gun còrd Cò as *fheàrr leat?* riut, àireamh a trì.
Uill, feumaidh sinn stad airson mionaid no dhà, ach nuair a thilleas sinn tha sinn a' dol a choinneachadh ris a' ghille shealbhach a bhios a' taghadh na tè as fheàrr leis bhon triùir nigheanan againn. Chì sinn ann am mionaid sibh!

DÈ THUIRT THU? 2

CÒ AS FHEÀRR LEAT? (1)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris a' phrògram.
2. Dè an t-ainm a tha air a' phrògram?
3. Dè an t-ainm a tha air 'bean-an-taighe' a' phrògraim?
4. Cò na nigheanan a tha a' gabhail pàirt a-nochd agus dè am fiosrachadh a tha againn mun deidhinn? Freagair na ceistean anns a' chlàr gu h-ìosal.

	Dè an t-ainm a tha ort?	Cò as a tha thu?	Dè an obair a tha agad?	Dè an coltas a tha ort?	Dè seòrsa ghillea as toigh leat?
Àireamh a h-aon					
Àireamh a dhà					
Àireamh a trì					

DÈ THUIRT THU? 2

CÒ AS FHEÀRR LEAT? (2)

AM FEAR-TAGHAIDH

- Neach-aithris Fàilte oirbh air ais gu *Cò as fheàrr leat?! Agus seo ur bean-an-taighe, Miss Fi-ooooona Fhri-seal!!!!!!*
- Fiona Uill, choinnich sinn ris na nigheanan mu thràth. Agus 's e nigheanan brèagha snoga a tha annta. A-nis tha sinn a' dol a choinneachadh ris a' ghille shealbhach a bhios a' taghadh na tè as fheàrr leis. 'S e Marc an t-ainm a tha air, 's e tidsear Foghlam Corporra (no PE) a tha ann, agus 's ann às an Òban a tha e! Thig a-steach, a Mharc!
- Fiona O a Mharc! Nach tu tha a' coimhead 'fit'? 'S e fear-spòrs a tha annad, nach e?
- Marc 'S e, Fiona. 'S e lùth-chleasaiche a tha annam, Fiona.
- Fiona Lùth-chleasaiche, a Mharc! 'S e gille luath a tha annad, nach e?
- Marc 'S e, Fiona. Fhuair mi bonn òir airson ruith aig Geamaichean na Roinn Eòrpa am-bliadhna.
- Fiona 'S e gille luath a tha ann, agus 's e gille brèagha bàn a tha ann. Bidh sin a' còrdadh ri tè den chlann-nighinn againn, tha fhios agam. Ach dè an seòrsa nigheanan as toigh leatsa, a Mharc?
- Marc Is toigh leamsa Linda Evaristi.
- Fiona Linda Evaristi? 'S e modail a tha innte, nach e?
- Marc 'S e. 'S e modail a tha innte. Tha i àlainn!
- Fiona Agus an toigh leat modailean, a Mharc?
- Marc Gu dearbh fhèin, is toigh l'. Nuair a bha mi òg bha dealbhan agam air a' bhalla agus 's e modailean a bha annta air fad. Bha Cindy Crawford ann agus seann mhodailean mar Jerry Hall agus Twiggy. O agus thu fhèin, Fiona.
- Fiona Tapadh leat, a Mharc. Dè tha thu a' ciallachadh? – “seann mhodail”!!!! Uill, chan eil fhios agam am faigh sinn modail dhut a-nochd, a Mharc. Feumaidh tusa taghadh a dhèanamh. A bheil trì ceistean agad deiseil?
- Marc Tha.
- Fiona Cluinnidh sinn na ceistean agad nuair a thilleas sinn. Ach feumaidh sinn stad a-rithist airson mionaid no dhà. Nuair a thilleas sinn gheibh sinn a-mach cò as fheàrr le Marc! Chì sinn ann am mionaid sibh!

DÈ THUIRT THU? 2

CÒ AS FHEÀRR LEAT? (2)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris a' phrògram.
2. Sgrìobh sìos nas urrainn dhut mu dheidhinn an 'neach-taghaidh' – an gille a tha gu bhith a' taghadh tè de na h-ìghnean a-nochd:-
  - a) Dè an t-ainm a tha air?
_____
  - b) Cò às a tha e?
_____
  - c) Dè an obair a tha aige?
_____
  - d) Dè an cur-seachad a tha aige?
_____
  - e) Dè an duais a fhuair e?
_____
  - f) Dè an seòrsa nigheanan as toigh leis?
_____
  - g) Dè bha aige air a' bhalla san t-seòmar-cadail nuair a bha e na b' òige?
_____

DÈ THUIRT THU? 2

CÒ AS FHEÀRR LEAT? (3)

NA TRÌ CEISTEAN

- Neach-aithris Fàilte oirbh air ais gu *Cò as fheàrr leat?*! Agus seo ur bean-an-taighe, Miss Fi-ooooona Fri-seal!!!!!!
- Fiona Uill, tha triùir nigheanan an seo agus tha a h-uile tè dhiubh ag iarraidh carbhaidh ùr a lorg. Agus 's e Marc am fear a bhios a' taghadh na tè as fheàrr leis. Ceart, a Mharc, a bheil thu deiseil leis na trì ceistean agad?
- Marc Tha, Fiona.....Halò, a chlann-nighean!
- Caileagan Halò, a Mharc!
- Marc Seo a' chiad cheist.
- 'S e tidsear a tha annam, agus nuair a bhios mi anns an sgoil 's e Speedy Gonzales am far-ainm a tha orm air sgàth 's gum bi mi a' ruith gu luath. Nam b' e tidsear a bha annad, dè am far-ainm a bhiodh ort, agus carson?
- Fiona Agus cò ris a tha thu a' cur na ceist seo, a Mharc?
- Marc Ri àireamh a h-aon, Fiona.
- Moira Uill, a Mharc, 's e Supercchef am far-ainm a bhiodh orm air sgàth 's gu bheil mi cho math air cèicichean a dhèanamh. Tagh mise a-nochd, Speedy Gonzales, agus nì mi dhut Super-cèic!
- Marc Glè mhath. Agus dè am far-ainm a bhiodh ortsa, àireamh a dhà?
- Tracey Uill, a Mharc, 's e Blondie am far-ainm a bha orm nuair a bha mi anns an sgoil - agus nuair a chì thu am falt fada bàn agam bidh fhios agad carson.
- Marc Ooooo! Agus dè am far-ainm a bhiodh ort, àireamh a trì?
- Mandy A Mharc, 's e Cindy am far-ainm a bhiodh orm, on a bha mi a' coimhead cho coltach ris a' mhodail ainmeil, Cindy Crawford!
- Marc Uogh! An dara ceist a-nis. Is toigh leamsa ceòl dannsa. Dè an seòrsa ciùil as toigh leatsa? Tha a' cheist ud a' dol gu àireamh a trì.
- Mandy Is toigh leamsa ceòl dannsa cuideachd, a Mharc. Tagh mise agus faodaidh sinn dannsa còmhla ri chèile!
- Marc Àireamh a dhà?
- Tracey Is toigh leamsa ceòl clasaigeach, a Mharc. Tha e brèagha agus inntinneach dìreach mar a tha mi fhìn!

DÈ THUIRT THU? 2

CÒ AS FHEÀRR LEAT? (3)

- Marc Mmmmm! Aireamh a h-aon?
- Moira Is toigh leamsa ceòl Gàidhlig. Tha tòrr òrain gaoil ann. Tagh mise agus faodaidh sinn òran gaoil ùr a sgrìobhadh!
- Marc Glè mhath. A' cheist mu dheireadh a-nis. Ma bha aon seòclaid air fhàgail anns a' bhogsa agad, cò dha a bheireadh tu i? Àireamh a dhà?
- Tracey Dhutsa, a Mharc. Cò eile? Tha mi fhìn milis gu leòr!
- Marc Àireamh a h-aon? Cò dha a bheireadh tusa an seòclaid mu dheireadh?
- Moira 'S e lùth-chleasaiche a tha annad, agus chan fhaod thu a bhith a' fàs reamhar. Mar sin bheirinn dhut pòg a bhios a' cheart cho milis, agus tòrr nas fheàrr dhut, na seòclaid!
- Marc Mmmmm. Agus an tè mu dheireadh, àireamh a trì?
- Mandy Uill, a Mharc, 's e modail a tha annam agus chan fhaod mi seòclaid ithe co-dhiù. Faodaidh tusa am bogsa ithe air fad!!!
- Marc Modail! Mmm!
- Fiona Sin e, a Mharc. Chuir thu na trì ceistean agad. Cò tha thu a' dol a thaghadh?
- Marc Chan eil fhios agam. Tha e uabhasach duilich.
- Fiona Nach eil! Ach tha Uncail Uilleam an seo agus bheir esan dhut cuideachadh nuair a thilleas sinn ann am mionaid no dhà!

DÈ THUIRT THU? 2

CÒ AS FHEÀRR LEAT? (3)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris a' phrogram.
2. Dè as aithne dhut a-nis mu dheidhinn an neach-taghaidh agus mu dheidhinn nan nigheanan cuideachd? Freagair na ceistean air a' chlàr gu h-ìosal.

Ceistean	Dè am far-ainm a tha/bha ort is carson?	Dè an seòrsa ciùil as toigh leat?	Cò dha a bheireadh tu an seòclaid mu dheireadh agad?
Marc			
Moirra			
Tracey			
Mandy			

3. Saoil cò tha Marc a' dol a thaghadh? A bheil beachd agad? Carson?

DÈ THUIRT THU? 2

CÒ AS FHEÀRR LEAT? (4)

CÒ THA MARC A' DOL A THAGHADH?

- Neach-aithris Fàilte oirbh air ais gu Cò as fheàrr leat?! Agus seo ur bean-an-taighe, Miss Fi-ooooona Fhri-seal!!!!!!
- Fiona Uill a Mharc. Tha thu air na trì ceistean agad a chur ris na nigheanan. Cò as fheàrr leat? Na inns dhomh gus an cluinn sinn bho Uncail Uilleam.
- Neach-aithris Uill, a Mharc. Cò tha thu a' dol a thaghadh?
An tagh thu àireamh a h-aon, an Supercchef? Thuirt i gun robh i a' dol a dhèanamh cèic dhut - ach nach fhàs thu reamhar idir! Abair Supercchef!
No an tagh thu àireamh a dhà - an tè bhàn a tha a' smaoineachadh gu bheil i fhèin cho milis ri seòclaid agus cho brèagha ri ceòl clasaigeach!
No dè mu dheidhinn àireamh a trì? Thuirt ise gun robh i a' dol a dhannsa còmhla riut - ach tha mise a' smaoineachadh gum bi thu ro thrang ag ithe theòclaidean.
Tha e an urra riutsa, a Mharc. Cò tha thu a' dol a thaghadh?
Cò an tè as fheàrr leat?
- Marc Tha mi a' dol a thaghadh àireamh a trì!
- Fiona Thagh thu àireamh a trì, a Mharc. Ach ciamar a b' urrainn dhut an dithis eile a thionndadh sìos? Ciamar a b' urrainn dhut àireamh a h-aon a thionndadh sìos, b' e sin Moira, à Dùn Èideann?
Thig a-steach, a Mhoira.
Agus ciamar a b' urrainn dhut àireamh a dhà a thionndadh sìos, b' e sin Tracey à Inbhir Nis? Thig a-steach Tracey! Nach eil i brèagha?
Ach thagh thu àireamh a trì, 's e sin Mandy às na Hearadh.
Thig a-steach, a Mhandy.
- Marc Uoghhh!
- Fiona Tha mi a' smaoineachadh gun do rinn thu an taghadh ceart, a Mharc?
- Marc Rinn!
- Fiona Agus Mandy - dè do bheachd?
Tha mi a' smaoineachadh gu bheil thu fhèin toilichte?
- Mandy Tha! Tha e a' coimhead snog.
- Fiona Uill, bidh sinn air ais ann am mionaid no dhà, agus gheibh sinn a-mach càit a bheil Marc agus Mandy a' dol airson na deit aca. Cha bhi sinn fada.

DÈ THUIRT THU? 2

CÒ AS FHEÀRR LEAT? (4)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris a' phrògram.
2. Dè thuirt Uncail Uilleam mu dheidhinn gach nighinn?
  - a) Thuirt e gun robh Moira _____
_____
  - b) Thuirt e gun robh Tracey _____
_____
  - c) Thuirt e gun robh Mandy _____
_____

DÈ THUIRT THU? 2

CÒ AS FHEÀRR LEAT? (5)

CÀIT A BHEIL IAD A' DOL?

- Neach-aithris Fàilte oirbh air ais gu *Cò as fheàrr leat?!* Agus seo ur bean-an-taighe, Miss Fi-ooooona Fhri-seal!!!!!!
- Fiona Uill, seo na daoine a fhuair an duais – deit ann an àiteigin brèagha – chan eil fhios againn càite fhathast: Barbados, is dòcha, no Bermuda. Cò aig tha fios? Seo am fear a rinn an taghadh – Marc, an tidsear às an Òban. Agus seo an tè bhrèagha a thagh e, Mandy, modail às na Hearadh. Nise, seo na cairtean ..... cò tha a' dol a thaghadh ..... càit a bheil sibh a' dol air an deit agaibh?
- Marc 'S e Mandy a tha a' dol a thaghadh. Siuthad.
- Fiona Dè tha a' chairt ag ràdh, a Mhandy?
- Mandy Cuairt a Thiriodh!
- Marc Seo an deit a fhuair sinn??? Cuairt a Thiriodh???
- Fiona Tha mi a' smaoineachadh gum bi e glè mhath. Thèid sibh ann air a' phlèan, bidh sibh a' fuireach ann an taigh-òsta snog, agus bidh sibh a' surfadh nan tonn. Nach e bhios math! An tig sibh air ais an-ath-sheachdain a dh'innse dhuinn ciamar a chaidh dhuibh?
- Marc Thig.
- Fiona Tìoraidh ma-thà – Marc agus Mandy!

DÈ THUIRT THU? 2

CÒ AS FHEÀRR LEAT? (5)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris a' phrògram.
2. Chaidh ceithir eileanan ainmeachadh anns a' phrògram. Dè na h-eileanan?
  - a) _____
  - b) _____
  - c) _____
  - d) _____
3. Cò thagh a' chairt? _____
4. Càit a bheil iad a' dol airson na deit aca? _____
5. Dè tha iad gu bhith a' dèanamh ann? _____
6. Saoil a bheil seo a' dol a' chòrdadh riutha? _____

a) ri Marc	tha	chan eil
b) ri Mandy	tha	chan eil

DÈ THUIRT THU? 2

CÒ AS FHEÀRR LEAT? (6)

CUAIRT A THIRIODH

- Neach-aithris Fàilte oirbh air ais gu *Cò as fheàrr leat?*! Agus seo ur bean-an-taighe, Miss Fi-ooooona Fhri-seal!!!!!!
- Fiona Halò, a-rithist! Uill, an t-seachdain-sa, chaidh Mandy, modail às na Hearadh, a thaghadh le Marc, tidsear às an Òban. Agus seo mar a choinnich iad airson a' chiad uair .....
- Fiona Thagh thu àireamh a trì, 's e sin Mandy às na Hearadh. Thig a-steach, a Mhandy.
- Marc Uoghhh!
- Fiona Tha mi a' smaoineachadh gun do rinn thu an taghadh ceart, a Mharc?
- Marc Rinn!
- Fiona Agus Mandy – dè do bheachd?
- Mandy Tha e a' coimhead snog.
- Fiona Agus 's e Tiriodh, eilean beag snog an taobh an iar na h-Alba, a chaidh a thaghadh le Marc gus Mandy airson na deit aca. Saoil ciamar a chaidh dhaibh a' surfadh nan tonn ann an Tiriodh?.....
- Neach-frithealaidh Fàilte gu Buidheann Adhair nan Eilean.
- Mandy Tapadh leatsa.
- Marc Slàinte mhath, a Mhandy!
- Mandy Slàinte mhath, a Mharc!
- Proprietor Fàilte gu Taigh-òsta Thiriodh.
- Marc Tapadh leatsa.
- Mandy Slàinte mhath, a Mharc!
- Marc Slàinte mhath, a Mhandy!
- Neach-trèanaidh Seo do bhòrd surfaidh, a Mharc. Seo am fear agadsa, a Mhandy.
- Mandy Mo chreach-sa thàinig!
- Marc Siuthad, a Mhandy. Tha e furasta!.....
- Fiona Uill, chaidh Marc agus Mandy a sguabadh air falbh leis na tuinn! Ach saoil an deach an sguabadh air falbh le gaol cuideachd? Gheibh sinn a-mach an uair a thilleas sinn ann am mionaid no dhà!

DÈ THUIRT THU? 2

CÒ AS FHEÀRR LEAT? (6)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris a' phrògram
2. Cuir crìoch air na seantansan gu h-ìosal. Tagh na faclan freagarrach.

a) Chaidh Marc agus Mandy a Thiriodh air

_____

am plèan

an aiseig

bàta-iasgaich

a' phlèana

b) Ann an Tiriodh bha iad a' fuireach ann an _____

taigh-sgoile

taigh-aoigheachd

stèisean a' Phoilis

ostail-òigridh

Oifis a' Phuist

taigh-òsta

c) Bha Marc math air surfadh nan tonn air sgàth is gur e

_____ a tha ann.

each-uisge

losgann

fear-spòrs

tidsear

seòladair

iasgair

3. Saoil an còrd an deit riutha? Saoil am bi iad airson a dhol a-mach còmhla ri chèile nuair a bhios an deit seo seachad? Dè do bheachd? Carson?

DÈ THUIRT THU? 2

CÒ AS FHEÀRR LEAT? (7)

CIAMAR A CHÒRD AN DEIT RI MARC AGUS MANDY?

- Neach-aithris Fàilte oirbh air ais gu *Cò as fheàrr leat?*! Agus seo ur bean-an-taighe, Miss Fi-ooooona Fhri-seal!!!!!!
- Fiona Uill, chunnaic sinn Marc agus Mandy a' surfadh nan tonn ann an Tiriodh. Tha mi a' smaoineachadh gun do chòrd Tiriodh riutha, ach aig deireadh na deit ciamar a bha iad a' faireachdainn mun deidhinn fhèin? Nach fhaigh sinn a-mach..... !
- Marc Nuair a chaidh an sgrion air ais chunnaic mi Mandy na seasamh an siud, agus bha fhios agam gun do rinn mi an taghadh ceart.
- Mandy Nuair a chaidh an sgrion air ais chunnaic mi Marc na sheasamh an siud, agus smaoinich mi nach robh e uabhasach àrd. Tha mi fhèin sia troighean a dh'àird .....
- Marc Nuair a bha sinn air a' phlèana bha Mandy ag ithe agus ag òl gun sgar. Cha robh mise ag iarraidh champagne agus caviare, ach chuir Mandy crìoch air na bha air an treidhe aice fhèin, agus an uair sin chuir i crìoch air na bha air an treidhe agamsa.
- Mandy Cha robh Marc ag iarraidh champagne agus caviare. Bha mise a' smaoineachadh gun robh sin mì-mhodhail, agus b' fheudar dhomh crìoch a chur air na bha air an treidhe agam fhèin agus an uair sin crìoch a chur air na bha air an treidhe aige-san.
- Marc Tha mise math air spòrs, agus chòrd an surfadh rium uabhasach math. Ach cha robh Mandy deònach i fhèin a chur ann an cunnart sam bith, agus dh'fhuirich i air a' chladach gam choimhead fhad 's a bha mi fhìn a' surfadh.
- Mandy Tha Marc cho mòr às fhèin – bha e ag iarraidh ormsa a bhith ga choimhead fad an t-siubhail. Ach bha mi fhìn toilichte gu leòr – choinnich mi ri gille àrd brèagha Tiristeach air a' chladach!
- Fiona Uill, a Mhandy. Uill, a Mharc. Ciamar a tha sibh a' faireachdainn mu dheidhinn a chèile a-nis? Gheibh sinn a-mach nuair a thilleas sinn ann am mionaid no dhà!

DÈ THUIRT THU? 2

CÒ AS FHEÀRR LEAT? (7)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris a ' phrògram.
2. Cuir crìoch air na seantansan a leanas, nad fhacail fhèin.
  - a) Nuair a chaidh an sgrion air ais bha Marc glè thoilichte, ach

  - b) Air a' phlèana cha robh an t-acras air Marc idir, ach

  - c) Air a' chladach bha Marc trang a' surfadh nan tonn, ach

DÈ THUIRT THU? 2

CÒ AS FHEÀRR LEAT? (8)

A BHEIL IAD A' DOL A CHOINNEACHADH A-RITHIST?

- Neach-aithris   Fàilte oirbh air ais gu *Cò as fheàrr leat?*! Agus seo ur bean-an-taighe, Miss Fi-ooooona Fhri-seal!!!!!!
- Fiona   Uill, a Mhandy. Thuirt Marc gun robh thu ag ithe agus ag òl gun sgur air a' phlèana.
- Mandy   Bha an t-acras orm. Agus ma bheir cuideigin champagne agus caviare dhut bu chòir dhut a bhith modhail!
- Marc   Tha mi duilich, Fiona. Tha gràin agamsa air champagne agus caviare, gu h-àraidh a' chiad rud sa mhadainn! B' fheàrr leam fhèin glainne orains agus ceapaire le càise agus uinnean.
- Fiona   Nise, a Mharc, thuirt Mandy gun robh thusa mòr asad fhèin.
- Mandy   Tha, Fiona. Tha e a' smaoinichadh gu bheil e cho math air spòrs!
- Marc   Uill, tha mi duilich, ach tha mi math air spòrs. B' fheàrr leatsa a bhith nad shuidhe a' gabhail na grèine air a' chladach ...
- Mandy   Bha an t-uisge ann, a Mharc ...
- Fiona   Uill, tha eagal orm nach bi sibhse airson coinneachadh a-rithist, am bi?
- Marc   Cha bhi. B' fheàrr leamsa tè a tha math air spòrs.
- Mandy   Agus b' fheàrr leamsa fear a tha àrd agus coibhneil.
- Fiona   Ach dè mu dheidhinn a' ghille àrd bhrèagha Thiristich ris an do choinnich thu air a' chladach, a Mhandy? Am bu toigh leat esan fhaicinn a-rithist?
- Mandy   O bu toigh l'. Ach chan eil cuimhne agam air ainm.
- Fiona   Uill tha cuimhne againne. 'S e Iain an t-ainm a tha air. Agus tha e na sheasamh a' feitheamh riut taobh a-muigh an dorais. Thig a-steach, Iain!
- Fiona   Uill, sin e bhuainn uile. Tha mi 'n dòchas gun do chòrd *Cò as fheàrr leat?* ris a h-uile duine agaibh. Chun an-ath-sheachdain, tìoraidh!

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris a' phrògram.
2. Cuir crìoch air na seantansan a leanas:
  - a) Cha bu toigh le Marc champagne agus caviare, gu h-àraidh a' chiad char sa _____.
B' fheàrr leis _____ agus _____.
  - b) Cha bu toigh le Mandy surfadh nan tonn. B' fheàrr leathase a bhith a' mire ri gille _____.
3. Dè an t-ainm a tha air a' ghille ris an do choinnich Mandy?
_____
4. Saoil an coinnich Marc agus Mandy a-rithist mar charaidean, is dòcha?
_____
5. Saoil am pòs Mandy an gille Tiristeach?
_____

BANRIGH NAN SEILLEAN

'S e a' chiad latha den t-samhradh a bha ann agus bha Banrigh nan Seillean air a cois tràth.

"'S e latha brèagha a tha ann," thuirt i ri a cuid cloinne. "Tha ur màthair a' dol a-mach a chruinneachadh poilein. Tillidh mifeasgar agus an uair sin faodaidh sinn tòiseachadh air mil a dhèanamh."

Chaidh i air sgèith gus an do ràinig i a' mhachair. Bha dìthein ann nam mìltean.

"Madainn mhath," thuirt a' Bhanrigh ris a' chiad dìthean. "Tha fàileadh milis poilein nam shròin. An ann leatsa a tha e?"

"S ann," fhreagair an dìthean. "Ach faodaidh tusa balgam dheth a ghabhail ma thogras tu."

"Tapadh leat," thuirt a' Bhanrigh. Agus dh'òl i balgam de phoilean. Chaidh i air sgèith o dhìthean gu dìthean fad an latha, a' bruidhinn gu modhail ri na dìthein agus ag òl am poilein gus an do thòisich i a' fàs sgèith agus cadalach.

"Tha thìde agam tilleadh dhachaigh a-nis," thuirt i rithe fhèin.

Ach cho luath 's a thòisich i air an rathad dhachaigh dh'fhàs an latha dorcha agus thòisich an t-uisge a' sìleadh.

Chunnaic Banrigh nan Seillean caisteal. "Is dòcha gum faigh mi fasgadh an seo," thuirt i rithe fhèin. Ghnog i air doras a' chaisteil. Thàinig Rìgh nan Seangan chun an dorais.

"An ann leatsa tha an caisteal seo?" dh'fhaighnich Banrigh nan Seillean.

"S ann," fhreagair Rìgh nan Seangan.

"Is mise Banrigh nan Seillean," thuirt a' Bhanrigh. "Am faigh mi fasgadh an seo airson greis? Tha an t-uisge ann agus cha mhòr nach eil mi air mo bhàthadh!"

"Gu dearbh fhèin chan fhaigh," thuirt Rìgh nan Seangan. "Cha toigh leam seillean idir, idir. Tha sibh cho leisg."

Fhuair Banrigh nan Seillean fasgadh eadar dà dhuilleig gus an do sguir an t-uisge. Nuair a thòisich a' ghrian a' deàrrsadh chaidh i dhachaigh.

Aig deireadh an t-samhraidh chaidh Rìgh nan Seangan a-mach air muin eich. Dh'fhàs an latha dorcha agus thòisich an t-uisge a' sìleadh. Bha Rìgh nan Seangan air chall. Bha an t-eagal air. Bha an t-acras air. Agus an uair sin chunnaic e caisteal. Ghnog e air an doras agus cò thàinig a-mach ach Banrigh nan Seillean.

"An ann leatsa a tha an caisteal seo?" dh'fhaighnich Rìgh nan Seangan.

DÈ THUIRT THU? 2

FRÌDEAN (1)

“S ann,” fhreagair Banrigh nan Seillean.

“Nach cuidich thu mi?” thuirt Rìgh nan Seangan. “Tha mi air chall, tha mi sgith agus lag, agus tha an t-acras mòr orm.”

“Fuirich far a bheil thu agus bheir mi dhut rudeigin milis ri ithe,” thuirt Banrigh nan Seillean. Agus chaidh i suas an staidhre agus fhuair i peile mòr làn de mhill. Dh’fhosgail i an uinneag agus dhòirt i a’ mhill air muin Rìgh nan Seangan agus bha Rìgh nan Seangan air a bhàthadh.

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris an sgeulachd.
2. Freagair na ceistean a leanas:
  - a) Cò na frìdean a tha a' nochdadh anns an sgeulachd?
  - b) Carson a chaidh a' Bhanrigh a-mach?
  - c) Càit an deach i?
  - d) Carson nach robh an Rìgh airson a' Bhanrigh a chuideachadh?
  - e) Dè rinn a' Bhanrigh air an Rìgh?
3. Dèan liosta de na frìdean uile as aithne dhut. Cuir ris, a' cleachdadh faclair. Cuir dealbhan ris, a' cleachdadh leabhar-fiosrachaidh.
4. 'S e seann sgeulachd à beul-aithris Albannach a tha seo. Faigh a-mach dè cho fìor 's a tha e a thaobh beatha nam frìdean: mar eisimpleir, ciamar a bhios seillean a' dèanamh mìl? Dè bhios a' Bhanrigh a' dèanamh? A bheil seillean leis ceart gu leòr? A bheil seangain mì-dhòigheil?
5. Am faca tu am film "*A Bug's Life*"? Bruidhinn mu dheidhinn sa bhuidhinn agad.
6. Dè tha ann an dìoghaltas? Rinn a' Bhanrigh dìoghaltas air an Rìgh. Thathar ag ràdh gu bheil dìoghaltas mìlis. Saoil a bheil? Ag obair ann am buidhnean, dèanaibh deasbad mu dheidhinn dìoghaltas. An do rinn thusa riamh dìoghaltas air cuideigin? An robh e 'mìlis'?

RÙM RI MHÀL

Bha daolag bheag mhillis a' fuireach leatha fhèin ann am bothan beag brèagha. Bha i uabhasach fhèin aonaranach. Chuir i roimhe gun robh i a' dol a dh'iarraidh cuideigin a bha deònach a thighinn a dh'fhuireach còmhla rithe. Chuir i sanas anns a' ghàrradh: *"Rùm ri mhàl"*.

Cha b' fhada gus an tàinig cuilean donn. Chunnaic e an sanas ann an gàrradh na daolaig. "Abair bothan beag snog!" thuirt esan ris fhèin, agus chuir e roimhe a thighinn a dh'fhuireach ann. Ghnog e air an doras le spòig.

Chuala an daolag fuaim mòr uabhasach a-muigh. Choimhead i a-mach air an uinneig. Chunnaic i uilebheist molach cho mòr ri beinn a' coimhead a-steach oirre agus chaidh i am falach fon leabaidh aice fhèin.

"Tha rùm agaibh ri mhàl!!!!" dh'èigh an t-uilebheist.

"Bi falbh, bi falbh!" bhìog an daolag bheag mhillis. "Tha thu ro mhòr!"

Cha b' fhada gus an tàinig piseag dhubh. Chunnaic i an sanas ann an gàrradh na daolaig. "Abair bothan beag snog!" thuirt ise rithe fhèin, agus chuir i roimhe a thighinn a dh'fhuireach ann. Ghnog i air an doras le spòig.

Chuala an daolag fuaim mòr uabhasach a-muigh. Choimhead i a-mach air an uinneig. Chunnaic i beathach ròmach cho mòr ri cnoc a' coimhead a-steach oirre agus chaidh i am falach fon leabaidh aice fhèin.

"Tha rùm agaibh ri mhàl!!!!" dh'èigh am beathach.

"Bi falbh, bi falbh!" bhìog an daolag bheag mhillis. "Tha thu ro mhòr!"

Cha b' fhada gus an tàinig losgann còir. Chunnaic e an sanas ann an gàrradh na daolaig. "Abair bothan beag snog!" thuirt esan ris fhèin, agus chuir e roimhe a thighinn a dh'fhuireach ann. Ghnog e air an doras le spòig.

Chuala an daolag fuaim mòr a-muigh. Choimhead i a-mach air an uinneig. Chunnaic i creutair grànda foinneach cho mòr ri dìneasair a' coimhead a-steach oirre agus chaidh i am falach fon leabaidh aice fhèin.

"Tha rùm agaibh ri mhàl!!!!" ghròc an dìneasair.

"Bi falbh, bi falbh!" bhìog an daolag bheag mhillis. "Tha thu ro mhòr!"

Cha b' fhada gus an tàinig dealan-dè brèagha dathte. Chunnaic e an sanas ann an gàrradh na daolaig. "Abair bothan beag snog!" thuirt esan ris fhèin, agus chuir e roimhe a thighinn a dh'fhuireach ann. Ghnog e air an doras le adhaircean.

Chuala an daolag fuaim mòr a-muigh. Choimhead i a-mach air an uinneig. Chunnaic i frìde uabhasach le sgiathan cho mòr ri bàta-siùil a' coimhead a-steach oirre agus chaidh i am falach fon leabaidh aice fhèin.

DÈ THUIRT THU? 2

FRÌDEAN (2)

“Tha rùm agaibh ri mhà!!!” sgread an fhride mhòr uabhasach.

“Bi falbh, bi falbh!” bhìog an daolag bheag mhillis. “Tha thu ro mhòr!”

Cha b’ fhada gus an tàinig boiteag laghach. Chunnaic i an sanas ann an gàrradh na daolaig. “Abair bothan beag snog!” thuirt ise rithe fhèin, agus chuir i roimhpe a thighinn a dh’fhuireach ann. Ghnog i air an doras le a h-earball.

Chuala an daolag fuaim mòr a-muigh. Choimhead i a-mach air an uinneig. Chunnaic i nathair reamhar sleogach cho fada ri ròp a’ coimhead a-steach oirre agus chaidh i am falach fon leabaidh aice fhèin.

“Tha rùm agaibh ri mhà!!!” dh’èigh an nathair.

“Bi falbh, bi falbh!” bhìog an daolag bheag mhillis. “Tha thu ro mhòr!”

Mu dheireadh thall thàinig cuileag bheag shnog. Chunnaic i an sanas ann an gàrradh na daolaig. “Abair bothan beag snog!” thuirt ise rithe fhèin, agus chuir i roimhpe a thighinn a dh’fhuireach ann. Ghnog i air an doras le a cas bheag chaol.

Chuala an daolag fuaim beag socair a-muigh. Choimhead i a-mach air an uinneig. Chunnaic i cuileag shnog cho beag rithe fhèin a’ coimhead a-steach oirre agus chaidh i chun an dorais.

“Tha rùm agaibh ri mhà,” thuirt a’ chuileag bheag ann an guth beag socair milis.

“Tha gu dearbh!” bhìog an daolag bheag mhillis. “Thig a-steach. Tha thu dìreach ceart!”

Agus cho luath ’s a fhuair a’ chuileag a-steach dh’ith an daolag i.

DÈ THUIRT THU? 2

FRÌDEAN (2)

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris an sgeulachd.
2. Dèan dealbh de na creutairean anns an stòiridh.
3. Coimhead air na faclan a leanas. 'S e ainmearan a tha anns a' chiad bhogsa. 'S e buadhairean a tha anns an dara bogsa. Dèan loidhne eadar gach ainmear agus am buadhair a tha a' dol leis anns an sgeulachd. Tha a' chiad fhear air a dhèanamh dhut.

Ainmear	Buadhair
cuilean	bheag mhillis
uilebheist	dhubh
pi-seag	brèagha dathte
creutair	donn
daolag	ròmach
boiteag	uabhasach
losgann	còir
beathach	molach
nathair	grànda
frìde	bheag shnog
cuileag	laghach
dealan-dè	reamhar sleogach

3. Ciamar a bha an daolag a' faicinn nam beathaichean uile?

Lìon a steach na beàrnan a leanas:

- a) Bha an cuilean a' coimhead mar uilebheist cho mòr ri _____.
- b) Bha a' _____ a' coimhead cho _____ ri cnoc.
- c) Bha an losgann a' coimhead cho mòr ri _____.
- d) Bha sgiathan an dealain- _____ a' coimhead cho mòr ri _____.
- e) Bha a' bhoiteag a' coimhead mar nathair cho _____
ri _____.
- f) Bha a' chuileag a' coimhead cho _____ ris an daolaig fhèin.

4. Feuch an smaoinich thu thu air beathaichean eile a dh'fhaodadh a thighinn a choimhead air taigh na daolaig. Ciamar a bhios an daolag gam faicinn?

Mar eisimpleir: *damhan-allaidh cho mòr ri craobh.*

DÈ THUIRT THU? 2

CO-OGHAICHEAN (1)

MÀRTAINN MACLEÒID AIG A' MHÒD NÀISEANTA

- Neach-aithris Tha Màrtainn MacLeòid aig a' Mhòd Nàiseanta ann an Dùn Dè. Chaidh e ann còmhla ri Mrs Blackwood - an tidsear Gàidhlig aige – agus buidheann bhon sgoil aige - Àrd-sgoil Innis an Rìgh ann an Glaschu. A' chiad char sa mhadainn air a' chiad latha feumaidh Màrtainn feuchainn ri cairt fhaighinn a dhearbhadh gu bheil e fileanta sa Ghàidhlig.
- Britheamh Dè an uair a tha e, Mrs Scott?
- Mrs Scott Tha e naoi uairean, a Mhgr MhicChoinnich.
- Britheamh Ceart ma-thà, bu chòir dhuinn tòiseachadh. Cò tha agam an toiseach?
- Mrs Scott Màrtainn MacLeòid à Ard-sgoil Innis an Rìgh ann an Glaschu.
- Britheamh Siuthad. Thig a-steach. Suidh sìos. Madainn mhath.
- Màrtainn Madainn mhath.
- Britheamh Dè an t-ainm a tha ort?
- Màrtainn Is mise Màrtainn MacLeòid.
- Britheamh Seadh, a Mhàrtainn. Agus cò às a tha thu?
- Màrtainn Rugadh mi ann an Uibhist a Deas, ach thàinig mi a dh'fhuireach ann an Glaschu bho chionn trì bliadhna nuair a bha mi deich bliadhna a dh'aois.
- Britheamh A bheil bràithrean no peathraichean agad?
- Màrtainn Tha aon phiuthar agam, Sandra, anns an treas bliadhna san àrd-sgoil.
- Britheamh An toigh leat Glaschu?
- Màrtainn Nuair a chaidh mi ann an toiseach cha do chòrd e rium idir.
- Britheamh O ho. Carson nach robh e a' còrdadh riut?
- Màrtainn Bha e cho mòr agus cho trang agus bha fuaim uabhasach ann.
- Britheamh Seadh. Dè an seòrsa fuaim?
- Màrtainn Fuaim nan càraichean.
- Britheamh O tha mi a' dol leat. Ach a bheil e a' còrdadh riut nas fheàrr a-nis?
- Màrtainn O, tha. Cha bhi mi a' cluinntinn nan càraichean idir a-nis. Agus tha tòrr rudan ri dhèanamh ann.

DÈ THUIRT THU? 2

CO-OGHAICHEAN (1)

Britheamh	Dè an seòrsa rudan as toigh leat a dhèanamh ann an Glaschu?
Màrtainn	Is toigh leam a dhol dhan taigh-dhealbh, agus dhan bhall-coise.
Britheamh	Dè cho tric 's a bhios tu a' dol dhan bhall-coise?
Màrtainn	Bidh mi a' dol ann a h-uile seachdain.
Britheamh	Agus a bheil thu airson a dhol air ais a dh'fhuireach ann an Uibhist a-nis?
Màrtainn	Chan eil!
Britheamh	Glè mhath, 'ille. Rinn thu uabhasach math. Seo do chairt. Cùm suas do chuid Ghàidhlig.

RUDAN RI DHÈANAMH

1. Èist ris an stòiridh.
2. Freagair na ceistean a leanas:-
  - a) Dè cho fada 's a tha Màrtainn air a bhith a' fuireach ann an Glaschu?
_____
  - b) Cia mheud duine-cloinne a tha anns an teaghlach aige?
_____
  - c) Dè an t-ainm a tha air a phiuthair?
_____
  - d) Carson nach robh Glaschu a' còrdadh ri Màrtainn an toiseach?
_____
_____
  - e) Carson nach eil Màrtainn airson a dhol air ais a dh'fhuireach ann an Uibhist a-nis?
_____

DÈ THUIRT THU? 2

CO-OGHAICHEAN (2)

TORMOD GALLOWAY AIG A' MHÒD NÀISEANTA

- Neach-aithris Tha Tormod Galloway aig a' Mhòd Nàiseanta ann an Dùn Dè. Chaidh e ann còmhla ri Mrs MacLennan - an tidsear Gàidhlig aige - agus buidheann bhon sgoil aige - Àrd-sgoil Dhail nan Eas ann an Uibhist a Deas. Feumaidh Tormod a-nis feuchainn ri cairt fhaighinn a dhearbhadh gu bheil e fileanta sa Ghàidhlig.
- Britheamh A uill, uill. Bha an teatha siud uabhasach math, Mrs Scott. Dè an uair a tha e a-nis?
- Mrs Scott Tha e cairteal an dèidh naoi, a Mhgr MhicChoinnich.
- Britheamh Feumaidh sinn cumail oirnn ma-thà. Cò tha agam a-nis?
- Mrs Scott Tormod Galloway, a Mhgr MhicChoinnich, à Uibhist a Deas.
- Britheamh Siuthad. Thig a-steach. Suidh sìos. Madainn mhath.
- Tormod Madainn mhath.
- Britheamh Dè an t-ainm a tha ort?
- Tormod Is mise Tormod Galloway.
- Britheamh Seadh, a Thormoid. Agus cò às a tha thu?
- Tormod Rugadh mi ann an Glaschu, ach chaidh mi a dh'fhuireach ann an Uibhist a Deas an-uiridh, nuair a bha mi dusan bliadhna a dh'aois.
- Britheamh Tha mi a' smaoineachadh gum bi thu eòlach air a' chiad ghille a bha againn - Màrtainn MacLeòid a bha air? Bha esan ag ràdh gun robh e à Uibhist a Deas.
- Tormod Tha mi eòlach air. 'S e mac piuthar mo mhàthar a tha ann.
- Britheamh An e gu dearbh! Thuit e nach robh Glaschu a' còrdadh ris nuair a chaidh e ann an toiseach.
- Tormod Cha robh Uibhist a Deas a' còrdadh riumsa nuair a chaidh mi ann!
- Britheamh O ho. Carson nach robh e a' còrdadh riut?
- Tormod Bha e cho beag agus cho sàmhach agus bha fuaim uabhasach ann.
- Britheamh Dè an seòrsa fuaim?
- Tormod Och, fuaim nan caorach agus fuaim na mara!
- Britheamh Agus a bheil e a' còrdadh riut nas fheàrr a-nis?

DÈ THUIRT THU? 2

CO-OGHAICHEAN (2)

Tormod	O tha. Cha bhi mi a' cluinntinn fuaim nan caorach idir a-nis. Agus tha tòrr rudan ri dhèanamh ann.
Britheamh	Dè an seòrsa rudan a bhios tu a' dèanamh ann an Uibhist?
Tormod	O, tòrr rudan. Is toigh leam a dhol sìos dhan chladach, agus a bhith a' dràibheadh an tractair, agus a bhith a' cuideachadh Dad leis na beathaichean, agus is toigh leam a bhith cluich ball-coise.
Britheamh	Dè cho tric 's a bhios tu a' cluich ball-coise?
Tormod	Bidh mi ga chluich a h-uile feasgar.
Britheamh	Agus a bheil thu airson a dhol air ais a dh'fhuireach ann an Glaschu a-nis?
Tormod	O hì! Chan eil!
Britheamh	Rinn thu uabhasach math, a Thormoid. Seo do chairt.

RUDAN RI DHÈANAMH

Èist ris an stòiridh.

Freagair na ceistean a leanas:-

1. Dè an aois a tha Tormod?
2. Dè cho fada 's a tha Tormod air a bhith a' fuireach ann an Uibhist a Deas?

---

3. Dè an t-ainm a tha air co-ogha Thormoid?

---

4. Càit a bheil esan a' fuireach?

5. Bha Tormod ag ràdh gun do rinn e tòrr rudan a bha a' còrdadh ris bho chaidh e a dh'fhuireach ann an Uibhist. Ainmich trì de na rudan:

a) _____

b) _____

c) _____

6. Dè an rud as fheàrr leis a dhèanamh?

---

7. Thuit Tormod nach eil e airson a dhol air ais a dh'fhuireach ann an Glaschu a-nis. Saoil carson?

DÈ THUIRT
THU? 2

Leughadh

LEUGHADH

DÈ THUIRT THU? 2

LEUGHADH

ANNAG

Annag ann am fìor dhroch thrum

Annag agus Granaidh nan suidhe

'S e tidsear a th' ann

Madainn Disathairne

Dè tha ceàrr ort?

Feasgar math dhuibh uile

Aon mhadainn

Chan eil muinntir an taighe ...

ANNAG ANN AM FÌOR DHROCH THRUM

Bha Annag ann am fìor dhroch thrum – bha an t-uisge ann a-rithist, bha fios aice gun robh a caraid Ella dìreach a' mhionaid ud fhèin air a dhol air bòrd plèana Caledonian Airways a-null dhan Spàinn, bha i air an CD ùr a cheannaich i an Steòrnabhagh a chall agus mar nach biodh gu leòr an sin, bha aice ri fuireach ann an Leòdhas còmhla ri Granaidh airson còig seachdainean eile. Cha b' urrainn do chùisean a dhol na bu mhiosa, am b' urrainn?!

Chuala i guth Granaidh ag èigheach suas an staidhre.

“Greas ort, Annag. Tha an t-àm agad èirigh. Chan eil mise a' dol a bhith a-bhos an seo nam chrioplach agus thusa shuas an sin nad chloaich san leabaidh. Tha thid agad gluasad.”

Shlaod Annag i fhèin a-mach às an leabaidh agus dhragh i cas an dèidh cois sìos an staidhre dhan chidsin. Bha Granaidh roimhe, a cas sìnte a-mach air stòl ìosal air a beulaibh.

“Tha thu ann, mu dheireadh thall,” ars' ise, “agus seach gu bheil thu ann mu dheireadh thall, 's fheàrr dhuinn plana a dhèanamh. Tha mise gus a bhith nam phloc anns an t-sèithear seo gus an slànaich m' adhbrann – còig seachdainean eile co-dhiù, thuirt Dotair MacLean. Tha thusa nad stob ann an sin, le drèin ort bho nach eil do charaidean faisg ort agus bhon a thug do mhàthair ort tighinn a-nuas gam chuideachadh.”

Thug Annag droch shùil oirre.

“Cha leig thu leas. Ged a tha mi nam bhloigh caillich chan eil mi air mo chall fhèin buileach fhathast. Tha fios agam nach eil an gnothach a' còrdadh riut agus gu dearbha fhèin, chan eil e a' còrdadh riumsa a bharrachd, nam shuidhe nam chnap an seo gun chothrom agam air. Feumaidh sinn plana a dhèanamh.”

Thug Annag sùil eile oirre.

“Inns dhomh dè tha a' cur dragh ort.”

Cha tuirt Annag guth.

“S e peasan a th' annad. Tha thu cho rag ri do mhàthair. Uill, tòisichidh mise, ma-thà. Innsidh mise dhutsa dè tha a' cur dragh orm fhèin.

“An toiseach, dh'fhalbh mi nam oinnsich agus bhris mi mo chas. Feumaidh mi suidhe nam chnap an seo fad còig seachdainean gus an slànaich i.

“An uair sin, tha na ceudan de luchd-turais a' tighinn orm an-ath-sheachdain agus fad an t-samhraidh – làn an taighe agus chan eil fhios agam dè nì mi leotha. 'S truagh an latha a thòisich mi air an eadar-lìon. Mura b' e sin cha bhiodh a' tighinn ach an fheadhainn

DÈ THUIRT THU? 2

LEUGHADH (1)

a tha air a bhith a' tighinn thugam o chionn bhliadhnachan. Ach a-nis, tha ceithir rumannan agam agus tha mi air an lìonadh a h-uile oidhche eadar seo agus deireadh an t-Sultain. Dè tha mi a' dol a dhèanamh? 'S math a bha fios agam nach bu chòir dhomh bhith air gnothach a ghabhail ri na clasaichean oidhche a bharrachd. Co-dhiù, sin agad mise ma-thà – chan urrainn dhomh gluasad. Tha làn an taighe de luchd-turais a' tighinn orm agus chan urrainn dhomh coimhead às an dèidh. Tha an coimpiutair ud gam chur às mo rian – daoine ùra a' sgrìobhadh a h-uile latha agus chan aithne dhomh ciamar a chuireas mi stad orra. Nis, thusa, dè tha ceàrr ortsa?"

Thug Annag sùil eile air a seanmhair agus leig i osna throm.

"Uill, chan eil càil agam a nì mi a-bhos an seo. Tha mo charaidean uile ann an Glaschu ach ged nach bitheadh, chan eil sgillinn airgid agam. Tha fhios agam gun tug Dadaidh dhomh beagan ach tha esan a' smaointinn gum mair deich notaichean fad mìos – tha e cho fad air ais. Bha mi airson falbh dhan Fhraing còmhla ri mo charaid Seonag agus an teaghlach aice aig deireadh an t-samhraidh agus bha mi an dòchas gum faighinn obair a dhèanadh sgillinn no dhà dhomh roimhe sin. Ach dè nì mi nis? Tha mi nam aonar ann an Leòdhas agus tha mi seachd sgìth dheth mu thràth – chan eil caraidean agam, chan eil airgead agam, chan eil obair agam. Agus chan eil teans gum faigh mi gin dhiubh sin gu bràth san àite ghrod tha seo."

"Nach eil, a-nis??" arsa Granaidh.

-
1. ***A bheil fuasgladh air a' cheist?***
  2. ***A bheil thu a' smaointinn gu bheil dòigh ann air Granaidh agus Annag a chuideachadh?***
  3. ***A bheil freagairt agad fhèin air a' chùis?***

ANNAG AGUS GRANAIDH NAN SUIDHE

Bha Annag agus Granaidh nan suidhe anns a' chidsin, a' bruidhinn mu dheidhinn mar a bha an saoghal mòr air a dhol ceàrr orra nan dithis.

"Tha freagairt agams' air a' chùis," arsa Granaidh.

Thug Annag droch shùil oirre a-rithist.

"Ma tha thu deònach èisteachd mionaid no dhà, 's dòcha gun obraich sinn rudeigin a-mach."

"OK," arsa Annag.

"Seo mar a tha mise a' faicinn a' ghnothaich. Anns a' chiad àite, tha an t-uabhas agamsa ri dhèanamh agus chan eil dòigh agam air a dhèanamh mi fhèin. Tha thusa a' gearain nach eil càil agad a nì thu agus nach eil airgead agad a bharrachd. Uill, nach fhaodadh tusa mo chuideachadh leis an luchd-turais."

"Mas e sin a tha sibh ag iarraidh."

"S e – ma tha thu fhèin deònach. Ma nì thusa an obair, gheibh thu do phàigheadh – dìreach mar a gheibheadh tu ann an obair sam bith eile. Cha bhi e cho furasta sin idir – bidh tòrr ri dhèanamh – rumannan rin glanadh, leapanan rin càradh, soithichean rin nighe, bracaist ri chur air dòigh agus mar sin air adhart – nigheadaireachd ri chur a-mach cuideachd. Ach, ma tha thu deònach obair chruidh a dhèanamh, gheibh sinn air adhart glè mhath."

"Ma tha sibh a' smaointinn gun dèanainn an gnothach ..."

"Och, chumainn fhèin ceart thu. Nis, ma tha thu deònach seo a dhèanamh, pàighidh mi ceithir nòt san uair dhut – dè mu dheidhinn sin? Agus tha mi a' smaointinn gun cùm an obair a' dol thu ceithir uairean a thide gach latha, co-dhiù. Ma dh'fhaoidte còig. Canaidh sinn còig – bhiodh sinn fichead not san latha. Dè mu dheidhinn?"

"Ceart gu leòr," arsa Annag. "Mas e sin a tha sibhse ag iarraidh, tha mise leagte gu leòr ris. Bidh rudeigin agam a chumas a' dol mi agus gheibh mi mo phàigheadh air a shon. Math dha-rìribh!"

"Ceart gu leòr," arsa Granaidh. "Sin sinn ma-thà. Chan eil fhios agam fhathast mu dheidhinn latha dheth. Bidh sin a rèir dè cho trang 's a tha sinn no am faigh mi cuideigin nad àite. Ach, ma tha thu deiseil latha sam bith, faodaidh tu an rud a thogras tu fhèin a dhèanamh."

"Bidh sin ceart gu leòr. Cuin a thòisicheas mi?"

DÈ THUIRT THU? 2

LEUGHADH (2)

“Air do shocair, a leadaidh, air do shocair. Feumaidh sinn coimhead air a’ choimpiutair feuch cò tha a’ tighinn, agus cuin, agus an uair sin, ma tha an gnothach gu bhith ceart, feumaidh sinn dealbh-obrach agus cùmhnant a chur air dòigh.”

---

1. ***Dèan fhèin dealbh-obrach do dh’Annag.***
2. ***Dèan cùmhnant obrach eadar Granaidh agus Annag airson na h-obrach seo.***

'S E TIDSEAR A THA ANN

Bha Granaidh agus Annag a' feuchainn ri na rumannan a chur air dòigh dhan fheadhainn a bha a' tighinn dhan eilean air làithean-saora. Bha am fiosrachadh aca, bha na rumannan aca – b' i a' cheist cò chuireadh iad anns gach rùm?

"Nis, an toiseach Mgr Caimbeul. 'S e tidsear a th' ann agus bidh e a' tighinn airson an iasgaich a h-uile bliadhna. Chan e gur e iasgair math sam bith a th' ann ach tha e a' còrdadh ris a bhith a' dol a-mach."

"An e sin am fear a bhios a' tighinn na aonar?"

"Chan e. Bidh a bhean a' tighinn còmhla ris. Cha bhi ise ag iasgach idir ach bidh i a' dol a-mach a choisèachd nam monaidhean fhad 's a bhios esan air an abhainn. Tha e coltach gur e streapadair ainmeil a bh' innte nuair a bha i òg agus tha coltas gu math làidir oirre fhathast, feumaidh mi ràdh. 'S e ministear a th' innte ann an coitheanal mòr ann an Dùn Dè. Boireannach laghach gu leòr ach tha i rud beag gearanach uaireannan. Feumaidh sinn dèanamh cinnteach gu bheil a h-uile càil dìreach ceart anns an rùm aca. Tha mi a' smaoineachadh gun cuir sinn iadsan dhan rùm mhòr shuas an staidhre."

"An e sin an dithis aig an robh an Jaguar mòr dearg uaireigin?"

"S iad gu dearbha. Nach ann agad a tha an deagh chuimhne! Nis, Mgr Fleming. 'S e Mgr Fleming a bhios a' tighinn leis fhèin. 'S e bhios a' dol a-mach a choimhead air na h-eòin mhara. Bidh e a' falbh le prosbaig fad na tìde. Chan eil sìon a dh'fhios agamsa dè tha e a' faicinn shìos an siud a h-uile latha ach tha e toilichte gu leòr co-dhiù – chan eil e gu diofar dè an seòrsa latha a th' ann, bidh e a-muigh bho mhoch gu dubh. Agus chan eil diofar leis càit an caidil e a bharrachd – tha e coma ged a bhiodh e san t-seada. Cuiridh sinn esan dhan rùm bheag aig a' chùl."

"An e sin am fear a bha ag obair aig a Hydro?"

"S e gu dearbha. A bheil cuimhn' agad air? Duine beag snog. Nis, an teaghlach MacDhòmhnaill. 'S e dotair a th' ann ann an Glaschu agus tha mi a' smaointinn gur e dotair a th' inntese cuideachd. Chan eil mi eòlach orra idir ach tha fios agam gu bheil dithis chloinne aca – gu math òg, tha mi a' smaointinn."

"S e ogha dhan t-seann Dotair Caimbeul a th' inntese agus b' àbhaist dhi a bhith a' tighinn a Leòdhas nuair a bha i beag. 'S fheàrr dhuinn iadsan a chur dhan rùm mhòr shìos an staidhre gus nach cuir a' chlann bheag dragh air na h-aighean eile."

"Nis, Mrs Black. 'S e fìor leadaidh a th' ann am Mrs Black. 'S e banntarach a th' innte agus 's àbhaist dhi a bhith a' tighinn leatha fhèin ach tha i a' toirt cuideigin leatha am-bliadhna, tha mi a' smaointinn. 'S e tidsear a th' innte ann an Glaschu. Tha sin ceart. Tha i ag iarraidh dà rùm. 'S fheudar gur e tidsear eile às an sgoil aice fhèin a tha a' tighinn còmhla rithe. Bheir sinn dhaibh an dà rùm cùil shuas an staidhre."

DÈ THUIRT THU? 2

LEUGHADH (3)

“Nis, cò tha air fhàgail agam? O, gu sealladh, tha dithis agam an seo a’ lorg rùm airson ceala-deug. Tha iad air fios a chur air a’ phost-dealain à Toronto. Ach chan eil àite agam air fhàgail. Feumaidh mi brath a chur air ais thuca anns a’ bhad.”

“Granaidh, na gabhaibh dragh. Tha a’ charabhan falamh. Gluaisidh mise a-mach dhan charabhan agus faodaidh iadsan an rùm anns a bheil mise a ghabhail. Rùm mòr snog a th’ ann agus bhiodh e gu math freagarrach airson dithis. Ciamar a bhiodh sin?”

“Uill, tha a’ charabhan a’ cur feum air a deagh chartadh a-mach, tha eagal orm agus ’s tu fhèin a dh’fheumadh an obair a dhèanamh – chan eil feum sam bith annamsa an-dràsta.”

“Bhiodh sin ceart gu leòr. ’S e cur-seachad a bhiodh ann – an t-àite a chur air dòigh dhomh fhèin.”

“Ceart gu leòr ma-thà. ’S e deagh nighean a th’ annad ..... uaireannan.”

-
1. *Tha na h-aoighean uile nan suidhe aig bracaist air a’ chiad mhadainn ann an taigh Granaidh. Tha e na chleachdadh aice na loidsearan uile a chur còmhla aig aon bhòrd mhòr airson am bìdh. Ann am buidhnean, dèanaibh an còmhradh eadar na h-aoighean air a’ chiad mhadainn.*
  2. *Can gun robh thu fhèin a’ dol air làithean-saora samhraidh. Dè an seòrsa àite-fuirich a roghnaicheadh tu? Am b’ fheàrr leat a bhith ann an taigh-òsta no ann an teanta? Ann an hostail no air bàt-iasgaich? Dè an seòrsa seòmair-cadail a dh’iarradh tu?*
  3. *Sgrìobh dà pharagraf ag innse dè an seòrsa àite-fuirich a bhiodh a dhìth ort airson seachdain mhath dha-rìribh a bhith agad.*

MADAINN DISATHAIRNE

Madainn Disathairne, bha Annag is ceò aiste a' feuchainn ri na rumannan fhaighinn deiseil mus tigeadh na h-aighean far aiseag Steòrnabhaigh is far aiseag na Hearadh. Cha robh cus tide aice agus bha Granaidh ga cur às a ciall le na h-òrdain. Cha b' e nach robh i fhèin gus Granaidh a chur truillidh cuideachd le na ceistean:

“Dè an seòrsa cuibhrige a chuireas mi air leabaidh Mrs Black? Cia mheud cluasag a bhios i a' faighinn? Dè cho fada 's a tha an leabaidh anns an rùm chùil? A bheil i cho fada ris an tè anns an rùm bheag shìos an staidhre? Tha an siota seo ro fhada airson leabaidh Mrs Black. Càit am faigh mi tè nach eil cho fada? Cia mheud searbhadair pinc a th' againn? Cia mheud searbhadair a chuireas mi anns gach rùm? . . . .”

... Agus mar sin air adhart fad na maidne.

Cha robh teanga Granaidh fhèin na tàmh a bharrachd:

“Dè an uair a tha e? Dè cho fada gus an tig iad? Dè seòrsa ablaich a tha thu air a dhèanamh dhen leabaidh sin? Cò às a thàinig a' chùis-uabhais cuibhrige seo? Carson nach eil dà chluasag air leabaidh Mhgr Fleming? Tha a' chuibhrige seo ro bheag. Càit a bheil an tè as motha? Cò dha tha an siota seo? Carson nach eil searbhadairean gorma agad anns an rùm seo? Cò ris a tha an rùm mòr shuas an staidhre coltach? . . . .”

... Agus mar sin air adhart.

Ach mu dheireadh thall, bha a h-uile càil deiseil aca agus shuidh iad sa chidsin a' gabhail cupa tè, a' feitheamh nan daoine.

Ged a bha Annag cho sgìth ris a' chù, bha i toilichte gu leòr. Ged a bha an obair trom cha robh i ro dhoirbh dhi – bha i trang agus bha i a' dèanamh airgead – agus chan eil fhios cò thigeadh air a' bhàta fhathast.

-
1. *“Chan eil fhios cò thigeadh air a' bhàta fhathast.”
Nam biodh tusa air eilean fada air falbh bho do charaidean, cò chòrdadh e riut fhaicinn a' tighinn far a' bhàta – agus dè bhiodh tu airson fhaighneachd dhaibh mu dheidhinn cùisean aig an taigh?*
  2. *Inns cò bu toigh leat fhaicinn agus sgrìobh paragraf ag innse carson.*
  3. *An uair sin, inns dè na còig ceistean a chuireadh tu air/oirre.*

DÈ THA CEÀRR ORT?

“Dè tha ceàrr ort, co-dhiù?” arsa Emma ri a caraid Annag air a’ fòn. Bha Annag air a dhol suas a Leòdhas a dh’fhuireach còmhla ri Granaidh fad mìos co-dhiù. Bha Granaidh air a h-adhbrann a bhriseadh ’s i a-muigh aig clas oidhche agus bha màthair Annaig a’ smaointinn gum b’ fheàrrde i cuideigin shuas còmhla rithe ga cuideachadh. Cha b’ urrainn dhi fhèin a h-obair anns a’ bhanca fhàgail ach bha Annag air na saor-làithean fhaighinn bhon sgoil - deagh fhreagairt air a’ chùis, smaoinich i.

“Dè tha thu a’ smaointinn a tha ceàrr orm?” fhreagair Annag. “Tha an t-uisge ann (mar as àbhaist). Chan eil càil agam a nì mi. Tha an t-acras orm oir tha sinn miltean bho na bùithtean agus cha bhi Granaidh a’ ceannach càil ach iasg co-dhiù agus ’s beag orm e. Chan eil sgillinn airgid agam agus chan eil duine beò dhem aois fhèin anns an àite ghrod tha seo. Chan eil cuimhn’ agam cuin a bha mi cho sgìth de dh’àite sam bith. Tha gràin agam air. B’ fheàrr leam gun robh mi aig an taigh. Sin na tha ceàrr orm. Bheil sin gu leòr?”

“Bu chòir dhut a dhol a-mach.”

“Bu chòir dhomh a dhol a-mach! A-mach! An ann às do rian a tha thu? Saoil càit an tèid mi? dhan bhàthaich? dhan fhaing? sìos bonn an lota? O aidh, feumaidh mi falbh. Tha cabhag orm gus am faigh mi dhan diosgo shìos am Màraig greiseag. Chan eil fhios cò am pìos a bhios romham shìos an sin. O b’ fheàrr leam gun robh mi anns an sgoil. Sin cho dona ’s a tha an gnothach. Tha uimhir a’ ghràin agam air an àite seo.”

“Tà, tha cuimhn’ agams' nuair a bha mi shuas còmhla riut o chionn dà bhliadhna, cha robh gràin agad air an uair sin. Nach ann a bha thu airson fuireach seachdain no dhà eile.”

“Ach, aidh. Tha cuimhne agam air an sin. Ach bha sin diofraichte, ge-tà. Bha tòrr dhen fheadhainn òga shuas aig an taigh air làithean-saora agus bha plòigh gu leòr a’ dol. B’ fheàrr leam gun tigeadh iad am-bliadhna. Bu chòir dhomh dhol a-null a thaigh Alasdair a dh’fhaighneachd a bheil na balaich a’ tighinn am-bliadhna.”

“O, aidh. Tha piseach air tighinn ort a-nis. Saoil carson?!”

“Cha leig thu leas a bhith a’ magadh. Bha cabhag gu leòr ort fhèin a-null a thaigh Alasdair nuair a bha thu seo. Cha leig thu leas a bhith cho bragail. Cuin a tha thu fhèin a’ falbh?”

“Madainn a-màireach. Tha mi dìreach a’ cur mo chuid-aodaich dhan cheas. Tha an taigh na chùis-uabhais mar as àbhaist. Tha ’n caothach air mo mhàthair oir cha robh cuimhn’ aig m’ athair air na tiogaidean a thogail. Tha ’n caothach air m’ athair oir bha cabhag air dhan bhanca agus feumaidh e nis a dhol a dh’iarraidh nan tiogaidean. Tha ’n caothach air mo bhràthair oir tha an t-uisge ann agus cha leig mo mhàthair leis a dhol a-mach air eagal ’s gum fliuch e na trainers aige agus feum aig orra a-màireach.

DÈ THUIRT THU? 2

LEUGHADH (5)

Tha 'n caothach air a' chat oir tha e ag aithneachadh gu bheil sinn a' falbh agus tha an caothach air a' chù oir tha an caothach air a' chù an-còmhnaidh. Agus mi fhèin – uill, tha mise an seo a' dèanamh mo dhìchill, mar as àbhaist.”

“Aidh, creididh mi sin. Uill, tha mi an dòchas gum faigh sibh air falbh gu dòigheil agus gun còrd an turas ris a h-uile duine. Cuir cairt thugam agus chì mi thu nuair a thilleas tu. Tìoraidh an-dràsta.”

“Tìoraidh, agus dall ort a-null a thaigh Alasdair a-nis.”

-
1. *Tha an caothach air a h-uile duine ann an taigh Emma ach air Emma fhèin. Ainmich trì rudan a bhios a' cur a' chaathaich ort no air a bheil gràin agad agus inns carson.*

FEASGAR MATH DHUIBH UILE

Feasgar math dhuibh uile agus fàilte gu Aithris an Fheasgair. Seo agaibh Seonag NicCoinnich le naidheachdan na h-oidhche a-nochd.

Bha tubaist air an rathad eadar Steòrnabhagh agus na Hearadh tràth sa mhadainn an-diugh nuair a bhuail trì carbadan a chèile. Tha e coltach gun do leum fiadh a-mach air an rathad nuair a bha aon chàr a' feuchainn ri dhol seachad air an fhear eile. Chaidh an dà chàr sin a thilgeil far an rathaid còmhla ri làraidh a bha a' tighinn an taobh eile. Chaidh an rathad a dhùnadh airson trì uairean a thìde fhad 's a bhathar a gluasad nan càraichean. Gu fortanach, cha deachaidh duine a dhroch ghoirteachadh ged a chaidh dràibhear na làraidh a dhroch chrathadh nuair a chaidh an làraidh leis an leathad. Chaidh an dà chàr agus an làraidh a mhilleadh agus chaidh am fiadh a mharbhadh.

Chaidh fios a chur air ambaileans agus chaidh a h-uile duine a thoirt a dh'Ospadal nan Eilean anns a' bhad airson sùil a chumail orra.

Chaidh rabhadh a chur a-mach air Radio nan Eilean nas tràithe feasgar gum bu chòir do dhaoine a bhith air leth faiceallach air a' phìos seo den rathad oir tha fèidh agus caoraich cuideachd an-còmhnaidh mun cuairt agus cha b' e seo a' chiad uair a chaidh beathach a mharbhadh.

Bha tubaist eile air beanntan na Hearadh an-dè – an treas tubaist air na beanntan am-bliadhna. Chaidh Buidheann Teasargainn nam Beann a ghairm a-mach aig naoi uairean feasgar an-dè oir bha uallach air a charaidean mu dheidhinn fear nach robh air tilleadh à Sròn Ulladail aig an àm a dh'ainmich e. Chaidh an duine a lorg ri taobh creig mu chòig mìle bhon rathad mhòr. Bha e air tuiteam agus air a chas a bhriseadh agus chaidh a thoirt dhan ospadal sa bhad oir bha e air a ragadh leis an fhuachd cuideachd.

Thuirt neach-labhairt an-diugh gun robh e glè chofhurtail san ospadal agus nach robh a bheatha ann an cunnart sam bith.

Chaidh Ionad Fiosrachaidh ùr fhosgladh ann an Ùig an-diugh air làrach an t-seann taigh-sgoile. Ma tha cuimhne agaibh, chaidh an taigh-sgoile na theine ann an 1996 agus chaidh togalach brèagha ùr a thogail na àite le airgead bhon Aonadh Eòrpach. Anns an Ionad ùr, gheibhear fiosrachadh mu eachdraidh agus àrainneachd an àite agus cuideachd mu ghoireasan airson luchd-turais. Chaidh an t-Ionad fhosgladh le Comhairliche na Sgìre, Aonghas Dòmhnallach.

Sin agaibh prìomh naidheachdan na h-oidhch' a-nochd. Tha e nis trì mionaidean an dèidh naoi agus oidhche mhath bhuamsa, Seonag NicCoinnich. Oidhche mhath!

-
1. *Dè tha air a bhith a' tachairt anns an sgoil/anns a' bhaile agad fhèin an-dràsta? Sgrìobh trì naidheachdan goirid agus cuir air teip iad.*

AON MHADAINN

Aon mhadainn, thàinig Màiri an-ath-doras a-staigh dhan chidsin agus coltas oirre gun robh rudeigin a' cur dragh oirre.

“Nuair a bha mi a' tighinn a-nuas às a' bhùth, chunnaic mi feareigin shìos aig taigh Alasdair. Bha e na chrùban air cùl a' bhalla agus ged a bha mi nam sheasamh ga choimhead airson greis, cha do charaich e. Chan eil fios agam air thalamh gu dè bha e ris agus tha eagal orm gur ann am beachd mèirle a dhèanamh air taigh Alasdair a bha e oir 's ann a' coimhead an taighe a bha e co-dhiù. Tha sin cinnteach.”

“Dè an sèorsa fear a bh' ann?”

“Chan eil mi buileach cinnteach oir bha e na chrùban ach chanainn nach robh e glè mhòr idir – cha robh e leth cho àrd ri Eàirdsidh againne co-dhiù. Bha ad bheag chlàimhe air agus anarag.”

“Saoil an fheàrr dhomh fòn a chur chun nam poileas? An ann air cùl na feansaidh a bha e, an tuirt thu?”

“Cha b' ann. 'S ann a bha e air cùl a' bhalla. Dìreach a' coimhead an taighe, shaoil leamsa co-dhiù.”

“An ann a' coimhead le prosbaig a bha e?”

“'S ann, tha mi a' smaointinn. Chunnaic mi gleans à rudeigin anns a' ghrèin co-dhiù – mar gum b' ann à pìos glainne. Agus shaoil mi gun robh rudeigin na làimh.”

“Tha mi a' smaointinn gun cuir mi fòn chun nam poileas gun teagamh air eagal 's gur e droch fhear a th' ann agus gu bheil cron air choreigin fa-near dha. Inns dhomh a-rithist dè chunnaic thu. An ann aig taigh Alasdair a bha e?”

“'S ann.”

“Agus an ann air cùl na feansaidh a bha e?”

“Cha b' ann. 'S ann a bha e air cùl a' bhalla, faisg air a' gheata. Duine meadhanach beag le ad chlàimhe agus anarag air.”

“Duine meadhanach beag le ad chlàimhe agus anarag air. Ceart – agus 's ann a bha e a' coimhead taigh Alasdair le prosbaig.”

“'S ann. Shaoil mi gur ann co-dhiù.”

“Ceart, ma-thà. Cuiridh mi fòn thuca.”

DÈ THUIRT THU? 2

LEUGHADH (7)

1. *Dè thuirt Granaidh ri na poilis?
Sgrìobh an còmhradh a bha eatarra.*

Cuimhnich, bidh na poilis a' faighneachd cheistean mar:

An ann aig an taigh agaibh fhèin a thachair seo?

An e duine mòr a bh' ann?

An ann aig an uinneig a bha e?

... agus mar sin air adhart.

CHAN EIL MUINNTIR AN TAIGHE . . . .

Chan eil muinntir an taighe air faighinn a-mach fhathast cò chunnaic Màiri an-ath-doras shìos aig taigh Alasdair ach tha Granaidh air cuimhneachadh air fear a b' àbhaist a bhith mun cuairt nuair a bha i fhèin òg.

“Nuair a bha mise òg, bha fear a' fuireach ann an seann taigh faisg air taigh Bellaig – àm a' Chogaidh a bh' ann – agus bhiodh e a' falbh an àite mar siud, le prosbaig, a' coimhead air a h-uile càil. Cha robh fios aig duine cò e no cò às a thàinig e agus an dèidh greis, dh'fhalbh e mar a thàinig e, mar cheò bhon bheinn. Cha do dh'inns esan facal dhuinn agus cha do dh'iarr sinne càil air.

“Ach bhiodh gu leòr a' bruidhinn mu dheidhinn a-null 's a-nall sa bhaile. Chì thu làrach an taighe fhathast nuair a bhios tu a' cromadh bhon rathad mhòr sìos gu taigh Bellaig. Chì thu dìreach air oir a' chladaich e. Taigh beag, aonaranach leis fhèin. B' ann le fear à Malaig a bha e ach tha e coltach gun deachaidh esan a mharbhadh air an rathad agus chaidh an taigh fhàgail falamh gus an do thuit e às a chèile.

“Uill, bhiodh am fear seo a' falbh a' bhaile 's gun e ag ràdh guth ri duine beò. Aon latha, nuair a bha mi a' coiseachd dhachaigh às an sgoil, choinnich mi e agus thuirt e, “Latha math ann.” Theab mi dhol ann an laigse. Nuair a bhios mi a' smaointinn mu dheidhinn, bidh e a' toirt gàire orm. Trì mìosan sa bhaile agus cha tuirt e ach na trì faclan sin – fiù 's ri Bellag. Agus bhiodh ise a' fàgail sgonachan is uighean aig an doras aige. Ach aon fhacal cha robh aige dhi fhad 's a bha e ann. Tha cuimhne agam aon latha nuair a bha mi a' dol seachad air an taigh, chunnaic mi aig an uinneig e agus smèid e rium. Bhiodh e a' smèideadh ri Bellag cuideachd uaireannan nan tachradh gum faiceadh e i timcheall an taighe – ach sin e. Cha do ghabh e gnothach ri duine beò ach sin fhèin fhad 's a bha e a' fuireach anns a' bhaile.

“Bhiodh e a' dol dhan taigh-sheinnse uaireannan ach cha robh a bheul a' fosgladh ach nuair a chuireadh e rudeigin na bhroinn. Nuair a bha e ag iarraidh rudeigin, bha e dìreach ga chomharrachadh le chorràig agus chuireadh e an t-airgead air a' chunntair nuair a dh'ainmicheadh an t-òstair a' phrìs.

“Rud a bha gu math annasach, bhiodh e a' cleachdadh aon mhiotag leathair – tè dhubh – air a làimh chli. Ma dh'fhaoidte nach robh ann ach fasan. Ma dh'fhaoidte gun robh rudeigin ceàrr air a làimh. Cò aig tha brath? Cò-dhiù no co-dheth, bhiodh e a' falbh nan cladaichean leis a' phrosbaig, a' coimhead a-mach gu muir mar bu trice ged a chunnaic mi shuas os cionn nan taighean e uair no dhà nuair a bha mi a-muigh leis a' chrodh.

“Bhiodh daoine ag ràdh gur e Gearmailteach a bh' ann a bha a' cumail sùil air na h-uisgeachan timcheall air na h-Eileanan an Iar agus a' cur fios air ais dhan Ghearmailt. Gun teagamh sam bith, aon oidhche nuair a bha m' athair a' dol a-mach an rathad, chunnaic e 'an Gearmailteach' ag obair le bogsa coltach ri bogsa ueirless ach cha b' urrainn dha bhith cinnteach.

DÈ THUIRT THU? 2

LEUGHADH (8)

“Bhiodh feadhainn eile ag ràdh gur ann à taobh Obar Dheathain a bha e agus gun robh e air cuideigin a mhurt bho chionn fhada agus gun robh e a-nis a’ feuchainn ri cùl a chur ris a’ bheatha sin agus beatha ùr a dhèanamh dha fhèin ann an Leòdhas. Bhiodh feadhainn eile ag ràdh gun robh e a’ falach bho luchd-dhrogaichean nach robh e air a phàigheadh.

“Co-dhiù no co-dheth, dh’fhalbh e agus cha do rinn sinn riamh a-mach cò no dè a chuir thugainn e. Chuala sinn, ge-tà, nuair a bha e a’ siubhal shìos an taobh a deas Shasainn, gun do thog na poilis e agus gun deach a chur dhan phrìosan ann an Cambridge.”

1. *Carson a bha fear na miotaig ann an Leòdhas?*
2. *Sgrìobh fhèin an sgeulachd aige.*

DÈ THUIRT
THU? 2

Òrain agus Rannan

ÒRAIN AGUS RANNAN

DÈ THUIRT THU? 2

ÒRAIN AGUS RANNAN

Àireamh/Làrach

O cò ghoid am bonnach?	1
Tha an t-acras orm	2
Seo an tè a leag an sabhal	3
Ma tha thu toilichte an-diugh	4
De 'm fear as fheàrr leat?	5
Madainn Mhath, nach dùisg thu?	6
A Mhàiri	7
Na maragan aig Ruairidh	8
Còig uighean ann am basgaid	9
Gnog, gnog, aig an doras	10
Fear nam fìaclan	11
Dè tha anns a' bhogsa?	12
Anns a' chidsin	13
Bòtannan dearga	14
Cuibhlichean a' bhus	15
Gealach ùr is rionnagan	16
Cuir do làmh a-steach	17
Tha sinn a' dol dhan sù an-dràsta	18
Cò rinn an rionnag bhrèagha?	19
An teaghlach agamsa	20
A chur nan gobhar às a' chreig	21
Chaidh mise dhan bhaile	22
Nuair bha mi na mo mhaighdinn	23
Nam amadan	24
An còineachan	25
'S ann an Ìle	26
Chaidh mise dhan bhùth an-dè	27
Mo bhàta	28
Caidil is dùisg	29

1. O cò ghoid am bonnach?

O cò ghoid am bonnach,
Ghoid am bonnach, ghoid am bonnach?
O cò ghoid am bonnach
Am bonnach a rinn Màiri?

Chuir i am bonnach air a' bhòrd,
Air an truinnsear mar bu chòir,
'S nuair a chaidh i air a thòir,
Cha robh mìr air fhàgail.

O cò ghoid am bonnach,
Ghoid am bonnach, ghoid am bonnach?
O cò ghoid am bonnach,
Am bonnach a rinn Màiri?

2. Tha an t-acras orm

Tha 'n t-acras orm, tha 'n t-acras orm,
Tha 'n t-acras orms' an-còmhnaidh.
Gu dè th' aig Mamaidh anns a' phoit?
Buntat' is brochan-feòla.

"Ith sin suas," bidh Mamaidh ràdh,
"Ith e suas gu dòigheil."
'S beag a leigeas ise leas;
Tha 'n t-acras orms' an-còmhnaidh!

3. Seo an tè a leag an sabhal

Seo an tè a leag an sabhal;
Seo an tè a dh'ith an sìol;
Seo an tè a ruith air falbh;
Seo an tè a dh'inns an sgeul;
Is seo an tè a sheas ag amharc
'S a b' fheudar pàigheadh airson a h-uile nì.

4. Ma tha thu toilichte an-diugh

Ma tha thu toilichte an-diugh, buail do làmh,
Ma tha thu toilichte an-diugh, buail do làmh,
Ma tha thu toilichte an-diugh feumaidh tusa innse dhomh
Ma tha thu toilichte an-diugh, buail do làmh.

Ma tha thu toilichte an-diugh, breab do chas
Ma tha thu toilichte an-diugh, breab do chas
Ma tha thu toilichte an-diugh feumaidh tusa innse dhomh
Ma tha thu toilichte an-diugh, breab do chas.

Ma tha thu toilichte an-diugh, priob do shùil
Ma tha thu toilichte an-diugh, priob do shùil
Ma tha thu toilichte an-diugh feumaidh tusa innse dhomh
Ma tha thu toilichte an-diugh, priob do shùil.

5. Dè 'm fear as fheàrr leat?

Dè 'n dreas as fheàrr leat?
Buidhe no gorm?
Dearg no purpaidh?
No 'm fear geal a th' orm?
Tha an sgiort seo ro ghoirid;
Tha an tè seo ro fhad';
Cha toigh leam an còta seo;
Dhìom e anns a' bhad!

6. Madainn Mhath, nach dùisg thu?

Madainn mhath, nach dùisg thu?
Madainn mhath, nach dùisg thu?
Oidhche mhath, nach caidil thu?
Oidhche mhath, nach caidil thu?
X (pòg) X X X.....Chì mi thu a-màireach!

Madainn mhath, nach dùisg thu?
Madainn mhath, nach dùisg thu?
Oidhche mhath, nach caidil thu?
Oidhche mhath, nach caidil thu?
X (pòg) X X X..... Chì mi thu a-màireach!

Madainn mhath, nach dùisg thu?
Madainn mhath, nach dùisg thu?
Oidhche mhath, nach caidil thu?
Oidhche mhath, nach caidil thu?
X (pòg) X X X..... Chì mi thu a-màireach!

7. A Mhàiri

Nach inns thu dhuinn, a Mhàiri,
Dè na th' ann sa ghàrradh?
Nach inns' thu dhuinn gun dàil
Na tha fàs a-staigh na bhroinn.

Tha currain ann 's buntàta,
Tha tuinneap agus càl ann,
'S tha flùraichean a' fàs
Anns a' ghàrradh agam fhìn.

Tha ròsan ann tha àlainn,
De gach dath is àileadh
'S chan fhac' thu riamh nas fheàrr
Na an gàrradh agam fhìn.

8. Na Maragan aig Ruairidh

Sèist:

*O dh'ith na coin na maragan
'S na lùba dubh air Ruairidh,
O dh'ith na coin na maragan
'S na lùba dubh air Ruairidh.*

'S e Seònaid rinn na maragan,
Na maragan, na maragan;
'S e Seònaid rinn na maragan,
'S na lùba dubh air Ruairidh.

Nuair dh'èirich mi sa mhadainne,
Sa mhadainne, sa mhadainne;
Nuair dh'èirich mi sa mhadainne
Chan fhaighinn grèim air Ruairidh.

(sèist agus gach rann air an seinn dà thuras)

9. Còig uighean ann am basgaid

Còig uighean ann am basgaid,
Uighean donn, uighean donn.
Thàinig Màiri air a socair;
Agus thug i leatha aon.
Cia mheud ugh a tha ann a-nis?
A ceithir!
(Aon, dhà, trì, ceithir)

Ceithir uighean ann am basgaid.....
Uighean donn, uighean donn.
Thàinig Màiri air a socair;
Agus thug i leatha aon.
Cia mheud ugh a tha ann a-nis?
A trì!
(Aon, dhà, trì)

T trì uighean ann am basgaid.....
Uighean donn, uighean donn.
Thàinig Màiri air a socair;
Agus thug i leatha aon.
Cia mheud ugh a tha ann a-nis?
A dhà!
(Aon, dhà)

Dà ugh ann am basgaid...
Uighean donn, uighean donn.
Thàinig Màiri air a socair;
Agus thug i leatha aon, aon.
Aon!

10. Gnog, Gnog aig an Doras

Sèist

Gnog, gnog aig an doras – saoil cò tha siud?

Gnog, gnog aig an doras – saoil cò tha siud?

Gnog, gnog aig an doras – saoil cò tha siud?

Fosgail an doras ach am faic sinn cò th' ann.

Tha' m post aig an doras le litir bheag dhòmhs',

Tha' m post aig an doras le litir bheag dhòmhs'

Tha' m post aig an doras le litir bheag dhòmhs'

Is parsail do Chalum – 'eil fhios dè th' ann?

Fear a' bhainne aig an doras le bainne geal,

Fear a' bhainne aig an doras le bainne geal,

Fear a' bhainne aig an doras le bainne geal,

'S fàgaidh e botal bhios againn ri òl.

Fear an èisg aig an doras leis an sgadan ùr,

Fear an èisg aig an doras leis an sgadan ùr

Fear an èisg aig an doras leis an sgadan ùr

'S bidh sgadan againn a-nochd gu ar tì.

Tha 'n nurs aig an doras le бага beag dubh,

Tha 'n nurs aig an doras le бага beag dubh,

Tha 'n nurs aig an doras le бага beag dubh,

Thalla 's leig a-steach i chan eil mi gu math.

Gnog, gnog – saoil cò tha siud?

11. Fear nam Fiaclan

Is mise fear nam fiaclan
'S cha toigh le duine beò mi
Ged chuireas mi an teich air
An dèideadh a leòn iad.

Sèist:

*"Ochan, ochan, ochan,"
Bidh a' chlann ag èigheach.
"Ochan, ochan, aaah!"
Mar tha sinn leis an dèideadh!"*

Ach nuair a chì iad mise
A' tighinn anns a' charbaid,
Bidh iad uil' a' caoineadh
'S a' dol air falach ormsa.

Carson a-rèist nach toigh leibh mi?
Carson bhios sibh a' rànail?
Tha mise gu math laghach
Faighnich dha mo mhàthair.

Nuair a thig sibh thugam
Cuiridh mi dhan t-sèithear sibh
Is nuair a thèid sibh dhachaigh
Cha bhi sibh leis an dèideadh.

12. Dè tha anns a' bhogsa?

Tha am post an seo le cairtean dhomh,
Le cairtean dhomh, le cairtean dhomh
Tha am post an seo le cairtean dhomh
Is bogsa mòr trom.

Sèist:

*Bogsa mòr, mòr, trom,
Bogsa mòr, mòr, trom,
Bogsa mòr, mòr, trom,
Saoil dè th' ann, saoil dè th' ann.*

Tha mi smaoineachadh gu bheil suiteas ann
Tha mi smaoineachadh gu bheil suiteas ann
Tha mi smaoineachadh gu bheil suiteas ann
'S e mo cho-là-breith a th' ann.

13. Anns a' Chidsin

Bidh sinn ag obair anns a' chidsin
Gu trang a h-uile là,
A' cuideachadh ar Mamaidh
'S gu tric dol anns an rathad.

Sèist:

*Teth, teth, teth, thoir an aire dhan a' chucair!
Teth, teth, teth, thoir an aire dhan an stòbh!
Teth, teth, teth, thoir an aire dhan a' chucair!
Ma loisgeas tu do chrògan, cha chluinn sinn ach, "Obh! Obh!"*

Nì sinn cèicichean is briosgaidean,
Sgonaichean le ìm,
Aran-coirce 's càise
Rudan math airson tì.

14. Bòtannan Dearg

Tha bòtannan agamsa,
Bòtannan dearg.
Cumaidh iad tioram mi;
Cumaidh iad blàth mi.

Nuair a thig an t-uisge,
Cuiridh mi orm iad.
Mo bhòtannan gleansach;
Mo bhòtannan brèagha.

15. Cuibhlichean a' bhus

Bidh cuibhlichean a' bhus 'dol car, car, car
Car, car, car; car, car, car;
Bidh cuibhlichean a' bhus 'dol car, car, car,
Fad' an là.

Bidh einnsean a' bhus 'dol brmm, brmm, brmm
Brmm, brmm, brmm, brmm, brmm, brmm;
Bidh einnsean a' bhus 'dol brmm, brmm, brmm,
Fad' an là.

Bidh a' ghlag air a' bhus 'dol ding-a-ling-a-ling,
Ding-a-ling-a-ling, ding a-ling-a-ling;
Bidh a' ghlag air a' bhus 'dol ding-a-ling-a-ling
Fad an là.

Bidh dràibhear a' bhus 'g ràdh "Trobhadaibh a-steach!
Suidhibh sìos, a-mach à seo!"
Bidh dràibhear a' bhus 'g ràdh "Trobhadaibh a-steach!"
Fad an là.

Bidh na daoine air a' bhus nan suidhe 's nan seasamh,
Nan suidhe 's nan seasamh, nan suidhe 's nan seasamh;
Bidh na daoine air a' bhus nan suidhe 's nan seasamh,
Fad' an là.

Bidh dùdan a' bhus 'dol bìp, bìp, bìp
Bìp bìp bìp, bìp, bìp, bìp
Bidh dùdan a' bhus 'dol bìp, bìp, bìp
Fad an là.

Bidh cuibhlichean a' bhus 'dol car, car, car
Car, car, car; car, car, car;
Bidh cuibhlichean a' bhus 'dol car,car, car
Fad' an là.

16. Geallach ùr is rionnagan

Nuair a chuireas Mamaidh dheth an solas na mo rùm,
Slaodaidh mi 'n cùirtair a-null far na h-uinneig
Agus chì mi, chì mi,
Chì mi a' ghealach ùr –
Gealach ùr is rionnagan a' deàrrsadh.

Sèist:

*Shuas àrd, shuas àrd
Shuas os mo chionn 's i a' deàrrsadh;
Shuas àrd, àrd, àrd, shuas àrd
Gealach ùr is rionnagan a' deàrrsadh.*

O, is ged tha 'n oidhche ann, chan eil i idir dorch'
O, is ged tha 'n oidhche ann, chan eil i idir dorch'
O chan eil, O chan eil,
O chan eil an t-eagal orm
Gealach ùr is rionnagan a' deàrrsadh.

Nuair a chuireas Mamaidh dheth an solas na mo rùm,
Slaodaidh mi 'n cùirtair a-null far na h-uinneig
Agus chì mi, chì mi,
Chì mi a' ghealach ùr –
Gealach ùr is rionnagan a' deàrrsadh.

17. Cuir do làmh a-steach

Cuir do làmh a-steach, cuir do làmh a-mach,
Cuir do làmh a-steach, cuir do làmh a-mach,
Cuir do làmh a-steach, cuir do làmh a-mach,
Mar tha mise dèanamh.

Sèist:

O.....hokey, kokey, kokey
O.....hokey, kokey, kokey
O.....hokey, kokey, kokey
Abair gu bheil seo math! HOI!

Cuir do chas a-steach, cuir do chas a-mach,
Cuir do chas a-steach, cuir do chas a-mach,
Cuir do chas a-steach, cuir do chas a-mach,
Mar tha mise dèanamh.

Cuir do bheul a-steach, cuir do bheul a-mach,
Cuir do bheul a-steach, cuir do bheul a-mach,
Cuir do bheul a-steach, cuir do bheul a-mach,
Mar tha mise dèanamh.

Cuir do shùil a-steach, cuir do shùil a-mach,
Cuir do shùil a-steach, cuir do shùil a-mach,
Cuir do shùil a-steach, cuir do shùil a-mach,
Mar tha mise dèanamh.

Cuir do shròn a-steach, cuir do shròn a-mach,
Cuir do shròn a-steach, cuir do shròn a-mach,
Cuir do shròn a-steach, cuir do shròn a-mach,
Mar tha mise dèanamh.

Cuir do chluas a-steach, cuir do chluas a-mach,
Cuir do chluas a-steach, cuir do chluas a-mach,
Cuir do chluas a-steach, cuir do chluas a-mach,
Mar tha mise dèanamh.

Cuir thu fhèin a-steach, cuir thu fhèin a-mach,
Cuir thu fhèin a-steach, cuir thu fhèin a-mach,
Cuir thu fhèin a-steach, cuir thu fhèin a-mach,
Mar tha mise dèanamh.

18. Tha sinn a' dol dhan sù an-dràsta

Tha sinn a' dol dhan an sù an-dràsta,
Sù an-dràsta, sù an-dràsta;
Tha sinn a' dol dhan an sù an-dràsta;
Bidh sinn ann fad an là.

Sèist:

*O, thèid sinn dhan sù, sù, sù,
Sìos dhan an sù, sù, sù,
Mi fhìn 's tu fhèin an-diugh, 'n-diugh, 'n-diugh,
Sìos dhan an sù, sù, sù.*

Chì sinn an t-aillbhean le sròn mhòr fhada,
Sròn mhòr fhada, sròn mhòr fhada,
Chì sinn an t-aillbhean le sròn mhòr fhada,
Shìos aig an sù.

Chì sinn an tìgear buidhe, striopach,
Buidhe, striopach, buidhe, striopach;
Chì sinn an tìgear buidhe, striopach,
Shìos aig an sù.

Chì sinn rhino le aon adharc mhòr air,
Aon adharc mhòr air, aon adharc mhòr air;
Chì sinn rhino le aon adharc mhòr air,
Shìos aig an sù.

Chì sinn panda le sùilean mòra dubha,
Sùilean mòra dubha, sùilean mòra dubha,
Chì sinn panda le sùilean mòra dubha,
Shìos aig an sù.

19. Cò rinn an rionnag bhrèagh'?

Cò rinn an rionnag bhrèagha'
An rionnag bhrèagha, an rionnag bhrèagha?
Cò rinn an rionnag bhrèagha?
Cò rinn ach Dia.

Cò rinn eòin nan speur
Eòin nan speur, eòin nan speur
Cò rinn eòin nan speur?
Cò rinn ach Dia.

Cò rinn an cuan cho mòr
An cuan cho mòr, an cuan cho mòr
Cò rinn an cuan cho mòr?
Cò rinn ach Dia.

Cò rinn mi fhìn 's tu fhèin
Mi fhìn 's tu fhèin, mi fhìn' s tu fhèin?
Cò rinn mi fhìn 's tu fhèin?
Cò rinn ach Dia.

Cò rinn an rionnag bhrèagha
Eòin nan speur, an cuan cho mòr,
Cò rinn mi fhìn 's tu fhèin?
Cò rinn ach Dia.

20. An Teaghlach Agamsa

Thuirt mo dhadaidh “Cò leis tha seo?”
Is e a’ coimhead air bàlla glas,
Thuirt mo dhadaidh “Cò leis tha seo?”
Thuirt a’ phiseag “Leamsa tha e.”

Thuirt mo mhamaidh “Cò leis tha seo?”
Is i a’ coimhead air cnàimh geal,
Thuirt mo mhamaidh “Cò leis tha seo?”
Thuirt an cuilean “Leamsa tha e.”

Thuirt mo phiuthar “Cò leis tha seo?”
Is i a’ coimhead air cnòthan beag,
Thuirt mo phiuthar “Cò leis tha seo?”
Thuirt a’ hamstair “Leamsa tha e.”

Thuirt mo bhràthair “Cò leis tha seo?”
Is e a’ coimhead air curranan,
Thuirt mo bhràthair “Cò leis tha seo?”
Thuirt an rabaid “Leamsa tha e.”

21. A chur nan gobhar às a’ chreig

A chur nan gobhar às a’ chreig ’s e ’n t-èileadh beag bu docha leam
A chur nan gobhar às a’ chreig ’s e ’n t-èileadh beag a b’ fheàrr leam
A chur nan gobhar às a’ chreig ’s e ’n t-èileadh beag bu docha leam
A chur nan gobhar às a’ chreig ’s e ’n t-èileadh beag a b’ fheàrr leam.

’S e ’n t-èileadh, ’s e ’n t-èileadh, ’s e ’n t-èileadh beag bu docha leam;
’S e ’n t-èileadh, ’s e ’n t-èileadh, ’s e ’n t-èileadh beag a b’ fheàrr leam;
’S e ’n t-èileadh, ’s e ’n t-èileadh, ’s e ’n t-èileadh beag bu docha leam;
A chur nan gobhar às a’ chreig ’s e ’n t-èileadh beag a b’ fheàrr leam.

22. Chaidh Mise Dhan Bhaile

Air madainn Diluain, chaidh mise dhan bhaile
Is chunnaic mi poileasman trang.

Air madainn Dimàirt, chaidh mise dhan bhaile
Is chunnaic mi dà bhus dhearg
Is poileasman àrd 's e cho trang.

Air madainn Diciadain, chaidh mise dhan bhaile
Is chunnaic mi trì làraidhean buidhe
Dà bhus dhearg
Is poileasman àrd 's e cho trang.

Air madainn Diardaoin, chaidh mise dhan bhaile
Is chunnaic mi ceithir càraichean gorma
Trì làraidhean buidhe
Dà bhus dhearg
Is poileasman àrd 's e cho trang.

Air madainn Dihaoine, chaidh mise dhan bhaile
Is chunnaic mi còig baidhsagalan uaine
Ceithir càraichean gorma
Trì làraidhean buidhe
Dà bhus dhearg
Is poileasman àrd 's e cho trang.

Air madainn Disathairn', chaidh mise dhan bhaile
Is chunnaic mi sia balaich bheaga
Còig baidhsagalan uaine
Ceithir càraichean gorma
Trì làraidhean buidhe
Dà bhus dhearg
Is poileasman àrd 's e cho trang.

Air madainn Didòmhnaich, chaidh mise dhan bhaile
Chunnaic mi seachd nigheanan mòra
Sia balaich bheaga
Còig baidhsagalan uaine
Ceithir càraichean gorma
Trì làraidhean buidhe
Dà bhus dhearg
Is poileasman àrd 's e cho trang.

23. Nuair a bha mi na mo mhaighdinn

Sèist:-

Nuair bha mi na mo mhaighdinn
'S e saighdear bu docha leam
Nuair bha mi na mo mhaighdinn
'S e saighdear a b' fheàrr leam.

'S e saighdear, 's e saighdear,
'S e saighdear bu docha leam,
'S e saighdear, 's e saighdear,
'S e saighdear a b' fheàrr leam.

Fear cruinn dubh, fear àrd dubh,
Fear cruinn dubh bu docha leam,
Fear cruinn dubh, fear àrd dubh,
Fear cruinn dubh a b' fheàrr leam.

24. Nam Amadan

Nam amadan, nam amadan a bha mi riamh,
Nam amadan, nam amadan a bha mi riamh,
Nam amadan, nam amadan a bha mi riamh,
A' mire ris na caileagan a chaill mi mo chiall.

An t-amadan, an t-amadan, an t-amadan gun chiall,
An t-amadan, an t-amadan, an t-amadan gun chiall,
An t-amadan, an t-amadan, an t-amadan gun chiall,
Is iomadh a tha ann dhiubh a rinn an rud ciant'.

Nam amadan, nam amadan a bha mi riamh,
Nam amadan, nam amadan a bha mi riamh,
Nam amadan, nam amadan a bha mi riamh,
Nuair chithinn fhèin na caileagan, cha bhlaisinn air a' bhiadh.

25. An Còineachan

O dh'fhàg mi 'n seo na shìneadh e,
Na shìneadh e, na shìneadh e
Gun dh'fhàg mi 'n seo na shìneadh e
Nuair dh'fhalbh mi bhuain nam braoileagan.

Ho-bhan, ho-bhan, Goiridh-og-ò,
Goiridh-og-ò, Goiridh-og-ò,
Ho-bhan, ho-bhan, Goiridh-og-ò,
'S gun dh'fhalbh mo ghaol 's gun dh'fhàg e mi.

Fhuair mi lorg an dòbhrain duinn,
An dòbhrain duinn, an dòbhrain duinn,
Fhuair mi lorg an dòbhrain duinn,
'S cha d' fhuair mi lorg mo chòineachan.

Fhuair mi lorg na h-eal' air an t-snàmh,
Na h-eal' air an t-snàmh, na h-eal' air an t-snàmh,
Fhuair mi lorg na h-eal' air an t-snàmh,
'S cha d' fhuair mi lorg mo chòineachan.

Fhuair mi lorg a' cheò sa bheinn,
A' cheò sa bheinn, a' cheò sa bheinn,
Fhuair mi lorg a' cheò sa bheinn,
'S cha d' fhuair mi lorg mo chòineachan.

26. 'S ann an Ìle

Sèist:

*'S ann an Ìle, 'n Ìle, 'n Ìle,
'S ann an Ìle rugadh mi,
'S ann an Ìle, 'n Ìle, 'n Ìle,
'S ann an Ìle bhòidhich.*

'S ann an Ìle bhòidhich
A rugadh mi 's a thogadh mi;
'S ann an Ìle bhòidhich
A rugadh mi 's a bha mi.

'S ann an Ìle ghorm an fheòir
A rugadh mi 's a thogadh mi;
'S ann an Ìle ghorm an fheòir
A rugadh mi 's a bha mi.

Nuair a bha mi ann an Ìle
Bha Catriona cuide rium;
Nuair a bha mi ann an Ìle
Bha Catriona còmh' rium.

(sèist agus gach rann air an seinn dà thuras)

27. Chaidh Mise dhan Bhùth an-dè

Chaidh mise dhan bhùth an-dè
Fhuair mi biadh gu leòr
Dè fhuair thusa?
Dè fhuair thusa?
Dè fhuair thusa an-dè?

Chaidh mise dhan bhaile an-dè
Chunnaic mi daoine gu leòr
Cò chunnaic thusa?
Cò chunnaic thusa?
Cò chunnaic thusa an-dè?

Chaidh mise dhan sgoil an-dè
Rinn mi obair gu leòr
Dè rinn thusa?
Dè rinn thusa?
Dè rinn thusa an-dè?

Chaidh mise dhan phàirc an-dè
Chluich mi geaman gu leòr
Dè chluich thusa
Dè chluich thusa
Dè chluich thusa an-dè?

28. Mo Bhàta

Tha bàta beag agamsa
A sheòlas air a' chuan
Nuair bhios beagan gaoitheadh ann
Siùbhlaidh i cho luath.

Tha peansail mòr na chrann innte
Tha neapraig na sheòl
Thèid i do dh'Aimeireaga
Cho luath ris a' Choncorde!

29. Caidil is Dùisg

Caidil is dùisg, caidil is dùisg,
Sìn thu fhèin sìos air a' làr
Caidil is dùisg, caidil is dùisg,
Sìn sìos is caidil gu là.